

کتاب فتوحات عینیه‌نک بعده فاتحه‌سی صحه

[illegible]

شارح مثنوی انقروی
اسماعیل افندینک
فتوحات عینیه‌سی

نحو هندی

المرء يرجو رحمة الرحمن في سورة الضحى
فما تشاء ان ترجى وفيها معذب
من كتب العبد الراجي شفاعة
سيد الكونين حاجي بشير ناظر
الحرمين الشريفين
سنة ١١٤٣

الملك لله دخل في حفظ عبده
الحاجي بشير آغا دار السعادة
كتبه في السنة ثمان وخمسين
ومائة والف

هو

هذا الكتاب الجليل والسفر اللطيف الجميل من وقف صاحب الخيرات الحسان باذل البر والاحسان ألا وهو الحاج بشير اغاء دار السعادة السنيه الحائز بمآثر الاخلاق الكريمه منور مصباح المقاصد بانوار الهدايه مفتح معاقد معالم التنزيل بمفتاح الكفايه واقف مواقف العلم والعمل طالع مطالع البر الاكمل جعله الله تعالى ملحوظا الى يوم القيام بعينه التي لا تنام حرره الفقير اليه تعالى محمد امين المفتش في اوقاف الحرمين المحترمين

٢٢

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي انزل القرآن ، هدى للناس وبينات من الهدى والفرقان
وبين فيه اسرار ذاته وصفاته وافعاله ومصالح العباد واسرار المبدء
والمعاد كاينا ما كان بلا زيادة ولا نقصان ، فسبحان الذي خلق
الانسان علمه البيان ، وجعل القرآن شفاء للارواح والابدان
ورفع عن ابصار العارفين غشاوة ، ليروا وجوه الفاظه ومعانيه
ودفع عن قلوبهم اكنة ان يفقهوا اسرار سبع مثانيه ، فعرفوا ظهره
وبطنه وحده ومطلعه بالذوق والوجدان ، فعبروا ما عرفوا منه
بالذ التعبير واعذب اللسان ، ليذيقوا الطالبين اذواق العلوم
والعرفان ، ويوصلوا علمهم الى قربة التحقيق والايقان ، والصلوة
على سيدنا محمد الهادي الى صراط التوحيد والايمان ، الداعي امته الى درجات
المشاهدة والعيان ، وعلى آله واصحابه الذين اتبعوه باحسان ، رضي
الله عنهم ورضوا عنه في كل وقت وآن ، واوصلهم منا التحية والسلام
الى انقضاء الايام وانقراض الدوران اما بعد بو فقير حقير مولوي
اعني شيخ اسمعيل الانقروي ، فتح الله عينه المعنوي كما فتح له عينه الصوري
الحسي بر زمان بو كوزلرم بينا ايكن حضرت مثنوينك شرحي ايله مشغول
اولوب وكتب تفاسير واحاديثك مطالعه سندن همم عظيم حظ ولذت
الوردم شول مرتبه كه كتب فقهيه شريفه نك نقاط وخطي كوزلرمه خط وخال مه رخان

جهاندن مرغوبتر اولمش ، ورسائل لطيفه نك صحايف رخسارنده مرقومه اولان
ارقام حقايق نظامه نظر قلمق بو چشم جهان بينمه كون ومكاندن خوبتر
ومحبوبتر كلمش ايدي حكمت الهي جلد ثالثك شرحي متناهي اولور قدر ديده
رمد ديده لريمه آب سپيد نازل وعصب بوزلمه مردمك ديده ميانينه
بر پرده كلوب حايل اولوب مدة مديده وعهد بعيد بو كوزلرم خطوط
وسطوردن كورمكدن دور اولدي وكتاب وقرآن اوقومقدن محروم ومهجور
قالدي اما بو حالتده دروندن مطالعهء كتب وقرآن عظيم الشان
تلاوت ايلمكه زياده اشتياق وحب غلبه ايليوب ديردم لمحرره يارب
زكرم بچشم من نوري ده ، وز نور يقين دلم را سروري ده ، ازدام
غم وحزن بازم برهان ، وز درد ومحن تن مرادوري ده ، بي تاب و
توان كشته تنم از محنت ، از لطف وكرم تن مرا زوري ده ، وكاه كاه
دخي بو كونه مناجات ايلردم كه اي معين ومستعان واي سميع وبصير اولان
رحمان اكر بو كوزلرمه برده خي روشنالق بوليدي وخطوط وسطور
كورمكه بر مقدار قادر اوليدي بقيهء عمريمي كتاب كريمك اوقومقه
خرج وصرف قيلوردم ، واحاديث شريفه وكلمات اوليا مطالعه سنه
مشغول اولوردم ، پس بر زماندنصكره اول ملك متعال وپادشاه
لايزال حضرتلري بو فقير وپر ملاله بر صاحب حال كحال ارسال ايليوب
بر ميل ايله اول پرده كوزلرمدن ازاله قلدقده في الحال كوزلرم پر نور اولوب
وقلب حزينم تكرار ذوق وسرور ايله طوليدي ولسانم اول حينده بو ابياتي

تالی اولدی • مرد نابینا بودم بینا شدم • با تجلی خدا سینا شدم •
چند مدت لال کشتم از ملال • حمد لله این زمان کویا شدم • مانده بودم
در غم اندوه وزار • در ره شادی کنون پویا شدم • حمد لله این کلام
مقصود را • در حدیقهٔ این جهان بویا شدم • ای رسوفی چونکه حاصل
شد مراد • نقش غم از لوح دل شویا شدم • پس حامدا لله تعالی
وشکرا علی انعامه سورهٔ حمد وشکری تفسیر ایلمکه شروع قلدم ولکن علماء
دین وعظماء اهل یقین تألیف وتصنیف ایلدکلری تفاسیر شریفه‌یی اولا
اولا تتبع ایلیوب تعبیر وتحریر بیوردقلری کلمات طیبه‌دن معارف جلیله ومعانی
لطیفه‌یی استخراج قلوب بو اوراق اوزرینه مترجم اولدم تا کم
من فسر القرآن برایه فلیتبوء مقعده من النار حدیث شریفنک مظهری
اولمیه کمسنه‌لردن اولمیم ودخی من فسر القرآن برایه وان اصاب کتبت
علیه خطیئة لو قسمت بین الخلایق لوسعتهم خبر لطیفنک مؤلوی اولان
خطیئه‌دن حفظ اولنم بیت وصف رویش نه باندازهٔ تقریر منست •
که بصد مرتبه بکذشت ز تقریر وبیان • امیدم در که حق سبحانه وتعالی
بو اوراق اوزرینه واقع اولان مدادی دخی یوزینه یوم القیمة مداد العلماء
ودم الشهداء فیرجح مداد العلماء علی دم الشهداء حدیث شریفنک فحواسی
اوزره علماء دننک مدادی کبی شهداء کرامنک دخی دمی اوزره ترجیح قلبه
ودخی اذا مات الانسان انقطع عمله الا عن ثلث من صدقة جاریة او ولد
صالح یدعو له او علم ینتفع به حدیثنک مقتضاسی اوزره اولدوکندن و

دار آخرته انتقال قلدقدنصکره مهم کرو قلدوغی آثار حسنه‌مزدن اولدو
طالب علم اولنلر بهم بو علم نافعدن نتیجه نفع الدوغی بولدی بیت
بران کس بود زندکانی حرام • کمی او را نماند پس از مرگ نام •
نمرد آنکسی کز جهان نام برد • که مرد نکونام هرکز نمرد • پس بو کتاب
لطیف ومجموع شریفه طلابه نفع رسان اولسون ومبتدی اولنلره
فهمه آسان اولسون ایچون ترکی عبارت اوزره تعبیر وتحریر اولندی
واولیاء کزین وعظماء اهل یقیننک بیوردقلری ابیات شریفه وکلمات
طیبه ایله محل مناسب جابجا تزیین قلندی تا ابیات واشعاره اولنلر
مایل اولنلر وکفتار عرفا واصفیایه محبت قلنلر بهم بونلردن حظ الدلر
وبهره ومنفعت بولدلر بیت چنان نوال توشد عام کز فواید آن •
کسی نماند که او را نواله نرسد • وبو کتاب شریف اولا یدی فاتحه اوزره
تمهید اولندی • وثانیا یدی اصل وبر اصلک ایچنده سوزه باشلرنده
اقتضا ایلدوکنه کوره بر نیچه وصل وهر کلمه‌نک تفسیرنده بر فصل شرحله
اشارت قلندی تا بونی اوقویانلر بونده اولان معانینک ضبط وحفظی
آسان کله وبر محل طلب اولندقده بولنمسی سهل ویسیر اوله فاتحه
اولی حضرت قرآنک بعض فضایلنی بیان ایلر فاتحهٔ ثانیه استعاذه‌نک
معانی وحقایقنی عیان ایلر فاتحهٔ ثالثه بسمله شریفه‌نک فضایلنی
بیان ایلر واسرار رموزین ودقایقن عیان ایلر فاتحهٔ رابعه سورهٔ
فاتحه‌نک فضایلنی بیان ایلر فاتحهٔ خامسه سوره‌نک وآیتک معنالرینی و

وسرلرینی بیان ایلر فاتحهٔ سادسه فاتحهٔ شریفه‌نك اسامیسنی بیان ایدر
فاتحهٔ سابعه فاتحهٔ شریفه‌نك سبب نزولنی وانزال وتنزیلك معنالرین
بیان ایلر ۞ پس بو کتاب مستطابه فتوحات عینیه دیو تسمیه اولندی
وبو کتابی مطالعه قلن اخواندن رجا قلندیکه مهما که بو کتابه نظر قویه‌لر
بو فقیر ایچون بر فاتحه اوقیه‌لر وبو سوره مواددنده دیدهٔ عیب پوشله
نظر ایلیوب زننك اعتسافی خاطر معارف اتصافلرندن مصقلهٔ انصاف
ایله صاف قیله‌لر وکر مواضع زلله ومواقع خلله نظرلری واقع اولورسه
اول محللری خامهٔ اصلاح ایله مصلح اولیه‌لر بو فقیر انکله مباهات قیلورم
وکندومی جمله‌نك خاك راهی بیلورم ونعم ما قیل ۞ شربنا وامرقنا
علی الارض قسطها ۞ وللارض من کاس الکرام نصیب ۞ اعوذ بالله من
طعن الطاعنین ۞ وتنقیص الجاهلین ومن جهل یستکثر القلیل من
نفسه ویستقل الکثیر من الاخرین ربنا افتح بیننا وبین قومنا بالحق
وانت خیر الفاتحین فاتحهٔ اولی حضرت قرآنك فضایلنی واوصاف
خصایلنی بیان ایلر اعلم یا اخی ارشدك الله الی اسرار الکتب المنزلة
علما اتفاق اوزره بویله دیمشلردر که انبیای عظامه یوز درت کتاب
نازل اولمشدر اللی صحیفه شیث حضرتلرینه واوتوز صحیفه دخی
ادریس حضرتلرینه ویکرمی صحیفه دخی ابراهیم حضرتلرینه اینمشدر
بعضیلر ابراهیمه اون صحیفه اینمش واون صحیفه دخی حضرت آدمه
اینمشدر دیمشلر اکا انکلیوب دیرلر دیو سویلمشلردر والعلم عند الله

وبونلردن ماعدا توراة حضرت موسایه وزبور حضرت داوده
وانجیل حضرت عیسایه وقرآن حضرت محمد مصطفایه نزول
قلمشدر وبو جمله‌یه ایمان کتورمك امت محمده واجب اولمشدر وجمله
کتب منزله‌نك لطیفه‌لری اولان خوبی وبو صحف مرسله‌نك شریفه‌لری اولان
محبوبی قرآن عظیم وفرقان کریمدرکه انلرده اولان اسرار ولطایفی
بو کتاب کریم حاوی اولمش وجمع قلمشدر ۞ هر لطافت که نهان
بود پس پردهٔ غیب ۞ جمله در صورت این خوب عیان ساخته اند ۞
کتب سماویه‌دن هیچ برسی بو کتاب کریمك بولدوغی شرف وعزتی بوله‌مشدر
وحضرت آدمدن عیسی بن مریم حضرتلرینه کلنجیه دکن نقدر کتب وصحف
کلدیسه اصلا برسی بو منقبت وبو مرتبه‌یه واصل اولمامشدر
بو کتاب عالیشان دین تختنك سرافرازی ودار الملك یقیننك شهریار
چاکر نوازیدر ۞ این چه شاهیست بر سریر هدی ۞ خلد الله
ظله ابدا ۞ تاج اقرأ وربك الاکرم ۞ زده بر فرق او ز نور علم ۞
درع نوحی الیك در بر او ۞ نوامّ الکتاب لشکر او ۞ علم بر فراشته
ز عالم غیب ۞ بهر تسخیر عرصهٔ لاریب ۞ ز ازل تا ابد ولایت او ۞
حا و میم آیت حمایت او ۞ وحقیقت اولدر که فهوم انك شاننی بیلمکده وکنه
معانیسنه واصل اولمقده عاجز وحیران اولمش وعقول انك وصف
بکمالنی شرح ایلمکده واله وسرکردان قالمشدر ۞ واعجزنی عن
مشرع الشرح وصفه ۞ ومنقبة الاعجاز اعلی المناقب ۞ غواصان

دریای تحقیق و مستخرجان جواهر تدقیق اولان ۰ ما فرطنا فی الکتاب من
شیء آیت کریمه سنک مفهومندن ودخی و لا رطب و لا یابس الا فی کتاب مبین
نص شریفینک مضمونندن بو کتاب کریمک جمله علوم و اسراری جامع اولدوغی
استخراج ایتمشلر و حضرت قرآن با وجود ایجاز علوم اولین و آخرینی
مشتملدر دیو سویلمشلردر کما قال علی کرم الله وجهه ما من شیء الا و علمه
فی القرآن و لکن رأی الرجال یعجز عنه مقتبسان لوامع فضایل انسانی اولان
عالملر کمال علم و معرفت و زیادت فطنت و ذکاوتله بلدایات قرآنک ظهر و بطن
و حد و مطلعندن قیام قیامته دک هر نه قدر اسرار و معارف و معانی و لطایف
استخراج ایلیوب تحریر و بیان ایتدیلرسه آنک بحار اسرارندن بر قطره و جوهر
کنوزندن و بر معانی مرتبهٔ غایته یتوب ایتمش اولور ـ حقایقی که بران مشتمل
بود قرآن ۰ ز هر چه وهم تصور کند فزون باشد ۰ بر عالم کامل هر نفس تفکر و
تدبر ایلیه نوبت اولورم کوررکه حسن و جمالدن ما عدا نیر اخر حسنله جلوه
کر بولور و انک جمال و کمالنی کتدکجه زیاده مشاهده قلور ـ جلوهٔ حسن ورا
غایت و پایانی نیست ۰ هر زمان منشاه دیکر شود از پردهٔ عیان ۰ بو خوب
نورانی و بو محبوب روحانی وجوه کثیره صاحبیدر آنک وجوه کثیره سنی
کورمیین فقیه اولمز کما قال صلی الله علیه و سلم لا یفقه الرجل کل الفقه حتی
لا یری للقرآن وجوها کثیرا رواه ابو الدرداء کلام یزدانی بسیار معانی
و معارفی مشتمل و بیشمار وجوه لطایفی محتوی در آنی احسن وجوه
اوزره تفسیر قلمینه مفسر دینمز ۰ پس لازمدر که احسن وجها اوزره

تفسیر اولنه ۰ و ممکن اولدوغی مرتبه اجمل اولان محمله حمل قلنه نته کم حضرت نبی
علیه السلام بیورمشلردر القرآن ذو وجوه فاحملوه علی احسن وجه و
بو حدیث ابن عباس حضرتلری روایت قلمشلردر هر بر آیتک ظهری
و بطنی و آندن هر بری بطنه واریجه و یا خود یتمش بطنه ایرنجه یه دک
کما قیل ـ ظهر و بطنیست جمله قرآنرا ۰ از پی یکدکر بخوان انرا ۰
ظهر و بطنست و بطن بطن یقین ۰ همچنین تا بسبع و یا سبعین ۰
نته کم حضرت علی بو حدیث شریفی حضرت نبیدن علیه السلام روایت ایدوب
بیورمشلر قال علیه السلام ان للقرآن ظهرا و بطنا و حدا و مطلعا و فی
روایت ابن مسعود ان لکل آیة ظهرا و بطنا و حدا و مطلعا واقع اولمشدر
بعضیلر بونک شرحنده ظهردن مراد تفسیری و بطندن مراد تأویل
و تحقیقیدر و بعضیلر دخی ظهردن مراد جلی اولان معناسی و
بطندن مراد خفی اولان معناسیدر دیدکه بونی انجق علمده راسخ اولنلر
بلور دیو سویلمشلردر و حد منتهی معناسنه در که اندن تجاوز
اولنمیه و مطلع بر موضع عالیدن محل اطلاعدر دیرلر پس معنی حدیث
قرآن عظیمک ظهر و بطننده هر منتهی ایچون بر موضع اطلاع واردر که
مطلع ظاهر تفسیر و مطلع باطن اسرار دینیه و معارف یقینیه اوزره
اولان تأویلدر دیو تحقیق ایتمشلردر مثنوی حرف قرآن را بدان که
ظاهریست ۰ زیر ظاهر باطنی بس قاهریست ۰ ظاهرش دیدی ز معنی غافلی ۰
باطنش را کنون کدر کاملی ۰ ظاهر قرآن چو شخص آدمیست ۰ که نقوشش

ظاهر وجانش خفیست ، اگر بر کمسنه انک مقتضای ظاهری اوزره عمل
ایلسه حق تعالی اول کمسنه یه انک بطن اولینی فهم ایلمکه میسر ایلر واگر بطن
اولینی فهم ایلدوکی معنی ایله عمل قلسه بطن ثانیدن استفاده ایلدوکی معنا ایله
عامل اولسه حق تعالی اکا بلمدوکی علومی توریث قلور کما قال علیه السلام من
عمل بما علم ورثه الله علم ما لم یعلم حتی هر بطنی ایله عمل ایلدکجه انک ماوراسنه
واصل اولور وکتدکجه انک حدنک ومطلعنک اسرارینی حاصل قلور
ولکن مطلعی قتی بلند پایه در هر حس اکا واصل اولمز وهر کس انک نه ایدوکنی
ادراک قلمز جناب عشق بس عالیست موسی همتی باید ،
که نتوان بر چنان طوری شدن با بی همت والا ، حریم عزت قرآن عظیم
آندن پاکتر در که هر ناشسته رویی اکا دخوله مجال بولمز ، وهر ناپاک اولان
کوکل اکا محرم اسرار اولمز ، نته کم حق تعالی حضرتلری لا یمسه الا المطهرون
بیورمش وبو آیه کریمه عند التحقیق بو معنایه اشارت اولمشدر
ناکسان را در حریم عز قرآن راه نیست ، جز دل پاکان درین ره محرم اسرار
نیست ، نعم هر چند کنه معانی قرآن کریم بلنمز وانک حقیقتی ادراک اولنمز
وحیز بیانه صیغمز ، وعقل دوراندیش انک کنه معناسنه ایرمز اما زبده
زمره انسانی اولان بعضی اسرار ولطایفنه مطلع اولوب مزید بصیرت
مزیدان وازدیاد هدایت مستفیدان ایچون باذن الله انی ظهوره کتورمشلر
وتعبیر وتحریر مرتبه سنه یتورمشلر در ، پس هر مؤمنه لازمدر که مشارب
واذواق اولیادن بی چاشنی قالمیه ، وعلماء وعرفانک ظهوره کتوردکلری

اسرار معانیدن محروم وبی نصیب اولمیه که اول ذوق سبب بقای ایماندر واول
لذت وچاشنی باعث ارتقای درجات جنان اولور بر کمسنه اگر حریف مجلس
سرمستان الهی ومحرم اسرار نامتناهی اولمزسه باری مستان الهینک
حال وقالنی تماشا قلمق وانلرک نطق وبیانه کتوردکلری گفتاری گوش قلمق و
تعبیر وتحریرلرینه ناظر اولمق لازمدر که بالکلیه بی ذوق اولمیه ودخی
علماء رسومک روحی گبی بی لذت وبی چاشنی قالمیه گیرم که تراقوت می
خوردن نیست ، باری بتماشاگری مستان می آی ، الهی سنک کارک علل و
اغراضله معلل دکلدر ، رجا ایلرم که بو فقیری بو گروه پر شکوهدن قلهسن
ویاخود بو گروه پر شکوهه همیشه نظر قلهسن ومرید ومحب اولان وهردم انلرک
گفتار دربارندن لذت وچاشنی بولان بنده لرکدن ایلیه سن قسم ثالثدن اولمغه
سکا استعاذه قلورم که اکا طاقت طوتمزم گر ندارم ز بیشان از پیشان
گفته ام ، خوشدلم کین قصه از جان گفته ام ، گر ندارم از شکر جز نام بهر ،
این بسی بهتر که اندر کام زهر ، ای خدا زان گلشنم وادی نشان ، دست
گیر و سوی از گلشن کشان ، رب هب لی حکما والحقنی بالصالحین واجعل
لی لسان صدق فی الآخرین ، اکثر علماء ربانی قبل تفسیر آیات قرآنی استعاذه
نک نکات ومعانیسنک تحقیق وتقریرینه شروع قلمشلر بعده بسمله شریفه نک
حقایق ودقایقن تعبیر وتحریر ایلمکه مشغول اولمشلر پس آثار علماء ربانیه
اقتفا واطوار جلیه لرینه اقتدا ایلمکده واکورملوب ابتدا استعاذه نک تحقیق و
بیاننه شروع اولندی والتوفیق من الله القدیر نعم المولی ونعم المصیر ،

فاتحهٔ ثانیه استعاذه نك معانی وحقایقن عیان ایلر اعلم یا اخی استعاذه
مصباح ظهور مرادات ومفتاح حصول برکات وسعادتدر زادرو رندکان
راه وبدرقهٔ قافلهٔ یقظه وانتباهدر بر بتاشیر صبح هدایتدر که افق تلقین
الهیدن ظاهر اولمش تا ظلمت فریب نفس وهوایی وتاریکیٔ مکر وحیلهٔ
شیطان پر دغایی ازاله واذهاب قله وبر شهاب ثاقب عنایتدر که اسمان
ایماندن طلوع قلمش تا بود ودهٔ انك شعلهٔ سیله کروه افتراق ابجر محترق
وسوزان اوله چون نور رحمن دهرس شیطان کجا تاب اورد
خورشید چون کرد عیان شب رازهان باید شدن اللهم یا حفیظ
ویا غفور احرسنا بحمایتك عن هذه الکلب العقور شیطان فی المثل
بر کلب عقور کبیدر که درکاه عزت قتنده کمینده اوتورمش هر شول کمسه که
متوجه استانهٔ کبریا اوله انك دفعنه مشغول اولور وینجه صیاح و
عوعو له قاصد قرب خدا اولانی اول حضرتدن دور ومهجور قلمغه سعی
ایلر واقدام قلور کما قیل مثل المؤمن کمثل غریب یذهب فی مغارة ینتهی
الی باب دار فیها کلاب قصدوا فی ولیس له قوة تمنعها فکلما حمل علیهم
غلبوا علیه فالحیلة فیه ان ینادی ان یهلک منه یقصد الی بابه تعالی
فالحیلة ان یستعیذ بالله من شره وهو القادر علی دفعه چونکه
سالکلری بو کلب لعین انیاب وساوس وخیالاتله خسته ومجروح
ایتمش وینجه طالبلری اول مطلوب حقیقیدن بر حیله ایله جدا ایدوب
چاه ضلالت وغوایته اغشدرمش خدایا درکه شیطان زبونم

زخیر انی نمی دانم که چونم زجنك این سکم ازاد کردان باز ادی دنهم
راشاد کردان اعلم یا اخی ایدك الله العلیم الحکیم اکر وقت نمازده او
واکر زمان عرض نیازده اولسون وسواس شیطان رجیمدن جناب
حقه استعاذه ایلمك جمله اد ابدندر فقها استعاذه نك قراءتندن
اختلاف ایلدیلر اما قرطبی واذا قرأت القرآن فاستعذ بالله من الشیطان
انه هو السمیع العلیم ایتنك تفسیرنده دیر که استعاذه حضرت رسوله
اول تنها فرض اولدی امت استعاذه ایلمکده بر سبیل سنت انکا اقتدا
قلدیلر وامام فخر رازی تفسیر کبیرده عطادن نقل ایدوب دیر که
قال عطا الاستعاذة واجبة لکل قراءة سورة کانت فی الصلوة او غیرها
وقال ابن سیرین اذا تعوذ الرجل فی عمره مرة واحدة کفی فی اسقاط الوجوب
وقال الباقون انها غیر واجبة وحجة الجمهور ان النبی علیه السلام لم یعلم
الاعرابی الاستعاذة فی اعمال الصلوة اکثر علما بونك اوزرینه متفقلردر که
نمازده استعاذه نك محلی فاتحه نك قراءتندن مقدمدر اما ابراهیم
نخعی وابو هریره بعد قراءة الفاتحة اوقنمسی حقنده بر حدیث روایت
اتمشلردر وبونلرك هر برینك ادله سی تفسیر کبیرده مسطور اولمشدر
مخافت تطویلدن اوتری ایراد اولنمدی وبهر حال استعاذه اصحاب
کرامدن اون درت وجه اوزره روایت اولنمشدر برقاچ وجهی بونده
ایراد ایلدك عن النبی علیه السلام انه یقول اعوذ بالله من عذابه الالیم و
وهمزات من الشیطان الرجیم وعن ابی بکر رضه انه یقول اعوذ بالله

المعين من الشيطان اللعين الى يوم الدين وعن عثمان اعوذ بالله
العظيم من الشيطان الرجيم والمختار من جملتها هو قول الجمهور اعوذ
بالله من الشيطان الرجيم نته كم اهل تفسير ابن مسعود حضرتلرندن
بويله روايت ايتمشلردر قال قرأت على رسول الله فقلت اعوذ بالله
السميع العليم من الشيطان اللعين الرجيم فقال عليه السلام اعوذ بالله
من الشيطان الرجيم هكذا اقرأنيه جبرائل عن القلم وعن اللوح المحفوظ
چونكم بين الجمهور مختار اولان بو قولدر پس بونك تفسيرنه شروع
ايليلم و بر مقدار دخي اعوذنك و شيطانك اشتقاقنه و معانيسنه
متعلق سوز سويليلم اعوذ عوذدن مشتقدر و بونك ايكي معناسي
واردر بريسي التجا و استجا معناسنه و ايكنجي التصاق معناسنهدر
كه عوذ اتك كوكنه متصل اولان يرينه ديرلر نته كم اطيب اللحم عوذه ديرلر
اتك كوكه متصل اولان يري اطيبدر ديمك اولور وجه ثاني اوزره
معني بن نفسمي و قلبمي اللهك فضل و رحمتنه الصاق ايلرم ديمك اولور
و شيطانه دخي ايكي قول واردر بر قول شيطان شطوندن مشتقدر
كه شطون بعده ديرلر ديمشلر نته كم شطن دار كه ديرلر سنك اوك
بعيد اولدي معناسني ويرلر پس لاجرم جندن و انسدن و دوابدن
بر متمرد و سركش اولانه عرب شيطان تسميه ايلر انكركي رشاد
و سداددن اولدوغي ايچون وقول ثاني اولدر كه شيطان
شاط يشيطدن مأخوذدر شاط الشيء ديرلر يعني برشيء باطل

اولسه پس هر متمرد كندو نفسنك مصالحني مبطل اولدوغي سببله نفسندن
باطل كبي اولديسه انكا شيطان تسميه اولندي اما رجيم معني مرجومدر
فعيل مفعول معناسنه اولدوغي كبي رجم رميه ديرلر و طش اتمق معناسنه
هم استعمال ايدرلر و منه الرجم في الزنا بالحجارة و شيطانك مرجوم و المسندر
ايكي وجه واردر اولا شهب ثاقبه ايله سمااتدن رجم اولنمش و طرد قلنمشدر
و ثانيا من قبل الله ملعون و مطرود اولمشدر كه لعنته رجم تسميه اولنور
پس معني بن مستجمع جميع صفات اولان الله تعالى حضرتلرينه شيطان
لعيندن التجا ايلرم كه او ديو لعين رياض جناندن دورباش بعد و حرمانله
سورلمشلر و ياخود طبقات اسماندن بواسطه شهاب درخشان طرد
اولنمش و يا ساحت باب يزداندن دور و مهجور اولمشدر ديمك اولور
اما بونده بر سؤال لازم كلور كه و بنده اول سؤال بودر استعاذه نك جمله اسماء
الهي ما بيننده الله اسمنه تخصيص اولنمسنده نكته ندر قادر و قوي
و مستعان و مغيث اسملرينه و يا بونلر امثالي اولان اسملردن برينه
استعاذه اولنسه هم جايز اولوردي جواب نعم اكرچه بويله در لكن بو اسم
شريف زجر شيطان ايلمده سائر اسما و صفاتدن ابلغدر شول وجهله
كه الله اكا ديرلر كه عبادته مستحق اوله و استحقاق عبادت ثابت اولمزالا
شول كمسنه يه كه قادر و قوي و معين و مستعان و عليم و حكيم اوله بو كونه
صفتلري جمع قلدقده كمال زجره قادر اوله اسم الله ايسه اسم ذات و مستجمع
جميع صفاتدر پس زجر شيطانده ايلمده بو اسمله استعاذه ايلمك انسب

کورلری ● وبر نکته دخی بودرکه خلوق ایلیه اسماء الهی میاننده مناسبات
عجیبه واردرکه هر برکسه اسماء الهیه دن بر اسمک مظهریدر هر بر کسه فلک
اوکندویه حاکم ورب اولان اسمک مقتضاسی اوزره برکونه مشرب
ومذهبی وبر نوع مقصد ومطلبی واردر ● بو تقدیرجه هر مستعیذ
بر اسمه استعاذه ایلمکلک لازم اولورکه انک عونیله شر دشمندن خلاص
اوله بو ایسه نوع انقطاعدن خالی دکلدر پس چونکه الله مستجمع جمیع اسماء
وصفات الهیه اولدی لاجرم استعاذه بو اسم شریفه تخصیص اولندی
تا هر مستعیذ کندو مطلبنه بو اسم شریف ایله واصل اوله ● وهر طالب
کندو مرادنی بو قپودن بوله ع هیچ خواهنده ازین در نرود بی مقصود
حسن بصری حضرتلری بیوررلر من استعاذ بالله جعل الله بینه و
بین الشیطان ثلثمائة حجاب کل حجاب ما بین السماء والارض پس اکر
بوراده بر سؤال اولنوب دینورسه که بز الله تعالی حضرتلرینه شیطاندن
هردم استعاذه ایلرز ویینه انک مکر وشرندن امین اولمیوب خطا و
عصیان جانبنه دوشرز بونک سببی ندر بز جرز اصل حقیقت استعاذه
لذات وشهواتی ترک ایلمینجه وانواع مجاهداتی ارتکاب ایلیوب انی جان
ودلدن سوملینجه بر کسه یه میسر اولمز ● ونفس وشهواته مشتغل ایکن
مجرد زباندن اعوذ بالله دیمک فایده ونتیجه ویرمز نتکم بو محلده مناسب
بو ابیات شریفه نه قدر خوب بیورمشلردر مثنوی تا ز مرید نو کوتر
نیست ● یک اعوذت اعوذ بالله نیست ● بلکه این پیش صاحب قرآن

نیست الا اعوذ بالشیطان ● کاه کوئی اعوذ وکه لاحول ● لیک فعلت بود مکذب
قول ● سوی خویشت دو اسبه می راند ● بر زبانت اعوذ می خواند ●
طرفه حالی که دزد بیگانه ● کشته همراه صاحب خانه ● میکند همچو
او فغان ونفیر ● در بدر کو بکو دزد بکیر ● بر موجب اعدی
عدوک نفسک التی بین جنبیک اصل انسانک عدوسی وشیطانی
کندو نفسی اماره سیدر ● ولهذا حضرت نبی علیه السلام اکثر خطبه لرنده
اعوذ بالله من شرور انفسنا بیورورلردی وفی نفس الامر نفس وشیطان
متحدلر وبنی ادمی غوایت وضلالت چاهنه اتمغه متفقلردر نتکم
حضرت بیوررلر مثنوی نفس وشیطان هر دو یک تن بوده اند ●
در دو صورت خویش را بنموده اند ● کر ز نفس از اندرون راهت زدی ●
رهزنانرا بر تو دستی کی بدی ● دشمن اندر خانه و تو نازنین ●
بر در کر کس دست می خواهی بکن ● بیچاره ادم اوغلی بو ایکی دزدک الندن
نیجه قورتلور وبو ایکی رهزن مکارک مکر وکیدندن دل وجانی واسلام
وایمانی نه وجهله خلاص قلور بیت نفس از درون ودیو از برون
می زنند رهم ● زمکر این دو رهزن بر حیله چون دهم ● نکته مستعیذ
یا عامی در ● ویا خود عارفدر ● عامی نک استعاذه سی شیطانک شرندن
اولور ● وعارف شیطان صفتیله متصف اولمدن الله تعالی
حضرتلرینه استعاذه قلور وشیطانک اقبح اولان صفتلری عجب
وانانیتدر که اصلی بو صفتلر ابلیسک طعن ولعنته سبب اولدی

وانی قرب الهیدن حضیض و بعد منزلته سوردی پس حق تعالی
کفت یاموسی براز ● کاخر از ابلیس رمزی جوی باز ● چون بدید
ابلیس راموسی براه ● کشت از ابلیس راموسی رمزخواه ● کفت دایم
یاد دار این یک سخن ● من مکو تا تو نکردی همچو من ● منهاج العابدینده
امام غزالی حضرتلری بیورورلر که ابو سعید حراز بر کیجه شیطانی بغایت
روسیاه و قبیح شکل و زشت صورت واقعه سنده کوردی ● ابو سعید حضرتلرینه
اول خبیثک رؤیتندن عظیم وحشت و نفرت کلوب انی قتلدن سورمکه
عصاسنی یوقارو قالدردی شیطان اوزره حواله قلدی ● و ابلیس اندن
اصلا خوف و حذر ایلمیوب یرنده طوردی ● و انکا بو کونه سویلدی که ای
ابا سعید بو قدر بلمزمسن که بن عصادن قورقمزم ● و سلاح و آلت
حربدن اصلا خوف و حذر ایتمزم ابو سعید حضرتلری انکا ایتدی ای لعین
نه دن قورقرسن ابلیس انکا جواب ویروب دیدی شول عارفک منور اولان
قلبندن قورقرمکه انک قلبی عرفانله طولو ● و انکده روحی نجوم سما اولاشهاب
ثاقب معرفتکه عارفک قلبی اسماننده درخشان اولور انک شعشعه سنه
تاب و طاقت طوتمزم ● و بنده خدا اولان مخلصلرکه اوزرینه هجوم
و غلبه قلمغه قادر اولمزم ● نته کم حق تعالی حضرتلری ان عبادی لیس
لک علیهم سلطان بیوردی بلکه بن انلری کوردکم انلردن هراسان
اولورم و فرار قلورم دیدی نته کم حضرت مولانا بیورورلر مثنوی
شهر بر نفر بیدا تا شاه را ● ره ندانند زد شه اکاه را ● چون بنزدیک

ولی الله شود ● ان زبان صد کرش کوید شود ● عند المحققین تعوذدن
غیر مشاهده سنده احتراز قلمق و جناب الوهیتی مشاهده قلمغه و بحر حقیقته
مستغرق اولمغه هر نه شیئ مانع اولور ایسه ● و قلبی هر نه کونه وهم و خیال
انک معاینه سنده دفع قلور ایسه ● انلردن حضرت حقه ملتجی اولمقدر شول
زمانده که سالک توحید افعال مرتبه سنه واصل اولدی بو عالم مظاهرده خیر
و شردن هر نه کونه فعل کورایسه انی فاعل حقیقیدن کورر که حق تعالی
حضرتلری والله خلقکم و ما تعملون ● بیوردی پس بو مرتبه ده سالکک
استعاذه سی تجلیات قهریه و جلالیه اولان افعال و اثاردن تجلیات
لطیفه و جمالیه نک نتایجنه اولور ● مثلا عقاب و انتقامدن حق تعالینک
عفو و کرمنه التجا قلور ● و هرکاه که توحید صفات مرتبه سنه واصل
اولور و خلوق عالمده اولان صفتلری انلرک وجودنده عاریتی کوره و جمله سنی
مظاهر اسما و صفات الهی مشاهده قلدی بو مرتبه ده انک استعاذه سی صفات
قهریه دن صفات لطیفیه یه اولور ● مثلا سخط و غضب الهیدن رضای
حقه و رحمت وجوده مطلقه استعاذه قلور ● و بو مرتبه ده ابلیسی اول
مظهر اسم مضل کورر و انبیا و اولیایی اسم هادینک مظهرلری مشاهده
قلور پس حق تعالینک مکر و اضلال صفتلرندن هدایت و عنایتی صفتلرینه
مستعیذ و ملتجی اولور ● اکر بو مرتبه دن ترقی ایدوب لمعات تجلیات
ذاتیه نک وجود موهومی سنی محو و مضمحل ایلر ایسه و کل شیئ هالک الا وجهه
سر تحقق الیقین مشاهده قلور ایسه انک بو مرتبه ده استعاذه سی ذات

الهيدن يته ذاتك الهيه يه اولور • نتكم فخر عالم و سيد ولد آدم حضرتلرى
عليه افضل الصلوة واكمل التحيات بو اوچ مرتبه يه اشارت بيورمشلردر
توحيد افعالك تجليسى وقتنده اللهم اعوذ بعفوك من عقابك بيورمشلر
وتوحيد صفاتك ظهورى وطلوعى وقتنده اللهم انى اعوذ من
سخطك برضاك ديمشلر • وتوحيد ذاتك ظهور وتجليسى وقتنده
اللهم انى اعوذ بك منك ديمشلر واول حضرته كمال متابعت سببيله بو
امتدن دخى چوق كباره بو حالتلر ميسر اولمش وبو مرتبه لره اكثر
اوليا بولمشلردر • نتكم بو جمله عزيزلردن بريسى بيورمشلر بيت
كفتم اعوذ وغير تو در خاطرم نبود • ديدم كه هم ز تست • اورم پناه
رزقنا الله فهم كلمات المحققين • واعاذنا من شر شياطين الجن و
الانس اجمعين • بعضى تفاسيرده بسمله نك تفسيرنى فاتحه يه شروع
ايلدكلرندن صكره كتورمشلر وبعضيلر دخى فاتحه يه شروع قلمزدن
مقدم تسميه نك تفسيرينه شروع قلمشلردر بو ترجمه ده انلره اقتدا
اولنوب اولا بسمله نك تفسيرينه شروع قلنوب بعده فاتحهٔ شريفه نك
فضايلنى بيان ايلمكه شروع اولندى **فائدهٔ ثالثه** بسمله نك اسرار
حقايقن ورموز دقايقن بيان ايلر **فصل** فى فضيلة البسملة
بسم الله آرام جان ودل • وروشن باز ارباب وكل در • سطوات
اجلالى محو كننده هر باطل • ودعوات فضل وافضال حل ساز نده هر مشكل در
مصباح ارواح الباب ومفتاح كلام رب الارباب در ولهذا بسم الله

يفتح الكتاب وترفع به الستائر والحجاب • ودخى بسم الله سالبة للقلوب و
دافعة للكروب ساترة للعيوب • مظهرة اسرار الغيوب • ديو تعبير وتحقيق
ايلمشلردر • اكر انك جمال حقيقتى فى المثل • پرده حروف • وكلمات دن جلوه
كنان طشره كليدى مقبول مقربان عرفان علوى • وفهوم مقيدات
طبقات سفلى كرداب حيرته • وغرقاب دهشته دوشوب غرق
اولالردى بيت اكر ز پيش بر افتد نقاب بسم الله • جهان بسوزد از
انوار باب بسم الله • تمامت ظلمت هستى ز پيش بر خيزد • اكر طلوع
كند آفتاب بسم الله • عبد الله ابن مسعود حضرتلرى نبى مكرم حضرتلرندن
عليه السلام بو حديث شريفى روايت بيورديلر قال صلى الله عليه وسلم
من قرأ بسم الله الرحمن الرحيم كتب الله له بكل حرف اربعة الاف حسنة
ومحى عنه اربعة الاف سيئة ورفع له اربعة الاف درجة • وفضايل
بسمله ده ابن عباس حضرتلرندن دخى بو يله روايت اولنمشدر كه حضرت
نبى عليه السلام بيورديلر شول دمكه بر معلم بر كوده كه بسم الله الرحمن الرحيم
كلمه سن تلقين ايليه اول ساعتده دفترخانهٔ ازلى دبيرلرينه وديوان
احكام لم يزلى نك مستوفيلرى اولان ملكلره حضرت حقدن بر كونه كه اكول
اى ملكلرم اوچ برات ازادى يازك برى اول كودكك ايچون وايكنجيسى انك
پدر ومادرى ايچون • اوچنجيسى انك معلمى ايچون مضمون بروات بونلركه
جمله سوز جهنم آتشندن ازاد ايلدم • ورحمتم خوانيله سم بونلرى طويلدم
بيت اى كه عنوان نامهٔ كرمت • بندكانراست خط ازادى •

تیر امید بر نشانه زدیم ❁ چون برحمت نشان فرستادی ❁ ریاض
الجنان فی قوارع القرآن نام رساله‌سنده جمال الائمه بغدادی
حضرت علیدن بویله روایت ایلر و حضرت علی بویله دیو سویلرکه
بن رسول حضرتلرندن بویله استماع ایلدم دیرکه هیچ بر کمسنه
بر بلایه کرفتار اولسه اول حینده بسم الله الرحمن الرحیم ولا حول
ولا قوة الا بالله العلی العظیم دیمکه مشغول اولسه بو کلمات شریفه‌نک
برکاتیله حق تعالی اول کمسنه‌یی اول بلادن خلاص قیله و عذاب خدادن
امان بوله ❁ و ینه اول کتابده و دخی مشکوة الانوارده فردوس الاخبار
صاحبندن بویله روایت ایدوب دیرلر قال رسول الله علیه السلام من
رفع قرطاسا من الارض فیه بسم الله الرحمن الرحیم اجلالا له کتب عند الله
من الصدیقین وخفف عن والدیه العذاب وان کانا مشرکین
و بو بابده بشر حافی حضرتلرینک حکایه‌سی مشهور اولمش اکثر موعظ
کتابلرنده دخی ثبوت بولمشدر ❁ بشر حافی بدایت حالنده پیوسته
عصاة و طغیان ایله مصاحب قلوب و همیشه میخورلرله ساکن
میخانه اولور بر رند خراباتی کمسنه ایدی ـــ میکده از زمزمه
اش پرخروش ❁ زمزم او کوزه دردی فروش ❁ آب رخش رفته
برو دار رباب ❁ کارد لش کشته خراب از شراب ❁ خاک در میکده بالین
او ❁ شیشهٔ می چشم جهان بین او ❁ والحاصل بر کون عادت مستانه
و طریق هوا پرستان اوزره میخانه‌دن چیقوب افتان و خیزان کیدرکن

بشر حافینک سعادته نائل اولماسنک سببی

ناکاه یولده بر کاغد پاره کوروب انده بسم الله الرحمن الرحیم یازلمش فی الحال
بشر حافی انی زمیندن قالدوروب و یوزینه کوزینه سوروب یو تری و پاک
پاک و مطیب ایدوب بر موضع پاکده انی وضع ایتدی و ینه میخانه‌که سنه
کتدی و انده نومه وارو یاتدی لطف ازلی‌نک بو حسن معامله‌سنی
پسند ایدوب خیر التابعین اولان حسن بصری حضرتلرینه حق تعالی
جانبندن واقعه‌سنده الهام اولنوب بویله دینلدی که فلان میخانه‌ده بزم
بشر نام بر دوستمز واردر قالق بزم اکا سلاممز ایرشدر ❁ پس حسن بصری
حضرتلری خوابدن قالقوب اول اشارت اولنان میخانه‌نک قپوسنه کلوب
بر خراباتی‌دن بشری سؤال ایلدی و بوری وار بزدن بشره سلام ایله طشره
کلسون اکا عظیم بشارتم واردر ایصال ایلیه‌یم دیو سویلدی اول خراباتی
بشره کلوب دیدی ـــ مژده ای دل که مسیحا نفسی می‌آید ❁ که ز انفاس
خوشش بوی کسی می‌آید ❁ ای بشر بشری لک که حسن بصری قپویه کلمش سنی طلب
ایدر و اکا بر عظیم بشارتم واردر کلسون دیه‌یم دیو سویلر ❁ بشر بو سوزدن
عظیم وهمه دوشوب واویلا بنمله حسن بصری‌نک نه مناسبتی واردر که حتی
اول میخانه قپوسنه کله و بنی طلب ایلیه‌ بو نه حال ایسه ترسان و لرزان
طشره کلدی حسن بصری حضرتلری اکا تعظیم ایدوب دیدیکه یا بشر خوش اول
و قلبوکی شاد و خرم قل که خلاق عالم حضرتلری سکا چوق سلام ایلر و بویله دیو
سویلرکه بشر قولمک قفل ضلالتنی مفتاح هدایتمله کشاده قلدم و انک کاشانهٔ
قلبنی مصباح عنایت و کرامتمله روشن و منور ایلدم ❁ بشر حافی حضرتلری

بو بشارتی استماع ایلدکده قلبنه بر عظیم حالت کلوب وفریاد وناله قلوب
دیدیکه الهی بو بندهٔ عاصی وخاطی نه جهتدن بو مرتبه‌یه لایق ونه عمل واسطه‌سیله
بو سعادته مستحق اولدم هاتفدن اکا بر آواز کلدی بویله دیدیکه یا بشر
رفعتَ اسمی فرفعناک وطیبتَ اسمی فطیبناک یعنی بشر حافی حضرتلری اسم
اللهی تعظیم وحرمت ایتدکله بو مرتبه عزت وکرامت بولدی بر مؤمن که انی
دل وجاننده قویه واکا همیشه تعظیم وحرمت قله حضرت حقدن اول دخی نیجه روح
وراحت ولطف وکرامت بولمق مقرردر اول بوسبب امیدوار باش کر لطفیست
بیشمار ● کف سؤال بکشا که فیضیست بی کران ● که ان الله لا یضیع اجر
المحسنین فصل فقها تسمیه‌ده اختلاف ایلمشلردر قراء مکه وکوفه
وبونلرک فقهاسی وابن مبارک وامام شافعی وتوابعی بسمله فاتحه‌دن وهر سوره‌دن
برآیتدر دیمشلردر بو جهتدن صلوة جهریه‌ده انی جهر ایله اوقورلر وبونلرک
حجتی بودرکه دیرلر بسمله ما بین الدفتین کلام الله در ● وجمهور تسمیه‌نک
اثباتی اوزره متفقلردر حضرت قرآنی زوایددن تجرید ایلدده وصیتلری
ومبالغه‌لری بیله حتی آمین لفظی نمازده آخر فاتحه‌ده دیمک سنت ایکن بیله
مصحف یازلمسنی منع ایلمشلردر ● اما هیچ برکمسه‌دن بسمله‌نک کتابتی اولنمه‌سنی
منع ایلمک استماع اولنمامشدر بلکه مصحف امامده هم مکتوبدر وبسمله‌نک
فاتحه‌دن وباقی سوره‌دن اولدوغنه هم نیجه احادیث شریفه روایت اولنمشدر
بو جمله‌دن امام ابو عطای ملحی کتاب فضایل قرآنده ابو هریره حضرتلرندن
بو کونه روایت ایلیوب دیرلرکه قال علیه السلام بسم الله الرحمن الرحیم من ام القرآن

وهی ام الکتاب وسبع المثانی وبیضاوی حضرتلری بسم انوارده بویله دیرکه
ومنها ما روی ابو هریرة انه علیه السلام قال فاتحة الکتاب سبع آیات اولهن
بسم الله الرحمن الرحیم وقول ام سلمة قرأ رسول الله صلی الله علیه وسلم الفاتحة
وعدّ بسم الله الرحمن الرحیم من الحمد لله رب العالمین آیة وعن ابن عباس
من ترک البسملة فقد ترک مائة واربع عشرة آیة من کتاب الله وبونلردن
غیری دخی بونلرکبی دلایل چوقدرکه امام فخر رازی تفسیر کبیرده اکثرینی
کتورمشدر ● وبونده مخافت تطویلدن اوتوری بو قدر ایله اکتفا
اولنوب باقیسی ایراد اولنمدی ● اما مدینه‌نک وبصره‌نک وشامک
قراسی وفقهاسی وامام مالک واوزاعی بونلر مخالفت ایلمشلردر وتسمیه
فاتحه‌دن ودخی باقی سوره‌دن برآیت دکلدر بلکه فصلدن وانکله ابتدا ایلمکلی
تبرک وتیمندن اوتوری کتابت اولنمشدر دیو سویلمشلردر ● امام ابو حنیفه
حضرتلرینک ودخی توابعینک مذهبی بودر ولهذا صلوة جهریه‌ده انی
اجهار ایلمزلر وبونلرک دخی دلیلی چوقدر جمله‌دن بری ابو هریره حضرتلرندن
مروی اولان حدیث قدسیدرکه بویورلر ● قال الله تعالی قسمت الصلوة
بینی وبین عبدی نصفین فاذ قال العبد الحمد لله رب العالمین قال الله حمدنی
عبدی الخ سنذکره انشاء الله پس الحمد لله ایله ابتدا تسمیه‌نک فاتحه‌دن ●
اولمدوغنه دلیل اولور چونکه فاتحه‌دن اولسه غیر سوره‌دن دخی اولمز ●
وامام احمد وامام مالک هم تسمیه فاتحه‌دن دکل وغیر سوره‌دن دخی
برآیت دکلدر مکرکه سورهٔ نملده که انده سوره‌دن بعضدر ● وانک اوایل سوره‌ده

كتابت اولنمسی مجرد تیمن وتبرك ایچون اولمغه دیردیرلر بو جهتدن امام احمد
بسمله‌یی صلوة سریه‌ده وجهریه‌ده فاتحه‌دن اول آهسته قرائت ایلر و
امام مالك عندنده فاتحه اولنده ونه سوره اولنده سویلمز بلکه آنی سویلیوب سکوت
ایلر وبونلر حجت بو در که دیرلر حضرت قرآنك ثبوتی اجماعله وتواترله
اولور اگر بسمله فاتحه‌دن ویاخود سوره‌دن بر آیت اولیدی تواترله
ثابت اولوب امت میاننده وقوع خلاف ممتنع اولوردی نته‌کم بواقی
آیات قرآنی تواترله ثابت اولوب وجمله‌نك میاننده اتفاق واقع اولوب
اصلا خلاف واقع اولمدی پس معلوم اولدیکه بسمله‌نك ثبوتی اخبار آحادله
وخبر واحد ایسه مفید ظن اولور واختلاف علما ایله آنك قرآن اولمسی
ثابت اولمز آنك سایر سوره‌دن بر آیت اولمدوغنه بر دلیل آخر دخی بودر که
حضرت نبی علیه السلام بیورمشلر ان سورة فی القرآن ثلثون آیة شفعت
لرجل حتی غفرله وهی تبارك الذی بیده الملك وجمهور بونك اوتوز آیت
مستقل اولدوغنه بو سوره بسمله‌سز اوتوز آیتدر بسمله قرآندن اولمش
اولور وصحیح بخاریده امام بخاری انس بن مالك حضرتلرندن بویله
روایت ایلر وانس حضرتلری بویله سویلر که بن حضرت نبینك
ودخی خلفاء ثلثه‌نك قفالرنده نماز قلدم جمله‌سی بونلر افتتاح قرائتی الحمد لله
رب العالمین دیمکله ایدرلردی اما مسلم دخی بو خبری کندو صحیحنده بویله
نقل ایلر پس صحابه وتابعیندن چوق کمسه‌لرك بسمله‌یی ترك ایلدکلری بسمله‌نك
قرآندن اولمدوغندن دلیلدر وامام احمد مذهبنده قول صحیح بودر که اوایل

سوره‌ده بسمله ایله ابتدا اولنمسی ازدیاد یمن وبرکت دن اوتوریدر وبو کلمات تمام بر آیت
دکلدر ولطف الهی بونی اقتضا ایلدیکه بسمله بر آیت اولمیه اول جهتدنکه بندگان الهی
مبادئ امور عظیمه‌ده بحکم کل امر ذی بال لم یبدأ فیه ببسم الله فهو ابتر آنك ذکرینه مأمور
لردر وجنب وحایض ونفسا ایسه حضرت قرآندن بر تمام آیت اوقومق جایز
دکلدر مگر بر سبیل ذکر ویا دعا اوله وآنك دخی کراهتندن اختلاف واردر پس
اگر تسمیه قرآندن تمام بر آیت اولیدی جماعت مذکوره عند الغسل آنك تلاوتندن
ممنوع اولورلردی حال بو که آنك ذکریله مأمور اولمشلردر معلوم اولدیکه بسمله
قرآندن تمام بر آیت دکلدر ائمه دینك بسمله‌نك ترك واثباتی خصوصنده دلایل وبراهینی
ققی چوقدر آنی بیلمك اصول کتابلرینك مطالعه‌سنه موقوفدر بونده بو قدرله اکتفا
اولندی پس بسمله که مفتاح خزانهٔ اسرار ربانی وکشاینده گنجینهٔ معانی قرآنیدر
آنك تفسیر وتحریرینه کلدم ولفظ بسمله‌ده نیجه نکات واسرار واردر اولا
آنی نقل قلالم اندنصکره سایر اسرار ومعانیسن تحقیقه آغاز ایلمکه شروع ایده‌لم
اولا بونده درت اشارت واردر اشارت اول رسم کتابتده در مفسرلرك
اکثری بویله دیمشلردر که بسم‌ده الف کتبده استعمالندن اوتری حذف اولندی
واندن عوض با طویل قلندی بو سوز ضعفدن خالی دکلدر زیرا خط مصحف
توقیفیدر اندن تصرفه مجال یوقدر وخط مصحف امامده تلقین روح
الامین وتعلیم سید المرسلین ایله بو شکل واقع اولمشدر پس طویل
بادن وحذف الفدن همان بو معنی مراد اولندوغی علی القطع معلوم دکلدر
اما محققلرك بونده چوق رموزی واردر جمله‌دن امام قشیری حضرتلری

لطايفده بيورمشلر بسم لفظنده كتابتده الفى اسقاط ايلديلر انك
اسقاطنده هيچ بر سبب يوقدر وبانك باشنى زياده ايلديلر
وانك زيادلكنده هم هيچ بر علت يوقدر تا بوندن معلوم اوله كه اثبات
واسقاط الهى هر ايكيسى بى علتدر هر كيمى كه عالى وسرفراز ايلر اصلا
آنده علت وغرضك مدخلى اولمز وهر كيمى كه رد ايلر سر افكنده ونابود
قلور بونك اصلى وسببى يوقدر ديمز لا يسئل عما يفعل در وفى
يفعل الله ما يشاء ويحكم ما يريد بيورمشلردر
تو توانا وبخشى از شاهى هر چه خواهى وهر كرا خواهى
حاصه نيست علم رد وقبول چه كند در ميانه عقل فضول
وبعضيلر دخى بيورمشلردر علما حذف الفدن عوض با طويل
قلندى ديمشلردر وبوندن مراد هويت الهيه نك صورة رحمت
انتشاريدر احتجابنه ومرتبۀ تنزلده خلعت خلافتيله تلبسنه
اشارتدر نتكم حضرت مولانا وسيدنا بيورمشلردر
بپوشيد دلق آدم وانكاه بر در آمد بوندن خلق الله ادم على
صورته حديثنك سرى منفهم اولور وادم انك وقايه سى ومظهرى
اولدوغى معنى هم بيانه كلور چو آدم را فرستاديم بيرون
جمال خويش بر صحرا نهاديم وبعضى عارفلر كه قتنده الفك
استتارى مطلوب وحدتك كثرتده استتارينه اشارتدر
وبو سوزك وضوحى بر مقدمه يه محتاجدر اول مقدمه بودر كه

حرف با كه ابجد حسابنده اثنين واقع اولمشدر كه مرتبۀ كثرت واثنينيت
عبارت اولور والف ذات احديته اشارتدر اوليت وتجرد واستغنا
جهتندن نتكم قاشانى حضرتلرى اصطلاحاتنده ديرلر الالف يشار به
الى الذات الاحدية اى الحق من حيث هو اول الاشياء فى ازل الازال
الف نقطه وحركتدن مجرد اولدوغى جهتدن هم جميع قيود واضافاتدن
مجرد اولان وجود مطلقه مناسب طوشر واو كندى نفسيله قايم وباقى
حروف انكله قايم اولدوغى وجمله حروف انكا محتاج واو جمله دن استغنا
قلدوغى حيثيتدن هم انكا مشابهت ايلر زيرا هيچ بر حرف الفسز تمام
اولمز اكر مرتبۀ اولده اولسون مثلا با وتا وثا وواو كبى واكر مرتبۀ ثانيده اولسون
جيم ونون وميم كبى كه بونلر اكرچه واو ايله ويا ايله تمام اولمشلردر اما واو
ويا الفله تمام اولمشدر والفك بو حروفدن استغناسى وبونلرك الفه
احتياجى والله الغنى وانتم الفقراء موجبنجه حق تعالينك غناسنه ومخلوقاتك
انكا احتياجنه اشارت اولور پس بو مقدمه معلوم اولديسه الف ذات
احديته اشارت وبا كثرتدن عبارتدر ديدكلرى نكته سى بودر كه مادام كه
حرف با اسمده ملحوظ اولمشدى جمال الف بى نقاب يا روشن وهويدا ايدى
چونكه حجاب با انكا پيوسته اولدى الف اختفا قلدى وخلوتخانه ده خفاده
مستتر اولدى يعنى وجود موجوداتدن اول سر وحدت بغايت
ظاهر واشكار ايدى اما مراتب كثرتك واثنينيتك ظهورندن صكره
وحدت محتجب ومختفى اولدى ديمك اولور نتكم مولانا جامى

حضرتلری بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر بیت الف اسم بیشتر از با ٭
بود بسیار ظاهر و پیدا ٭ با چو آمد بدید الف در اسم ٭ مختفی گشت همچو جان
در جسم ٭ بود پیشوا از وجود خلق جهان ٭ ستر وحدت چنانکه بود عیان ٭
حکم کثرت چو یافت وصف ظهور ٭ ستر وحدت شد اندران مستور ٭
حضرت مولانا دخی مثنویلرنده بسمله اولان الفک لفظندن وکتابتندن مرتبه
سندن سقوطنی و معنیده ثبوتنی سالکک شهرت و تعینی مرتبه سندن
تجردلرینه و محو و فنالرینی ایچه لرینه و بی نام نشان اولمه لرینه و افنای
وجود مجازی قیلملرینه اشارت ایلیوب بیوررلر مثنوی در وجود وجد ٭
او رد چرخ شو ٭ چون الف در بسم در رو درج شو ٭ چون الف در بسم پنهان ٭
کرد و ایست ٭ هست او در بسم و هم در بسم نیست ٭ او صلهاست
او با و سین زد وصل یافت ٭ وصل با و سین الف را برتافت ٭ چونکه
حرفی برنتابد این وصال ٭ واجب آید که کنم کوته مقال ٭ چونکه یک حرفی
فراق سین و بی است ٭ خاموشی اینجا مهمتر واجبست ٭ بو ابیات شریفه
شرح و تحقیقی النجی دفترده مجزء هود شرحنده مفصلا تحریر و تقریر
اولنمشدر اننده طلب اولنه انشاءالله اولدرکه بو سسان قواعد طریقت
اولان عارفلر بسمک اوچ حرفندن بعضی رموز اخذ ایتمشلردر که اندن
بعضی بو محلده بیان ایلدک بیت بسم سه حرفست که کوید بسیم ٭
حرز تو در ره طلب امید و بیم ٭ عزیزلردن برپیسی بیوررلر که ای سالک
حرف بانی بدایت سلوکه اشارت اکلدو سین که فی المثل ستر و معرفت

وحقیقتدن عبارتدر ٭ و اندن سینده که اوزتاده بر معنوی مسافه
وبو ایکی سینک میاننده محو اولان الفدن مراد الف انانیتدر ٭ پس
بو درکه مادامکه انانیت سالکده محو و نابود اولمیه بدایتکاردن سین
ستره واصل اولمز ٭ وستر اسما وصفات حقه وصول بولمز ع تا محو
نکردی بخدا راه نیابی ٭ دیمشلر و دخی ع تو تمام اصلا وصال نیست ٭
و پس دیو بیوغ اولمغه تنبیه بیورمشلردر اشارة ثالثة اولدرکه ریاض
المذکرینده بو بیلده مذکور اولمشدرکه افتتاح کلام الهی حرف با ایله و آنک
اختتامی حرف سین ایله واقع اولمشدر ٭ پس بو ایکی حرف بس دیمک اولور
عرب بسک دیر وحسبک معناسنی مراد ایلر ٭ پس نکته حسبک من
الکونین ما اعطیناک بین الحرفین دیمک اولور ٭ و حکمت الهی بو ایکی
حرف لغت فارسیده بهم حسب معناسنده واقع اولمشدر ٭ نته کیم
حکیم غزنوی حضرتلری بو بیتلری بو معنایه کوره بیورمشدر بیت
اول اخر قرآن زچه با آمد و سین ٭ یعنی اندر ره دین رهبر تو قرآن
بس ٭ و حضرت قرآنک حرف با ایله ابتدا اولنمسنده محققلرک چوق
نکات و لطایفی واردر ٭ امام فخر رازی تفسیر کبیرده دیرکه کلام
الهینک حروف با ایله تقدیر اولنسنده اولقدر مناسبت واردرکه
غیر حروفده بو مناسبت یوقدر بیورمشلردر کتب منزلرنک جمله سنده
اولانی حق تعالی حضرتلری توریت و زبور و انجیلده ودیعت
قودی و بو اوچ کتابک جمیعا اسرارینی حضرت قرآنده و دخی قرآنک جمله

اسرارنی فاتحه‌ده وفاتحه‌نك اسرارنی بسمله‌ده وبسمله‌نك اسرارنی
باده قودی كما قال علی كل ما فی التوریة والانجیل والزبور موجود
فی القرآن وما فی القرآن موجود فی الفاتحة وما فی الفاتحة موجود فی
البسملة وما فی البسملة موجود فی الباء • وبا بر حرفدر كه اتصال
والصاقه دلالت ایلر پس ارباب البابه بو معنی‌یه اشارت اولور كه
جمله علوم ومعارف قوه‌سیله غرض كلی بنده‌نك درگاه عزته وبارگاه
قرب كبریاده وصولیدر • ومفتتح كلامده حرف با ایسه مذكور وصال
اولور • ودخی سالك بو كونه اشارت قلور كه • ای سالك اگر بنم كبی
صدرنشین مسند كرام اولمق دیلرسك ورفعت وصدارت بولمغه
میل ایدرسك صورتا مرفوع ومنصوب اولمغی ترك ایلیوب بنم كبی منكسر
اولمغی قبول ایله كه حق تعالی انا عند منكسرة القلوب بیوردی ودخی
حضرت نبی علیه السلام من تواضع رفعه الله دیو انكسار وتواضعك
شرف ورفعتنه اشارت قلدی كما قیل بیت تا كه از بسمله است حرف نخست
بر بوالحق ازان ترفع جست • كه رفعت گذشته وخفض گزید •
بجنین رفعتی زخفض رسید • بتواضع چو ساخت خودرا پست •
حق كرفتش بدان ترفع دست • پست مشو پست با بكند شوی •
بهره بفكن بهرمند شوی • وبعضیلر دخی بویله بیورمشلردر كه
بانك سایر حروفه تقدمی علو همتی اولدوغی اولدوغی واسطه ایله‌در كه
جمیع نقاطدن اول بر نقطه‌دن غیریسی قبول ایلمدی • وانی دخی

كندو

كندونك تحت قدمنه الدی • پس بهر كم بحكم سبق المفردون •
دولت سبقی استرسه بهر بنه طوتسه انی قدم همتنك التنه السون
وقلبنی جلبدن قالدرب دنیایی وراء ظهرینه القا قلسون • تا كندو
یارینه واصل اوله • وقرب حقه یول بوله • بیت تا بر نخیزی از سر
دنیا و هرچه هست • با یار خویشتن نتوانی دمی نشست • صاحب
بحر الحقایق بیورورلر • اول لفظ كه ذرات موجودات الست بربكم
جوابنده تلفظ ایلدیلر لفظ بلی ایدی بو لفظك اولی ایسه بادر
وبو كتاب كریمده دخی ابتدای كلام با ایله اولدی تا كه بو حرفی ابتدا
ایتمكله جواب الستی یاد ایلیه • وبلكه حضرت قرآن عهدنامهٔ روز
میثاقدر • بازیچهٔ دنیانك غفلت زده‌سی اولنلر وتعلقات فانیه
ایله الفت وانسیت قلنلر عهد قدیمدن خبر ویروب بیورر كه ای
غافللر شول عهد وپیمانی كه حضرت حقله باغلمشسز اكا وفا ایدك تا بحكم
اوفوا بعهدی اوف بعهدكم حضرت حق دخی سزك عهدكزه وفا ایلیه •
بیت دست وفا در كمر عهد كن • تا نشوی عهد شكن جهد كن •
بحر الحقایق صاحبی بیورور كه با غیریده عمل ایدیجی بر كامل ومكمل حرفدر
وانك كمالی اولدر كه قسمده كلور • وافادهٔ معنی ایلمده بنفسه مستقلدر كه
باكثیر الجماع اولان كمسه‌یه دخی دیرلر • وانك تكمیلی اولدر كه استعانت
ومصاحبت والصاق معنالرینه كلور • وبو كه مقارن اولان كلمه معنیه
تمام ویرور كمال بولور • پس كمال وتكمیل مقتدا اولان مشایخ صفتیدر

ومقتدایی جمله اوزره تقدیم ایلمک لازمدر ● یا بودرکه بو سبقتی اول اعمال
واسطه‌سی بولدی ● وعملانی بویله جمیله سبقت ایلمکله درجه‌سنه
واصل قلدی ● نته‌کم عزیزلردن بری بو معنایه کوره بو بیتلری خوب
بیوردی ● عامل اندر حروف بسمله بیست ● غیر بی از حروف
بسمله نیست ● از عمل نیست یکنفس خالی ● از عمل یافت منصب
عالی ● درجات رفیع در دو سرا ● بر عمل مبتنی فتاد ترا ● اما حجة
الاسلام حضرتلری بعض رساله‌سنده بیورمشلر حروف تهجیدن هر حرف
مراتب موجوداتدن بر مرتبه‌یه اسنادده وضع اولنمشدر بو جمله‌دن
حرف با اول موجودات ممکنه اسنادده وضع قلنمشدر ● وشیخ صدر
حضرتلری هم تفسیر فاتحه‌ده بویله بیورر مخلوق اول که قلم اعلی اولدی
وحرف بانک اسنادده وبو حرفک قلم اعلایه دلالت ایلمه‌سی اولدرکه
بو حروف مبداء سلسلهٔ وجود واقع اولدی ● انکیچون شیخ حضرتلری
فتوحاتده بالباء ظهر الوجود بیورمشدر ● مثلا الف حرکات وسکناتی
قبول ایلدوکی اجلدن وقایم بالذات اولوب ونقطه‌دن تجرد قلوب
وسایر حروف تعلق قلمیوب ومبداء کل حروف اولدوغی حیثیتدن
وجود مطلقه مشابه اولدی ایسه پس الفه اقرب اولان حرف که بادر
کل حروفک بدایتنده ومرتبهٔ ثانیه‌ده واقع اولمشدر که ذلک مرتبهٔ احدیته
اقرب اولان وابتدا اندن ظهوره کلن قلم اعلادر که حرف بایه بر نیجه وجهله
مشابهدر اقلام مرتبهٔ احدیته اقرب اولدوغی وجهدن ● ثانیا

بدایت جمیع حقایق کونیه اولدوغی جهتدن ● وثالثا مرتبهٔ ثانیه‌ده واقع اولدوغی
حیثیتدن پس اول حقیقت جمیع موجوداتک مبدأنده واقع اولوب ●
قلدیسه حرف با دخی مبداء جمیع حروف وکلماتده واقع اولوب مبنی لطایف
ودقایق قرآنی اولدی ● تاکم بو دقایق مذکوره‌یی متذکر اولان عالم وعارف
اولنلر بو نکاتی بونده بوله اشارت رابعه اسمک اشتقاقی بیان ایلر عند البصر یین
اسمک اصلی سمودر علی وزن قنو وحنو قنونک جمعی اقنا وحنونک احنا
کلدوکی کبی اسمک جمعی دخی اسما کلور سمونک آخرنده اولان واوی اسقاط ایلدیلر
واوک حرکتنی میمه ومیمک سکوننی سینه ویردیلر ● پس سکونله ابتدا متعذر
اولوب اولنه همزهٔ وصل کتوردیلوب اسم اولدی واسم سمودن مشتق
اولدوغنه انک تصغیری سمی وجمعی اسما واسامی کلدوکی هم دلالت ایلر
اما کوفیلر اسمک اشتقاقی وسمدندر دیدیلر وسم علامتدر دیرلر ●
بو جنداندن درست دکلدر ● زیرا اکر بویله اولیدی انک جمعی اوسام
وتصغیری وسیم کلوردی ● بونلر دیرلر اسمک اصلی وسم ایدی وسمدندر
وسمدن واو حذف اولنوب صکره عوضا عن المحذوف انک اولنه
بر الف زیاده اولنوب ● اسم اولدی وسم علامتدر دیرلر اسم دخی
مسمی ایچون علامت معرفت اولدی دیرلر ● اما اشتقاقی سمودندر
دینلر سمو دیرلر سمو رفعتدر دیرلر واسمه انکیچون اسم دیدیلر که مسمی
ایچون رفعت وشعار اولدی زیرا لفظ معنانی معرفدر ● وبر شیئک
معرفی معلومیتنه معرف اوزره متقدمدر پس اسم مسمی اوزره عالی

نیکاه

ومتقدم اولمش اولور دیر **بحث اخر** اسم دن مراد مجرد لفظ
اولورسه مسمانک غیری اولور ◦ زیرا لفظ غیر قارّدر اولان اصوات
مقطوعه دن مؤتلفدر ◦ واختلاف امم واعصار ایله مختلف اولور
ودخی متعدد وگاه متحد اولور مسمی ایسه بویله دکلدر ◦ پس
بو اسماء ملفوظه اسماء الهی اولمز بلکه اسمانک اسماسی اولور واصل
اسماء الهی مسمی اولان ذات الهیه نک اوصاف معینه سیدر مثلا
رحمن ذات من لها الرحمة وقادر ذات من لها القدرة تقدیرنده بو صفتلر
حق تعالی نک ذاتنک اسملریدر ◦ وبو حروفدن مرکب اولان اسملر
اسماء الهیه نک اسملری اولور ◦ اما اگر اسمدن مراد صفت الهیه
اولورسه که شیخ ابو الحسن اشعرینک رأی ومذهبیدر
بو تقدیرجه من وجه مسمانک عینی ومن وجه غیری اولور ◦
الحاصل بو حروفدن مرکب اولان اسم مسمانک عینی اولمز زیرا
اگر مسمانک عینی اولیدی فاعبد الله مخلصا ودخی وما امروا
الا لیعبدوا الله مخلصین ◦ آیتلرنده اولان لفظ جلاله
عبادت اولنمق لازم گلوردی بو خود بویله دکلدر ◦ اما اسم
عین مسمادر دینلرک حجتی بودر که دیرلر مثلا بر کسنه نک
خاتوننک نامی زینب وقولنک نامی بهرام اولسه اولکسه
زینب طالق وبهرام معتوق دیسه طلاق وعتاق مسمایه
واقع اولیوب اسمه واقع اولوردی دیرلر ◦ بونلره جواب

اولد

اولدر که شو زینب وبهرام اسملریله مسمی اولان مطلقه ومعتقدر
دیمک اولور ◦ والا بویله دیمک اولمیوب اسم عین مسمی اولیدی
لسانکز اوزره اولان نار لسانکزی یقاردی ودهانکزده اولان
خار دهانکزی باتردی ◦ حال بو که بویله دکلدر ◦ بونی معلوم
اولدی بکه اسماء ملفوظه عین مسمی اولمز نته کم حضرت مولانا
بیوررلر **مثنوی** اسم خواندی رو مسمی را بجوی ◦ مه ببالا دان
نه اندر آب جو ◦ هیچ نامی بی حقیقت دیده ◦ یا ز کاف ولام
گل گل چیده ◦ گر ز حرف ونام خواهی بگذری ◦ پاک کن
اوصاف خود هین یکسری **بحث دیگر** بعضی علما دیرلر که
اسم بونده مقحمدر یعنی زایددر مطلقا ملحوظ ومقصود دکلدر
بلکه کلام عینی ایله تیمّنن فروع اولسون ایچون اقحام اولنمشدر
دیرلر ◦ نته کم فصحا کلامنده دخی بو اسم مقحم واقع اولمشدر نته کم
الی الحول ثم اسم السلام علیکما دینمشدر ◦ وقرآن عظیمده
دخی بونک مثلی گلمشدر که حق تعالی حضرتلری سبح اسم ربک
بیورمشدر ◦ تقدیر کلام سبح ربک دیمکدر ◦ بعضیلر بوکه
جواب ویرمشلردر بویله دیو که اولا سبح اسم ربکدن
مراد اسمی تنزیه درکه ◦ رب العزتک ذاتنی وصفاتنی نقایصدن
تنزیه ایلمک نیجه واجب اولدیسه انک اسم شریفنی دخی فنتدن وسوء
تنزیه ایلمک اولا واجبدر ◦ وبعضی عارفلر دخی بویله بیورمشلرکه حق تعالی حضرتلری

دیدی

اعلای مراتب تنزه وتقدسده در وبندهٔ خاکی اقتضای مقام تعلق وتدنیده در
وبی واسطه حضیض رز النده اوج عزته وجلالته ترقی ممکن اولمدیغی اشعار
ایلمدن اوتوری لفظ اسمی اوره تاده واسطه ورابطه قلدی تا بو کلده تلفظ ایلمک
وقتنده قدم همتی مصاعد رفعته قویوب اسم مرتبه سندن مسمی تشهودینه ترقی
قلدحق انوار جلالدن وزینت غیبدن اکا تابان اوله وانک مشاهده سنه یول بوله
فصل علما اسم اللهک اسم علم اولمسنده ویا اسم صفت اولمسنده اختلاف
ایلمشلردر • بعضیلر بو اسم شریفی علم طوتمشلر ودیمشلر که هر حال حق تعالی
حضرتلرینه بو اسم علم کرکدر که صفات انکا اوزرینه جاری اوله • پس همیشه بو اسم
شریف موصوف اولوب صفت اولمز نته کم هو الله الاحد هو الله الصمد دینور
بو معنا انک علمیتنه دلالت قلور • ونکتهٔ هل تعلم له سمیا بو اسمک عدم اشتقاقنی
مؤید وعلمیتنی مستلزم اولور دیمشلر • وبر کروه دخی بونک علمیتنی مسلم
طوتمیوب بلکه علم منزله سنده در دیمشلر • نته کم امام واحدی وسیطده
بویله دیر که بو جماعت بو اسمی علم دکلدر ولکن علم مجراسنده جاریدر
دیرلر • وبو اسم باری تعالی حقنده اسم علم کبی در دیو تعبیر ایدرلر
وفی الحقیقه بو اسم انک علمی دکلدر زیرا علم قایم مقامده اشارتدر •
وذات حقه اشارت ممتنعدر • بیت چه جای بحث لفظ است وعبارت
که اینجا در نکنجد اشارت • وبو فقیر دخی دیمشلردر که اسم علم مسمانی نوعده
وجنسده اولان مشارکندن وحقیقت وماهیتده اولان مشابهتدن
تمییز ایلمکدن اوتوری موضوع اولمشدر • وحق سبحانه وتعالی

تحت جنسدن ویا نوعده داخل اولمقدن منزه وبر احد اکا مشابه ومشارک
اولمقدن مقدسدر • شیخ صدر الدین قنوی حضرتلری اعجاز البیانده بیورر لر
حق تعالی نک بالمطابقه دلالت ایدر بر اسم علم اولمق لایق دکلدر زیرا اول
اسمدن ذات مطلقه دن غیری نسنه مفهوم اولمیه شو جهتدن که حضرت
ذات من حیث الاطلاق والتجرد هیچ بر حکم ایله محکوم علیه اولمز • وهیچ
بر نسبتله مضاف اولوب وبر اعتبار ایله دخی مقید اولمز که حق تعالی حضرتلرینه
اطلاق وغنا سی جهتندن نسبت واضافاتدن واطلاق وتقییددن
هم بری شیخک استادی روایت ایدرلر • ع کس بمردم زند اینجا خطا کرد •
نه اکا ایجاب وسلبله بر حکم صحیح اولور ونه بونلردن تنزیه ایلمک لایق
کلور • بلکه زبان مقال بو مقامده ابکم وبو مرتبه نک سری اوزره سکن
بیک عالم اهلنده مستور ومبهمدر • بیت هر چه ان برهم زاده دست •
حس وعقل ووهم • کبریایت سنک بطلان اندر او انداخته • •
پس بو تجلیه بر ذاته بیجون اسم علم وضع اولنمق متعذردر زیرا اول اسم
اول ذات بیجونه دلالت ایلیه وانکه ذات محضدن غیری منفهم اولمیه •
شیخ عطار حضرتلری نک بو ابیات شریفه سی هم بو معنالری مؤید اولور •
بیت ان مریدی پیش شیخ نامدار • نام حق می کفت بیش از شمار •
شیخ کفت او رکدای بس ناتمام • نیست حق را در حقیقت هیچ نام • • •
زانکه هر چه اش نام خوانی آن نه او ست • آن تو یی وآنچه دانی آن نه اوست •
وانکا اسم علمی اولمدوغنه بر دلیل دخی بودر که وضع اسمدن مراد مسمانی غیریدن

تعریفی ایلمکده قتنده و اتفاق محققان بونکا اوزرینه در که کنه ذاتی بیلمک قبیل
محالاتدن و حقیقتده غیر و سوانک وجودی مقوله مستحیلاتدندر ❁ ❁
پس وضع اسم بو مرتبه یه نسبتله نه فایده قلور که العلم للمعلوم دیدکلری
قولک موجبنجه علم معلومدن غیریه دلالت قلمز اما حضرت ذات بحکم
ولا یحیطون به علما نص شریفنک موجبنجه اصلا برکمسه نک علمی انی احاطه
قلمز و اول برکمسه نک عقل و ادراکنه صغمز ❁ پس انکا اسم علمک نه فایده سی
اولور ❁ نته کم حضرت مولانا دخی بو معنانی مؤید بیورمشلر بیت
شمع و بیان چه گویم نام و نشان چه جویی ❁ با خاک وحدت نام و نشان
فصل انلرکه الله لفظنی اسم صفتدر دیدیلر بونک اشتقاقنده متفقلر
ایکن بیلمه مأخذنده اختلاف ایلمشلردر و بعضیلر دیدیلر بو سوپلمشلردر که الله اصلنده
الاله ایدی علی غیر القیاس انک همزه سی حذف اولندی و اندن اوتوری
الف و لام تعویض قلندی و الله دینلدی و آله اسماء اجناسندندر جوع
اولسون و باطل اولسون هر معبوده اطلاق اولنور صکره معبود بالحق
اطلاقی غالب اولدی النجم اولکوکبه اطلاق اولنور صکره ثریایه
غالب اولدوغی کبی اما الله همان معبود بالحق مختصدر اندن غیریه
اطلاق اولنمامشدر و بو اسم شریفک اشتقاقی بعضیلر قتنده اله دن
مشتقدر من الباب الثالث عبد معناسنه الهه و الوهیة عبادة معناسنه در
تأله دخی بو بنیه که تعبد معناسنه در ❁ پس اله فعال وزننده بمعنی مألوه در
معبود معناسنه حساب محسوب معناسنه اولدوغی کبی و نفس الامرده معبود

حقیقی همان اولدر و عبادت اندن غیریه لایق دکلدر بیت عقد پرستش
زیبد دارد نظام ❁ غیر ترا هست پرستش حرام ❁ و بعضیلر دخی اله
تحیر معناسنه اولان اله دن مشتقدر دیمشلر الهت الشیء دیرسک
باب رابعدن قچن برشیء ده متحیر اولورسن انی بیلمکده مهتدی اولسک پس
عقول و افهام انک ذاتنده متحیر اولدوغندن اوتوری انکا اله دیرلر ❁
بیت بی عقل سرحد کمال تو نرسد ❁ بی فهم بتحقیق جمال تو نرسد ❁ ❁
و یاخود فتح لام ایله اله دن مشتقدر دیمشلر الهت الی فلان دیرلر سکنت الیه
معناسنی ویررلر ❁ پس قلوب انک ذکریله مطمئن اولدوغی و ارواح انک معرفتیله
سکون بولدوغی ملابسه ایله انکا اله دیرلر ❁ و بعضیلر دخی فزع معناسنه اولان
اله دن مشتقدر دیدیلر ❁ نته کم الهت الی فلان دیرسک قچن برکسه یه اعتماد
ایلسک و فزع قلسک پس جمله عالم و یاخود عابد اولانلر فزع ایلدکلرندن
اوتوری انکا اله دیدیلر ❁ و یاخود اله الفصیلدن مأخوذدر
قچن فصیل انسنه مولع اولسه اله الفصیل دیرلر عباد دخی شدائد قتنده
تضرع ایله انکا مولع اولدقلری ایچون اکا اله دیدیلر ❁ و اله مدهوش اولان
کمسه یه دیرلر ❁ پس اله نک اصلی ولاه اولور واو همزه یه قلب اولندی
انک اوزرینه کسره نک استثقال ایلدکلرندن اوتوری ❁ نته کم وشاحک
واوی همزه یه قلب ایدوب اشاح دیدیلر ❁ پس قلوب محبتیله واله
و عقول انک معرفت ذاتنده مدهوش اولدیغی ایچون اله دیدیلر ❁ ❁
و بعضیلر اله ابصاردن محتجب معناسنه در دیمشلر ❁ نته کم عرب

لاهوت الوهیت مموه لوتها دیرلر احتجب معناسنی ویررلر چونکیم انک ذات
اقدسی استار عزتله محتجب و صفات مقدسی حجب و کبریا و عظمتله حواس
و ابصاردن مستتر اولدی بو اعتبار ایله اول حضرته آلدیدیلر بیت
ای کز نور خویش رویت در نقاب * وی لقایت نیز از ما در حجاب *
و بعضیلر دخی متعال و مرتفع معناسنه اولان الدن مأخوذ در
دیدیلر * نته کم لاه الشیء دیرلر قچن بر شیء عالی و مرتفع اولسه
حق سبحانه و تعالی حضرتلرینک شانی مشابهت ممکنات و مماثلت محدثاتدن
مرتفعدر * و عقول و افهام انی ادراک ایلمکدن عالیدر بیت
هیچ دل را بکنه او ره نیست * عقل و جان از کمالش آگه نیست *
عقل عقلست و جان جانانست او * آن کز آن برترست آنست او *
فصل اکثر علما دیمشلر و بونک اوزرینه اتفاق ایلمشلردر که الله
اسم اعظمدر * نته کم فخر رازی تفسیر کبیرده لفظة الهی اسم اعظم طوعوع
تحقیقه اقربدر * ذاته دلالت ایلمکده اختصاص اولدوغی ملابسه ایله چونکیم
ذات الهی اعظم و اشرف جمیع ذوات اولدیسه انکا مخصوص اولان اسم دخی
اعظم و اشرف جمیع اسما اولمق بیورلر * و امام غزالی دخی مقصد اقصاده
بو اسم شریف جمیع صفات کمالی جامع اولان ذاته بیچون دلالت ایلر و بونک
ذات حقه دلالتی بر وجهله در که صفات کمالیه دن هیچ بریسی بونک دایره
احاطه سندن خارج دکلدر * پس بو جامعیت سببیله انکا اسم اعظم
دینمک اولی اولور دیو تحقیق قلورلر * و حقایق قرآنیه ده دخی امام ک

سوزینده موافق بیوررلر جمیع اسماء الهیه دن هیچ بریسی بو کمالی طوتمز * و
کمال الذی مراد من جمیع اسمانک اکا رجوعیدر * و جمله سنک معنالرینک انده مندرج
اولمسیدر * پس بو کمال واسطه سیله انی سمت عظمتیله موسوم ایلسه لر لایق
اولور * و نجم الدین کبری حضرتلری طوالع التنویرده بویله بیوررلر که بو اسم
شریفک اعظمیتنه دلیل بودر که دو کلی زبانلرده بو مذکور و جمله طائفه بیننده
مشهوردر مؤمن و موحد اولنلر جمله بو اسمی ذکر قلورلر * و کافر و ملحد
اولنلر دخی بو نامی بیلورلر * نته کم مؤمن و موحد اولنلر بزم خالقمز
الله در دیرلر * و لئن سألتهم من خلق السموات والارض لیقولن
الله فحواسنجه کافرلر دخی بو سموات و ارضی الله خلق ایلدی دیرلر
و مشرکلر دخی بتلری حقنده هؤلاء شفعاؤنا عند الله دیو تعبیر
ایدرلر * و امام فخر رازی تفسیر کبیرده دیرکه بو اسمک جمله خواصندن
بریسی دخی بودر که اگر اندن الفی حذف ایلسه لر لله قلور بو دخی حضرت
حقه مختص اولور که لله الامر من قبل و من بعد بیوردی و اگر لامی اولی
حذف اولنسه لر باقی قلور بو دخی حقه مخصوصدر * له الملک و له الحمد
موجبنجه ملک و حمد همان انکچوندر دیمک اولور * و اگر لام ثانیه اسقاط
قلنسه ه قلور که هو دخی ذات حقه دلالت ایلر بر اسمدر و بونک تحقیقی
طریقت نامه ده قسم ثانیده باب ذکرده مفصلا مشهور و مذکور اولمشدر
بر مقدار دخی عن قریب کلور * پس بر اسم که انک بو قدر خصایصی اوله
انک اسم اعظم اولمسی مقرر اولور * و تسهیلده دخی و هو الاسم الاعظم

وعدم الاجابة لعدم استجماع شرایط الدعاء دیو تحقیق قلور
ع این همه دبدبه وطنطنه بی خبری نیست • ارباب لطایف
دیرلر بو اسمک اسم اعظم اولدوغنه بودخی دلیلدر که اساس توحید بونک
اوزرینه مبتنی اولور که کافر بو کلمه یی اثناء شهادتده دیمک سببیله تخصیص
کفردن قورتلوب ذروه ایمانه عروج قلور مثلا بر یهودی رحمن ذکر •
ایدوب لا اله الا الرحمن دیسه بودخی الله تعالینک خاص اسمی ایکن •
بله هنوز کفردن خارج اولمامش و دایره اسلامه دخول قلمامش اولور
لاجرم فلاح بندگان دخی بو اسمی چوق ذکر ایلمکه مربوط اولدیغندنکم •
واذکروا الله کثیرا لعلکم تفلحون بیورلدی تأکید معاقد وحدت
بونکله اولدی که لا اله الا الله دیرسن • وتشدید قواعد رسالت بهم بو
ثبوت بولدی که محمد رسول الله دیو اقرار قلورسن • وحق تعالی
حضرتلری چونکم کندو حبیبنک ما سوادن اعراض ایلیوب کندو جانبنه
بالکلیه اقبال وتوجه ایلمه سنی مراد ایلدی بو اسم شریفی دیمکه و غیریلری
ترک ایلمکه امر ایلیوب کلام مجیدنده قل الله ثم ذرهم بیوردی • وقل
حسبی الله دیمکله هم او حضرته امر قلدی • الله الله چه طرفه
نامست این • ورد دل حرز جان ناماست این • هر که زین اسم بهره
مند بود • بهره او همیشه بسند بود • شرح این نی ز دیو و مردم پرس •
از قل الله ثم ذرهم پرس • پس بود نزد صاحب معنی • حسبی الله
گواه این دعوی • نقل اولنور که ابو الحسن نوری حضرتلری بر کونده

ویدی گیجه خواب وخوردن منقطع اولوب واله و شید ایکن الله
الله دیردی • وبو اسم شریفی جهر ایله ذکر ایلدی جنید حضرتلری
نه انک حالندن خبر ایلدیلر • وجنید حضرتلرینه مخبر اولنلر که نوری
انک حالی محفوظمیدر • ویا خود دکلمیدر دیو سؤال ایلدیلر پس انلر نظر
ایلدیلر گوردیلر که اندن بو یدی گون اچنده فرایض فوت اولمامش
پس جنید حضرتلری حمد ایلیوب الحمد لله که شیطان انک اوزرینه
غلبه سی اولمدی دیوب ومریدلرینی جمع ایلیوب انک زیارتنه کلدیلر
گوردیلر که او ینه اولکی حال اوزره واله و شید الله الله دیر • ع
مشغول نام دوست ز کون ومکان فارغست • مفهوم محو اوزره بونلرک اصلا
التفات ایلمیوب ذکر الهدن فارغ اولمامش • پس سید الطایفه جنید حضرتلری
انکا دیمش ای ابا الحسن سنی نه شی واله وحیران ایلمشدر • پس ابو الحسن
نوری بنی الله دیمکلک مست و مستغرق قلدی دیو سویلمش • پس بو
جنید حضرتلری انکا دیمش که ای نوری سنک الله الله دیمکلکک سنده غیبک
ویا خود اندغیبدر اگر او الله دیرسه وسن اورتاده بر آلت ایسک یعنی
واله وحیران اولورسن واگر سن الله دیرسک هنوز دخی مقام هستی
ومرتبه خودپرستیده سن پس وله وحیرته سبب ندر چونکم نوری
بو سوزی جنید حضرتلرندن اشتمش نعم المؤدب ایت یا شیخ دیوب
الله الله دیمکدن سکوت ایتمش جنید حضرتلرینک بو نکات وکلماتندن
اهل دله بو سر منفهم اولور که انک اسمنی کوینده و شنونده و داننده فی الحقیقه

مهمان اولدروانى غيرى يوقدر اكرچه ذاكر ايكلافنى اورقيقى چوقدر
بيت نام تراجز تو نبد اندكر چيست * وانكه از هيچ پايه زند لاف
كيست * غيردر هيچ باديه چون ره نيافت * جانب عرفان كه نتوان
شتافت * عارف ومعروف توئى بردوام * واصف وموصوف
توئى والسلام **فصل** عرفادن بعضيسى بو اسم شريفك عدد
حروفنده بعضى اسرار بيورمشلر واول اسرار ونكاتى كمى نثر له وكمى دخى
نظم له ادا قلمشلر جمله دن بيورمشلر كه بو اسم شريفك عدد حروفى
بحسب التلفظ بشدر پس بنى الاسلام على خمس حديثنك مفهومى
اوزره دين اسلام بو اسمك حروفنك عددنجه بش ركن اوزره بنا
اولندى * وبش وقت نماز دخى بو اسمك حروفى عددنجه فرض
قلندى * ووضوكه نمازك مقدمه سيدر انده دخى بش عضوى
غسل ايلمك واجب اولديكه اندن مراد وجه ويدين ورجلين در اكر
نظر اولنسه اكثر اشيا بش عدد اوزره بولنور نته كم ارباب
حقيقت دخى مراتب كليه يه كه اكا حضرات خمسه ديرلر بش مرتبه يه حصر
ايدوب بوكونه سويلمشلردر بيت ولجه چو تنزل كند از حضرت
ذات * پنجست تنزلات او را حضرات * غيبست وشهادت
ودر وسط روح ومثال * والخامس جمعيت تلك الحضرات *
وبو حضرات خمسه نك مفصلا تحقيقى تائيه شرحنك اوايلنده تحرير
ايلمشلردر انده طلب اولنه * الحاصل بو اسم شريفك بش حرفنده

هر بريسى اسرار غيبى متضمن بر خزينه در موضوع عالم ريبى منطوى بر طلسم ودفينه در
نته كم مولانا جامى حضرتلرى بيورمشلر بيت پنج حرفست پس شگرف اين اسم
ذات زان وكنج وطلسم * دريدا سحر پنجه اند اين پنج * وه كه كرانمايه
گهر سنج * ديو اكر نمايش تو شتافت * جز بدين پنج پنجه نتوان تافت *
وبو بش حروفدن ايكى الف كه انك برى مكتوب وظاهر وبرى دخى ملفوظ
ومخفيدر * طريق وحدته سالك اولان اهل الله ك ايكى كروه اولوب برى
ظاهر ومشهوردر * وبرى دخى السنه ناسده مذكور ولكن بغايت *
مخفى ومستوردر ولهذا بونده اشارت اولنور كما قيل بيت دو الف زين برابتى
دو گواه * كه دو درويش بستر وحدت راه * وانك ايكى لامى كه برى ساكن
وبرى متحركدر * عالم ملك وملكوتك سكون وحركتندن بولدوغند
ودخى ساكنان عالم ملك ومتحركان عالم ملكوتك انك باطننده قوت وقوت
اولدوغندن دلالت قلور كما قيل بيت از دو لامش كرفته قوت وقوت *
ان يكى ملك وان يكى ملكوت * وصاحب عرايس هم بيورمشلر لام ساكن عالم
ملكه يعنى عالم اجسامه اشارتدر * وانك سكونى عالم ملكك هيچ كندو نفسنده
بر تصرفى اولمدوغنه دلالتدر * وفى الحقيقه تا فيض ملكوتى انك سلسله سنى
تحريك ايلميه هيچ انك وجودنده بر جنبش وحركت ظهوره كلمز كما قيل بيت
ملك فى نفسه بود ساكن * نيست جنبش درو ازمهكن * جنبشى
كافكند بر وسايه * ملكوتش دهد دران مايه * ولام متحرك عالم ملكوتدر
يعنى عالم ارواحدن عبارتدر كه حس ظاهر كه انى ادراك ايلمكه طاقتى يوقدر

وبو ایکی حرکتی اکا دلالت ایلرکه بو عالم اجسام اکا نسبتله سایه کبی
واول همیشه متحرکدر اولان شخص کبیدر هر دم عالم ملکده انک تدبیر و
تصرفیله جنبش وحرکت ایلر نتهکم حضرت مولانا قدس الله سره العزیز
بیورمشلر بیت جسم را چون سایه دان شخص را چون جان شمر
سایه را بی شخص هرکز کی بود هستی بدید فسبحان الذی بیده
ملکوت کل شیء والیه ترجعون نتهکم بو بیت شریف دخی
بو معنایی مؤید اولور بیت همچو نقش دیواریم وجنبان
بی شویم آن دم که او نقشبند مابریم دیوار می آید وبو دخی
حروفک آخری که هادر زیادهٔ کلیاتنه اشارتدر بیت های کر
با های هویت یکیست فهم ذوی الشبهة فیها یهیم وبو اسم
مقدسک اصلی هم هادرکه اول غیب هویتدن عبارتدر نتهکم
مؤید الدین جندی شرح فصوص الحکمده بیورمشلر الله اسمنک
اصلی هادرکه اول غیب ذاتدن وهویت غیر متعینه دن کنایتدر
زیرا ها غایبدن کنایت ودخی غیب هویته اشارت اولیور
پس انک اوزرینه لام ملک ویا لام اختصاص زیاده ایلدیلر
زیرا بر شیء انک ملکی واول بالتخصیص انکدر اندن نصکره
لام ملک اوزره لام تعریف زیاده ایلدیلر تا وقوع شرکت
توهمنی کنایت غایبدن نفی ایلیه وتفخیم که علامت تعظیمدر
پس فتحهٔ لامی تفخیم ایلدیلر الله اولدی نتهکم مولانا جامینک

بو بیتلری

بو بیتلری بو معنایه اشارتدر بیت اسم ذات اولا همین ها بود
لام تخصیص واختصاص فزود چون شد اشباع کرده فتحهٔ لام
بالف شد حروف اسم تمام صاحب روح الارواح روح الله روحه
بویله دیرکه حق تعالینک خاص بر نامی هودر وهو اصلنده بر حرفدر
که هادر واو اصل کلمه دن دکلدر بلکه نفسک قراری ایچون کتورلمشدر
تثنیه وجمعده هما وهم دیدکلری واو اصل کلمه دن اولمدوغنه
دلالت ایلر وبو مقدمه دن غرض الله لفظنک هاسنک تعریفیدرکه
تفصیلی طریقیت نامه ده مذکور اولمشدر والله اعلم فصل
رحمن ورحیم اسملرینک اسرار وحقایقنی بیان ایلر بو ایکی اسم
رحمتدن مشتقدر رحمت لغتده رقت قلب وانعطافه دیرلر یعنی
مهربانلغه دیرلر رحم دخی بوندندر درونده اولان انعطافی
اولدوغی ایچون اکا رحم دیدیلر پس حق تعالی رحمتله توصیف
ایلمک سببک اسمنی مسببه اطلاق قبیلندن اولور یعنی سبب که
رحمتدر انعام واحساندن مجاز اولورکه مسببدر وحضرت
قرآنده بوکونه مجاز قتی چوق یرده واقع اولمشدر وبعضیلر
دخی بو معنایی بو کونه تعبیر ایلمشلرکه حق تعالینک صفاتنک مبدائی
وغایتی واردر بو جمله دن صفت رحمتک مبدائی رقت وتحنندرکه
انفعالات قبیلندندر وانک منتهاسی احسان وتفضلدرکه
فعلدر چونکم احسانه رحمت ایلدی وصف ایلیه لر مراد یا انک مبدائی

ویاخود غایتی ویاخود هر ایکیسی مراد اولور اما حضرت حق انکله
وصف اولنه البتّه منتها مراد اولور زیرا واجب الوجود عز اسمه
تأثر وانفعالدن منزّه ومقدسدر بحر الحقایق صاحبی بورده لر
رحمتک معناسی حق تعالینک مخلوقنه ایصال خیر ودفع شر ایلدیکی
مراد اولور ۰ اکر بو ارادت اولمسیدی هیچ بر موجود پردهٔ عدمدن
چقوب ظهوره کلمسیدی که خلق محضا خیر اولان وجودی
موجوده ایصال وشر محض اولان عدمی اندن دفع ایلمکدر که
الوجود کله خیر والعدم کله شر دیمشلردر بیت اکر لطفت
نیاوردی وجودم از عدم بیرون ۰ ز اقلیم عدم ننهادمی مرکز
قدم بیرون ۰ پس ماهیات اشیا وحقایق که معلومات الهیه در عالم
وجوده رحمت رحمانیه ایله کلمشلردر وتجلی الهیه ایله ظاهر اولمشلر در
عند ارباب التحقیق رحمت الهی ایکی نوع اوزره در بر نوعنه
رحمت ذاتیه دیرلر که آکا رحمت مطلقه ورحمت امتنانیه دخی دیرلر
وبو رحمتدر که وسعت رحمتی کل شیء ایتنک موجبنجه هر شیئه بو رحمت احاطه
قلمشدر ۰ ونه سابقهٔ سؤال قوللرینه بو رحمت واسطه سیله نیجه عطالر
ویرمش ۰ ونه استحقاق انلره صوری ومعنوی نیجه نعمتلر ویروب
عقل وهوش مرتبه سنه ایرکورمشدر ۰ نته کم حضرت مولانا
مثنویلرنده بو معنایه اشارت بیورمشلر مثنوی ای برادر رایکان
صد چشم وکوش ۰ بی ز رشوت بخش کرده عقل وهوش ۰

در عدم ما مستحقان کی بدیم ۰ که برین جان وبرین دانش زدیم ۰
ما نبودیم وتقاضا ما نبود ۰ لطف تو ناکفتهٔ ما می شنود ۰
وبر نوعنه دخی رحمت وجوبیه دیرلر که آکا مقیده دخی دیرلر
تعبیر ایدرلر کتب ربکم علی نفسه الرحمة ایتی بو رحمته
اشارت اولور ۰ وبو افعال واقوالدن بر نوعی شرطله مقید اولور
فساکتبها للذین یتقون ایتکریمه سی بو معنایه دلالت قلور ۰
چونکم کتابت اهل اصول اصطلاحنده قید وجوبدن عبارتدر
ذهن کتب ربکم استماعندن لابد وجوبه منتقل اولور ۰ حال بو که
بو رحمتک وجوبی که بنده یه اعمال حسنه سی مقابله سنده خیر وجزا ویرمک
وانی عالی مرتبه لره ایرکورمک محضا کرم وتفضل جهتندندر ۰ وجوب
اصطلاحی جهتندن دکلدر که حق تعالینک اوزرینه هیچ بر شیء واجب
اولمز وتوضیح کلام اولدر که بنده یه کندو مولاسنک خدمتی اولوق
وهمیشه انک امرنی قبول قلمق واجب ولازمدر ۰ اما خواجه یه
اول عملک مقابله سنده عوض وجزا ویرمک لابد ولازم دکلدر ۰ پس
هرکاه که خواجه بنده سنک اعمالی مقابله سنده عطا ویرمکده وآکا لطف
ونعمت ایرکورمکه کندو اوزرینه واجب قلسه اول محض منت وعینی
موهبتیدر بو خصوصده خواجه نک اوزرینه واجب اولدی دخی جهتندن
دکلدر ۰ وبنده بو نیجه دخی بیلک کرکدر که بنده نک رحمت وجوبیه یه
استحقاقی هم نتیجهٔ رحمت امتنانیه در که اول رحمت سابقهٔ حضرتدن

وابطاء دعوتدن اولدنبه پیر لیستحقاق ارزانی بیوردی ودعا وطلب
ایلمکه آغاز ورزی قلدی حتی بنده اوطلب وزاری واسطه سیله
رحمت خاصه مرتبه سنه واصل اولدی نته کم حضرت مولانا قدس
الله سره العزیز بو معنایه اشارت قلدی **مثنوی** بی طلب مان
این طلب تو داده ٔ • کنج احسان بر همه بکشاده ٔ • ای خدا ازاری
زنو رحمت زنو • رحمت بازاریء ماکرده تو • رحمت مصحف
امامده بی الف واقع اولشدر • واخبارده هم بویله کلمشدر که برکون
حضرت رسول اکرمدن صلی الله علیه وسلم سؤال ایلدیلر که یا رسول الله
الف رحمن نیجه اولدی سرقها الشیطان بیوردیلر بعضی عرفا بو نکته یی
بویله جواب یازمشلر که الفدن مراد رحمت رحمانیه نک احاطه الدی
موجوداتک نفس الامرده اولان الف واتحادیدر که شیطان وهم
انی اوغورلمش • یعنی مخفی وپوشیده ایلمشدر که هرکس اول معناده
اولان الف واتحاده واقف دکلدر مکر عارف اولنلر **فصل**
بعضیلر بو اسم رحمانک اشتقاقنده اختلاف ایتمشلر وبو اسم عربی
دکلمیکه عبریدر دیو سویلمشلردر • اکر بو اسم عربی اولیدی عرب
انک معناسنی بیلوردی • پس وما الرحمن دیو سؤال قلمزلردی
دیو دلیل ابراز ایلمشلردر لکن بو دلیل ضعفدن خالی دکلدر اصح
اولان بودر که رحمن لفظ عربیدر اما بو تورات ده مذکور اولمش ومبادی
اهل کتابده هم شهرت بولمش ایدی • نته کم اخبارده کلمشدر که عبدالله

بن سلام حضرت پیغمبره ایتدی یا رسول الله بزیم توراتده رحمن اسمی چوق
اوقوردق انی قرآنده از بولوردیدکده قل ادعوا الله او ادعوا الرحمن
آیت کریمه سی نازل اولدی یعنی استرسکز الله نامیله اوقیک واسترسکز
رحمن نامیله اوقویک کم ایکیسی انک خاصه‌دره رحمن خاص اللفظ وعام المعنی
درکه حضرت حقدن غیریه انک اطلاقی جایز دکلدر • اکرچه بو بهان
حضرت حقه مخصوصدر غیره انک اطلاقی جایز دکلدر لکن بونک معناسی
عامدر که رحمت رحمان جمیع موجوداته شاملدر اما رحیم بونک عکسیدر
یعنی عام اللفظ وخاص المعنیدر یعنی بونک لفظی عموم اوزره واقع
اولدیکه حقدن غیریه دخی بونک اطلاقی جایز اولدی • وبونک معناسی
خاص اولدیکه رحمت رحیمیه مؤمنلردن غیریه میسر اولمازکه حق تعالی
وکان بالمؤمنین رحیما بیوردی نته کم بو ابیات شریفده هم بو ایکی
اسمی بربرندن تمییز بیورمشلر • ورحمنک خاص اللفظ وعام المعنی
اولدوغنه ورحیمک عام اللفظ وخاص المعنی دردیکنه بویله اشارت
قلمشلردر **بیت** هست اسم وجود حق رحمن • باعتبار العموم
والاعیان • رحمتی در کمال بسط وسعت • مستفاد ازو در رحمت
وسعت • نیست غیراز وجود عام مفاض • بر حقایق زو اهب فیاض •
اسم رحمن ازان بود مشتق • لفظ او خاص ومعنیش مطلق • لفظ او
بی وقوع سهو وغلط • بر خدا می شود مقول فقط • لیک معنیش
شامل وعامست • کون رکشته جواز انعامست • عکس اینست حکم

اسم رحیم ، باعتبار خصوص والتعمیم ، هست اسم وجود حق
اما ، متخصص موجب اشیا ، بخشد از خوان رحمت القصد ،
طالبان وجود را حصه ، لفظش افتاده بی خلاف وشقاق ،
بر خلق جایز الاطلاق ، بعضی علما ایکیسنك میاننده فرق ایتمیوب
رحمن ورحیم هر ایکیسی بر معنایه در ندمان وندیم وسلمان وسلیم
کبی وهر ایکیسنك معنیسی ذو رحمت دیمك اولور دیشلر ،
وبونلرك بر یرده جمعی جاد مجد کبی برای تأکید اولور وبو تحقیقی
ایلمشلردر نتهکم صاحب کشاف دیر هر ایکی اسم بر معنایه در وبو ایکی
اشتقاقی بر مصدردن در اما رحمنده مبالغه رحیمه زیاده در زیرا بنانك
زیاده لکی معنانك زیاده لکنه دلالت ایلر وبیضاوی حضرتلری
هم انوارده بویله بیوررلرکه رحمن ورحیم هر ایکیسی صیغهٔ مبالغه
درلر رحیم دن رحمن غضب دن غضبان وعلم دن علیم اولدیغی
کبی اما رحمن رحیم دن ابلغ در زیرا بنانك زیاده لکی معنانك زیاده
لکنه دلالت قلور ، واحقاق نام تفسیرده بویله بیوررلرکه شول
رحمت که اسم رحمن اکا دلالت قلور کثیر الکمیه وقلیل الکیفیه در
یعنی رحمن اولدر که مؤمنه وکافره وصدیقه وزندیقه رزق
ویرر ، وانلره نعمت وراحت ایر کورر ، لکن چونکم دنیا منقلب
الاحوالدر ، وانك نعمت وراحتی صدد فنا وزوالده در بو جهتدن
قلیل الکیفیه اولور ، وشول بر رحمت که اسم رحیم دن منفهم اولور

آنك عکسیدر بو قلیل الکمیه وکثیر الکیفیه در واقع اولمشدر ، یعنی رحیم
اولدر میان آدمیان دن خاصه مؤمن اولنلری جنته ونعیم آخرته
ادخال ایلر ، وبوندن قلت کمیه منفهم اما ملك بهشت مؤبد وجنت
اعلی مخلد اولدوغی جهتدن کثرت کیفیه ظهوره کلور وانلوکه ،
رحمت رحمانیه یی اهل دنیایه خاص طوتمشلر ، ورحمت رحیمیه یی آخرته
همان مؤمنلره تخصیص اتمشلردر ، ودعاده یا رحمن الدنیا ویا رحیم
الآخره کلدی دیو تحقیق ایلمشلردر ، بو مهم اول کلی معنایه مشابه در
زیرا رحمن الدنیا مؤمنه وکافره عام وشامل در ، ورحیم الآخره
دیمك همان مؤمنلره مخصوص اولور والله اعلم

فصل

رحیم اوزره رحمن اسمنك تقدیم اولنمه سنده بعضی علما بویله
دیمشلر قیاس بو ایدیکه ادناءدن اعلایه ترقی اولنیدی ،
پس بونده وجه تقدیم ندر بوکا بر قاچ وجهله جواب
ویرمشلردر ، ودیمشلرکه بونك بر نوع خصوصیتی والله
اسمنه اعظمیتده مشارکتی واردر ، ولهذا اکابر دیندن اکثر
طایفه بوکا دخی اسم اعظم دیمشلردر ، پس بو جهتدن رحیم
اوزره تقدیم اولنوب اسم الله قریب اولدی دیرلر ومقصد
اقصی ده امام غزالی دیرکه رحمن اسمی رحیم دن اخص در اول
جهتدنکه الله دن غیریه انکله تسمیه اولنمز اما رحیم اسمنی
اندن غیریه هم اطلاق ایدرلر ، پس رحمن علم مجری اسنه جاری

اولان اسم اللّهی بو اجلدن قریب اولدی و انکا مقارن ذکر قلندی بحر الحقایق
صاحبی دیر که رحمن ذات اسما و صفاتک تعریفیدر ۔ ولهذا قرآنده
اسم الله ایله بله سکه دعوتده منتظم اولدی ۔ وقل ادعوا الله او ادعوا
الرحمن دیندی ولقب اسماء الله عبد الله وعبد الرحمن حدیثنده هم
بو معنی منفهم اولدی ولفظ عباد دخی اسماء اللهدن همان الله د
رحمن اسملرینه مضاف اولدی ۔ و بونلردن غیریه مضاف اولمدی
نته کم یشرب بها عباد الله دینلدی ۔ و دخی و عباد الرحمن بیورلدی
پس اخصیتی بو نکته لردن معلوم اولور ۔ و همیشه تالی اسم الله
ذکر اولندوغی هم اخصیتنه دلالت قلور ۔ پس اخصیت واسطه سیله
انی رحیم اوزره تقدیم ایلدیلر ۔ و بعضیلر دخی دیرلر رحمن نعمتک
جلایل و عظایمنه دلالت قلور ۔ و رحیمدن ابلغدر ذکرا و نعمتک فروعنه
و دقایقنه متناول اولور ۔ پس اول تقدیم بونده احق اولدی ۔
و بعضیلر دخی رحیمک رحمندن صکره ذکر اولنمسی تتمیم و ارادت
قبیلندندر ۔ ترقی قسمندن دکلدر دیمشلر و بعضیلر دخی چونکیم
رحمنک معناسی دنیا اهلنه رحمتدر ۔ و رحیمک معناسی آخرتده همان
مؤمنلره رحیمدر دیمکا و یجوق ۔ پس دنیا آخرت اوزره مقدمدر
بو اجلدن رحمنک رحیم اوزره تقدیمی روا کوردیلر دیمشلر ۔
و فناری فاتحه تفسیرنده بو ایله ذکر مستغرق رحمت رحمانی
نفس الهی موجب نجهه عرشدر ۔ و مستقر رحمت رحیمیه بقول مشایخ

کرام

29

کرام کرسیدر ۔ پس عرش کرسی اوزره مقدم اولدیسه بو دخی رحیم
اوزره مقدم ذکر اولندی **فصل** بلمک کرک که بنده نک اصلی
کمالی و سعادت و اقبالی اخلاق الهیه ایله تخلق و اوصاف ربانیه ایله
تحلی و تحقق قلمه در صفتده بر کونه حظ و بهره آلمه در پیجرد اسماء
اللهک لفظنی ایشتمکده و انک لغتندن حاصل اولان معناسنی فهم
ایتمکده قانع اولمق کرککه ۔ زیرا ایشتمک بهایمه دخی میسر اولور ۔ و فهم
معنای لغوییسی انک اغبیای بدویه دخی ظهوره کلور ۔ مقربان
درکاه الهینک بو اسماء و صفات ربانیدن حظلری اصل اوصاف الهیه
ایله متصف اولمق و اخلاق ربانیه ایله تخلق و تحقق قلمقدر ۔ نته کم
شیخ صدر الدین حضرتلری اسماء حسنی شرحنده بیورمشلر قال علیه السلام
ان لله تسعة وتسعین اسما من احصاها دخل الجنة قال الشیخ عند
علماء الظاهر الاحصاء ههنا بمعنی العلم وهو معرفة الفاظها ومعانیها
والعثور علی حقایق نتایجها واثارها ۔ وعند اهل الله الاتصاف
بها والظهور بحقایقها والعثور علی مدارج نتایجها بحیث یصدق علیهم
اطلاق اعیانها کما انه تعالی وصف نفسه بانه خیر الناصرین وخیر
الحاکمین وخیر الفاضلین وخیر الرازقین واحسن الخالقین واخبر
عن نبیه بالمؤمنین رؤف رحیم وارباب القلوب یتصفون بحقایقها
ویتصفون بصبغ اثارها فی سلوکهم فسأل الله الکریم المنان ان
یجعلنا من ارباب القلوب واهل العرفان ۔ پس بنده نک اسمندن

حظی اولور کہ کثیر الرحمہ اولہ • وعموم مخلوقاتہ شفقت اوزرہ و جملہ
انامہ مرحمت قلہ • کما قال النبی علیہ السلام الراحمون یرحمهم الرحمن وقال
ایضا ارحموا من فی الارض یرحمکم من فی السماء وقال ایضا من لا یرحم
الناس لا یرحمہ الله • وناسہ مرحمت اصل انلرہ ایصال خیر و منفعت
قلمقدر • وانلردن شر ومضرتی دفع اولمقدن عبارتدر اولور کہ خیر الناس
من ینفع الناس وشر الناس من یضر الناس حدیثی بو معنایہ دلالت
قلور بیت تا بتوانی مجوی آزار کسان • وز هر جهتی نفع
بدیشان برسان • امام غزالی مقصد اقصادہ بویلہ دیرکہ بندہ نک
بو اسمدن حظی غفلت زدکان بوادی جرم و عصیانہ مرحمت ایلیک
وانلرہ رفق وملایمت جهتندن وعظ ونصیحت سویلیک در •
تا معرض سخط الهی اولمسونلر دیو ممکن اولدوغی مرتبہ یا ایلہ
ویا دلیلہ شفقت یوزندن انلری ظلم و معصیت ایتمکدن
دور قلمقدر • وعبدک اسم رحیمدن حظی اولدر کہ آج ومحتاج
اولنلرہ ممکن اولدوغی قدر عطا قلمق و معین اولمق و خستہ
وشکستہ اولنلرک خاطرین صورمق ویا عطیہ ایلہ ویا کلمہ
طیبہ ایلہ انلرہ نوازش قلمقدر بیت اکر بخشایش خدا بایست •
ز لطف و کرم بر شکستکان بخشان • بعضی محققلر دخی بو اوچ
اسمک بسملہدہ بر یرہ جمع اولمسی خصوصندہ بعضی نکتہ ایراد ایلیون
بو یلہ سویلشلردر کہ دیرلر • بو اوچ اسمک بر یردہ جمع اولمسی احوال

بندکان

بندکان حقہ موافق واقع اولمشدر کہ بندکان فمنهم ظالم لنفسہ ومنهم
مقتصد ومنهم سابق بالخیرات آیۂ کریمہ سنک مقتضاسنجہ اوچ قسم
اوزرہ ظهوره کلمشدر • وبونلردن هر بری بو اسملردن من وجہ
حصہ بولمشدر • کانہ بویورلر کہ الله بنم ظالملر ایچون بنم درکاهمہ
التجا لق و مغفرت امیدن طوتمق واردر • ورحمن بنم مقتصدلر
ایچون بنم رحمت واسمدن و الطاف سابقہ دن توحید معرفت واردر
ورحیم بنم سابقلر ایچون خاصہ بنم فضل وعنایتمدن وعدۂ لقا
رؤیت واردر • ستار اسم الله ظالملری توبہ واستغفارہ کتوررر
ورحمت رحیمیہ سابقلری خیرات وحسنات ایتمکلہ زیادہ ایدوب
بتوررر • وبعضیلر دخی بویلہ دیمشلر کہ بو اوچ اسم اوچ طائفہ
ایچون مذکور اولمشدر کہ انلردن بری غواصان بحر شریعت
وبری دخی سیاحان راه طریقت • وبری دخی متمکنان مسند
حقیقت در • اولا اهل حقیقتہ اسم الله دن بهره ویروب
انلری ظلمات نفسانیہ دن بر موجب الله ولی الذین امنوا
یخرجهم من الظلمات الی النور • ظلمات نفسانیہ دن اخراج ایدوب
نور ولایت و کرامتہ واصل ایلر • وارباب طریقتی دخی رحمت
رحمانیہ سیجعل لهم الرحمن ودا آیۂ کریمہ سنک مفهومی اوزرہ ودو
محبتلہ تربیہ قلور • واصحاب شریعتہ دخی وکان بالمؤمنین رحیما
آیتنک مقتضاسی اوزرہ رحمت رحیمیہ دن رحمت شاملہ ونعمت کاملہ

دیرر • وبونلردن غیری دخی تحقیقلری اعشلردر بوقدرله اکتفا
اولندی **فصل** علماء عثلردر ذکر بسم اللهده باء حرف جردر لابد
بر متعلقی استر و اول متعلق محذوف یا حضرت باری طرفندن
امردر • ویاخود قاری طرفندن خبردر حضرت باری طرفندن اولدوغی
اوزره معنی قولوا بسم الله الرحمن الرحیم دیمک ویاخود افتتحوا
بسم الله الرحمن الرحیم دیمک اولور ویاخود انصتوا بسم الله
الرحمن الرحیم دیمک ویاخود ابدؤا بسم الله الرحمن الرحیم دیمک اولور
قارینک حالنه مناسب مرتب ایسه وهر برکاره که ابتدا اولنور لابد اکا
بسمله ایله ابتدا اولنمق لازمدر زیرا که حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم
بیورمشلردر کل امر ذی بال لم یبدأ فیه بسم الله الرحمن الرحیم فهو اقطع
وقاری طرفندن خبر اولدوغی اوزره تقدیر کلام اکر قرائت ایدرسه
بسم الله اقرأ تقدیر اولنور • واکر مسافر حین ارتحالده دیرسه ارتحل
واکر حین نزولده دیرسه انزل واکر بابه دخولده قتنده ایسه ادخل
تقدیر اولنور الحاصل هر فاعل که بسمله ایله کندو فعلنه ابتدا ایلیه انک
فعلنه مناسب تسمیه دن صکره بر فعل مقدر اولوب حرف جر اکا متعلق
اولنور و تسمیه دن صکره تقدیر اولنمسنده نکته اسم الهی ابتدایه
تخصیص ایلمکه دلالت ایلدور ومهم تعظیمه ادخل واختصاص
اوزره دخی اول اولور بسمله یی کتابت ایلین کمسنه انک سیننی مبین
وهیمی مدور لازمدر که سیندر اوقدر کما قال علیه السلام اذا کتب بسم

الله الرحمن الرحیم فبین السین فیه ودور المیم • رواه زید بن ثابت
کذا فی جامع الصغیر • وعمر بن العزیز قال للکاتب طول الباء واظهر السینات
ودور المیم • وبر کمسنه فاتحهٔ شریفه یی اوقومق استدکده بسمله یی
اکا متصل اوقسه متصل اوقومق مقدمدر افضلدر دیمشلر و بو حدیث
قدسی ایله بو معنایه استدلال ایلمشلر کما قال الله تعالی من قرأ
بسم الله الرحمن الرحیم متصلا بفاتحة الکتاب مرة واحدة
اشهدوا علی انی غفرت له • پس حقایق بسمله یی تعبیر و
تحریر ایلمدن فارغ اولوب بر مقدار دخی کنز معانی و سبع
المثانی اولان فاتحهٔ شریفه نک اسرار و حقایقندن سویلیه لم
وانک فضایل و مناقبندن بعض بر شمه نقل ایلیه لم
چونکه ذکر فاتحه امد بکف مفتاح دین • حمد اننم بر زبان الله
رب العالمین **فاتحهٔ رابعه** سورهٔ فاتحه سبع مثانی و کنج علوم
معانیدر ودخی فصل الخطاب وام الکتاب در حد ذاتنده
دار الشفای ارواح وحضرت قرآنک اسرارینه بر مفتاحدر •
مطالع حروفی مظاهر حقایق اسما و معادن الفاظی مخازن
جواهر صفات علیادر صیاد مرغ دل و زیور بخش کار خانهٔ
آب و کلدر • چمن معانیسنک رایحه سی مجمر گردان مجالس
اهل دیندر • وگلشن مبانیسنک فایحه سی غالیه سای محافل
یقیندر • نامهٔ نامیسنه بحر خطاب •

یا فتنه توقیع زمام الکتاب، فاتحۀ فتح فتوح محمد، انس دل و راحت
روح محمد، حازن گنجینۀ علم الیقین، لوحۀ دیباجۀ دنیا
و دین، نقطۀ پرکار کلام الله، اختر رخشان زینت برآرد
نفس، فاتحۀ حمد خدا ایست و بس، فتحۀ جانها بتبسم
ازو، بلبل دلها بترنم ازو، لاله فروشی ز گلستان
راز، شعله فروزی بشبستان ناز، عقل بر این گنج
ندارد کلید، وهم بدین پایه نیارد رسید، سالک
عقل بو سورۀ شریفه نک بیدای مناقب و فضایلنی سیاحت
قلمده سرگشته و مدهوش، و غواص فکرت انک تفسیر و تأویلی
بحرنده سباحت ایلمده غرق شده و بیهوش شده در
عقل میخواهد بتدبیر صواب، کز لباب معنی ام الکتاب
باز گوید شمۀ با اهل هوش، عشق میگوید که ای غافل خموش
سوی این خواهش مکن بیهوده میل، کی توان پیمود دریا بکیل
دیوان علی شرحنده مسطور بو ایلدیرکه ابن عباس گوید شبی
با حضرت امیر المؤمنین علی صحبت داشتم تا روز شرح باء
بسم الله فرمود و خود را پیش او چون سبوی یافتم پیش
دریای بزرگ و آن حضرت فرمود یا ابن عباس لو شئت
لاوقرت سبعین بعیرا من تفسیر فاتحة الکتاب اما بحکم
لا یدرک کله لا یترک کله اول دریادن بر قطره و شمس انوردن

بر ذره قدر انک فضایلندن سویلیه لم، و اسرارندن و مناقب و
خصایلندن نقل ایلیه لم تا که طالبان علم و عرفان اولنلرک شوقی
انگیز اوله، و دین و ایمانده رغبت قلنلرک اعتقاد و محبتی
زیاده قله، بو سورۀ شریفه نک فضایلنده متعلق چوق حدیث
شریف روایت اولنمشدر جمله دن ابو سعید معلی دن شیخین
بخاری و ترمذی و نسائی بو حدیث شریفی اتفاق اوزره روایت
قلمشلردر قال ابو سعید کنت اصلی فدعانی النبی علیه السلام
فلم اجبه صلیت ثم اتیت فقال ما منعک ان تأتی فقلت کنت اصلی
فقال صلی الله علیه و سلم الم یقل الله استجیبوا لله و للرسول
اذا دعاکم ثم قال الا اعلمک اعظم سورة فی القرآن قبل ان
اخرج من المسجد فاخذ بیدی فلما اردنا ان یخرج فقلت
یا رسول الله انک قلت لا اعلمنک اعظم سورة من القرآن
قال علیه السلام الحمد لله رب العالمین هی سبع المثانی و القرآن
العظیم او تیته ترجمه سی بو در که ابو سعید المعلی انصاریلردن
صحابه کونیدن بر کسنه در بیورر لرکه بن نماز قلوردم پس بنی
حضرتلری دعوت ایلدی پس بن نماز قلمغین دکل او حضرته اجابت
ایلدم حتی نمازی قلدم اندن صکره او حضرتک قتنه کلدم پس اول
حضرت بکا دیدی سنی بکا کلمکلکدن نه منع ایلدی بن اکا دیدم یا رسول
الله بن نماز قلوردم پس بنی حضرتلری دیدی الله تعالی الکهه و انک

رسولنه سزی دعوت ایلدوکی وقتده استجابت ایلکدی دیدی بو فقیر
درکه خوف بو یلیدی دیدی پس اجابت ایلمک کرکدی اندن صکره بکا
دیدی یا ابا سعید سکا قرآنده اولان اعظم سوره یی تعلیم ایده یمی
بن مسجددن خروج ایلمزدن مقدم بنم الی الدن الوب بویلد
دیدی عایس وقتاکم بن مسجددن چیقمق مراد ایلدکم بن اول
حضرته دیدیم تحقیقا یا رسول الله سن بکا قرآنده اعظم سوره یی
تعلیم ایلیم بیوردک اکر لطفک اولورسه انی تعلیم بیور پس نبی
حضرتلری علیه السلام دیدی اول الحمد لله رب العالمین وشول
معهوده اولان سبع مثانی وقرآن عظیم درکه بن اعطا اولندم
سبع مثانی وقرآنی عظیمک تحقیقی ان شاء الله اساسی فاتحه ده
کلور وعن ابن عباس رضه بینا جبرائیل عند النبی علیه السلام
سمع نقیضا من فوقه فرفع رأسه فقال هذا باب من السماء
فتح لم یفتح قط الا الیوم منه ملک الی الارض لم ینزل قط الا الیوم
فسلم فقال ابشر یا محمد بنورین اوتیتهما لم یوتهما نبی قبلک فاتحة
الکتاب وخواتیم سورة البقرة یعنی ابن عباس حضرتلری
دیدیکه جبرائیل نبی حضرتلرینک قتنده ایدی ناکاه یوقاروده ن
بر صوت ایشتدی عایس باشنی یوقری قالدردی اندن صکره
دیدی شو اسماندن بر قپودرکه فتح اولدی بو آنه دک فتح اولنمش
الا بو کون فتح اولدی انجق پس اول قپودن ز مینه

بر ملکن نازل اولدی هیچ بو آنه دک نازل اولمدی الا بو کون پس
اول ملک سلام ویردی اندن صکره دیدی سکا ایکی نور ایله بشارت
اولسون که دسن حق جانبندن اعطا اولندک که سندن اول هیچ
بر پیغمبره اول ایکی نور اعطا اولنمدی که انک بری فاتحة الکتاب
وبری دخی سوره بقره نک اخریدر دیدی عن حذیفة الیمانی
قال النبی علیه السلام ان القوم لیبعث الله علیهم العذاب
حتما مقضیا فیقرا فی الکتب فاتحة الکتاب فیسمع الله ویرفع
عنهم العذاب بسببه اربع سنین معناسی واضحدر وقال النبی
علیه السلام لابی بن کعب کیف تقرا فی الصلوة فقرا ام القران
فقال علیه السلام والذی نفسی بیده ما انزلت فی التوریة ولا فی الانجیل
ولا فی الزبور ولا فی القرآن مثلها انها سبع المثانی والقران العظیم
الذی اعطیت رواه نسائی وترمذی وابو داود کذا فی المصابیح
وعن الحسن قال انزل الله تعالی مائة واربعة کتب التوریة و
الانجیل والزبور والفرقان ثم اودع علوم المائة فی هذه الاربعة
ثم اودع علوم هذه الاربعة فی القرآن ثم اودع علوم الفرقان
فی المفصل ثم اودع علوم المفصل ثم اودع علوم المفصل فی الفاتحة
فمن تفسیر الفاتحة کان کمن علم تفسیر جمیع کتب الله المنزلة
ومن قرأها التوریة والانجیل والزبور والفرقان کذا فی تفسیر
الکبیر • تفسیر قرطبیده دیرکه فاتحه نک یکرمی بش کلمه سی جمیع

علوم قرآنی جامع در وانده بنجه صفات وخصایص دخی
وارد در که بوانی سوره ده اولیو قدر وانک فضیلتی اصل
جامعیت جهتیله ندر . امام غزالی جواهر القرآنده وامام سعید
نسفی دخی تفسیر فاتحه ده بویله بیوررلر که بنای ابواب
دین ومدار اقطاب عالم یقین ابواب جنتک عددنجه سکز
معرفت اوزره مبتنی اولمشدر . اول معرفت ذات مقدس الهیه در
وایکنجی صفات کمالیه لایتناهی در . واوچنجی جمیع موجوداتک
وجودی واجب الوجود حضرتلرندن ایدوکنی بلمکدر . ودردنجی
شول عملکه انک رضای شریفنه موصل اوله انی معلوم قلمقدر .
بشنجی شول قولکه اول وسیلۀ رحمت وهدایت وموجب نجاح
وعنایت اوله . التنجی اسرار یوم الحساب واکاه اولمقدر .
یعنی حقایق بعث ودقایق نشوری بلمکدر . یدنجی اللهک
دوستلرینک یولنی بولمقدر . وانلرک اثارنه اقتدا قلمقدر .
سکزنجی مغضوب علیهم اولان دشمنلرک احوالنه واقف اولوب
وانلرک طریقندن اجتناب قلمقدر . بو معارف ثمانیه نک
جملەسی سورۀ فاتحه ده جمع اولمشدر . که الحمد لله معرفت ذات الله
وجمیع اثنیه ومحامدک اول حضرته ایدوکنه اولمسنه اشارتدر .
ورب العالمین جمله مکوناتک وجودی ونشو ونماسی اندن
اولدوغنه وجمیع اشیانک بیتی اندن بولدوغنه دلالتدر .

الرحمن

الرحمن الرحیم صفات رحمانیه وربانیه یی بلمکدر واول حضرتک
بر مقتضای حکمت عام وخاصک وجودی اوزره رحمتنی افاضه
قلدوغنه شهادت قلور . مالک یوم الدین حشر ونشرک
واندە واقع اولاجق امورک مقدماتنه تمهید اولور . ایاک
نعبد وایاک نستعین شول کرداره اشارتدر که اول
سبب فوز وفلاح اوله . اهدنا الصراط المستقیم شول کفتار در
عبارتدر که موجب نجات ونجاح اوله . صراط الذین انعمت
علیهم . نواختکان ازلی اولان دوستلرک یولندن خبر ویرر
غیر المغضوب علیهم ولا الضالین . که داختکان آتش
قهر ابدی اولان دشمنلرک روشندن خبر ویرر . چونکه بو سوره
شریفه سکز درلو معرفته شامل اولدی بهشت عرفانک بهشت
جنتک قپولرینی قلوب عارفین اوزره کشاده قلدی لاجرم
بونک حقنده فاتحة الکتاب مفتاح ابواب الجنة دینلدی
والله اعلم فائدۀ خامسه سوره وآیتک معنیلری وسرلرینی
بیان ایلر اعلم یا اخی سوره اصل اهل لغتده شهرک باروسنه
دیرلر که اول شهری بیوت ومحلاتی مشتمل اولور ومرتبه بدنده
دخی سوره دیرلر نیته که سار الشیء دیرلر . یعنی بر شیء عالی ومرتفع
اولسه نابغه نک قولنده دخی بوکا اشارت وارد در که دیر شعر
الم تر ان الله اعطاک سورة . تری کل ملک دونها یتذبذب .

سوره بو نوع مرتبهٔ شریفه و منزلهٔ رفیعه معناسنده در تقدیر
کلام اعطاك منزلة من منازل الشرف دیمك اولور بو معنیلر
سورهنك اصلی وادی اولور یعنی اوزره اما اکر همزه دن
منقلب فرض اولنور ایسه سؤردن مأخوذ اولور که سؤر بقیهٔ
طعام و شرابه دیرلر نته کم عرب اسارت فی الاناء دیرلر
ابقیت فیه شیئا اما مفسرلر اصطلاحنده سوره قرآن عظیمدن
بر مقدار کی نامیدر که معلومة الاول والآخر اولان بر نیچه آیت
معینه یی مشتمل اولا شارع طرفندن آکا بر خاص اسم ویرلمکله مثلا
سورة الفاتحة و سورة البقرة دینلدوکی کبی و معنای لغوی ایله
معنای اصطلاحی میاننده وجه مناسبت ظاهردر اول جهتدنکه
باروی شهر ایچنده اولان بیوت و قصور و محلاتی جامع اولدیسه
سوره دخی آیات و کلماتی و یاخود انواع علوم و اجناس معانی
و فوایدی ایله مشتمل و محتویدر یاخود هر سوره فی المثل بر بلند
مرتبه درکه قاری آنك سبیله مدارج رفعته مترقی اولور
و یاخود هر سوره کویا بر عالی منزلهدر که تالی بو منزلدن
بر آخر منزله یه نقل ایلر شول وقته دککه استکمال قراءتکه
استیعاب منازل رفیعه ایلیه کما ورد فی الحدیث یقال لقارئ القرآن
اقرأ وارق یاخود هر سوره قرآندن بر قطعه و بقیهدر بر وافر
طعامدن بر مقدار بقیه کبی اما آیت لغتده علامت و نشانه

دیرلر

دن

دیرلر و جماعت معناسنه نته کم جاء فی القوم بآیتهم دیرلر
باجمعهم معناسنی ویرلر و مفسرلر اصطلاحنده آیت یا بر کلمه
و یاخود بر قاچ کلمهدرکه حکم شارع ایله آنك مبداء و مقطعی
معین اولمش اوله و معنای لغوی ایله معنای اصطلاحی مابیننده
اولان وجه مناسبت ظاهردر که کتاب الرهیدن هر بر آیت مؤمنلره
بر علامتدرکه آنك مضموننده معرفت حقایقه نشان بولورلر
و یاخود حروف و یا کلماتدن بر جماعتدرکه بر بیره جمع اولمش
و بر بیرینه منضم اولوب الفت قلمشدر و بعضیلر دخی
آیت بمعنی اعجوبهدر دیمشلر نته کم فلان آیة فی کذا دیرلر فلان
کمسه شو شیئده اعجوبهدر دیمك معناسنی ویررلر یعنی فلان
کمسه علم و کمالده و یاخود حسن و جمالده و یاخود لطف و خصالده
بر اعجوبهدر آنك ماننده یوقدر دیمك معناسنی مراد ایدرلر
پس بونده دخی هر بر آیت نظم و فصاحت و لطف و سلاستده
و لفظ قلیل ایچره معانی کثیره یی جامع اولمده بر اعجوبه اولمش
و موجب تعجب کلمشدر بیت کشی نیسه که درجهان که ز حسنت
عجب ماند ای در کمال الحسن عجیبتر ز هر عجب هر آیت فصاحت
و بلاغتده غایته ایرمش و میدان لطافت و ملاحتده کویا بر اعجوبه
اولمشدر و عجب اولدر که بنده ایله خدا و ینه میاننده بو قدر
آیات و علامات واریکن بله بر قوم بینه اندن نشان استرلر

وقرائنده وصحایف اکوانده بو قدر علایم ونشانی کورزکن بلدیمز
اندن غافل وز اهللردر بیت قوی نشان دوست طلب
میکنند وباز از دوست غافلند بچندین نشان که هست
اکر نظر حقیقت بین ایله نظر ایلسک ذرات کائناتدن هر بر ذره
که مرتبهٔ علمدن عینه کلمش وانزوای غیبدن حجوب صحرای شهادته
ظهور قلمشدر انک وحدانیتی اوزره بر شاهدر اسم کفتاردر
شعر ففی کل شیء له آیة تدل علی انه واحد وارقام مکونات
وموجوداتدن هر بر رقم که صحایف ابداع اوزره مرقوم اولمش
وصفایح اختراع اوزره نقش بولمشدر انک ربوبیتی والوهیتی
اوزره بر ایت واضح الانواردر بیت همین نشانه بسست
از حروف مصحف مجد که هرچه هست برو روح کائنات آیتیست
شول کمسه که مصاحف کائنات واوراق موجوداتدن احکام
اسرار تجلیات حقی اوقور انک قتنده عالم غیب وشهادتک
جملهسی بر کتابدر که احکام اسما وصفات حقی مشتمل اولمش
وافراد آدمدن هر بر فرد اسماء الهیهدن بر معنیٔ خاص
اوزره دلالت قلمش وفننده بر کلمه کبی اولمشدر پس بو جمله
جهان عند العارفین کویا بر مصحف الهی کلمشدر که انک کلمات
تامامتندن اسرار حقی اوقورلر وهر بر موجودک صحیفهٔ
وجودنده ایت اوصاف وجود مطلقی تلاوت قلورلر کما قیل

بیت تا جمله جهان مصحف رؤیت دانیم از هر ورقی آیت
خوب خوانیم با آنکه مدرسیم در مکتب عشق در معرفتی کنه
تو ما نادانیم بو کتاب عالمده فی المثل عرض اعراب کبی وجواهر
حروف کبی اولمش ومراتب کلیه آیات ووقوف کبی کلمشدر
وبو کتاب عالمدن هر بر عالم بر سورهٔ خاص کبیدر اندن
بریسی سورهٔ فاتحه وبری اخلاص کبیدر وبو کتاب عالمک
اولکی ایتی اول ما خلق الله العقل حدیثنک موجبنجه عقل کلدر که
وجوده اول کلمش وبو عقل کتاب عالمده کتاب منزلده
اولان باء بسمله کبی اول واقع اولمشدر یعنی بسمله ایت
قرآنیدن ایت اول اولدوغی کبی عقل کل دخی مراتب موجوداتده مرتبهٔ
اولده واقع اولدی وبسمله اجمالا جمیع قرآنک اسرارینی جامع
اولدوغی کبی عقل کل دخی اجمالا جمیع مراتب عالمی مشتمل اولمش
وانک اسرارینی جمع قلمشدر وبو کتاب عالمده نفس کل
ایت نور کبی کلدی وکمال آثارده مصباح کبی کلدی وبو کتاب
عالمده اولان عرش رحمان ایت قرآنیده اولان الرحمن
علی العرش استوی کبی واقع اولدی وفلک هشتم که کرسی
دیدکلریدر بو کتاب عالمده ایت الکرسی کلدی وبو فلک
کرسیدن صکره بو کتاب عالمده افلاک سبعه سبع المثانی کبی واقع
اولمش یعنی یدی ایت اولان سورهٔ فاتحه کبی کلمشدر نتهکم

گلشن راز صاحبی بو ابیاتده بو معنیلره اشارت قلمشدر بیت
بنزد آنکه جانش در تجلیست • همه عالم کتاب حق تعالیست •
عرض اعراب و جوهر چون حروفست • مراتب همچو آیات وقوفست •
از و هر عالمی چون سورهٔ خاص • یکی زو فاتحه دیگر چو اخلاص •
نخستین آیتش عقل کل آمد • که در وی همچو باء بسمله آمد •
دوم نفس کل آمد آیت نور • که چون مصباح شد در غایت نور •
سیوم آیت در و شد عرش رحمان • چهارم آیة الکرسی همی خوان •
پس از وی جرمهای آسمانی • که در وی هست سورهٔ سبع المثانی •
چون بو معارف معلوم اولدی • پس بلکل که آیات فاتحه جمهور
علمانک اتفاقی اوزره یدیدر • اما شول کمسه‌لر که صراط الذین انعمت
علیهم • آیتنی باشقه بر آیت صایغوب فاتحه التی آیتدر دیدیلر •
و بعضیلر دخی بسمله‌ء فاتحه‌دن بر آیت عد ایلیوب آیات فاتحه
سکزدر دیدیلر • بونلرک قولی عند جمیع العلما مرجوح و نامعقولدر
زیرا احادیث صحیحه ایله آیات فاتحه‌نک یدی اولمسی ثابت
اولمشدر • ولکن بو یدی اولدوغی مثبت اولدوغندن صکره بهم
علما اختلاف ایلدیلر • و منشاء اختلاف اصل تسمیه ده‌در
قراء مکه و کوفه بسمله‌یی فاتحه‌دن آیت اول عد ایلیوب صراط الذین
انعمت علیهم قولنی آخرنه وارنجه‌یه دک بر آیت صایمشلردر • شافعی
حضرتلرینک و اتباعنک قولی بودرکه • و قراء مدینه و بصره و شام

بسمله

بسمله‌یی فاتحه‌دن بر آیت بلمزلر • و صراط الذین انعمت علیهم قولنی
باشقه بر آیت عد ایدرلر که ابو حنیفه و امام مالکک بو مذهبه ذاهب
اولمشلردر فاتحهٔ شریفه‌نک بلا بسمله یدی آیت اولدوغنه بو حدیث
قدسی دلالت ایدر که قال الله تعالی قسمت الصلوة بینی و بین عبدی
نصفین و لعبدی ما سأل فاذا قال الحمد لله رب العالمین قال الله
تعالی حمدنی عبدی الخ که بونده اولا بسمله‌یی ذکر ایلمدی دیدیکی
آیتی ذکر ایلدی و نصفین لفظندن دخی معلوم اولورکه اوچ آیت
مقدم حضرت حقه متعلق و اوچ آیت دخی مؤخر بنده‌یه متعلق
اولور و آیت رابعه که و ایاک نستعین در • بین العبد و الرب واقع
اولورکه هذا بینی و بین عبدی قولی بو معنایه دلالت قلور •
و بو تقسیمدن مقصود اولدرکه فاتحه یدی آیت بلکل کرکدر •
نعم اگرچه یدی آیتدر لکن اسرار هفت آسمان و هفت زمین آنک
مطاوی کلماتندن مندرج اولمشدر بلکه آنک هر بر آیتنک ضمننده صد هزار
حکم صوری و معنوی و احکام دینی و دنیوی و لطایف عرفانی
و معارف ایقانی و اسرار توحید و اطوار تمجید و نصوص ولایت
و فصوص هدایت و لوایح عنایت و لوامع درایت و عجایب ملکوت
و غرایب جبروت ودیعت قونمشدر بیت ام الکتاب اگرچه
همین هفت آیتست • اسرار پنج و هفت و نه و چار و شش درست •
منکر بقلب کلماتش که نزد عقل • چندین هزار نکته غرای خوش

دروست ۰ ارباب تفسیر اصحاب تذکیر که فاتحۂ شریفه نک یدی آیت
اولمسنده برقاچ نکات شریفه وکلمات لطیفه لری واردر بو جمله دن
بعضیلر دیشلر که فاتحۂ شریفه یدی آیت اولدی اوله جهتدن که اصول
اهل بدعت وضلالت هم یدیدر ۰ اولا شول کافرلردر که خدای
تعالی نک رب العالمین اولدوغنی بلمزلر وانک حمد وثناسنده مشغول
اولمزلر ۰ وثانیا شول خوارجدر که کبیره صاحبی مخلد فی النار
اولورلر دیرلر وحق تعالی نک بنده لرینی انک رحمتندن ناامید ایدرلر
ثالثا دهریه در که حشره ونشره انکار ایدرلر ۰ رابعا قدریه در که
کندولرینی عمللرده شریک باری بیلورلر خامسا شول ملاحده در که ره مستقیم دن
منحرف اولمشلردر ۰ سادسا فلاسفه در که بعث رسله انکار قلمشلردر
سابعا شول کفر اهلیدر که طریقت محمدیه دن نصیب بهره قالمشلردر وحق
تعالی بو یدی آیتده اول یدی طائفه یه جدا جدا ایلر اولا کافرلری که کندو
حمد وثناسنی بیلمیوب ورب العالمین اولدوغنه اقرار ایتمکده دعوت
ایدوب کاف بیورد که ای کافرلر رب العالمین بنم بنی بیلک وبنم
حمد وثنامده مشغول اولک ۰ وخوارج مذهبنده اولنلره دخی تعریض
ایدوب بیوردیلر که رحمن ورحیم بنم بنم عبادمی بنم رحمتمدن ناامید
ایتمک ۰ ودهریلره دخی دیر که مالک یوم الدین بنم ای دهریلر حشر
ونشره انکار ایتمک ۰ وقدریه مذهبنده اولنلره دیر که عبادت
واستعانتی همان بکا حصر ایدک وعون وتوفیقی بندن طلب

مسلکی

قیلک که فاعل مختار بنم ۰ وملاحده یه سرزنش قیلوب دیر که راه
باطلدن رجوع ایدوب صراط مستقیم وره نما بنم ۰ ودخی
فلاسفه یه دیر که انبیانک بعث اولنمسنی وانلرک خلقی بنم درگاهمه
دعوت قلمسنی انکار ایتمک انلره صراط مستقیمی انعام ایلیین بنم
وکفر اهلنه دخی دیر که ای روسیاهلر بنم پیغمبرلرمک یولنه گیدک
وانلرک روشنی وسلوکنی اختیار ایدک انلرک یولی مغضوب علیهم
اولان طایفه نک یولی دکلدر ۰ فصل ودخی ضالین وبیراه اولنلرک
دخی راهی دکلدر دیر ۰ یدی عدد که عدد آیات فاتحه در عند اهل
الحساب عدد کاملدر ۰ وبو فکرک یدی عدده کامل دیدکلری شول
طریقله در که اول ایکی نوع عددی جامع در ۰ اولا شول فردی مشتمل در که
اول فرد یتده کامل وتمام در ۰ ودوکلی افراد اوزره هم مقدم در که
اول اوج نتیجه اگر ذهنی اولسون واگر خارجی اولسون اندن غیرینک
اوزرینه مترتب اولماز ۰ نتکم شیخ اکبر حضرتلری فص صالحیه ده
بیورمشلردر ۰ النتیجة لاتکون الا عن الفردیة والثلاثة اول الافراد ۰
یعنی نتیجه اوج شیئک ترکیب وانضمامندن حاصل اولور که
بری موضوع نتیجه وبری دخی محمول نتیجه وبری دخی حد اوسط در
مثلا شکل اولدن اولان گبی که العالم متغیر وکل متغیر حادث ۰
پس نتیجه العالم حادث در وثلاثه اول افراددر ۰ وانک اول افراد
اولمسی بودر که عدد ایکی وجهدن خالی دکلدر ۰ یا زوج در ویا

فرددر واول افراد اوجدر واحد عدد حكمنه داخل دكلدر كما بينا
في شرحنا النقش الفصوص فليطلب فيه وثانيا يدى عدد شول زوجيدر كه
كه اول دخى زوجيتده كاملدر كه اندن مراد درتدر كه فيثاغورس اكا زوج
بسيط ديمشلردر پس يدى عدد بو ايكي نوع عددك كمالنى جمع ايلدوكى
ايچون اكا كامل ديديلر وبعضيلر دخى بو بحثى بويله تعبير ايلديلر و
بويله ديو سويلديلر كه يدى عددده انكچون عدد كامل ديرلر كه اقسام
اعدادك كمالاتنى جمع قلمشدر كه عدد اصلنده يا زوج دركه متساويينه
منقسم اولور ويا خود فرددر كه متساويينه منقسم اولماز وكيرو
انك زوجى يا زوج الزوج در ويا خود زوج الفرددر وبو درت
قسمك جملسى يدى عددده بولنور مثلا ايكي زوجدر واوچ فرددر
ودرت زوج الزوج در والتى زوج الفرددر بو اقسام اربعه يى جامع
اولدوغى ايچون بوكا كامل ديديلر ويدى عددك كمالنه بر دليل دخى بودر كه
ايكي نوع عدد تاملكى بر يرده جمع اولمسيله حاصل اولور يعنى كه فرد اولكى
زوج ثانى ايله جمع ايلسك يعنى اوچ ايله دردى بر يرده جمع ايلسك يدى
اولور وزوج اول ايله فرد ثانى يه هم جمع قلسك يعنى ايكي ايله بشى بر يرده
جمع ايلسك هم يدى اولور دعلى ابو بكر كلابادى كتاب اشفاع واوتارده
هفت عددك كامل اولمسنه بوكونه اشارت بيورمشلر كه يدى عدده انكچون
كامل ديديلر كه انده اوچ وتر واردر كه اول ثلاثه وخمسه وسبعه در واوچ دخى
شفع واردر كه اول اثنان واربعه وستة در پس كثرت نوعينى عددى

جمع اولدوغى ايچون يدى عدد كامل اولدى وعين سعادت بولدى ديديلر
نته كم حضرت مولانا قدس سره الاعلى يدنجى دفترك اولنده بو بيتلر بو معنايه
اشارت ايدوب بيورديلر مثنوى سعد الاعداد ست هفت اى
خوش نويس زانكه تكميل عدد هفت ونس سبع عدد كامل وعين و
سعادته شامل اولدوغى ايچون معظمات علويه وسفليه دن واوضاع
شرعيه وحكميه دن اكثر اشيا سباعى واقع اولمشدر حتى بعض علما سبعياته
متعلق نيچه كتب تصنيف قلمشلردر وحضرت مولانا قدس سره يدنجى
دفترينك اولنده سباعى اولان اشيانك اكثرينى ذكر بيورمشلردر پس
تبركا وتيمنا اول حضرتك كلام هدايت انجامى بو محله مناسب اولدوغى
اجلدن ايراد اولندى بعده انلركه بيورديلرى كلماتدن ماعدا سباعياته
متعلق بعض اشيا نثرله ذكر قلندى تا اكثر اشيانك يدى عدد اوزره
اولدوغى بونلردن معلوم ايليه سز يدنجى دفترك اولنده اولان ابيات شريفه
بونلردر مثنوى اى ضياء الحق حسام الدين سعيد دولتت پاينده
فقرت بر مزيد چونكه ازچرخ ششم كردى كذر بر فراز چرخ هفتم
كن مقر سعد الاعداد ست هفت اى خوش نويس زانكه تكميل عدد
هفتست وبس جنس هفت وموج هفت ونار هفت انس هفت ونور
هفت ونار هفت بحر هفت ونهر هفت وهم زمين هفت اند هم
جوارح هفت بين هم سما را آفريد هفت طاق قوله سبع سموات
طباق آسمان اول از آب آفريد پس دوم از صفر وثالث از حديد

چارم از سیم است وپنجم از زر است • سادس از در هفت یاقوت احمر است
کوکب سیار هفت و هفته هفت • هر یکی از وی شده تابان و هفت
هفت تن قطب سولان الد • که مدار این جهان بوده براه
هفت چوقند امد احمد بدان • کر ترا هست اکهی از درد جان
نفر ایشان خیل صدیقین بودند • بعد از ایشان عالمان دین بودند
بعد ازان ابدال رب العالمین • پس هیدان و سرفراز از دین
پس مطیعان اندکه عابدان • هفت شد این جوق و شوق مابدان
دوزخ امد هفت ای زین زمان • سبعة ابواب از قرآن بخوان
اولین باشد جهنم ای فلان • ازفنی بهم ان جهنم را بخوان
ثانیش بشنو سیصلون سعیر • ربنا غلبت علینا شان نفیی
ثالثش باشد سقر در خیال • ربنا اخرج لنا منها قفان
از جحیم چارمین قوم عجیب • ربنا اخرتنا الی اجل قریب
از کرده پنجمین در حطمه • ربنا ابصرنا بباید دمدمه
از ششم اندر لظی بیگاه وگاه • هم یخفف عنا آید یا اله
قوم هفتم از دروزی هاویه • دان بلا و درد و سقم و نایبه
می زند افغان ازان قعر درک • از نبی بر خوان و نار و با ملک
بو بیته کلنجیه ذکر انتخاب اولنشدر • پس ساکن ادمیان و مواطن
عالمیان اولان اقالیم دخی یدیدر • پس اقالیمک بری برندن
ممتاز اولمسی ایچون اکرچه بو محلده مناسبتی ازایدده برقاج کلمه

ذکر اقلیم

40

ذکر ایلیلم تا معلوم اولا بلکه کل حکما بو ربع مسکونی جانب
شمالیدن وخط استوادن یدی قسمه منقسم ایلمشلردر و هر قسمه
بر اقلیم دیمشلردر • هر اقلیمک طولی مشرقدن مغربه دکدر •
اما هر بری عرضده متفاوتدر • و اقلیم اولک غایت زیادی
اون اوچ ساعتدر دیمشلر • و انک شهرلری هندوستان
وچین وسرندیب وسیلان و عیندن حضرموت و عدن
وارض سوادندن زنکبار و نوبه و حبشه در دیو تحقیق
ایلمشلردر • و اقلیم ثانینک غایت زیادی اون اوچ بچوق
ساعتدر • وانک بلادی چیندن یاجوج وماجوج کذا یاجوج
سندن منصوره و هنددن قنوج و کسابتور و حرمن و عمان
و یمن و یمانه و طایف و مکه معظمه و مدینه منوره و ینبوع
و یمامه دن صعید مصره کلنجیه دک اقلیم ثانیده ندر دیمشلر •
و اقلیم ثالثک غایت زیادی اون درت ساعتدر • و بونک شهرلری
قوهستان و بلادی مولتان و هلی و زابلستان و سیستان
و مکران و کرمان و یزد و اصفهان و فارس و حلوان و بصره
و بغداد و بعلبک و دمشق و قدس و خلیل الرحمن و مصر و
اسکندریه و مغرب طرابلوسیدر • و اقلیم رابعک غایت زیادی
اون درت بچوق ساعتدر • و اکثر عمارت عالم بو اقلیم رابعده
و سایر اقالیمک بلادندن بو تکثر شهرلر چوق واقع اولشدر •

در

دار الملک خطا و کشمیر و کابل و بدخشان و دیار خراسان
و جمله طبرستان و جیلان و ری و اذربیجان و خوی
و سلماس و موصل و حلب و حمص و طرابلوس و طرسوس
بو اقلیم رابعک شهرلرندندر و اقلیم خامسک غایت نهاری
اون بش ساعتدر و بونک شهرلری چیندن خوجو
و سوکجو در و مجموع ماوراء النهر و جمله خوارزم توابعیله
و شروان و کنجه و بروع و اذربیجان و سیواس و قیصریه و
قونیه و عموریه و اکثر اناطولی دیارینک شهرلری
اقلیم خامسدندر و اقلیم سادسک غایت نهاری اون بش بچق
ساعتدر و شهرلری خان بالق و بش بالق و کاشغر و
طراز و خاراب و اماسیه و ارض روم و فرنکدن بندقیه
و مغربدن اندلس در و اقلیم سابعک غایت نهاری اون التی
ساعتدر و انک مشهور اولان یرلری سرای و بلغار و ترکستان در
قرم و کفه و فرنکدن قرقز و زمین یأجوج درکه اقلیم سبعه نک
قسمتنی بویله ایلمشلردر و الله اعلم و بو امتک بدلاسی دخی
یدیدر نتکم شیخ حضرتلری فتوحاتک یتمش اوچنجی بابنده فصل
آخرده بیوررلر بدلای سبعه کم حضرت خلیلک قلبی اوزره دیرلر
اول بدلای سبعه نک هر برینک اقالیم سبعه دن بر اقلیم قبضهٔ تصرفنده در
و بونلر سبعهٔ سیاره ده موجود اولان لطائفه عارفلردر

وبونلر

41

و بونلرک اسملری عبد الحی و عبد العلیم و عبد الودود و عبد القادر
و عبد الشکور و عبد السمیع و عبد البصیردر و اولکیسی
ابراهیم عم قدمی اوزره در و ایکنجیسی موسی عم قدمی
اوزره در و اوچنجیسی هارون عم قدمی اوزره در و دردنجیسی
ادریس عم قدمی اوزره در و بشنجیسی یوسف عم قدمی
اوزره و التنجیسی   عم قدمی اوزره و یدنجیسی ادم عم
قدمی اوزره در و شیخ حضرتلرینک قدمدن مرادی انلرک
اخلاقیله متخلق و اوصافیله متحقق اولمشدر دیمک اولور
ارباب تصرف و اصحاب تعرفک محققلری قتلرنده هم ائمهٔ
اسماء الهیه یدیدر الحی العلیم المرید القادر السمیع البصیر
المتکلم در و بو اسماء سبعه اصول و مرجع جمیع اسمادر
دیمشلر و حضرت قرآن دخی انزل القرآن علی سبعة احرف
حدیث شریفنک فحواسی اوزره یدی حرف اوزره نازل اولمشدر
و بو یدی حرفدن مراد یا لغات سبعه در و یاخود قراءت
سبعه در و یاخود معانی اولاو وعد و وعید و حلال و حرام
و مواعظ و امثال و قصص کبی دیمشلر و بو تقریب مقابله سنده
نازل اولان سور قرآنیه کذلک حدیث شریفده طوال سبعه
سورلمشدر یدیدر که انلر بقره و آل عمران و نسا و مائده و
انعام و اعراف و انفالدر یا برائتدر که بونلرک ایکیسی بر عدد

اولنمش وكوزلكر تسميه ايلديميانلرى قلنمامشدر و لباب قرآنى
وعرايس فرقانى دخى يديدر كما روى ابن عباس عن النبى
عليه السلام ولكل شىء لباب ولباب القرآن الحواميم سبعة
وعين المعانى ده ابو دردادن بويله روايت ايدرلركه حضرت
نبى عليه السلام حواميمه عرايس قرآن بيورمشلردر و ديباجهٔ
قرآن حواميم سبعه در ديمشلردر و خلقت انسانى دخى
ولقد خلقنا الانسان من سلالة من طين ايدكريمه سندن
منفهم اولان معنى اوزره يديدر اولا سلالة طين وثانيا
علقة ورابعا مضغه وخامسا عظام وسادسا لحم وسابعا
خلق آخردر نته كم حديث شريف ميم بو معنايه اشارت ايليوب
خلقتم من سبع ورزقتم من سبع بيورمشلردر و بو حديث
شريفده رزقتم من سبع بيورمهلرندن مراد سورهٔ عبس ده
اولان فلينظر الانسان الى طعامه آيتنده اشارتدركه بونك
تحقيقى جلد سابعك شرحنده اولر قريب سعد الاعداد ست
هفت اى خوش هوس بيتنك شرحنده مستوفى مذكور اولمشدر
اندن طلب اولنه و اصول اطوار اعمار انسانى دخى يديدر
كه لتركبن طبقا عن طبق آيتنده مفسرلردن بعضيسى
بونى بيان ايلمشلردر اولا ولادتدن صكره شيرخواره
اولمسى وثانيا فطيم اولمسى يعنى سوددن كسلمسى وثالثا

كودك نارسيده اولمسى ورابعا بلوغه يتمسى ومحتلم اولمسى و
خامسا كمال قوت وقدرتده شاب اولمسى اوتوز ويا قرق
ياشنده واربجه وسادسا كهل در بعد الاربعين كهل دينور
كه دوموى ديكلر يدر وسابعا پير ناتوان اولمسى و
زيادهٔ عمره ايرمسيدر قواى نفسانى دخى يدى واقع اولمشدر
اولا قوت جاذبه كه اشتهايى حركته كتورور ثانيا قوت ماسكه
كه غدايى حفظ ايلر اندن تصرف اولنمدن اوتورى ثالثا
قوت هاضمه كه انده تصرف ايلر رابعا قوت دافعه كه ثقل و
فضله يى دفع ايلر خامسا قوت غاذيه كه غداى ما يتحلل شبيه
مغتذى ايلر سادسا قوت ناميه كه اجزايه مناسب نشو ونما
ويرر سابعا قوت مولده كه كندونك مثلنى توليد ايلر بوندن
صكره منظر قصر وجود وتختگاه سلطان عقل برجرد
اولان باشه نظر ايله كوركه استاد ازل انده يدى دانه روزن
خلق ايلمشدر ايكى قولق دلكلرى وايكى كوز پنجرهلرى
وايكى دخى بورون دلكلرى وبرى دخى اغز دلوكيدر
و ديده بان قلعهٔ بدن اولان كوزلرك دخى طبقات يديدر
اولى صلبيه وايكنجى مشيمه واوچنجى شبكيه ودردنجى زجاجيه
وبشنجى عنكبوتيه والتنجى عنبيه ويدنجى قرنيه واصول الوان
كه قوت باصره انده حظ الور هم يديدر سبز وسرخ و

زرد وسیاه وکبود ومور وسپید در ، وشول طعوم
که قوه ذایقه انی ادراک ایلر هم یدیدر اولا شهد وشکرده اولان
حلاوت وثانیا نمکده اولان ملوحت وثالثا حنظلده اولان
مرارت ورابعا مازوده اولان عفوصت وخامسا
سیبنده اولان حرقت وسادسا سرکه ده اولان حموضت
وسابعا ادهانده اولان دسومت کبی وتفاهت که بی مزه لکدر
انی داخل طعوم طوتمشلر معادندن استخراج ایلدکلری
جواهر دخی یدیدر ، مثلا یاقوت ولعل وفیروزه والماس
وزبرجد وزمرد ومرجاندر ، وجواهر مذابه معدنی
که اکا فلزات دخی دیرلر یدیدر ، زر ونقره ومس وارزیز و
سرب وحارصینی در ، واعضای سجده دخی یدیدر ، که
حضرت نبی علیه السلام فاسجد واسجد علی سبع بیورمشلردر
اول اعضولردن مراد ایکی ال وایکی دیزلر وایکی ایاقلر وناصیه در
ومستحق زکوة اولنلر هم یدیدر ، اولا فقرا اولکمسه لردر که
انلر کفاف معیشته قادر اولیه وثانیا مساکین اولکمسه لردر که
مطلقا بر شیئه مالک اولمیه وثالثا شول عامللردر که عشر جمع
ایلمک ایچون شرع طرفندن نصب اولنه ورابعا عبید مکاتب
اولنلر وخامسا وام دارلر وسادسا محتاج اولان غریبلر
وسابعا فی سبیل الله غازیلردر ، وحاجیلر که طوافی یدیدر ،
وطواف

وطواف زیارتلری هم یدیدر ، وکناه کبایر هم حدیث شریفده
واقع اولدوغی اوزره یدیدر اجتنبوا السبع الموبقات
بیورلمشدر ، ومحرمات نسبیه دخی یدیدر ، یعنی شول عورتلر
که بواسطه قرب نسب انلره حرام اولدیغی نص قرآنی ایله ثابت
اولدوغی یدیدر ، مادر ودختر ، وخواهر ، وعمه وخاله
ودختر برادر ، ودختر خواهر ، ومحرمات سببیه دخی
یدیدر ، یعنی شول زنلر که اسبابدن بر سبب ایله انلره حرام
اولور ، مادر رضاعی وخواهر رضاعی ومادر زن ودختر زن
وزن پسر وزن شوهر در ، وجمع بین الاختین ، و
سباعیاتدن بونلر کبی شیئلر اکر شمار اولنسه بو مختصره صیغمیه جق
مکر نیجه کتب ورسایل تصنیف اولنیدی تا انلردن بر مقدار نقل
اولنیدی بو قدر دخی ایراد ایلمکدن غرض بو عددک فضیلتی
وکمالنی بیان ایلمکدر ، اکرچه بو یدی عددک سایر اعداد اوزره
فضیلتی اولدیغی بو قدر اشیاده ذکر اولندی یدیشر عدد
اوزره ظهوره کلمیدی ، بیت عطر بیزی صبا این همه بی
چیزی نیست ، کلشنی نیست که از نکهت او عنبر بوست ،
این همه دبدبه عشق ببازی مشمر ، خوب رویی نیست در
پرده که این فتنه از وست ، وبو یدی عددک فضیلتنده مهان
بو دلیل یتر که فاتحه شریفه نک ایاتی یدی اولدیغی پس مبین

اسرار سبع المثانی اولان مثنوی شریفک دفتر مجلداتی یدی اولدی
وهر بر دفتر کویا فاتحه‌نک بر آیتی مقابلنده صدر نری و شارح اسرار
دل احمدی اولدی نته کیم بر غزل رعنالرنده حضرت مولانا بو معنایه
اشارت قیلوب بیوردیلر بیت دل چو اصطرلاب شد آیت هفت
اسمان شرح دل احمدی هفت مجلد رسید فاتحهٔ سادسه
فاتحهٔ شریفه‌نک اسامیسنی بیان ایلر بو سورهٔ سامیه‌نک یکرمی
بش نامی واردرکه اول نامل‌دن هر بری بر معنایه اشارت اولمش
و کثرت اسامی انک عزت و رجحانه دلالت قلمشدر نته کیم کثرت
الاسامی تدل علی المسمی دیمشلر زیرا هر بر اسم مسمانک بر کونه
فضیلتنه دلالت قلورلر و هر بر نام مسمی‌نک بر کونه شانله
موسوم اولدوغندن خبر ویرر بیت عاشقانی زکل
تازه ترت میخوانند مهربکی از شوق بنام دکرت میخوانند راحت
جان وانیس دل و ارام روان مردم دیده و نور بصرت
میخوانند اولا بو سورهٔ شریفه‌یه فاتحه دیدیلر کشاینده
ابواب رحمت اولدوغی جهتدن فاتحة الکتاب دخی دیدیلر
مبداء قرآنی و مفتتح کتاب ربانی اولدوغی حیثیتدن یا خود
کتاب الهی انکله افتتاح اولندوغی ایچون و یا خود اول
وحده نزول قلدوغی ایچون و فاتحهٔ بواقی کلام الهی
اولدوغی ایچون اکا فاتحه دیدیلر و بعضیلر دخی بوکه مفتاح

ابواب

ابواب خزاین یقین و کشاینده کنوز رموز رب العالمین
اولدوغی ایچون فاتحه دینلدی دیو تحقیق ایلدیلر بیت
مفتاح در مفاتیح الغیب مفتوح در سکان لاریب
بر زنده دلان عالم روح ابواب فتوح از دست مفتوح
ایکنجی بودرکه سورهٔ حمد دیدیلر اولنده حمد خدا اولدوغی ملابسه
ایله اوچنجی بودرکه سورهٔ شکر دیدیلر انک شکره مشتمل اولدوغی
اعتباریله که حمد شکرک افرادندندر و لهذا قال علیه السلام الحمد رأس
الشکر ما شکر الله عبد لا یحمده رواه ابن عمر رضی الله عنهما و
دردنجی بودرکه ام القرآن دیدیلر ام لغتده اصله دیرلر و مادره ام
دیدکلری عادته ولد اولان نطفه‌یی قبول ایلدکی انک اصالتی
اولدوغی ایچوندر و مکه شهرینه ام القری دیدکلری هم زمینک
اصلی اولدوغی جهتدندر که والارض بعد ذلک دحیها بو خبر
حق تعالی زمینی بسط ایلدکده مکه شهرندن بسط ایلمشدر پس
شهر مکه اصل زمین کبی اولور و حضرت مصطفایه هم نبی امی
دینلمسی بو نکته‌یه افاده قیلور که اول حضرت بر فحوای اول ما خلق
الله روحی و اول ما خلق الله نوری اصل جمیع ارواح و انوار اولدی
کما قیل بیت تو اصل وجود امدی از نخست دکر هرچه امد همه
فرع تست و لوح محفوظه دخی ام الکتاب دیدکلری اصل کتب
کاینه اولدوغنه اعتباریله‌در پس بو اعتبار اوزره

فاتحه‌یه دخی ام القرآن دینلدی که قرآنک بلکه جمیع کتب سماویه‌نک
اصلی کبی اولمشدر اول جهتدنکه جمله کتب منزله‌نک معانی و حقایقی
و اسراری و دقایقی جمع قلنمشدر نته‌کم امام فخر رازی تفسیر کبیرده
بیورمشلر قرآنک خلاصه و مقصودی درت نسنه‌در الهیات و نبوات
و معادیات و قدریاتدر و ایات فاتحه بو درت رکنی جمع ایلمشدر
آیه اولی و آیه ثانیه الهیاته دلالت ایلر و ثالث معادیه و رابع
نفی جبر و قدر ایلمکله دلالت ایلر و باقی آیتلر اثبات نبوته ایلمکله دلالت
طوتر چونکه قرآنک مقصد اعظمی بو مطالب اربعه‌در و فاتحه
شریفه ایسه بو درت مطلبی مشتملدر بو جهتدن اکا ام القرآن
دینمک مناسب کلدی یعنی اصل و اساس علوم قرآن دینمک لایق
اولدی و بعضیلر دخی بویله دیمشلر که حاصل علوم قرآنی
بلکه محصل جمیع کتب آسمانی اوچ نسنه‌در اولا انکه حضرت
خدایه ثنا و محمدت و ثانیا ارکانه خدمت و عبادت و ثالثا
استعانت و طلب هدایت و قربتدر پس بو سوره‌دن اولا اوچ
آیت خدای تعالی‌یه ثنا و محمدتدر و بر آیت دخی نشان بندگی
و عبودیتدر و باقی آیتلر استعانت و طلب هدایت و قربتدر
بو تقریبله قرآنک و جمله کتب آسمانک اصلی اولمش اولور و بونجه
دخی دیمشلر که جمیع علومدن مقصود عزت و ربوبیتی بیلمک و ذل
عبودیتی فهم قلمقدر پس بو سوره‌دن نصف اول بیان ایدر

و نصف

و نصف ثانی ثنای بیان ایلر و بعض محققلر دخی ام دینمک
اشتمالی معناسندن فهم ایلدیلر و مادره ام تسمیه اولنمسی اصل امکه
رحمی اولاده مشتمل اولدوغیچوندر دیو سویلدیلر پس بو اراده
امومتده فاتحه‌دن مراد انک جمیع معانی قرآنی مشتمل اولدوغی
و اسرار ربوبیتی و احکام عبودیتی جمع قلدوغی اعتباریله اولدوغی
دیدیلر تفسیر موجزده بویله دیرکه ام بو یوزدن افضل معناسنه
نته‌کم مکه شهرینه ام القری دیدیلر اشرف و افضل بلاد اولدوغیچون
اولدوغی پس فاتحه‌یه ام القرآن دیدکلری سور قرآنیه‌نک
فاضلتری اولدوغی اعتباریله‌درکه انک سایر سوره‌دن افضل
اولمسی خصوصنده چوق احادیث شریفه روایت اولنمشدر
نته‌کم فضایل فاتحه‌یه متعلق اولان فاتحه‌ده مرور ایلدی
امام ثعلبی ابن دریدکه امام ائمه لغتدر اکا اسناد ایله روایت
ایلیوب بویله دیرکه ام کلام عربده شول رایتدرکه لشکر
کاهده انی نصب ایدرلر و اکا ام الجیش دیرلر و لشکرک
نظری اول رایته اولور و اول رایت عسکره مفزع و ملجا
کلور و عسکر لازم کلدوکی محلده اکا التجا قلورلر پس بو سوره
شریفه دخی میدان زهدا ایچنده بر علمدرکه حزب الله انک سایه هدایتی
پناه بلدیلر و جمیع معانی قرآنیه انی مرجع بولدیلر و بونه امام
ثعلبی دیر ام بعنی مجمع دخی کلور نته‌کم رأسه ام الدماغ و معده‌یه

ام الطعام دیدیلر بارش مجمع حواس ومعده مجمع طعام اولدوغی
ایچون پس فاتحه بو اعتبار ایله مجمع علوم وحکم قرآنی دیمک
اولور وبعضیلر دخی دیدیلر که اشتقاق ام قصد معناسنه
اولان ام دندر ام الشیء اذا قصد پس ام بونده قصد معناسنه
اولور پس فاتحه قرآنک حقایق ودقایقنک مقصدی اولدوغیچون
اکا ام القرآن دیدیلر وکشف الذکرینده بویله دیرکه ام بونده معنی
امامدر وامام اولدر که اکا اقتدا اولنه واول غیریلر اوزره تقدیم
قلنه وعرب بو قومکا ولکوسنه جمله دن مقدم اولدوغی اعتبار ایله
ام القوم دیر پس فاتحه دخی هم کتابده وهم قرائتده وهم نزلده
سور قرآنیه نک مقدمی اولدوغی ایچون وباقی سورلر اندن صکره کلدوکی
وقراءت وکتابده اکا تبعیت قلدوغی اکا ام الطریق دیدیلر پس
بو سوره دخی فضایل جهتیله اعظم سور قرآن اولدیغی ایچون اکا ام
القرآن دیدیلر تنبیه بو سوره شریفه یه ام الکتاب دیدیلر
تفسیر قرطبیده بویله دیرکه بو نامی جمهور علما تجویز ایلدیلر الا حسن
بصری وابن سیرین دکلکه انلر منع ایلدیلر ودیدیلر که ام الکتاب
لوح محفوظ دیرلر کما قال الله تعالی وانه فی ام الکتاب وحلالدن
حرامدن اطلاق ایدرلر کما قال الله تعالی هن ام الکتاب اما محققلر
دیدیلر بو قول انلردن عجیبدر زیرا امام ترمذی کندونک صحیحنده
کتورمش وابو هریره حضرتلرندن روایت ایدوب قال قال علیه السلام

46

الحمد لله ام القرآن وام الکتاب وسبع المثانی وبوندن صکره هذا حدیث
صحیح دیو صحت مرتبه سنه بیلدرمش پس فاتحه یه ام الکتاب دیمک
در بو تقدیرجه صحیح اولور وحضرت شیخ اکبر فتوحاتده فاتحه ام الکتاب
یعنی جمیع کتب وصحفک معانیسنی انک ضمننده قودیلر وانجق بزه
بویله مختصر ومفید یدی آیت اوزره کوندردیلر بو سوره وبو
یدی آیت آیات قرآنیه نک جمله سنک اسرارینی جامعدر وجمله سنک
رجوعی اکا در شول صفات سبعه کبی که جمیع صفات الهیه نک معانی
واسرارینی متضمن اولشلردر وکل اسماء الهی اول یدی اسمه رجوع
قلمشلردر وبو تحقیق قلوردر ودخی بو یدی آیات قرآنیه ده وسایر
کتب آسمانیه ده حضرت حقه مرتبه کوندن تعظیم وثنا واقع اولدیسه
اول الحمد لله دیمکده مندرجدر ودخی الوهیت وربوبیت
مرتبه لرندن هر نقدر وجوه واسرار وارد اولدیسه اول الله ورب
اسملرنده مندرجدر وجمله مخلوقات عالمین ده داخل وجمیع
انعامات وغفران شیئاتی الرحمن الرحیم اسملری شامللردر سماده
پادشاهی وتصرف ملک وملکوتی نامتناهی ملک اسمندن معلوم
وصفات قیامت واحوال یوم آخرت یوم الدین دن مفهوم اولور
ایاک نعبد جامع انواع عبادات وطاعاتدر وایاک نستعین
مستجمع اصناف توفیق وعصمتدر اول دینسنه کرسالکلر طلب
هدایتده کرکدر اولور وعارف تعظیم سرینه دن لازم کلور

اهدنا قولنده معين دره وشول دقايق كرامات ورقايق استقامت
روش ايمان وبرورش صفت ايقان ده بولنور صراط الذين
انعمت عليهم ايتنده منفهم اولور وكل مغضوب عليهم
اولان اهل ضلالت كفار وفجار واشرار غير المغضوب
عليهم ولا الضالين قولنده عقل وفهمه كلوره پس فاتحه يه
بو جامعيت سببيله ام الكتاب دينوره التنجى سورة المثنى
ديديلر كه حق تعالى حضرتلرى بو نكتى نزول ايله خاتم انبيا حضرتلرينه
ولقد اتيناك سبعا من المثانى ديو منت قودى ايدنجى بو سوره
شريفه يه سبع المثانى ديديلر يدى ايت اولدوغيچون ومثانى
ثنادن وثنايه دن دره وبوندن برقاچ قول وارددر اولا
فاتحه يه انكيچون ديديلركه ايكى كره نازل اولمشدر بركره ابتدا
مكه ده وبرى دخى مدينه ده كما يجيء تفصيله في الفاتحة السابعة
ان شاء الله تعالى وياخود بونده يدى لفظ واردر كه انك هر برى
ايكى كره ياد اولنمشدر مثلا الله كه ميم بسمله ده وهم بونده ذكر
اولنمشدر بو قول بسمله فاتحه دندر ديندوكجه اوزره درست
اولور پس بوندن غيرى مكرر اولان الفاظ مثلا الرحمن
الرحيم اياك واياك وصراط صراط وعليهم عليهم ولا دخى غير
معناسنده استعمال غيره دخى ايكى اولمش اولور اما بسمله فاتحه دن
اولديغى وجه اوزره الرحمن الرحيم ايكيسى بر معنايه اولديغى

اوزره

اوزره پس لفظ مكرر ذكر اولنمش اولور وبوكا مثانى ديندوكى
بر آخر قول دخى بودركه صلوتده هر ركعتده مكرر اولديغيچون
وياخود بر آخر سوره ايله مثنى اولديغيچون سبع المثانى ديديلر
صاحب تيسير ديركه فاتحه نك تمام معانى كلماتى ايكيشر واقع
اولمشدر مثلا الحمد لله حمد ايكيدر برى صفات الهى اوزره
وبرى دخى آلاء نعماء نامتناهى اوزره عالم دخى ايكيدر برى
عالم فنا وبرى عالم بقادر رحمت دخى ايكيدر برى دنياده
وبرى آخرتده مالك يوم الدين دن مراد جزادر وجزا دخى
ايكيدر برى وفا اوزره وبرى جفا اوزره وعبادت دخى
ايكيدر برى كوشيده وبرى دخى بيداده واستعانت هم ايكيدر
برى اداء طاعت اوزره وبرى دخى قضايه تحمل ايلمك اوزره
وهدايت دخى ايكيدر برى ابتداى صراط مستقيمه هدايت وبرى
دخى انك اوزرينه ثابت وبرقرار اولمغه هدايتدر وصراط دخى
ايكيدر برى طريق اهل سعادت وبرى دخى اهل شقاوتدر
انعمت عليهم دن مراد سعدادر وانلر هم ايكى طايفه در برى
انبيا وبرى دخى اوليادر ومغضوب عليهم دن مراد اشقيا در
وانلر هم ايكى طايفه در برى يهود وبرى نصارادر چونكه
بونلرك هر برى معنا ايكيشر اولدى بو سببدن فاتحه يه سبع غيچون
المثانى ديندى وياخود بو يدى ايت هر قرائتده ايكى كره اوقنده

سبع المثانی دینمش ویاخود الله تعالینك اوصاف وحدانیتنی
مشتمل اولدوغیچون سبع المثانی تسمیه قلنمش اولور ویونلردن
ماعدا هم بر قاچ وجه دخی ذکر اولنمشدر لکن بوقدرله اکتفا
اولندی لکن نچون بو سوره یه قرآن عظیم دیدیلر
که حق تعالی ولقد آتیناك سبعا من المثانی والقرآن العظیم
بیوردی تفسیر قرطبیده بویله دیرکه فاتحه یه قرآن عظیم
دینلدی جمیع علوم قرآنی جامع اولدوغیچون و شیخ
حضرتلری فتوحاتده بیوردیلرکه فاتحه قرآن عظیمدر یعنی
بر مجموعهٔ کبیره در که اول مرتبه نك جاویدر تفسیر
فناریده دیرکه بعضیلر سبع مثانیدن مراد طوال سبعه
وقرآن عظیمدن مراد باقی سوره لردر دیدیلر لکن بو قول ضعیفدر
اولوجهتدنکه ولقد آتیناك سبعا من المثانی والقرآن العظیم
آیتکریمه سی مکه ده نازل اولمشدر سبع طوال نازل اولمازدن
مقدم و برگروه دیدیلرکه سبع المثانیدن مراد فاتحه وقرآن
عظیمدن مراد انك ماوراسی اولان باقی سوره لردر بو سوز
حدیث صحیحه موافقدر که ابی ابن کعب حضرتلرندن
بویله روایت اولندیکه انها سبع المثانی والقرآن العظیم
الذی اوتیته بیوردیلر و ابوهریره حضرتلرندن دخی
ام القرآن هی سبع المثانی والقرآن العظیم روایت اولندی

پس حق اولدرکه قرآن عظیمدن مراد هم فاتحه در وهم قرآنك
کلنه اطلاق ایلدکلری کبی بعضنه دخی اطلاق ایدرلر و اوحینا
الیك هذا القرآن دیدوکی مراد سورهٔ یوسفدر پس فاتحه یه
دخی قرآن عظیم دینلمك کلنك اسمنی بعضنه اطلاق ایلدکلری
قبیلندن اولور و بونده احد وصفین آخره عطف
اولنمش اولور تقدیر کلام ولقد آتیناك ما یقال له السبع
المثانی والقرآن العظیم دیمك اولور طقوزنجی بو سورهٔ
شریفه یه وافیه دیدیلر اول معنا ایله که صوابده دلالت وحقه
هدایت ایلمکده وافیدر ویاخود قرآن مانده لکی وقتنده کندو
قارئنه وفا قلیجی و اکا شفیع ومعین اولوجیدر دیمك اولور
تفسیر کبیرده دیرکه بو سوره نمازده تنصیف قبول ایلمز
یعنی حضرت قرآنك سوره لرندن هر قنغی سوره یی بر رکعتده نصفنی
و بر آخر رکعتده هم انك نصفنی قراءت ایلسك جایز اولور
اما بو سورهٔ تنصیف ایلسك جایز اولمز پس وافیه بونده تامه
معناسنه اولور اوتنجی بو سوره یه کافیه دیدیلر اول جهتدنکه
بو کندودن غیریدن کافیدر اما غیری سوره لر بوکا عوض
اولمز و بوندن کفایت قلمز عفیف ابن سالم دیرکه بر وقت
عبد الله ابن یحیی ابن کثیردن سؤال ایلدم و اکا بویله دیو سویلدم
که مأموم قفاسنده فاتحة الکتابی اوقوسنمی ویاخود سکوت

فاتحه شریفه تنصیف جایز اولمادیغی

قلسونمی قنغیسی اولادر دیدی که کافیه بیلورسز دیدمکه کافیه
ندر دیدی که فاتحه در دیدم که اکا نیچون کافیه دیدیلر
دیدیکه اول کندودن ماعدادن کفایت ایلر اما غیریلر
اندن کفایت قلمز و اکا عوض اولمز نته کیم بو حدیث شریف
بو معنایی موید اولور و عبادة بن صامت حضرتلری
بو نبی مکرمدن بو کونه روایت قلورلر قال علیه السلام
ام القرآن عوض من غیرها ولیس غیرها منها عوض و تفسیر
ینابیعده بویله دیرکه حضرت نبی علیه السلام بیوردیلر که هر شول
کمسه که نیت خالصه ایله سورهٔ فاتحه بر کره اوقیه
فاتحه اکا کفایت قلورلر بو اجلدن بونکا کافیه دینورلر اون برنجی
بو سوره یه مجزیه دیدیلر بو یلده تمکه قریب در بونک معناسنده
بویله دعشدرکه هر شول کمسه که رکعتین اولیینده غیریلرده
سورهٔ فاتحه یی تنها اوقیه مجزی اولورلر و فاتحه یی اوقیوب
بر آخر سوره انضمامینه محتاج اولمز اون ایکنجی بونکا سورهٔ
منجیه دیدیلر انکیچون که حق تعالی بونی تلاوت ایلیین کمسه یه بونک
تلاوتی برکاتیله نجات ویریجی و انی بلالردن و آفتلردن و غموم و همومدن
قورتاروب لامتدایر کورجیدر نته کیم مولانا جامی نفحاتک آخرنده
فاطمه بنت المثنی نام بر خاتوندن شیخ اکبر حضرتلرینک لسانندن نقل ایدوب
بیوردیلر بن اول خاتونک حضورینه اوتوروشیدم بر ضعیفه کلدی

دیدیکه

دیدیکه بنم زوجم فلان شهرده در و بر آخر خاتون المغه قصد
ایلمشدر سیزدن بر خیر دعا استرم و استمداد ایلرم پس
بن اکا دیدم استرمسز که سنک زوجک کله دیدیکه نعم پس بن
فاطمه یه توجه ایلیوب دیدمکه ای مادر ایشیدرمسز که خاتون
نه سویلر اول بکا دیدیکه نعم پس بن فاطمه یه توجه ایلیوب دیدمکه
بو خاتونک حاجتنی قضا ایلیه سن تا انک شوهری کله و انک مرادی
حاصل اوله دیدیکه سمعا و طاعة حالیا فاتحة الکتابی اکا
کوندره یم و اکا وصیت قلایم که بو خاتونک ارنی فوری بو جانبه
کتوره و انک خانه سنه یتوره دیوب فاتحه اوقومغه شروع ایلدی
و بن دخی انکله بیله اوقودم و کوردم که قراءت فاتحه دن بر صورت
جسدانیه پیدا اولدی و اکا بو حدیثی توصیه قلوب و بو کونتره
خطاب ایلیوب دیدیکه ای فاتحة الکتاب فلان شهره وار و بو خاتونک
زوجنی اندن قومیوب فوری بو جانبلره کتورتا بو خاتونک
بو وطندن نجات ویره سن و بو غمدن قورتاروب لامتدایر کوره
شیخ اکبر حضرتلری بویله دیرکه فاتحه یی کوندردی که نصفکره چوق
زمان کچمیوب اول خاتونک اری کلدی و انی غم والمدن خلاص
ایلدی اون اوچنجی بو سوره یه سورهٔ اساس دیدیلر اساس
شول بنیاده دیرلر که بنالری انک اوزرینه وضع ایدلر پس سورهٔ
فاتحه یه اساس دیدکلری قرآنک سوره لرینک اولی و بنیادی

نك

اولدوغنی جهتدندر یا بودرکه بو سوره اشرف مطالب اوزره
مشتمل در پس حضرت قرآنك معانی ومقاصدك اصلی واساسی
اولور تفسیر موجزده بویله دیرکه برکمسه امام شعبی حضرتلرینه
کلدی وکاڭیان اغریسندن شکایت قلدی شعبی اکا علیك باساس
القرآن دیدی اول شخص اساس قرآن ندر دیو اندن سؤال ایلدی
شعبی فاتحة الکتاب دیو جواب ویردی وینه دیدیلر ابن
عباس حضرتلرندن نیجه کره بویله استماع ایلدمکه دیدیلر ان
لکل شئ اساسا واساس القرآن سورة الفاتحة پس مرادکه
سورة الشفا وسورة الشافیه دخی دیدیلر اوقیتا شفا
بولاسز دیدی اوزردرکه بوکیم سورة الشفا وسورة الشافیه
دخی دیدیلر امراض روحانی وجسمانیدن بو سورۀ شریفه هر دردە
دوا واسقاط سوری ومعنوی حزم کوندن مرضه شفا اولدوغیچون
کما روی عن عبد الملك بن عمیر مرسلا قال صلی الله علیه وسلم فاتحة
الکتاب شفاء من کل داء وجابر حضرتلری هم بوکوندن روایت
اولنور قال علیه السلام فاتحة الکتاب شفاء من کل داء الا السام
یعنی فاتحه دوکلی دردلره شفادر الا موتدن که اجل مسمایه
درمان اولمز وفاتحۀ شریفه امزجۀ جسمانیه یی دخی اعتدال
اوزره عروج قلمغه نیجه سبب اولورسه وعلل وخللدن حفظ و
حمایت قلمغه نه مرتبه معاونت قلورسه همچنین قلوب وارواحی

دخی کندونك مطلب اعلی ومقصد اقصاسی اولان مراتب ومطالبه
عروج وترقی قلمغه ایله معین اولور وعلت وذلتدن بیم ایلدی
صیانت ومحافظت قلور اصل حسته لك ایمان حسته لکی
وشکسته لکی روح وجنان شکسته لکیدرکه ایمان حسته لکی
هیچ بر درده بکزه مز وایمان حسته لکی خواطر نفسانیه نك
غلبه سی واسطه سیله ضعیف اولمقدن عبارت اولور پس
طبیبان الهی اولان انبیا واولیا دار الخلافه وحدتدن
وبغداد عالم جمعیتدن بو عالم فرقت وکثرته تقویت ایمان
وتربیت روح روان ایلمکیچون کلمشلردر نته کیم
حضرت مولانا قدس الله سره الاعلی بو معنایه اشارت
بیورمشلر بیت طبیبیم وحکیمیم ز بغداد رسیدیم
بس علتها از اکرز غم باز خریدیم طبیبان الهیم زکس
مزد نخواهیم که این طرفه عقاقیر ز فردوس بچیدیم
تفسیر کبیرده دیرکه اصحابدن برکمسه یه بر مصروع کمسه
ملاقی اولدی پس سورۀ فاتحه انك قولاغنه اوقودی
فی الحال اول دردن شفا بولدی وخلاص اولدی پس رسول
حضرتلرینه بو نسخه ذکر ایلدی حضرت علیه السلام فی ام القرآن
شفاء من کل داء بیوردی واوقونیجی بو سوره یه رقیه دیدیلر
رقیه افسونه دیرلر نته کیم حدیث شریفده ابو سعید خدری

حضرتلرینه ودخی انلردن غیری اصحابدن هم بویله روایت اولنور که
فخر عالم حضرتلری علیه السلام اصحاب کرامدن بر قاچ کمسنه‌لری
بر کار ایچون سفره کوندرمشلردی و انلر دخی سفردن مراجعت
ایلدکلری حینده احیاء عربدن بر قبیله‌یه کلدیلر و آنلردن
طلب ضیافت قلدیلر بر کمسنه انلره ملتفت اولمیوب
انلری خانه‌سنه الدی و ضیافت قلمدی قضایله اول
قبیله‌نک رئیسنی مار صوقوب زهرلمش و انک اقرباو تعلقاتی
اکا درمان ایچون هر شیئه توسل قلمش و چاره بولمامش
پس انلردن بری اصحاب کرامک بو رسمده نزولنی کوروب
بلکه بو مسافرلرده یا بر تریاق و یاخود بر درمان وار اوله
دیو انلرک حضورینه کلمش و صورت حالی انلره وقوعی اوزره
اعلام قلمش و اول دردک دواسی ایچون استعلاج و استمداد
ایلمش پس اصحاب کرامدن بریسی انکا بو کونه سویلمش که بن انک
افسوننی بیلورم و باذن الله اکا درمان قیلورم اما چونکم
سیز مراسم ضیافتنی ادا قلمدوکز و قاعدهٔ مروتی معوش
اولمدوکز مادامکه افسونمزه اجرتی بر فرد اولمیه اول یره
وارمزم و اکا افسون اوقومزم دیدی القصه اوتوز عدد
قویون ویرمکه قول و قرار ایدوب پس اول صحابی اول
بیمارک یاننه کلدی و اکا سورهٔ فاتحة الکتابی اوقویوب

اوفوردی

اوفوردی فی الحال اثر صحت اول مارکزیده‌نک وجودنده
ظاهر و پدیدار اولدی و صحابه اول قیونلری آلدی
و یوله عزم قلدی و سلطان بارکاه رسالت حضرتلرینک
حضورینه کلدی و صورت حالی اول حضرته عرض ایلدی
اول حضرت بو افسون کننده اولان کمسنه‌یه خطاب
ایدوب بیوردیلرکه وما یدریک انها رقیة یعنی
سنی نه دانا ایلدیکه تحقیقا بو سورهٔ فاتحه رقیه‌در
پس حرکتنی بونلردن تحسین و تصویب ایلدکلرندنصکره
لب مبارکلرین تبسم ایله آچوب اول قیونلردن
سهم طلب ایلدیلر زهر دیدکان مار نفس اماره دخی بو رقیه
ایله انک زخمندن خلاص اولسه‌لر عجب اولمز و زهر چشیدکانی
هوای مکاره هم تریاک اکبر سببیله انک الندن نجات بوله
بعید دینمزکه حضرت نبی مکرم علیه السلام فاتحة الکتاب
شفاء من کل سم بیورمشلر رواه ابو سعید خدری کذا فی
جامع الصغیر اونجی بونکا سؤال سوره‌سی دیدیلر
بنده‌لرک سؤالنه و تضرعنه مشتمل اولدوغیچون اون برنجی
بونکا سورهٔ دعا دیدیلر بونده دعا و التماس بولندوغی
ایچون اهدنا الصراط المستقیم دیر اون ایکنجی
بونکا سورهٔ تعلیم المسئله دیدیلر امام ثعلبی دیرکه

بو سورده حق تعالی بنده لرینه طریق سؤالی تعلیم بیوردی
وکانه دیدی که عبادی قجن بنده بندن سؤال ایلسه کز
اولا بکا حمد و ثنا ایلک اندن صکره مراد و مطلوبکزی
سویلک و بندن رجا و التماس ایلک پس بو معنا سببیله
بو کا سورة تعلیم المسئله دینیدی اون طقوزنجی
بو کا سورة التلقین دیدیلر انکیچون که حق تعالی
بو سورده بنده لرینه کند و جانبندن نه کونه عون و
هدایت طلب اولنور تلقین ایلدی یکرمنجی اسم که
بری بریله توالی ذکر اولندی معناده بری برلرینه قریبدر
پس حق تعالی بنده لرینه بر دعایی که تعلیم و تلقین ایلیه
انی قبول ایلمه سی مقرر اولور یکرمی برنجی بو کا سورة صلوة
دیدیلر بو سوره نک صلوته نسبت تامه و خصوصیت
کامله سی اولدوغیچون که مذهب شافعی و مالک و احمد
حنبل نمازده قراءة فاتحه فرض عین در و انی بلا عذر
سهوا و یا عمدا ترک ایلمک موجب فساد نماز اولور و
بونلرک دلیلی قول و فعل و سولدر که حضرت نبی مکرم
علیه السلام لا صلوة الا بفاتحة الکتاب بیوردیلر
و بو حدیثدن بونلر بلا فاتحه صلوتک نفیینی فهم ایلدیلر
و عند الحنفیة نفی کمالدر و دخی اولحضرت صلوة فرضیه

لا صلوة الا بفاتحة

نی فاتحه قلمامشدر بلا خلاف دیدیلر و بر دلیل دخی بودر که
نماز اجماعا فاتحه ایله درست اولور و بلا فاتحه درست
اولمدیغنده و اولمامسنده خلاف واردر پس وجه وفاق
اوزره عمل ممکن ایکن وجه خلاف اوزره عمل جایز دکلدر
دیدیلر و تکلف اولانلرک عهده تکلیفدن ذمتنی بو صورت
وفاقده بری ایلمک لازم و احوط اولور صورت خلافده
دکل دیو سویلدیلر اما مذهب حنفیه ده صلوتده قراءة
فاتحه ایلمک واجبدر و عمدا انی ترک ایلمک سبب نقصاندر
و سهوا ترک ایلمک موجب سجده سهو اولور و بر تقدیر
فاتحه نک صلوته اختصاصی اولدوغیچون بو کا سورة صلوة
دیدیلر و بو اسم حدیث قدسیدن دخی استنباط اولنمشدر
نته کم امام مسلم حضرتلری ابو هریره حضرتلرندن بو حدیث
شریفی روایت قلمشدر و حضرت رسول علیه السلام حق تعالی
حکایه ایدوب بیوردیلر قال الله تعالی قسمت الصلوة بینی
و بین عبدی نصفین و لعبدی ما سأل بونده صلوتدن
مراد فاتحه در یعنی بن کندو عبدم ما بیننده قسمت ایلدم
ایکی نصف اولور انک بر نصفی بنم ایچوندر و بر نصفی دخی عبدم
ایچوندر و عبدم ایچون بندن سؤال ایلدوکی شی حاصلدر
پس حضرت رسول علیه السلام بیوردیلر قجن بر بنده الحمد لله

رب العالمین دیسه حق تعالی حمدنی عبدی دیر و چون
الرحمن الرحیم دیسه اثنی علی عبدی دیر و چون مالک یوم الدین
دیسه مجدنی عبدی دیر چون ایاک نعبد وایاک نستعین
دیسه هذا بینی وبین عبدی ولعبدی ما سأل دیر چون
اهدنا الصراط المستقیم دیسه آخره دک بو بنم عبدم ایچوندر
و عبدم مراد ایلدوکی شیء حاصلدر دیر و بو حدیث شریف
فاتحه نک فضیلتنه دلالت ایلدوکی کبی فاتحه اوقیان بنده نک
فضیلتنه هم دلالت ایدر که حق تعالی انی عبدی دیمکله کندو
ذات بیچونینه اضافت بیوردی و بو اضافتده عظیم تشریف
واردر که انک تعبیری قابل دکلدر بیت بنده خویشتنم خوان
که بشاهی برسم مکسی که تو بروازد سی شاهینست
یکرمی برنجی بوکا سوره مکافاة دیرلر و سوره مکافاة دینمکده
ینابیع ده بر وجه ایراد ایلیوب بیوررلر بر کون فخر عالم
حضرتلری اصحاب کرام ایله اوتوررلر وانلره وعظ و نصیحت
بیوررلردی ناکاه اهل مکه نک خروش و آوازلری انلرک
کوشنه ایرشدی پس سؤال ایلدیلر که بو نه در شام جانبندن
قریشک قافله لری کلوردیو جواب ایلدیلر پس اصحاب کرام
بر بلند موضعه چقوب کوره یلر که یدی قافله اشترلری
آراسته ومال و متاع الله بیر آسته اولمش کلور که هر قافله بیک دوه

ایدی و انلرک یوکی بغدای و عسل و سایر مأکولات ایدی دیدیلر
و اصحابک فقراسندن بعضیسنه اول حینده یدی کون اولمش که
بر لقمه طعامه واقع اولمامش لاجرم بو حالک مشاهده سندن دلتنک
اولدیلر و بری برلرینه واعجبا خدا پرستلر بویله محنت و
جوعده قالدیلر و مشرکلر بو قدر نعمت و ثروتده مستغرق
اولمشلردر خدایا بونده حکمت ندر سن بیلورسن پس بو خبر
خواجه عالم حضرتلرینک سمع مبارکلرینه ایرشمش فقرای اصحابک
ملالتلرندن اوتری اول حضرت دخی غمناک اولمش پس جبرائیل
حضرتلری کلمش ولقد آتیناک سبعا من المثانی والقرآن
العظیم آیتکریمه سن کتورمش و حق تعالی جانبندن اول حضرته
سلام یتورمش بویله دیو که ای سید عالم شو سوره که یدی
آیتدر که دوزخک یدی قپوسندن امان ویریجیدر بن انی
سکا اعطا ایلدک اکر انلرک یدی قافله سی وار ایسه سنک جواهر
و زواهر معانیله بر یدی آیته کامله سی واردر اکر انلرک غدای
ابدانی وار ایسه سنک غدای دل و قوت جانک واردر مال فاتحه
کرامة باقیه و مال قافله بضاعة فانیه در پس ولا تمدن عینیک
الا ما متعنا به ازواجا آیه کریمه سی هم اول حینده نازل اولدی
و اول حضرته تسلیه قلدی دیدیلر و بو سوره اول قوافل سبعه نک
مکافاتی مقابله سنده مذکوره اولدوغی جهتدن بوکا سوره مکافات

تسمیه ایلدیلر حتی امام واحدی بو روایتی بو سورهنک اسباب
نزولنده کتورب بو صورت مدینهده واقع اولدی و قوافل سبعه
قریظه و نضیر یهودیلرینک قافلهلری ایدی که بصره و اذرعاتدن
کلمشلر ایدی دیو تعبیر ایلمشلردر والله اعلم یکرمی ایکنجی دعوتکا
سورهٔ وافیه دیدیلر امام یافعی درر النظم نام کتابنده بویله
دیرکه بو سورهیه انکچون وافیه دیدیلر که بو سوره کندو قاریسنی
جمیع آفاتدن وقایه و صیانت ایلر هم دنیاده وهم عقباده و بونی
کیجه و کوندز قراءت ایلینلرک لسان حالی بویله دیو سویلر بیت
اکر مرد و جران بر قصد کرد د نترسم چون نکهدارم تو باشی
و یکرمی اوچنجی بوکا مجمع الاسماء دیرلر ابو سعید دهستانی فاتحه
تفسیرنده دیرکه بو سورهٔ شریفهده اسماء الرحمن اوچ نام واردر
بشی صراحةً ذکر اولنمشدر که اول الله و رب و رحمن و رحیم و مالک
و بشی دخی کنایةً ذکر قلنمشدر که اول معبود و مستعان و هادی
و منعم و منتقمدر بو اجلدن بوکا مجمع اسماء دیدیلر یکرمی
دردنجی بوکا سورة الثناء دیدیلر حمد و ثنایه مشتمل اولدوغیچون
اوتوزی یکرمی بشنجی بوکا سورة الکنز دیدیلر بو نام دخی
حدیث شریفله ثابت اولدی نتهکم ابن عباس حضرتلری نبی
بکرمدن و حضرت نبی دخی الله تعالی‌دن حکایه قلدی و دیدیکه قال
الله تعالی فاتحة الکتاب کنز من کنوز عرشی و حضرت علی دخی

بیورلر

بیورلر فاتحة الکتاب بمکة من کنز تحت العرش و بیانی بو سورهٔ
شریفه جواهر علوم و معارف دین ایله مشحون بر خزینه و نقود
حقایق و لطایف ایله مملو بر دفینهدر جواهر رموز و اسرار فانی
بو کنز ربانینک قتنده نه قیمت طوتر بیکمز بونده ذوق
الاز و بونک قدر و قیمتین بیلن انی دلدن چقاروب طشره
آتار کما قیل بیت کنج دنیاست فانی و معبود کنج معناست
باقی و مرغوب دزد یابد بکنج سلطان راه کنج معانی
دهد زد زد پناه سوی این کنج اکر توره یابی زر و کنج
دو کون دریابی فائدهٔ سابعه فاتحهٔ شریفهنک سبب نزولنجه
و انزال و تنزیلک معنیلرینی بیان ایلر اولا انزال و تنزیلی
تعریف ایلیلم بعده سورهٔ فاتحهنک سبب نزولنجه اولان نسبیه
انی سویلیلم انزال بر شیئی یوقاریدن اشاغیه دفعةً اندرمکه
دیرلر و تنزیل بر شیئی بری بری اردنجه تدریجله اشاغیه
کوندرمکه دیرلر و احادیث صحیحه ایله ثابت اولمشدر که حضرت
قرآن بعثتدن برسنه مقدم رمضان آینده لوح محفوظدن دنیا
کوکندن بیت العزة دیدکلری مقامه دفعةً واحدهده منزل
اولمشدر که انزال بوندن عبارتدر و بعده آیت آیت و سوره
سوره بحسب مصالح عباد اسبابدن بر سببک ظهورینده حضرت
پیغمبره نزول قلنمشدر که تنزیل بوکا اشارتدر علما الفاظ

انزال ایله تنزیلک فرقی

قرآنده اختلاف ایلمشلردر، بر جماعت بل هو قرآن مجید في لوح
محفوظ آیتیله استدلال ایدوب دیرلرکه الفاظ قرآنی
لوح محفوظده مکتوبه ایدی الله امریله جبرائیل حضرتلری
اول لوح محفوظده مکتوبه اولان قرآنی دفعةً دنیا کوکنه
ایندروب اندن صکره حضرت پیغمبره آنی آیت آیت و یا سوره
سوره اقتضا ایلدوکنه کوره ایندردی، و بر قوم دخی
انه لقول رسول کریم آیتیله استدلال ایدوب لفظی جبرائیله
اسناد ایدرلر، و بر طائفه دخی نزله علی قلبك آیتی ایله
استدلال ایلیوب لفظی حضرت پیغمبره اسناد ایلیوب قلب
رسوله نزول ایلیان کلام الهی حضرت قرآنك معناسیدر،
و لفظ قرآن حضرت نبینك دردیو سویلر، و اوضح اولان قول
بودر که جبرائیل حضرتلری حق تعالی حضرتلرندن قرآنی شول
وجهله اخذ ایلدیکه آنك کیفیتی هیچ بر بشره معلوم دکلدر
مکر که حق تعالی انبیا و اولیاسندن دیلدوکنه بیلدرمش اوله
یاخود لوح محفوظدن جبرائیل حضرتلری آنی اوقیوب
و یادنده طوتوب حضرت پیغمبره الله امریله وقت حاجتده
ایندردی کما قال الشیخ الشهاب الدین في تفسیره للمحققین
في الانزال والتنزیل اقوال قال بعضهم ان مجموع القرآن
انزل من اللوح المحفوظ الی السماء الدنیا دفعة واحدة

في ليلة القدر، وقال بعضهم انزل من اللوح الى العقل
دفعة واحدة مقدار ما ينزل في سنة واحدة بحسب
المصالح فعلى القول الاول يكون الانزال من العقل
الى القلب النبي عليه السلام في عشرين سنة او في
ثلث وعشرين على الاختلاف بين الاصحاب وعلى الثاني
يكون الانزال من اللوح الى قلب النبي عليه السلام في عشرين
سنة او في ثلث وعشرين سنة واما التنزيل فهو بحسب
الاحتياج بواسطة جبرائيل على قلب النبي عليه السلام
وفيه طريقان احدهما ان النبي عليه السلام كان ينخلع اي
ينتقل من الصورة البشرية الى الصورة الملكية ويأخذه
القرآن من جبرائيل وهو الطريق الاصعب وثانيهما ان
الملك ينخلع عن صورة الى الصورة البشرية حتى يأخذه
الرسول منه وكان يتمثل كثيرا بصورة الدحية الكلبي
للزوم المناسبة بين المفيض والمستفيض في باب
الافاضة وقال بعضهم ان الله افهم كلامه جبرائيل
في السماء وهو متعال عن المكان ثم جاء جبرائيل من
السماء الارض وعلم النبي قراءته فلا انتقال في كلامه
اصلا والانزال والتنزيل كلاهما يستدعيان العلو و
السفل ولا يتصور هنا العلو المكاني فتعين علو المكانة

والمرتبة الذات ثم مرتبة الاسماء والصفات ثم مرتبة الوجود الاولى
الى اخر مراتب الارواح بو مقدمه معلوم كه اولدقدنصكره سورهٔ
فاتحه نك نزولنده كلدك بو سورهٔ شريفه نك كيفيت نزولنده اوچ
قول واردر ، قول اول بو سورهٔ شريفه مكيه در نته كم ثعلبى
امير المؤمنين على حضرتلرندن روايت ايلر حضرت على كرم الله
وجهه بيورديلر كه نزلت فاتحة الكتاب بمكة من تحت كنز
العرش وقال ثعلبى وعليه اكثر العلماء وعمر بن شرحيل دخى بويله
روايت اولنديكه بيورديلر اول ما انزل من القرآن الحمد لله رب
العالمين الخ وابن عباس حضرتلرندن دخى بويله روايت اولنديكه
بيورديلر چونكه حضرت نبى مكرم عليه السلام مكه شهرنده اداء
رسالت ايلمكه قايم اولدى اول كلامى بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله
رب العالمين اولدى واخرنه دك اوقودى چونكه قريش انى
اشتديلر دق الله فاك يا محمد ديديلر يعنى الله سنك دهانكى
شكسته ايلسون ديو ياوه سويلديلر ، بو سورهٔ شريفه نك
مكى اولدوغنه سورهٔ حجرده اولان ولقد اتيناك سبعا
من المثانى والقرآن العظيم ، ايت كريمه سى محكم دليلدر كه بو سوره
اتفاق اوزره مكيدر ، وسبع المثانى دن مراد فاتحه در
پس فاتحه اولور ، وعمر بن شرحيل بويله بيورديلر كه حضرت
رسول اكرم صلى الله عليه وسلم عادت طوتمشلردى كه

مكى

تنها كوه حرا ايه كيدر وانده اوتوزى آلاء ونعماء حقى ذكر وشكر
ايدرلردى ، بر كون ينه عادتلرى اوزره اوقورمشلردى
كوزلرينه بر سايه كورندى عجب نه اولادى بو نظر ايلديلر
بر شخص كورديلر كه يرلر احمش وروى اسمانى انك برلرى
احاطه قلمش ينه ايليوب ديركه السلام عليك يا محمد
اقراء يعنى اوقو ديدى ، پس حضرت رسول عليه السلام
بن اوقومق بلمزم ديوب اول يردن قالقوب مربعدا
خديجه حضرتلرينه كلوب ديدى كه يا خديجه بكا بو كون
شويله بر حال اولدى بر شخص كوردم وانده اقراء ديو
بر آواز اشتدم كه بوندن اقدم بويله بر شخص كورمدم
ودخى بر آواز ايشتممشم ، زياده خوف ايلدم اوروب بنى
ديدى خديجه حضرتلرى دخى اول حضرتى اوروب كندو
عمى اولان ورقه بن نوفله واروب بو قصه دن خبر ويردى
واول بر عاقل وكتب اوايلى اوقومش بر كامل كمسه ايدى
ابن نوفل خديجه حضرتلرينه ديدى كه يا خديجه محمده دى
بوندن انديشه ايلمسون اكر بو كره اول شخصى كورر واول
اوازى ايشيدرسه برنده طورسون كوره نه ايچه اولور
ديدى ، پس خديجه بونى پيغمبر حضرتلرينه كلوب ديدى
بو كون اول حضرت حراطاغنده ايكن جبرائيل حضرتلرى

آکا کوریدی واقرأ یا محمد دیدی پس حضرت نبی علیه السلام
ماذا اقرأ وانا لیس بقارئ بیوردیلر پس جبرائیل
حضرتلری اقرأ بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله رب العالمین
الرحمن الرحیم دیو تا آخرینه دکین اوقودی وحضرت رسول
بو سورهٔ شریفه‌یی یادنده طوتوب اولیرده قالقوب
خدیجه‌نک یانینه کلدی زملونی ودثرونی دیدی
خدیجه حضرتلری آنی اورتدیلر اورتوب بر مقدار یاتوب
اویودیلر وخوابندن یوقاری قالقوب بو قصه‌یی خدیجه‌یه
کرو دیدیلر یا خدیجه همان اول شخص ینه کلدی و بکا
اقرأ دیدی بن آکا قرائت بلمزم دیو قویویم دیدم دیدی
که بسم الله الرحمن الرحیم یا ایها المدثر قم فانذر خدیجه
حضرتلری قالقدی وعمیسی ابن نوفل قتنه کلدی وبو حالدن
خبر ویردی ورقه بن نوفل چونکم بونی ایشتدی شادمان
اولدی ودیدی که یا خدیجه شو علامت که سن دیرسن
اکر صحیح ایسه دلالت ایلرکه سنک شوهرک آخر زمان پیغمبری
اولا که بن انک نعت ووصفنی توریت وانجیلده اوقودم
اندن صکره بو بیتلری انشاد ایلیوب دیدی
فان یک حقا یا خدیجه فاعلمی حدیثک ایانا فاحمد مرسل
وجبریل یأتیه ومیکائیل معه من الله وحی یشرح الصدور

منزل یفوز به من فاز عزا لدینه ویشقی به الغاوی الشقی
المضلل پس ورقه بن نوفل قالقوب رسول حضرتلرینه کلدی
ودیدیکه یا محمد سکا بشارت اولسون که بو سکا کلن اول
ناموس اکبردر وطاوس کلستان احضردر که سندن اول
کلن پیغمبرلره اول الله تعالی دن سلام کتوردی وانلره
دخی وحی والهام هپ بو سنی بیوردی دیدی وبن سنک
ظهورک وقتنه ایریشورسم سنکله بله جهاد ایدرم دیدی
پس بو روایت دخی دلالت ایلرکه سورهٔ فاتحه مکه‌ده نازل
اولمش اولا وقول ثانی اولدر که بو سورهٔ شریفه مدینه‌ده
نازل اولمشدر نته‌کم ثعلبی مجاهده اسناد ایتمکله دیر
قال مجاهد فاتحة الکتاب انزلت بالمدینة وقال الحسین
بن الفضل لکل عالم هفوة مجاهد لان العلماء علی خلافه
ومجاهدک قولنه علما برقاچ وجهله جواب ویرمشلردر
اولا دیمشلردرکه سورهٔ حجر بالاتفاق مکیه‌در ولقد
آتیناک سبعا من المثانی والقرآن العظیم آیتی همین بو سوره‌دندر
که بوندن مراد سورهٔ فاتحه‌در پس فاتحه مکی اولمش اولور
وثانیا دیدیلرکه حضرت نبی علیه السلام واصحابی وتابعین
هیچ برکسنه همین قایل دکللردر اما ابو نصر ترجمهٔ اسباب
نزولده بویله دیرکه مجاهدک بو قولنه اعتمادی

اکا در که مدینه‌ده شول زمانده که خاتونلره جماعته حاضر
اولمغه رخصت واریکن صالحات انصاردن بری
جماعته مواظبت ایلرکه بر کون صباح نمازنده سیّد عالم
حضرتلرینه اقتدا ایلمش ایدی • اول کون فخر عالم حضرتلری
علیه السلام سورهٔ حجری اوقودیلر چونکم لها سبعة
ابواب لکلّ باب منهم جزء مقسوم ایتنه کلدیلر
وانی قراءت قلدیلر • اول ضعیفه بو وعیدک استماعنه
طاقت کتوره میوب بر نعره اوردی • و بیهوش دوشدی
حضرت علیه السلام نمازی تمام ایلدکدن صکره اول عجوزه
جانبنه کلوب شفقت یوزندن اول عاجزه‌نک حالندن
سؤال قلدی • اول ضعیفه دیدی که یا رسول الله
بو آیتک هیبتی بنی قتی بی تاب و طاقت قلدی بنم کار و کسبه
قادر یدی نفر بنده لرم واردر • اکر چه اول بنده لری
برای رضاء خدا ازاد ایلسم • اول اژدهای هفت سر
نیجه اولان دوزخ هفت دردن بنی حق تعالی حضرتلری
ازاد ایله‌جکدیدی • سیّد عالم دخی اکا اکر سن اول
یدی نفر بنده لری رضاء سه ازاد ایلرسک حق تعالی دخی
سنی اول دوزخ هفت دردن آزاد ایلر • دیوب اول
غمکساری انک قلبندن ازاله قلدی • پس اصحاب

کرامتدن

کرامتدن بر نیجه کمسه بو بشارتی استماع ایلدکلرندن صکره غمناک
اولوب کریه ایلدیلر • و بو مضمونی سویلدیلر بیت
ای نفست راحت جان همه • وز کرمت حفظ امان همه • بو زنان
بنده لرینی ازاد ایتمکله بند نیرانندن ازاد اولدی • پس شول
کمسه‌لر که بنده ازاد ایتمکه قادر اولمیه‌لر انلری وسیله دوزخ
هفت دردن آزاد اولمق دولتی نیجه بولورلر • خواجهٔ عالم
حضرتلری بو بابده متفکر اولدیلر • پس حضرت آفریدکار جبرائیل
امین ایله سورهٔ فاتحه‌ٔ تکرار نبی مختاره • حضرتلرینه کوندردی
بو یله دیو که حبیبم اشته یدی آیت فاتحه‌یی اول یدی
قبولی اولان دوزخدن امان بولمدن اوتوری امتکه کوندردم
هر کیم بو سورهٔ اوقیه هفت در اولان دوزخدن امان و انک
اوزرینه بسته اولور • پس مجاهد بو خبری سند
ایدنمشدر • انکچون فاتحه مدینه‌ده نازل اولدی
دیمشدر • علما بو نقلی درست بیلورلر • اما فاتحه‌نک
بو محلده نازل اولدوغنه راضی دکللردر • پس
دیرلر که نعم جبرائیل حضرتلری رسول اکرمه بو قدر کلدی
اما فاتحه‌نک فضیلتندن خبر ویردی • بو سوره بوندن
مقدم نازل اولمشیدی • لکن انک تلاوتنک فضیلتنی
بیانندن اوتوری اولوردیدیلر • و قول ثالث اولدر که

بو سوره بر کره مکه‌ده و بر کره دخی مدینه‌ده نازل اولمشدر و بوکا
هم مکی و هم مدنی دخی دینمشدر بو سببدن بوکا سبع المثانی
تسمیه قلنمشدر صاحب کشاف دخی بو مذهبی اختیار
ایتمشدر و شارح کشاف دخی بو مذهبی اختیار ایدوب
شرحنده بو سوره‌نک کره بعد کره نزولنک فائده‌سی
زیاده تأکید و تقریر افاده ایلردی یو سو یلمشدر خواجه
پارسا حضرتلرینک تفسیرنده بویله مذکوردر که فاتحه مکه
شهرنده نماز فرض اولدوغی وقتده بر کره نازل اولدی
و بر دخی مدینه‌ده قبله بیت المقدسدن کعبه جانبنه تحویل
اولندوغی حینده نازل اولدی اول جهتدن که چونکه فرضی
نمازدن بری قبله ایدی تغییر و تبدیل اولندی پس اول زمانده
بعضی قلوبه بو خاطره خطور ایلمش اولا که قراءة فاتحه دخی
بر فرض دیکرحد بوده دخی تبدیل اولنق احتمالی واردر پس
حق تعالی فاتحهٔ شریفه‌یی بو خاطره‌یی دفعدن اوتوری بر کره
دخی انزال ایلدی تا معلوم اولا که قراءة فاتحه قرار سابق
اوزره ثابتدر و ایکی کره نازل اولمسنده نمازده فاتحه صحیح
و یا خود کامل اولدوغنی اشعار ایلر چونکه انزال و تنزیلک
و سبب نزولنک بو قدر بیان ایلدک بو قدرلره اکتفا اولنسون
بر مقدار دخی بو سورهٔ شریفه تحقیقندن مقدم ترجمه‌سن بیان

ایلیلم

59

59

ایلیلم

بو سورهٔ شریفه‌نک ترجمه‌سی بودر که الحمد حمد و آفرین که ازلدن
ابده دک موجود و معلوم اولدی و هم اولسه کرکدر انک جمله‌سی
بالتمام و الکمال تعدد و کلی اوصاف اسما ایله موصوف و مسمی اولان
الله تعالی حضرتلری ایچوندر ثابتدر رب العالمین که اول جمیع
عالملر مربیسی و مالکی و مصلحی و سیدیدر الرحمن عموم کائناته
بخشایندهٔ وجود و ارزاقدر الرحیم خصوصا مؤمنلره شفقت
و رحمت ایدیجی و انلری آخرتده جنت اعلایه داخل قلیجیدر
مالک یوم الدین روز جزانک اولو مالکی و حاکمیدر ایاک
نعبد خداوندا همان سکا عبادت ایدرز که فی الحقیقه
عبادته مستحق همان سنسن و ایاک نستعین و همان
سندن عون و نصرت طلب ایلرز انجق اهدنا الصراط
المستقیم خداوندا بزی اعتقاد و اقوال و افعال و اخلاق
و خصالده اولان صراط مستقیمه سن هدایت ایله صراط
الذین شول کمسنه‌لرک یولنه که انعمت علیهم سن انلره انعام
ایلدک و انلری کندو جنابکه دوست و مقرب قلدک غیر المغضوب
علیهم مغضوب علیهم اولان طایفه‌نک یولنه دکل و لا الضالین
و دخی ضال اولنلرک یولنه دخی دکل که انلر سنک غضبکه مظهر
اولمشلردر و بونلر طریق ضلالته اوزره سلوک قلمشلردر
و ایمان و اسلام یولنه کیرمامشلردر آمین استجب

دعانا یا رب العالمین چونکم بو معنیلری بالذکر بیں ایات
سبعه‌دن هر بریتی علمای دین وکبرای یقین ندیمازدیلرسه
وبو بیچاره‌ده شاهوارکز اسرار ولطایفنی سلک تحریره کونه
دریزدیلرسه انی تعبیر وتحریر ایلمکه شروع ایلدم ومن الله
التوفیق ❍ وهو بالحمد والثناء حقیق اصل اول الحمد لله
رب العالمین ایدکریمه‌سنک تفسیر وتحقیق واسرار و
تدقیق بیانی ایلر حمد جمیل اختیاری اوزره لسان ایله
ثنا ایلمکدر نعمتدن اوتوری اولسون یا نعمتدن غیری
ایچون اولسون ومدح مطلق جمیل اوزره ثنا ایلمکدر ❍
مثلا حمدت زیدا علی علمه وکرمه دیرسن حمدت زیدا علی
حسنه دیمزسن بلکه مدحته دیرسن ❍ بعضیلر ایکیسنی
مترادفان بلورلر ❍ نته‌کم فایق‌ده الحمد هو المدح والوصف
بالجمیل دیر ❍ وقاضی بیضاوینک قیل هما اخوان دیدوکی ❍
هم بو ایکیسی مترادفاندر دیمک معنیسنی افاده قلورلر
صاحب کشافک ونقیض الحمد والمدح والذم دیدوکی
هم مترادف معناسنی مشعر اولور ❍ حق بودر که حمد ایله مدح
لفظا ومعنیٰ بربرلرینه قریبدر ❍ وهر ایکیسنک
حقیقتی جمیله ثنا ایلمک وحسنی واحسانی بر سبیل
تعظیم وتبجیل وصف قلمقدر ❍ کرکسه فضایل ذاتیه ومحاسن

صفاتیه

صفاتیه‌دن اولان احسان اوزره اولسون وکرکسه بو احسان
اوزره اولمسون یعنی کرکسه اول جمیلک لطف وفضلی سکا
تعدی قلسون وکرکسه قلمسون ❍ پس هر ایکیسینک نقیضی ذم
اولور ❍ ومدح اکا مخصوص دکلدر مدح منهی عنهدر کما قال
علیه السلام احثوا التراب فی وجوه المداحین وحمد مأمور
یدحر
کما قال النبی علیه السلام ومن لم یحمد الناس لم یحمد الله اما شکر
منعمه نعمت مقابله‌سنده قولا وفعلا واعتقادا اولان تعظیمدر ❍
یعنی شاکره واصل اولان نعمته لسان ایله اعتراف ایدوب ارکان
وجنان ایله منعمه اولان تبجیل وتفخیمدر کما قال الشاعر شعر
افادتکم النعماء منی ثلثة ❍ یدی ولسانی والضمیر المحجبا ❍
بو بیتک شرحی وبو محله مناسب اولان بعضی تحقیقی
طریقیه نامه‌ده باب رابعده درجه سابعه‌ده بیان
ایلمشزدر انده طلب اولنه ❍ پس شکر موارد ثلثه اعتباریله حمد و
مدحدن اعمدر ❍ ومتعلقی حسبیله که بو نعمتدر حمد ومدحدن
اخصدر ❍ دیر احمدته علی شجاعته وعلی نعمته دیرسن اما شکرته
علی شجاعته دیمزسن بلکه انجق شکرته علی نعمته دیرسن ❍ پس بو اعتبار ایله
حمد شکردن اعم اولور ❍ وشکرک نقیضی کفراندر کلور ❍ علمانک بو الفاظ
ثلثه‌نک تعریفاتنده بعضی مقالاتی ❍ وبونلرک ما بیننی فرق ایلدوکی هم بونجه
کلماتی دخی واردر ❍ بو قدر ایله اکتفا اولندی ❍ وتلمیسی لازم اولان

معنالرینی بیانه شروع قلندی بلمنسی لازم اولاندر بری دخی
بودرکه المدح لله دنمیوب الحمد لله دینمه سنده اشارت واردر شویله
که معبود بالحق اولان محمود حقیقی جل شانه قادر مختاردر و انک انعام
واحسانی ایجاب ایله دگل بلکه اختیار ایله در و لفظ حمدک شکر اوزره
اختیار اولنمسی و الشکر لله دینمیوب الحمد لله دینمسی انکچوندر که حمد
جمیع نعم اوزره علم در اگر محامد و اصل اولسون واگر اولمسون اما شکر
بونک خلافیدر که اول الابد منعم علیه انعامنک وصولنی اعتبار ایلیدر
ونجه شکر اول بوندن افضلدر و اول وجه اوزره ثنا بوندن اتم و اکملدر
زیرا عبد حمد ایلمکله حق تعالینک جمیع نعمتلرینه اقرار و نعمتلر کندویه
واصل اولسون وگرا اولمسون معترف اولور و عبدک الحمد لله دیمسی
شو معنالری اشعار قیلور که الهی سن حمده مستحق سن اول نعمتلر اوزره که
سندن بکا واصل اولدی ویا خود اولمدی و بن سکا علی کل حال
حمد قیلورم و بنی حمد اهل بیلورم ولفظ حمد اختیار اولنمسنده
بر وجه دخی بودر که مورد حمد لساندر و ذکر نعمت و ثنای و دخی
نعمت اعتقاد و عمل جوارحله اولمدن لسانله اولمق اشیع در
اوچ جهتدن که عمل قلب فی نفسه مخفیدر هرکسک انکا اطلاع و شعوری
یوقدر و اعمال جوارح دخی تعظیمدن غیریه محتملدر مثلا
منعم علیه منعمک ورودی وقتنده قایم اولسه ممکندر که انک قیامی
تعظیم جهتندن اولمیه بلکه اول حینده انکا قعود متعذر اولمش

اولا

51

اولا اما عمل لسان بونک خلافیدر که نطق هر نهان اولانی آشکار
قیلور و هر مختفی و مشتبه اولانی منجلی ایلر و لهذا حضرت نبی علیه
السلام حمدی شکرک راسی قلدی و الحمد لله راس الشکر ما شکر الله عبد لم
یحمده بیوردی پس حمد نعمتی زیاده اظهار ایدیجیدر علما حمدی
برقاچ معنایه حمل ایلمشلردر و حمد درت معنایه کلور دیو سویلمشلر در
نته کم صاحب تیسیر بویله دیرکه حمدی درت معنایه استعمال ایدرلر
اول افعال حسنه اوزره ثنا ایلمک معناسنه نته کم حمدته علی فعل
کذا دیرلر اثنیت علی فعل کذا معناسن ویررلر پس بو تقدیر اوزره
الحمد دیمک الثناء لله دیمک معناسنه اولور و ایکنجی شکر معناسنه استعمال
ایدرلر نته کم حمدته علی نعمه دیرلر شکرته معناسنی ویررلر
پس معنا الحمد لله الشکر لله دیمک اولور و اوچنجی رضا معناسنه
استعمال ایدرلر نته کم حمدت بسیرة فلان دیرلر رضیت بها معناسنی
ویررلر پس معنی الحمد لله ای بحکمه وقضائه دیمک اولور و دردنجی
مدح معناسنه استعمال ایدرلر نته کم حمدت فلانا علی فضله دیرلر
مدحته معناسنی ویررلر پس فحوای الحمد لله المدح لله دیمک اولور
صاحب تیسیر بو درت معنانی فارسیله دخی کتوروب بویله دیرکه
ثنا خدای را سزد که هرچه کند حکمتست و شکر او را واجب شود اسع
که از وی بیشمار نعمتست رضا بقضاء وی باید کرد او را نفاذ مشیت
ستایش او را شاید که صفات او سزای مدحتست ثنا کو تا ثنا یابی جا

شکرکوتا عطایابی رضاده تا رضایابی و راجوتا و رایابی
کرستاینده نیک بستاید از ستایش ستوده یابد بصایرده حمدی
امر معناسنه طوتوب و دیرکه قال الله تعالی فسبح بحمد ربک ای فسبح بامر ربک
پس الحمد لله دیمه نک معناسی الامر لله دیمکدرکه حقیقتده دوکلی فرمانلر
انکیچوندر قل ان الامر کله لله فصل الحمد نک الف و لامنده علما اختلاف
ایلمشلردر بعضیلر تعریف ایچون و بعضیلر استغراق ایچوندر دیو
سویلمشلردر تفسیر تبیانده بویله دیرکه هر ایکی وجه جایزدر اکر الف
ولام استغراق ایچون اولورسه معنی دوکلی حمد خدا ایچوندر دیمک
اولور و اکر الف و لام تعریف ایچون تصور اولنورسه شول بر حمد
که خدای تعالی کندو ذاتنه لایق حمد ایلدی انکیچوندر دیمک اولور صاحب
کشاف تعریف جنس ایچون اولور دیو عنده ذاهب اولمشلردر و دیرکه
بر جماعت که استغراق معناسنی توهم ایلمشلردر اعتبار طوتمز و مجرد
وهم دن غیری نسنه افاده اتمز بعضی علما بو سوزی قبول ایلمیوب
منع ایلمشلر و صاحب کشافک بو سوزی طریق اعتزالی تایید ایلر
دیو سویلمشلردر بنای بحث اصل خلق افعال مسئله سی اوزره در
زیرا معتزله افعال عبادی کندو کرکز مخلوقی بلورلر و هر فاعلی
کندو فعلنده مختار و مستقل فهم قلورلر پس هر بر فعل که ثنایه مستحق
اوله و انک اوزرینه حمد و ثنا دینمک لازم کله بو تقدیرجه فاعلنه
راجع اولور ایدی و بو وجه اوزره دوکلی حمد خدای تعالی یه راجع

اولمز که بو مذهب معتزله در و مذهب اشاعره اولدر که دوکلی افعال
بنده کانی خلق ایلین بر موجب والله خلقکم و ما تعملون الله تعالی
حضرتلریدر پس هر شول فعل که انک اوزرینه مرتب اوله اول فعل
فی الحقیقه مخلوق خدادر پس حمدک رجوعی حقیقتده حقه اولور
و بوندن دوکلی حمدکرک مرجعی الله تعالی اولمق لازم کلور
محققان مشایخ امت و جمهور علماء اهل سنت و جماعت بو قول
اوزره دورلر نته کم بیضاوی دخی بویله دیرکه فی الحقیقه دوکلی
حمد الله ایچوندر زیرا هیچ بر خیر یوقدر الا انی بنده لرینه حق تعالی
ایرشدیریجیدر کاهی واسطه ایله و کاهی بلا واسطه کما قال الله تعالی
و ما بکم من نعمة فمن الله اکر نظر حقانی ایله نظر اولنسه جمیع کمالات
حمد و ثنایه مستحق اولان فعال و حالات جمعا و تفصیلا حضرت حقه در
و هر ممدوح و محمود اولان شی انک جمال و کمالنک مظهریدر پس
علی الاطلاق محمود و ممدوح همان اولدر اکرچه اکثر ناس انک
علی الاطلاق محمود اولدیغنی و جمیع حمدک اکا رجوع قلدیغنی بلمزلر
کما قال الله تعالی فی سورة الزمر الحمد لله بل اکثرهم لا یعلمون قال
البیضاوی ای کل الحمد لله لا یشارکه فیه علی الحقیقة سواه لانه المنعم
بالذات و المالک علی الاطلاق بل اکثرهم لا یعلمون فیشرکون به غیره
من فرط جهلهم نته کم حضرت مولانا قدس سره دخی بو معنایه مناسب
بیورمشلر مثنوی مدحها شد جملکی آمیخته کوزه ها در یککی در ریخته

زانكه خود ممدوح بيش نيست ، كيشها زين روى جز يك كيش نيست ،
زانكه هر مدحى بنور حق رود ، بر صور اشخاص عاريت بود ، مدحها
جز مستحق را كى كنند ، ليك بر پنداشت كمره مى شوند ، بو محله مناسب
اولان تحقيقات و تفصيلاتى اوچنجى دفترده بو ابيات شريفه نك
شرحنده پيش رفتن دقوقى با مامت آن قوم شرحنده مذكور اولمش
اندن طلب اولنه ، تفسير فرايده بو معنايى موئيد ديركه الله تبارك و تعالى
هر جمال و كمالك خالقيدر ، و هر نه قدر جميل و كامل وار ايسه انك مخلوقيدر
پس حقيقتده هر حامدك لسانى انكا حمد و ثنا قلور ، اكرچه بحسب الظاهر
غيره حمد قلور ديرده ، و تفسير خواجه پارساده بو مضمونى مقوى
بيورورلر ، دو كلى ستايشلر خداى تعالى ايچوندر ، و هر حمد و ثنانك
مرجعى بارى تعالى حضرتلريدر ، مثلا اكر بر كمسه بر حسن صورتى اوكسه
اول حسن بديع انك مخلوقيدر ، پس على هذا دو كلى اوصاف حميده
اوزره محمود اولان اولدر ، و جميع نعوت پسنديدها اوزره ممدوح اولان
هم اولدر ، مثلا بر كمسه بر خط خوبى مدح ايلسه فى الحقيقه كاتبنى مدح
ايلمشدر ، لكن اصحاب حجاب حمد حقى حجاب واسطه سيله ايلمشلردر ،
اما عارفلر پرده شبهه يى اورتادن كيدرمشلر و حامد و محمودك
فى الحقيقه بر اولدوغنى بلمشلردر ، نتكم مولانا جامى حضرتلرى
نقش فصوص اولان نقد النصوص نام شرحلرينك اولنده بويله
بيورمشلردر ، جميع مراتب وجودده حامد و محمود اوست و بزبان

هر مرآينه حمد و ثناى خود سرايد و در لباس هر ستوده لمعات جمال و كمال
خود نمايد — شعر — هر چه در چشم جهان بينت نكوست ، عكس حسن و
پرتو احسان اوست ، كر براى احسان و حسن اى حق شناس ،
از تو روزى در وجود آيد سپاس ، در حقيقت آن سپاس او بود ،
نام اين و آن لباس او بود ، همچنين شكر تو ظل شكر اوست ،
آن او مغز آمد و آن تو پوست ، تفسير موجزده امام جعفر بن محمد
صادق قدس سره دن نقل ايدوب بيورورلر ، بر كون بنم پدرمك بر يادكار
استرى كم اولدى انلر كندو يارانى ايچنده بويله ديديلركه اكر كرم
الهى اول كم شده نى كيرو بكا ويرر ايسه انكا دو كلى عالمك حمدنى جامع
و انك حضرتنه لايق و مقبول بر حمد ايليم ديدى چوق كچميوب انى
بولديلر و زين و لجاميله انك حضورينه كتورديلر حضرت امام الحمد لله
ديوب انك اوزرينه سوار اولديلر ، انده حاضر اولنلر كوردكلرم امام
حضرتلرينك لسان شريفلرندن نه كونه حمد صادر اولور ديو
منتظر اولديلر كورديلركه بر كره الحمد لله ديدن غيرى دخى
بر حمد صادر اولمدى آخر كستاخلرندن برى سؤال ايليوب ديديكه
يا ابن رسول الله وجدان ضالدن صكره خداى تعالى يه بر حمد ايليم
كه انك موجب رضاسى اوله و انك حضرتنه مقبول كله ديو شرط ايلمشكن
پس الحمد لله ديدن غيرى زبان شريفكزدن بر كلمه صادر اولمدى بيوردى
ما تركت و ما ابقيت بل جعلت الحمد كله لله تعالى ، يعنى جمله محامدى

انك بارگاه عزتنه نثار ايليوب هيچ بر دشنه قومدم پس بو كلامده
الف ولامك استغراق جنس ايچون اولسى وغنده دلالتى قلوبدر امام
فخر رازى الف لامك استغراق ايچون اولدوغنه بو حديث شريفى
ايراد ايليوب بيورمشلر قال رسول الله عليه السلام ما انعم الله على عبده
نعمة فيقول العبد الحمد لله فيقول الله تعالى انظروا يا ملائكتى الى
عبدى اعطيته ما لا قدر له واعطانى ما لا قيمة له وبونك تفسيرنده
ديرلركه يعنى تحقيق الله تعالى بر بنده سنه انعام ايلسه اول انعام اشياء
معتاده نك بريدر مثلا اول بنده جايع ايدى الله تعالى اكا اطعام
ايلدى ياخود عريان ايدى اكا كسوه ويردى اما عبد الحمد لله
ديسه انك معناسى حامد اولندن هر بر احدكه حمد كتوره انك كليسى
الله ايچون ثابتدر ومحمدكرانى حامدلردن بر احد كتورمش اولا انكى
انك وجوده وصولى فى حكم العقل ممكن اولا اولدخى الله ايچوندر ديمك
اولور پس بونده جميع محامد داخل اولور كه انى ملائكه عرش وكرسى و
اطباق سما وانك ساكنلرى ذكر ايلديلر ودخى آدم حضرتلرندن دور
خاتمه كلنجه يه دك نقدر انبيا واصفيا حمد ايلمشلر وانلردن صكره نقدر
اوليا وعلما وصلحا وعامه مؤمنين نقدر حمد سويلديكلر و
شمديدن صكره هم واخر دعواهم ان الحمد لله رب العالمين قولنى
جنت اعلاده ديينجه يه دك نقدر حمد ظهوره كلورسه وكلدى كه ايسه
شول لانهايه اولان اقسامك كليسى عبدك الحمد لله ديدوكى وقتنده

تحتنده

تحتنده داخلدر ولهذا السبب قال الله تعالى انظروا الى هذا العبد
قد اعطيته نعمة واحدة لا قدر لها و لا اعطانى من الشكر ما لا حد لها
الى هنا كلامه فصل بعض علما ديديلركه لفظ الحمد لله ايكى وجهدن
خالى دكلدر يا اخباردر ويا امردر اكر اخبار اولورسه معنى حمدك
جميع حامدلردن وشكر كل شاكرلردن خداى تعالى ايچوندر وانك غيرى يه
لايق دكلدر كه منعم حقيقى ومسبب الاسباب هماندر اولدر ديمك اولور
واكر امر اولورسه صيغة امر اوزره بر قول مضمر اولمق انسبدر كه
حضرت قرآنده حمد بر نيجه موضعده صيغة امر اوزره اولان قوله مقترن
واقع اولمشدر مثل وقل الحمد لله وسلام على عباده ودخى وقل
الحمد لله الذى لم يتخذ ولدا وقل الحمد لله الذى سيريكم آياته پس
بونده دخى قولوا الحمد لله ديمك تقديرنده اولور ديمشلردر پس
حضرت معبود حقيقى عز شانه كندو شان وذاتنه كاملة بى صفات
جميله سى ايله طوغرى بشردن خارج اولان حمد وثنا ايله اولا حامد و
مثنى اولورلر نتكم لا احصى ثناء عليك كما اثنيت على نفسك
قول شريفى بو معنايه دلالت قلدى استدلكيده السنه اعيان ممكنات
هم ممدوح ومحمود اولانلر ذاتلرى كاينات بحسب المراتب قابليتلرينه
كوره كمى زبان قالله وكمى دخى لسان حالله انك تسبيح وتحميدنه مشغول
اولدلر پس بو اشيايى عالم عدمدن وجوده وظهوره كتوردوب
هر شئ وان من شئ الا يسبح بحمده ولكن لا تفقهون تسبيحهم

ایتسنکز موجبنجه انک تسبیحنه و تحمیدنه مشغول اولورلر بیت
بشکرش هر جمادی داد زبانیست ، و ز و هر ذره ئ تسبیح خوانیست ،
نظر بکشای کز مه تا بماهی ، نمی کویند جز حمد الهی ، ،
پس حق تعالی حضرتلری بنی آدمه تعلیم بیورورلر و کاندی بویلدو برکه
ای بنم عبادم هر شی بکا تسبیح و تحمید قلدوغی جهتدن اوتیجون بنم
سز وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون ، ایتسنکز موجبنجه بکا
عبادت ایلمکز اوزره مخلوق اولدکز بن سیزکز معبودکزم
بنم ایچون حمد و ثنا ایلک و بکا حمد و ثنالی بنم سیزه تعلیم ایلدوکم
اوزره سویلک دیو امر ایلر بیت شکر آن خدایی را که او از غایت
لطف و کرم ، هم نعمتم می بخشد و هم شکر تلقین می کند ، ،
اهل تحقیق بو نوزه بر نکته لطیفه دیمشلردر ، حق سبحانه و تعالی
عبادته امر ایلدوکی کبی حمد ایلمکه امر ایلمدی ، یعنی واعبد ربک
دیدوکی کبی احمد ربک دیو سویلمدی اول جهتدن نکرر تا بر کمسنه
بو امره امتثال ایلمز ایسه هم انک بارکاهندن مردود اولمیه بو معنایه
مناسب واقعاتده بر مسئله یازمشلر مضمونی بودر که والدینه
بر کمسنه اوغلنه شو کاری اشله دیمیه که مبادا فرزند انکا امتثال
ایلمیوب آثم اوله ، بلکه پدر و مادر کندو اوغلنه شو کاری اشلمسی
سکا نافعدر دیو کنایه طریقیله سویلیه تا اول فرزند اکر اول عملی
قلورسه ، و انلره مطیع اولورسه ثواب بوله و اکر دیدوکی طوتمز

وارتکاب

65

وارتکاب ایتمزسه والدینه امرینی بالمشافهه رد ایلمش اولمز
و انک کناهی کمتر اولور ، پس بو محلده دخی حق سبحانه و تعالی
قولوا الحمد لله دیو امر قلمیوب الحمد لله دیدی لکن بو نکته ضمننده
امر وار در که هر بنده یه حمد ایلمک واجب و لازم اولنلردندر ،
تا هر صاحب توفیق حمد ایلمزن جزای جزیل بوله ، و حمد ایلمین
کمسنه نک دخی باری کناهی کمتر اوله ، تجر الخفا یقدر بویلدر برکه
الحمد لله دیمک محمود اوزره ثنا ایلمکدر ، و ثنا حمد و مدح و شکردن
عبارتدر ، و هیچ بر مخلوق یوقدر که خدای تعالی یه بو اوج نوعله
سپاس دارلک ایلیه و اندن قصور قالمیه ، اشرف کائنات و افضل
جمیع موجودات حضرتلری علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات
افصح فصحای عالم ، و ابلغ بلغای بنی آدم ایکن بو جاه و جلال
و مرتبه فضل و کمال ایله عجزلرینه معترف اولوب لا احصی ثناء
علیک انت کما اثنیت علی نفسک دیمکله قاحمدی ، پس هیچ
بر شی و حامد مفتاح قوت ناطقه ایله اثنیه لایقه ابوابنی احمدی
کما قیل بیت حمد و ثنایش ز زبان برترست ، هر چه ز زبان
کوید ازان برترست ، نطق و ثنایش چه عنا ست این ،
عقل و هوا پیش چه سودا ست این ، انکه نه هم میرنداز عجز کمست
غایت این مدح بجز عجز چیست ، و شکر کرده نخی کما یلیده اولمسی اولدکه
هر خدمت اوزره قدرت بر نعمتدر ، و انک اوزرینه هم بر شکر لازمدر ،

واول شکره توفیق دخی بر نعمت اخری در ۰ پس اکا دخی بر شکر
واجبدر ۰ هلم جرا که هر شکر بر نعمت و هر نعمت ایچون بر شکر
واجب اولیجق متسلسل اولور ۰ پس حق نعمتی خدمتیله
ادا ایتمک محال اولور ۰ انکیچون حضرت نبی علیه السلام سبحانک
ما شکرناک حق شکرک یا مشکور ۰ بیوردیلر وکمال مدح
دخی اول جهتدن ممکن اولمز که کمال مدح ذات وصفاته کمال
معرفتدن صکره حاصل اولور ۰ بو ایسه کمالیله کمسیه حاصل
اولوب میسر اولمز ۰ زیرا وما قدروا الله حق قدره آیة
کریمه سنک مفهومنجه ابواب عقول وافهام اوزره بر مرتبه عجز
قفلی اورلمشدر که محرمان سراپردهٔ راز اولنلرک مفتاح
عقللری ما عرفناک حق معرفتک یا معروف ۰ وما حمدناک حق حمدک
یا محمود ۰ دیمکدن غیری بر باب کشاده قلمز بیت ثنایی که باشد
سزاوار تو ۰ بجز تو که داند بمقدار تو ۰ نگوید ثنایی
سزای تو کس ۰ ثنای تو هم خود تو دانی وبس ۰ خرد اندرین
بارگه بار نیست ۰ زبان هرچه گوید سزاوار نیست ۰
زبان فصاحت زگفتن بماند ۰ سمند بلاغت ز رفتن
بماند ۰ بکلی نماند اندرین داوری ۰ زبان آوران از زبان
آوری ۰ حتی ذاتنده بر کمسه شکر وستایشدن عجزنی بیلمک بهتر
ستایشدر ۰ نته کم کنز المذکر نزدنده بویله دیر که حق سبحانه وتعالی

تبدن سندن اوچ شیئی اوچ شیء مقابلنده سندن قبول ایلر اولا کنا
اعتراف ایلمکی واخروده اعترفوا بذنوبهم ایتنک مقتضاسنجه
توبه یه عوض طوتر ثانیا کندو معرفتندن عجزینی عین معرفت
حساب ایدر که سبحان من جعل العجز عن معرفته معرفة
دینلمشدر ۰ وثالثا اداء شکردن عجز وقصورینی بیلمکی عین
شکر وسپاس عد ایلر ۰ نته کم حق تعالی حضرتلری داوده علیه
السلام وحی ایلیوب دیدی یا داود اشکرلی قال داود یارب
کیف اشکرک والشکر نعمة اخری منک یحتاج علیها الی شکر
آخر فاوحی الله الیه الآن فقد شکرتنی کنز الرموز صاحبی
بو حدیث شریفی ترجمه ایدوب بیوردیلر بیت حمد حمد حق
نداند هیچ کس ۰ خیره آمد حاصل این حال وبس ۰ با خدا
داود گفت اندر زمان ۰ کای بدیدار رخت مرد و جوان ۰ ای منزه
از زن وفرزند و جفت ۰ کی توانم شکر نعمتهات گفت ۰ چون
بیایی می رسد آلای تو ۰ عاجزم از شکر نعمتهای تو ۰ ۰
پیک حضرت دارش از ایزد پیام ۰ کین سخن باشد ز تو شکر
تمام ۰ چون در این ره این قدر بشناختی ۰ شکر نعمتهای ما
پرداختی ۰ مولانا جامی حضرتلری دخی لوایح ابتداسنده بوکا
مناسب بیوردیلر ۰ خداوندا از دست وزبان تا چه آید
که سپاس وستایش تراشاید تو چنانی که حمد خود گفتهٔ

کوهر ثنای تو آنست که خود سفتهٔ بیت آنجا که کمال کبریای تو بود
عالم نمی از بحر عطای تو بود ماراچه حد حمد و ثنای تو بود بن
هم حمد و ثنای تو سزای تو بود و فی الحقیقه بر حمد که مخلوق
حادث وظاهر اولان ذات مقدسهٔ خالقه لایق اولمز و باقی
اولان پادشاه لم یزله ینه کندونک حمد و ثناسی لایق اولور
یوخسه بزم کبی فانیلرک سپاس و ستایشی انک کبریا و عظمتنه
کوره سزا کلمز بیت آدمی نیستیست هست غنا چون ستاید
خدا برا چو خدا خود ستایندهٔ خود آمد و بس نیست
کس را درین مقام نفس اکرچه مخلوقه اولان حمد قدیم
بالذات لایق اولمز بلکه قدیم بالذات لایق اولان حمد ینه حق
تعالی نک کندو ذات و صفاتی ایچون ایلدوکی حمد حقیقیدر
لکن عبد دخی کندونک مجازی اولان حمدنی کتورسه و کندو دخی
حامد و ثناخوان اولمق مرتبه سنده بولنورسه انک مجازی اولان
حمدی حقیقته تابع اولور و حمد حقیقی رنکن قبول قلور
بیت چو کرد آب چو ممزوج باحی شود در رنک و
بو ماننده وی تیسیر صاحبی دیر که بو سوزک حضرت قرآنده
مثالی واردر که اول شهد الله انه لا اله الا هو در کاندن حق تعالی
حضرتلری کندو برابرنه بو سکا شهادت کتوردی غیردن مقدم
کندو حمد شهادت کتوردی تا سن همم بنم شهادتمه موافق شهادت

کتورهسن پس سنک اول مجازی و باعلت اولان شهادتک بحکم
تبعیت شهادت حقیقی رنکن قبول ایلیه پس بونده دخی ای بنده
چونکم بنم حمدم موافق حمد ایلیه سنک غرضله آلوده اولان
حمدک پاکیزه و بی علت اولان حمدیمک صورتنه طوتر و محدث
اولان حمدک بنم موافقتله قدیم اولان حمدیمک رنکنی قبول ایدر
دیمک اولور صدر الدین قونوی حضرتلری اسماء الحسنی شرحنده
جنید حضرتلرندن بوکونه نقل ایدوب بیورورلر که عطس رجل
فی مجلس جنید رح فقال الحمد لله قال له جنید قل کما قال الله تعالی
فی کلامه الحمد لله رب العالمین فقال الرجل من العالم حتی تذکر
مع الله قال جنید الآن فقل لان المحدث اذا قرن بالقدیم لم یبق له
اثر الاول مقام الفانی فی الله الغایب عن رؤیة حجاب الکثرة و
الثانی مقام المحقق الکامل الباقی ببقاء الحق ع نیست اینجا
حمد و حامد جمله محمود است و بس محققلر دیدیلر که حمّاد اولنلر
اوچ قسمدن خالی دکلدر اولا عوامدر که بونلرک حمدی لابد
نعم الهیه اوزره اولور و بو طایفه نک حمدلری شکر ایلدن توقعیجا
لئن شکرتم لازیدنکم آیتنک وعدسی اوزره مزید نعمت و یا خود
النعم صید والشکر قید فحواسی اوزره اول نعمتی قید ایلمکدر
یوخسه مجرد منعمه شکر قلمق دکلدر بونلر منعمی نعمت ایچون سورلر
پس نعمته اشتغاللری حسبیله منعم مشاهده سندن کیرو قالورلر

بیت بنعمت هرکه وا ماند ز منعم اغنان باشد ؛ که بکذارد
تماشای کل و در خار آویزد ؛ پس بونلرک محمودی اصل نعمت اولور
منعم دکل ؛ ثانیا شول ارباب قلوبدر که انلرک حمدی اصناف
هدایت و اقسام کرامت و ولایت اوزره اولور ؛ و بونلرک
جزاسی نور مکاشفه نک ظهوری اولور ؛ بونلر منعم حقیقیدن
غافل دکللردر ؛ ثالثا شول اخص اولیادر که بونلرک حمدی
همیشه مشاهدهٔ تجلیات آلهی ایله دکلری اوزره اولور ؛
بو مرتبه نک صاحبی منعم حقیقیدن بر جزایه میل ایتمز و انک
مشاهده سندن غیری رجا قلمز ؛ نته کم شیخ عطار حضرتلری
بو معنایه کوره بیورلر بیت کر بحکم من کنند ملک جهان ؛
من نکردم غایب از وی یک زمان ؛ من چه خواهم کرد ملک و
کار او ؛ ملکت او بس بود دیدار او ؛ کر بسوی هر دو عالم
بنکرم ؛ یا بجز دیدار خواهم کافرم ؛ هر که بوئی یافت
از خاک درش ؛ کی بر شود باز کردد از سر بش ؛ اکرچه بو مرتبه
اصحابی جزایه مایل اولمز ؛ و ماسوایه التفات قلمز ؛ لکن
بونلرک نتیجه اختصاص اولور ؛ و بونلره حق تعالی حضرتلری
بی خواهش دنیوی و اخروی نیجه نعم و کرم ارزانی قلور و لهذا
قیل بیت تو بندکی چو کدایان بشرط مزد مکن ؛ که خواجه
از صفت بنده پروری داند ؛ کما فی حدیث القدسی عبدی

68

اطعنی فیما امرتک ولا تعلمنی فیما یصلحک لطایف ابن هیصم ده
دیرکه اقسام حمد التیدر بری حمد لسان و ایکنجی حمد ارکان
و اوچنجی حمد قلوب و دردنجی حمد ارواح و بشنجی حمد عقول ؛
و التنجی حمد اسراردر حمد لسان ذکر و ثنا ؛ و حمد ارکان
جهد و دعا ؛ و حمد قلوب صدق و صفا ؛ و حمد ارواح خوف
و رجا ؛ و حمد عقول تعظیم و حیا ؛ و حمد اسرار تسلیم و رضا
فصل علما لام سده درت وجه ذکر ایلمشلر اول تملیک
ایچوندر مثلا المال لزید کبی بو کلام اضافت دخی دیرلر بو تقدیرجه
الحمد لله دیمه نک معناسی له الملک وله الحمد فحواسنجه ملک حمد
انک ملکیدر ؛ و هر قنده بر حامد وار ایسه انک مملوکیدر
٥٥ دیمک اولور ایکنجی استحقاق ایچوندر مثلا ویل للمطففین
و دخی الباب للدار ده اولان لاملر کبی بونده اختصاص اضافت
معناسی متصور اولور ملک معناسی دکل بو تقدیر اوزره
الحمد لله دیمک استحقاق حمد انکچوندر اندن غیری ایچون
دکلدر دیمک اولور بیت بذات خویش سزای ستایشست خدا
بکفت کس نشود مستحق حمد و ثنا ؛ اوچنجی اختصاص ایچوندر که
بو لام قطع شرکت دلالت قلور الحصیر للمسجد و الجنة للمؤمنین
لفظلرنده اولان لاملر کبی بو تقدیر اوزره الحمد لله دیمه نک
مضمونی حقیقت حمد الله تعالی حضرتلرینه مخصوصدر دیمک

اولور کشف الحقایق صاحبی دیرکه الحمد لله بحسب اللفظ
استحقاق معناسنه دلالت ایلیور مستحق حمد یوقدر
مکر کرخدای تعالی در دینور کبی بحسب المعنی اختصاص
اوزره دخی دلالت ایلر که نفس حمد فی الحقیقه همان منعم
حقیقی یه مخصوصدر و حقیقت اختصاص قطع شرکت
ایلیجکدر وحق تعالینک منعمیتده هیچ برشریکی یوقدر
زیراکه منعم حقیقی همان اولدر اکر منعم مجازینک قلبنده
اول داعیه انعامی خلق ایلمیه اول منعم مجازی انعام
ایلمک وجودی کلمزدی واول بر دیمک مراد ایلمیه هیچ برکمسه
برکمسیه برشیء ویرمزدی بیت کرتونبخشی کجا دهد کس
منعم ما همین توباشی بس در دیجی استیلا و قلدی معناسنجی
افاده ایلر البلاد للسلطان قولنده اولان لام کبی امام فخر رازی
مفاتیح الغیبده دیرکه لام سه استیلا و استعلا ایچوندر
بو وجه اوزره مفهوم الحمد لله حامدیت و محمودیت الله تعالی
حضرتلری جمیع ممکنات اوزره مستولی و مستعلی اولان ذات
مقدسی درسزاوار حمد وثنا یوقدر الا واجب الوجودک
مستولی و مستعلی اولان ذات مقدسیدر دیمکا ولور بیت
ای ذات تو لایق محامد هستند فراد وکون حامد
حمد همه زان تست الحق محمود تویی بحمد مطلق

محمودی توکش انتها نیست وابتدء حامدی ما نیست
عارفلر حقیقته نظر ایلیوب محمود و حمد و حامد ازیکدیکر
جدا نیست دیرلر بلکه لا حامد ولا محمود الا الله دیوب
حامدیت و محمودیتی خلقدن نفی ایلیوب همان اکا حصر ایدرلر
که فی الحقیقه اندن غیری یوقدر وغیر کرستایشی میم اکا
لایق کلمز کما قیل بیت از غیر ستایش تو لایق ناید
خود غیر تو کیست تا تر استاید اثار سترده و ستاینده
کجاست اینجا که ستوده روی خود نماید فصل الحمد لله
اصلنده حمدت حمدا لله ویا خود احمد حمدا لله ایدی مصدر فعلنه
دلالت ایلدوکی ایچون فعل حذف اولندی حمد الله قلدی دوام
وثبات حمده دلالت ایلسن اوتوری نصبدن رفعه عدول قلندی
واو لندا استغراقدن اوتوری الف لام کتوروب الحمد لله دنیلدی
لله ده اولان لام جاره محذوفه متعلقدر تقدیر الحمد لله
الحمد ثابت لله دیمکدر بعضی قرا الحمد لله ی نصب دال ایله
قراءت ایلدیلر فعل مضمر تقدیر ایتمکله یعنی احمد الحمد لله
تقدیر ینه اولورد دیرلر حسن بصری کسر دال الله قراءت
ایلدی کسره نک کسره یه اتباعندن اوتوری وابن ابی عبلة ضم
لام ایله قراءت ایلدی ضمه نک ضمه یه اتباعندن اوتوری
الحمد لله دیمک مفتاح خزاین اکرام و مزید احسان وانعام

ودخی واسطهٔ دخول جنان و وسیلهٔ خشنودی رحمان در
ایچون نبی مکرم حضرتلری بر نعمته نائل اولسه لردی الحمد لله
الذی بنعمته تتم الصالحات بیوررلردی و ایچون بر الم و محنت
کوررلردی الحمد لله علی کل حال دیرلردی که ضرّاده و سرّاده
حمد ایلمکدن خالی دکللردی که مقبولان درکاه الهی اولنلرک
حالی بودر ولهذا قال علیه السلام اول من یدعی الی الجنة یوم
القیمة الذین یحمدون الله فی الضراء والسراء هر کارده که ابتدا
اولنور انکا حمد له ابتدا اولنمق لازمدر تا اول کار ناقص
و ابتر اولمیه کما قال علیه السلام کل امر ذی بال لم یبدأ فیه
بالحمد لله فهو اقطع رواه ابو داود و ابن ماجه و فی روایة کل کلام
لم یبدأ فیه بالحمد لله فهو اجذم مرویدر که حضرت نبی علیه السلام
بر مبتلایی کورسه لر ایدی الحمد لله الذی عافانی مما ابتلاک به
و فضلنی علی کثیر ممن خلق تفضیلا دیرلردی الحاصل
حق تعالی حضرتلرینه احب اولان کلام الحمد لله دیمکلکدر کما قال
علیه السلام احب الکلام الی الله سبحان الله والحمد لله فصل
رب مصدردر تربیت معناسنه و تربیت بر شیئی تدریجله
کماله ایرشدرمکدر و مصدرله وصف مبالغه دن اوتوری
اولور رجل عدل و زید صوم دیدکلری کبی و بعضیلر
دخی بویله دیدیلر که رب اسمدر نتکم زید بر بره فهو رب

دیدیلر

دیدیلر برّ یبرّ فهو برّ دیدکلری کبی و ربّ نک مصدری ربابتدر کلو
و اسم اولدوغی تقدیرا وزره کلام عربده بدی معنا ایله کلمشدر
اوّلا سیّد معناسنه کلور یعنی مهتر و پیشوا و حاکم معنیلرینه
استعمال اولنور نتکم ابن عبّاس حضرتلری ربّ العالمین
ایله تفسیر بیوردیلر فی الحقیقه سیادت حق تعالی یه ثابتدر
شول جهتدنکه اندن غیرینک استعادهٔ وجود ایلمده انکا افتقاری
وانک غیریدن کمال عناد و استغناسی واردر و حضرت حقه
سیّد اطلاقی حدیث شریفده دخی واقع اولمشدر نتکم
عمر بن شعیبدن روایت اولنور که حضرت نبی اکرم صلی الله علیه و سلم
یا ربّنا و سیّدنا و مولانا اسئلک یا الله ان لا تشوی خلقی بالنار
دعا ایلرلردی ثانیا مالک یعنی خداوند معناسنه کلور نتکم ربّ الدار
و ربّ الغنم دیرلر مالک الدار و مالک الغنم دیمک معناسنه اولور
اعجاز البیانده صدر الدین حضرتلری بیوررلر حق تعالینک عالمیانه
نسبت مالکیتی قتی ظاهردر که جمیع عالم انک ملکیدر و مالک کندو
ملکنده کیف یشاء تصرف قلور و مهدیلر سدانی اشلر و اصلا
انکا بر مانع و مزاحم اولمز بیت مالک ملکی وجهان زادی نیست
ملک تو در قبضهٔ فرمان تست چون ز نزاع و کران اعنی
هر چه تو خواهی همان میکنی هر چه کنی چون بنزا میکنی
کیست که کوید که چرا میکنی ثالثا مربّی معناسنه اولور

نتەکیم تیسیر صاحبی رب العالمین دیمکدر ای مربی الخلق دیمکدر دیو تفسیر
ایلمش مربی نک اصلی ربب ایدی تضعیف ایله مربب ایدی بانک بری تکرار
اولمسی سببیله یا یه تبدیل ایلدیلر غلط نک طاسینی یا یه تبدیل ایلکسون
غلطی دیدکلری کبی و فی الحقیقه حق تعالی جمیع خلایقی شیئا فشیئا
کماله ایرشدیریجی و جمله کائناته آنک فیضی نشو و نما ویریجیدر
بیت
یک لحظه نیست کر تو مزاران مزار فیض باری نه نیست
بر ہمه ذرات کائنات
رابعا صاحب معناسنه کلورر نتەکیم
زید رب عمرو دیدیلر صاحب معناسنی ویرلر حق تعالی حضرتلرینه
صاحب دیمکده اختلاف ایلمشلردر نجم الدین کبری حضرتلری
طوالع ده بیورلر بعض حدیث شریفده انت صاحب السفر واقع
اولمشدر پس بو اسمی حضرت حقه اطلاق ایلمک روا اولور
اما صاحب بونده مددکار معناسنه اولور جمیع عالمیانه مددکار
حقیقی الله تعالی حضرتلریدر کیم خلق عالمه بارلق ویرر و بعضی
قوللرینی دخی مددکار اولمغه مرتبه سنه ایرکورر دنیا و عقبی اولور
بیت
لطف ایزدبین کە او خود بنده را یاری کند
دیکران نیز تلقین مددکاری کند
صاحب مصلح
معناسنه اولور رب العالمین عالملری اصلاح ایدیجی دیمک
اولور نتەکیم عرب اصلاح اولمش امر ایچون مربوب تعبیر
قلور صاحب طوالع بیورلر افعال الرهودن برینی دخی

اصلاح در نتەکیم قرآنده واصلحنا له زوجه بیوردی ویر اخر محلده
دخی یصلح لکم اعمالکم بیوردی ہیچ بر صلاح وجود بذیر اولمز الا
آنک صلاحیله اولور اکر اسماء الله توقیفی اولمسیدی حضرت حقه مصلح
دیمک جایز اولوردی اما چونکه الی حضرت حقه اطلاق ایلمکی نقل
صحیح واقع اولمدی پس اکا مصلح دیمک جایز اولمدی اما آنی مصلح
جمیع امور بیلمک لازم کلدی کە دو کلیسنک کارینی اصلاح ایلیجی فی
الحقیقه اولدر
بیت
اصلاح تو کار ہمہ را آورد بصلاح
من فضلک ما ازید الا الاصلاح
حق سبحانه و تعالی وظایف نعمله مصلح
اشباح و مواہب جود و کرمله مصلح ارواحدر جسمه لایق اولانی موائد
نعمای ملکیدن ویرر و روحه تقویت ویرنی فواید آلای ملکوتیدن
ایرکورر
بیت
ہر کسی را بخور ہمت او داده آنچه ہست
قسمت او عام را ذوق آب و نان بخشی خاص را فیض
عقل و جان بخشی ہیچ محتاج از سیاه و سپید
وانکرد دو ندر کہت توحید
سادسا مدبر معناسنه کلور پس
رب العالمین دیمک مدبر امور العالمین دیمک اولور علی تقدیر المضاف
یعنی الله تعالی حضرتلری جمله عالم خلقنک امورینی تدبیر قلیجی و دوکلی
سنک کارینی دوزیجیدر
بیت
ای بکرم ساختە کار ہمہ بر کرم
نشست مدار ہمہ ای کرم عام تو مسکین نواز جود تو در ہر دو
جہان کارساز ہر کہ بکاری علم افروختە کار وی از لطف

نوشد ساخته ساتبعا جامع معناسنه کلور وتربیت لفظنده اجتما
دینور نته کم جوهری صحاحده برب الناس دیر یجمعهم معناسنی ویر
پس فحوای رب العالمین بو تقدیرجه جمع کننده عالمیان دیمک
اولور یعنی اول الله بو جهانده اسباب معاشک انتظامندن اوتوری
واول عالمده قواعد معادک استحکامندن اوتوری عالم خلقنی
جمع ایلیجی دیمک اولور وربّ لفظنده ایکی معنی دخی وارد ذکر
ذکر ایلمشلردر که انک عالمینه چندان مناسبتی یوقدر اولکیسی
ثابت معناسنه کلور نته کم ربّ بالمکان دیرلر ثبت معناسنی
ویررلر پس معنای جایز کورنلر مضاف تقدیر ایدوب ثابت
قبل العالمین وثابت بعد العالمین معناسنی ویررلر وقد خلقتک من
قبل ولم تک شیئا ایتی ودخی وهو خیر الوارثین ایتی بو معنالری
افاده قلور دیرلر وایکنجیسی دایم معناسنه کلور نته کم اربّت
السحاب دیرلر دوامت معناسنی ویررلر یعنی برابر کرار اولمیوب.
چوق زمان قرار ایلدی عرب اکا رماب دیر پس صفت دوام
همان انک ذات مقدسنه مخصوص در غیرکه دوامی مجازی
وعاریتیدر که جمله عالم حضرت حقک قوتیله دایم طورر

آنکه هستی زغیر دوام کند بجه بود عوی دوام کند
دایم آنست که بجود باشد زازل بود تا ابد باشد

پس دوام انطریق استحقاق ذات اوراسد علی الاطلاق

وبو اسم ربّ الله تعالیدن غیری یه اطلاق اولنمز مگر که تقیید اولنه نته کم ربّ
الدار دیرلر وحضرت قرآنده انه ربی احسن مثوای ودخی ارجعی الی
ربک واقع اولدی امّا حق تعالی حضرتلرینه اسم مطلق وسم مقید بو اسمله
تسمیه ایدرلر نته کم یاربّ دیدکلری کبی ربّ العالمین دخی دیرلر واکثر
علما ربّ اسم اعظم در دیمشلر نته کم تیسیر صاحبی ابن عباس وابو در داده
نقل ایلدی که انلر ربّ اسم اعظم در دیمشلر اوکه جهتدنکه اسماء الرشیدن
اسم مقلوب اولمسه انک حضرت حقه اطلاقی صحیح وجایز اولمز امّا
اسم ربّ مقلوب اولسه براولور که بو دخی اسماء حسناده ندر نته کم
هو البر الرحیم بیورلدی امام قرطبی تفسیرنده بویله دیرکه اکثر انبیا
واولیانک بو اسمله دعا ایلمهلری بو اسمک اعظمیتنه دلالت ایدر
اوّلا آدم وحوا توبهلرینک قبولی امیدیله حضرت حقه بو اسمله دعا
ایلیوب ربنا ظلمنا انفسنا دیدیلر ونوح حضرتلری دشمنلری
هلاک ایلمدن اوتوری ربّ لا تذر علی الارض دیدی ودخی
کندونک ووالدینک ودوستلرینک مغفور اولمسندن اوتوری
ربّ اغفر لی ولوالدیّ ولمن دخل بیتی دیدی وحضرت خلیل
موتی احیا ایلمسنک مشاهدهسن بو اسمله طلب ایلیوب ربّ ارنی
کیف تحیی الموتی دیدی ویوسف حضرتلری ربّ قد آتیتنی من
الملک دیدی وشعیب حضرتلری فتح ونصرتی بو اسمله طلب ایدوب
ربنا افتح بیننا وبین قومنا بالحق دیدی وموسی حضرتلری ربّ

اشرح لی صدری دیدی وحضرت سلیمان رب هب لی ملکا دیدی وزکریا
حضرتلری ربی وهن العظم منی دیو طلب فرزند ایلدی وحضرت عیسی
ربنا انزل علینا مائدة من السماء دیو بو اسمله مائده طلب ایلدی
وبونلردن ماعدا دخی نیجه آیات کریمه وارددر که انبیا واولیا بو اسمله
حضرت حقدن دعا ایلدکلرینه دلالت ایلر پس بو قدر انبیا واولیادن
زیاده بو اسمله دعا ایلیوب دعالری مستجاب اولدوغی بو اسم شریفک اسم
اعظم اولدوغنه دلالت ایلر وبو اسمک دعایه واجابته مخصوص اولمسنک
بر نکته دخی اولدر که حق تعالی دعایه امر ایلمک وقتنده جمیع اسما میاننده
بو اسمی ذکر ایلیوب ادعوا ربکم تضرعا وخفیة دیدی ودخی قال
ربکم ادعونی استجب لکم بیوردی وبشارت استجابت وقتنده هم
اجابتی بو اسم شریفه اسناد ایلیوب فاستجاب لهم ربهم بیوردی وبو اسمک
اعظمیتنه بر دلیل آخر دخی بودر که تجلی مبدأنی ومعادی بو اسم شریفه
وابسته اولمشدر وکلامک نص صحیحی الست بربکم قولیله ارجعی الی ربک
قولندن ظاهر اولور وبو اسمک اعظمیتنه دلیل قوی چوقدر وفضایلنه
نهایت یوقدر بو قدرله اکتفا اولنور **فصل** عالمین عالمک جمعیدر
وعالم دخی مفرد اللفظ ومجموع المعنیدر قوم ورهط ونفر کبی پس
واحدندن جمعیت معناسی حاصل ایکن صیغهٔ جمعله ایراد اولنمسندن
نکته جمیع اصناف واجناس مخلوقاتی احاطه قلمسنی اشعار ایلر
واو ایله ونون ایله جمع اولنمسی ملائکه وثقلیندن اولو العلم اولانی

غیرلره

غیرلره تغلیب ایلمک اوزره اولور بعضیلر عالم علامتدن مشتقدر دیدیلر
وعلم کبی نشانه لشکر دیمک بوندن مأخوذدر دیو سویلمشلردر پس عالم
حضرت صانعه بر نشانه وانک قدرت کاملهسنه آیت وعلامت اولدیغیچون
اکا عالم دیدیلر هر ذرهٔ از ذرات کونیه آیتیست کز قدرت
خدا نشانی دهد ترا وبعضیلر دخی عالم علمدن مشتقدر دیرلر وعالم
ما یعلم به الخالقدر دیمشلردر نته کم خاتم شول نسنه دیرلر که اول مهره
آلت اوله وکذلک عالم دخی شول اشیایه دیرلر که اول سبب معرفت صانع
اوله وانک ایله موجودی بیلنه نته کم اهل استدلال صانعی انجق بو مصنوعدن
بلدیلر وخالق عالمی بو مخلوقدن استدلال قلدیلر حکما قتنده عالم کل
ماسوی اللهدن عبارتدر زیرا نه قدر جواهر واعراض وار ایسه جملهسی
ممکن الوجود اولدوغی جهتدن واجب الوجوده بالذات مفتقر و
محتاجدر وانک وجودینه دلالت ایدیجیدر انکیچون بو اشیایه
عالم دیدیلر بعض علما عالمینده اختلاف ایلمشلر ومذهبلری
مشربلرینه موافق برر کونه سوز سویلمشلردر اما عند اهل التحقیق
عالم ایکیدر بری عالم کبیردر که اول جمیع آسمان وزمیندر وآسمان
وزمینک میاننده اولان جملهٔ مخلوقاتدن عبارتدر وبری دخی
عالم صغیردر که اول انساندر امام راغب تفسیرنده جعفر صادق
حضرتلرندن بویله روایت ایلر که انلر بو مثللو عالمیندن مراد همان
بو افراد انسانیدر که انلردن هر بری علی حده باشقه بر عالمدر نته کم

بیضاوی حضرتلری دخی انوارده بو معنایه مناسب بیورمشلردر بو محلده
عالمیندن مراد ناس اولدی دیدیلر که بونلردن هر بریسی باشقه بر عالمدر
عالم کبیرده جواهر واعراضدن هر نه شیء وار ایسه کذا انکله وجود صانعه
استدلال اولنور آنک نظایری اوزره انسانک وجودی مشتمل اولدوغی
جهتدن هم بر عالمدر که انکله دخی صانع بلنور ولهذا آیات آفاقیه علاوه
انفسه ایکی نظرک ما بیننی تسویه اولنوب وفی الارض آیات للموقنین
وفی انفسکم افلا تبصرون دینلدی اگرچه صورتا بو عالم کبیر وانسان
صغیر کورینور لکن مرتبه جهتندن عالمه انسان صغیر وانسانه عالم
کبیر دینور زیرا بو عالمده مفصل هر نه قدر شیء وار ایسه انک عینیسی
انسانک وجودنده مجملا واردر پس انسان صورت جهتندن
صغیر ومعنی حیثیتندن کبیر اولور نته کم حضرت امام علینک بو ابیات
شریفه سی هم بو معنایه دلالت قلور شعر دواؤک فیک وما تشعر
وداؤک منک وما تبصر وانت الکتاب المبین الذی باحرفه یظهر
المضمر وتزعم انک جرم صغیر وفیک انطوی العالم الاکبر
بو عالم اکبرده اولان اشیانک جمله سنک عینیسی انسانده موجود
اولدوغی معنایه نظر علی کرم الله وجهه اثناء خطبه ده انا نقطة باء
بسم الله وانا جنب الله الذی فرطتم فیه وانا القلم وانا اللوح المحفوظ
وانا العرش وانا الکرسی وانا السموات السبع وانا الارضون بیوردی بکر
اما وجود انسانیده بر معنی دخی واردر که اول عالمده بو قدر یکن

چوق

چوق انسان کندوسنی بلمیوب کندوی عالمده صاغش واونی شیئک طالبی
اولمشدر نته کم شیخ ابو الوفا خوارزمی حضرتلرینک بو رباعیسی بو معنایه دلالت
قلمشدر رباعی ای آنکه ترا است ملک سکندر وجم از حرص مباش در پی نیم
درم عالم همه در تست ولیکن از جهل پنداشته تو خویش را در عالم
ومحققلردن بعضیسی بویله دیمشلر که حق تعالینک فضای قدرتندن اول
قدر نجه نهایت عالم وار در که اول حد وحصره صغمز وانی خدای تعالیدن
غیری بلمز که وما یعلم جنود ربک الا هو بیوردی بیت عاشقان
را غیر از این عالم فراوان عالمست تا تو زین عالم برون ناید بجا کی رسی
وهب بن منبهدن بو روایت اولنور که بیورمشلر ان الله خلق
ثمانیة عشر الف عالم والدنیا عالم منها لکن بو اون سکز بیک عالمک جمله
دنیوی واخروی وصوری ومعنوی وملکی وملکوتی ونورانی و
ظلمانی وعلوی وسفلی اولمقدن خالی دکلدر کبرای دینلر بریسی
دیر که اکر عالمین لفظی تفسیر ایلسهم صد هزار مجلد کتابه صغمزدی
وعقول وفهوم انی احاطه قلمیسردی بیت عقل چه داند که
چه وادیست این هر طرفی کم شده صد راه بین ملک خدا
نیست نهایت پذیر ای خرد خام سر خویش کیر اصل ثانی
الرحمن الرحیم آیه کریمه سنک تفسیرنده وبسمله ده ذکر اولندقدنصکره
تکریرینک بیانی ایله صفت بعد الصفه مستحق حمد اولان معبود بالحقه
یعنی تربیه عالمیانه متصف اولان معبود بالحقک رحمانیت ورحیمیت

صفتلریله دخی موصوفدر، و بو جمله صفات جلیله انکدر و کلی محامده مستحق
و مختص اولمغه دلیلدر، رحمن و رحیم صفتلرینک تسمیه ده ایراد
اولندقدنصکره بو محلده تکرار ذکری بسمله نک فاتحه دن اولدیغی جماعت قبولنه
اگرچه مکرردر، اما فی الحقیقه حضرت قرآنده تکرار یوقدر، نته کیم بزرگان
دینمشدر بیت بو اگرچه حضرت قرآنده الفاظنده بحسب الظاهر تکرار
چوقدر لکن انک سوابق و لواحقنه نظر تحمل ایله نظر اولنسه اول اعاده ده
نیجه افاده بولنور محقق اولورکه نته کیم بو محلده ترتیبدن صکره، و ما
تکیتدن اول رحمت ذکری مبداء و معاده اولان رحمت کامله یه اشارت
اولور، نته کیم نشاءه اولیده خلق عالمی رحمة کامله ایله یاراتدی و
ظهوره کتوردی و انلره رزق و یروب تربیه قلوب کماله ییتوردی
نشاءه اخری ده دخی کلی سنی ینه اول رحمة شامله ایله بعث ایدوب
ظهوره کتورر، و هرکسی مستعد اولدوغی مرتبه یه ییتورر بو جهتدن
رحمن رب العالمینه و رحیم مالک یوم دینه تعلق طوتردیدیلر، زیرا
شول نسیم ابداع و اختراع که چمن ربوبیتدن کلور اول رحمة رحمانیه در
و شول شمیم غفران و امتنان که کلشن مالکیتدن حاصل اولور، رحمة
رحیمیه در، نته کیم معاذ دلار حضرتلری بیورمشلر، رحمة رحمانیه ایله
بو دنیاده مصالح و معاش بنده کانه مهیا اولور، و رحمة رحیمیه انلرک
احوال معادی قازورات نفسانیه و علایق دنیویه دن قورتلوب صفا
بولور، رب العالمین رحمن در که بو دنیاده بنده لرینک عیبنی اورتر،

تارسوای

تا رسوای اولمیه لر، و رحیم در که عقباده هم عاصیلرک سیئاتندن و
تجاوز عن سیئاتهم موجبنجه تجاوز قیلور حضرت نبینک دعاده یا رحمن
الدنیا و رحیم الاخرة بیوردقلری هم بو معنادن خبر ویرر، الهی بو کون
بزه نظر لطفکله نظر ایلدک یارین هم کرم عنایتکله بزی سیراب قیل
و دامن عفو و مغفرتکله عیوب و ذنوبمزی ساتر اول بیت
چو امروز سامان یافت کارم، بفردا هم زتو امیدوارم، چو هم
خود ساختی کار منرا اول، با آخر شکل رانیم تو کن حاصل، حب بصایر
دیرکه صفت الوهیت و ربوبیت که اسم الله دن و اسم ربدن مستفاد اولور،
و رب العالمین قولیله هم عالملرک مالک و متصرف اولمغه دلالت قیلور بو صفتلرک
قصوری اینه استماعی زیاده خوف و دهشت ویرر، لاجرم بو نکر اثرینه
رحمة عامه و رحمة خاصه سنی دخی ذکر بیوردی، تا کیم مؤمنلرک رشته
رجاسی کسسته اولمیه و عاصیلرک قلبنی دخی درد یأس و حرمان شکسته
قلمیه پس در عقب موجب وحشت و دهشت اولان روز قیامتی ذکر ایلدی
تا بنده لری بالکلیه ماده خوف و خشیتدن منحرف اولمیه لر، و بیم و هراسی
درونلریندن اخراج قلمیه لر و لهذا قیل بیت گرچه نی طاعتی ازهیبت اولا
تأمور، و رحیم با معصیتی از کرمش لا تیأس، اکثر آیات قرآنی بو سیاق
اوزره واقع اولمشدر که هر یادکه بر وعیدی بیان کتورره انک عقبنده
بنده لرینه تنبیه و تهدید ایچون اوتوری بر وعیدی دخی ظهوره ییتورر،
تا مؤمنلر همیشه بو لطف و عنف واسطه سیله انک عبودیتنده متوجه

اولالر و دخی لو وزن خوف المؤمن ورجاؤه لاعتدلا حدیثنک بو حینده خوفله
رجا مابیننده سلوک ایلیوب اعتدال مرتبه سنی بوله لر بو ایکی دنکی جمع ایتمکله
قاعدهٔ ایمانی مستحکم قیله لر تیسیر صاحبی بویله دیرکه بو اسملرک تکرار
ذکر اولنمسندن فواید کثیره واردر جمله دن بری بسمله نک ام القرآنده
اولمدوغنی اشعار ایلر اما بسمله قرآندندر دینلر بویله جواب ویرور
دیرکه حضرت قرآنده مکرر آیتلر قتی چوقدر مثلا فبای آلاء ربکما تکذبان
کبی لکن مخل فصاحت دکلدر بلکه هر کره ذکر اولنمسی بر آخر رمز و نکته یه
دلالت قلمشدر حق سبحانه وتعالی اسمی تسمیه ده ذکر ایلمش ایکن بو محلده
هم تکرار آنلری ذکر بیوردی تا آنک رحمتنی بی پایانندن هیچ بر عاصی نا امید
اولمیه و هیچ بر کناهکاره یاس و قنوط و هیچ کلمیه که دینمشدر **بیت**
مشو نومید اکر داری بسی جرم که فضل او فزونست از کناهت
ورت نبود زبان عذرخواهی همان کرد دبر رحمت عذرخواهست
بو مرتبه کندوسنی تکرار ایتکله رحمن و رحیم صفتلریله وصف ایلیین
کریم و حلیمک درکاه عالیسنه بر مجرم و عاصی مرحمت و مغفرت امیدیله
متوجه اولسه و اندن نیجه رحمت و مغفرت و عطا و مکرمت طلب
قلسه آنی محروم و مایوس ایلمک اول درکاه عالینک شانندن مناسب
اولمزنته کم بو حکایتی تفسیر کبیر صاحبی بو محله مناسب ایراد ایلمشلر
و بو کونه سویلمشلر که بو کونیز بر سایل بر ایوان منیع و درکاه رفیعه
بر عظیم لهان امیدیله کلدی و زبان سؤالی کشاده ایدوب

اول درکاهدن تضرع ونیاز له مرادینی رجا قلدی بر زماندن صکره
اول قپودن بر مقدار جزئی نسنه طشره کلوب اول سایله ویردیلر
یوری سوار خوش کلدک دیو اندن یوز چویردیلر درویش متغیر
اولوب فی الحال اندن بر حجر و یا بر تیغ الوب و کلوب اول درکاهه اورمغه
باشلدی صاحب خانه اولان دولتلو بو قاروشی اکا دیدیکه ای
درویش نیچون بویله ایدرسن درویش دخی بو کونه جواب ویرور
دیدیکه ای خواجه یا درکاهکی عطاکه مناسب و لایق ایلدوک
یا خود عطا وکرمکی درکاهکه مطابق و موافق ایله اکر عطیات
مخلوقات انلرک عجب و نخوت و فخر دولتلرینه کوره دکل ایسه
رحمت خالق و نعمت رزاق انک کندی کبریا و عظمتنه کوره اولور
اولی و آخرینک کناه و خطاسی انک خورشید فضلنه کوره بر ذره
وجمله بنی آدمک معاصی و عیوبلری انک دریای رحمت و مغفرتنه کوره
بر قطره در **بیت** الهی رحمت دریای عامست وزانجا قطرهٔ
بر ما تمامست اکر آلایش خلق کنهکار فرو شوید در آن دریا
بیکبار نکردد تیره آن دریا ز مانی ولیکن روشن شود کار جهانی
خداوندا همه سرکشتکانیم بدرهای کنه آغشتکانیم ز سرتا پا
همه هیچیم بر هیچ همه بیچاره ایم و ماند برجای بر من بیچاره کیک
ما ببخشای **اصل ثالث** مالک یوم الدین آیهٔ کریمه سنک اسرار و حقایقنی
بیان ایلر محمود حقیقی ایکن صفت رابعه در یعنی مستحق حمد و سزاوار

مدح في الحقيقة شونلر اسه در كه ربوبيت و رحمانيت و رحيميت و مالكيت
صفتلريله متصف در ۔ و بالذات ايصال خير و شر و نفع و ضر
و ثواب و عقاب ده دخي بونلردر ماعدا هر شيئه قادر در حقايق
التأويلده بويله ديركه حق تعالىنك بالذات حمده مستحق اولدوغنه
بو محلده اولان درت صفت دلالت ايلر ۔ اولا صفت ربوبيت
كه هر بويانه رزق ويررو انلري حفظ ايدوب اسباب بقا و
معاشلريني مهيا ايتمكله انلره امداد قلور ۔ و ثانيا صفت رحمانيت
كه نعم سابقه مبدأيه اوزره شمولدر ۔ مثلا وجودي و دخي جلايل
نعم ظاهره يي كه سعادت دنيويه و اخرويه انك اوزرينه موقوفدر
افاضه ايلر ۔ و ثالثا صفت رحيميت كه نعم لاحقه انتهائيه اوزره شاملدر
كه انك اولي موهبت ايمان و عرفان و توفيق اعمال صالحه در كه باقي نعم
روحاني و رفعت درجات جناني انك اوزرينه مترتب قلمشدر و رابعا
صفت مالكيت كه احوال المعاد و جزاي اعمال اوزرينه دلالت ايلر ۔ پس بو صفات
جليله ايله متصف اولان پادشاه مطلقا حمد و ثنا احق و مدح و ستايشه
اولا و حريه سزاوار و اليق در ۔ انرا كه چنين جمال زيباست ۔
هر جا كه ستايشست او راست ۔ زيرا بو حكمك بر صفت اوزرينه ترتبي
اول حكمك علت اولديغني مشعر اولور ۔ پس بو اوصاف جليله يي الله تعالى ذكرنه
اجرا ايلمك انك حمد و ثنايه حقيق اولمسنه بلكه اندن غيري نك في الحقيقه حمده
مستحق اولماسنه دلالت قلور ۔ زيرا بو صفتلرله موصوف اولمين كمسه

حمد و ثنايه مستحق اولمز ديمك اولور **فصل** قرا بو ايني اوزوجه اوزره قراءت
ايلمشلردر سكزي قراءت شاذه در مثلا مالكي و يا خود ملكي فتح كافله قراءت
ايليوب بر سبيل ندا مالك يوم الدين تقديرنده اولوردينلر قراءتي كبي و دخي
بر طريق ابتدا رفعله قراءت ايليوب هو مالك يوم الدين تقديرنده اولور
دينلر قراءتي كبي و دخي جزم لام و كسر كاف ايله بر سبيل نعت قراءت
ايلينلرك قراءتي كبي ۔ و دخي فتح لام و فتح كافله صيغه ماضي اوزره قراءت
ايلينلرك قراءتي كبي كه بونلرك جملهسي شاذه در ۔ و بونده جايز التلاوه اولان
اولا ابو جعفر و نافع و ابن كثير و ابو عمرو و ابن عامر و حمزه رحمهم الله بي الف
ملك قراءت ايلديلر كسر كافله و عاصم و كسائي سهل و يعقوب و خلف الف ايله و
كسر كافله مالك قراءت ايلديلر ۔ و علماء تفسير بو ايكي قراءتدن قنغيسي افضل
اولدوغنده اختلاف ايلديلر ۔ مع هذا هر ايكيسي كافي و شافي و كمال معنايي
افاده ايلمده در و اقوى دريلر ۔ مالك خداوند و متصرف ملكه ديرلر ۔ و ملك سلطان
و پادشاه مملكته ديرلر ۔ پس ما بينلرنده عموم و خصوص وارد ر ۔ هر ملك مالك
اولور ۔ اما هر مالك ملك اولمز ۔ و ضم ميم ايله اولان ملك ايله كسر ميم ايله ملك
ميانهسنده عموم و خصوص وارد ر ۔ بعضيلر ضم ميم ايله ذوي العقولده و
غيريده تصرف مطلقدن عبارتدر ۔ و كسر ميم ايله ذوي العقولدن غيريده
تصرف ايلمكه مخصوص ددر ديشكر ۔ صاحب كشاف ملك بالضم بعيم بالكسر
مخصوص بدر و كي ميم بو معنايي مؤيد اولور ۔ الحاصل ملك قدرت و استعلادن
مخبر اولور ۔ و له هذا اشو ولايت و شهر پادشاهنك ملكيدر ديرلر ضم ميم الله

پادشاهڭ اول ولایتە اوزرە تسلطو استیلاسی اولدوغی ایچون اما شول
ولایت وشهر پادشاهڭ ملکیدر دیمزلر کسر میم ایلە اولان ملک خاصە
بحسب الشرع اولان قدرت وتصرفدن عبارت اولور وضم میم ایلە
ملک قدرت حسیە عامە اوزرە دلالت قلور ظاهر اولان بودر کە مرادکی
لفظی ملکدن اخذ ایلمشلردر ملک لغتدە شدت وقوت دیرلر نتەکم
ملکت العجین دیرلر اذا شددت عجینە پس ملک ومالک مرادکیسی بو
معنالرە مشتملدر ملکڭ کندو مملکتندە شدت وقوتی اولدوغی واسطە ایلە
ومالکڭ دخی کندو مملوکاتندن علی الاطلاق تصرفی وقدرتی اولدوغی
مناسبتلە پس خدای تعالی حضرتلرینە ملک دینمک قوت وقدرت مطلقەسی
اولدوغی اعتبارلە اولور وعالم عالمیاتڭ ملکی اولوب بو جملەدە کیف
مایشا تصرف قلدوغی جهتدن اکا مالک دینمک مناسب کلور
پادشە پادشاهانست او مالک اهل وجهانست او ظهور نور مالکیتلە
جملەنڭ جبینە وجودی اوزرە بندەلک طاغراوروش وتجلی مالکیتە
واسطەسیلە وکلی مخلوقات انڭ تحت فرمانندە طورمشدر
ظاهر چون شد اسم مالک از ملک قدم بر خلوق بدبند کی کشید عنت طاغ ورقم
اسم ملک انکە کە بر افراخت علم در جادە امر او نهادند جملە قدم شول
کمسەلر کە مالکی قراءتنی ترجیح ایلدیلر انلرکە دلیل وحجتی بونلردر کە دیرلر
ملکدن مالکڭ شمولی زیادەدر اولجهتدنکە مالکی هرشیئە اسناد ایلمک
ممکن اولور مالک الطیر مالک الدواب ومالک العبید والاماء دیرلر

وبونلرده

٧٨

78

وبونلردن ماعدا هرشیئە اسناد ایلرلر اما ملکی تقلیلندن غیریە اسناد ایلمزلر
حق تعالی حضرتلری ایسە هرشیئڭ مالکیدر پس مالک اوقنمق اولیدر
وبر دلیلی دخی ملک ملکڭ رعیتیدر ومالکڭ مالک بندەدر بندە ایسە رعایادن
خوارتر وفروماییەدر پس مالکیتدە قهر وغلبە ملکیتدن زیادە اولور
وبر دلیل دخی بودر کە مملوکڭ فوتندن صکرە مالکە حق ولاثابت اولور
اما ملک بونڭ خلافیدر رعایا فوت اولدقدن صکرە انکچون هیچ برحق
ثابت اولمز وبر دلیل دخی بودر کە مملوک اوزرە مالکنە خدمت ایلمک
لازم وواجبدر بخلاف ملککە رعایا اوزرە اکا خدمت قلمق واجب
دکلدر بلکە کلکم راع وکلکم مسئول عن رعیتە موجبنجە ملکە انلرڭ رعایتی
برینە کتورمک لازمدر وبر دخی بودر کە ملک رعادن طمع طوتر ومملوک
کندو مالکندن طمع طوتر پس ملک طامع ومالک نافع اولور وبر دخی
بودر کە لفظ مالک یوم دینە اضافت قلندی وقرآنە دخی بر قاچ موضعدە
بوصورت واقع اولمشدر نتەکم سورە نبادە لایملکون منە خطابا بیوردی
ودخی یوم لاتملک نفس لنفس شیئا والامر یومئذ للە بیوردی وهرکسدن
نفی ملک ایلدی پس جملە مالکلرڭ مالکلکی اول کوندە زایل اولدی وجملە امور
والی اللە ترجع الامور فحواسنجە اللە تعالی حضرتلرینە رجوع قلور اما
کسائی دیرکە مالک قراءت ایلک کە مالک ملکدن بر حرف زیادەدر پس انڭ
قراءتی ثوابی جهتندن هم اکثر اولور کە قرآنڭ هر بر حرفنڭ قراءتی اوزرە
اون حسنە مترتب اولمشدر کما قال علیه السلام من قرا حرفا من کتاب اللە

مطلب

فلہ حسنة والحسنة بعشر امثالها لا اقول الم حرف الف حرف ولام حرف
وميم حرف كبا ردي بر بسي فاتحه يي قراءت ايليوب مالكا اوقودي
اهل عربستندن بر كمسنه آكا بي الف ملك اوقو كه بو امدح در ديدي
اول داخي بي الف اوقومغه اغاز ايلدي بر كيجه رؤياسنده آكا ديديلر
نيچون كند وحسناتكدن اون حسنه يي كم ايلدك مكر كه حضرت نبينك
قارئ قرآن ايچون هر بر حرفنده اون حسنه ويريلور ديدوكي حديثي
اشتمدكمي پس خوابندن بيدار اولوب واقعه يي الثقات ايليوب
ملكا اوقومغي ترك ايلدي تا پس بر كيجه ينه واقعه سنده آكا اوكى كبي
اي مؤمن حضرت رسولك اقرؤا القرآن فخيما مفخما ديدوكي حديث
شريفني كوش ايتمدكمي ديديلر پس بو كره خوابندن قالقوب اول زمانده
قطرب امام نحو ايدي آكا كلوب بو مسئله يي سؤال قلدي قطرب آكا
ديديكه مالكا اوقومق احسن وملكا اوقومق ابلغ در پس قراءتني
ترجيح ايلينلرك داخي حجت وبرهاني بونلردركه ديرلر بر قراءتي
بر قراءت اوزره مجرد بر حرفك زياده اولسيله ترجيح ايلمك
معتبر دكلدر زيرا كه صحابه ميانندن حاميه وحميه وفارهين
وفرهين وفاكهين وفكهين وحاذرين وحذرين لفظلرنده
وبونلرك امثالي اولان الفاظده اختلاف واقع اولدي ولكن
هيچ بريسي حرف زياده لكني حجت قلمديلر بلكه معنايه نظر ايدوب
معناني زياده لكيله حجت قلديلر پس قراءت ملك قراءت مالكدن

اتم وابلغ در زيرا مملكتده تصرف ايلمك وداخي قدرت وعظمت معنيلرني
افاده ايلمك جهتندن ملك مالكدن اكمل در وبر داخي بودركه ملك
قراءتي قرآنده وحديثده اوقدركه بو اسم قرآنده وحديثده چوق واقع
اولشدر مثلا فتعالى الله الملك الحق وبر محلده داخي الملك القدوس
بيورلدي حديث قدسيده داخي انا الملك وقلوب الملوك ونواصيهم بيدي
بيورلدي وبر داخي بودركه بو ملكا اسمني حق تعالى يوم قيامته تخصيص
ايليوب لمن الملك اليوم وداخي الملك يومئذ الحق للرحمن بيوردي يكدم ضم
ميم ايلدي ملك مُلك اولنلره لايقدر پس يوم ديننه بو تقديرجه مالك لفظندن
ملك لفظي انسب واوفق اولور لله الواحد القهار ديمك واول
كونه تخصيص ايلمكلهم بو معنايي اشعار قلور كه وحدت وقهر ملكك
صفاتندندر مالكك دكل وبر داخي بودركه هر ملك مالكدر اولور اما هر
مالك ملكا اولمز وبر داخي بودركه وضيع وشريفدن وصغير وكبيردن
مالك چوق اولور اما هر كس ملكا اولمز بلكه ملكا اولانلر جملهدن
اشرف واعلى واعز اولانلر كمسه اولور وبر داخي بودركه ملك صفتي
مشبهه در واول ابراء ثبوت اولور ومالكا اسم فاعلدر واول حدوثه
دلالت قلور پس بو اسمك حضرت حقه نسبتي اولتمسي انسب اولور
وافضلدر صدر الدين قونوي حضرتلري اعجاز البيانده بويله
بيورديكه ملك قراءتني ترجيح ايلمده بر بريخه سر واردركه اولمؤنس
قولي عبد بلاغت اولور بو جملهدن بري اولدر كه مالكا اسمي رب اسمنك

معناسنده مندرج در که معانئ اسم ربّ دن بری مالکدر دیدیلر و حضرت
قرآن اعجاز و ایجاز اوزره وارد اولمشدر که تکرار معنویدن خالی
پس مالکده قراءت اولندوغی تقدیرجه نوعا تکرار معنویدن خالی
اولمز و کشف تام وجودنده تکرار اولمدوغنی افاده ایلر و محققلر
قتنده مهم اخر نظیر اول و خاتم شبیه سوابق واقع اولمشدر
پس فاتحه سورهٔ قرآن ترتیب الهی ایله سورهٔ اساس و انک خاتمه سی
سورهٔ ناس کلمشدر چونکم خاتمه ده اسم ملکه ردیف اسم رب واقع
اولوب برب الناس ملک الناس دینلدی پس فاتحه ده دخی
بو ترتیب اوزره ذکر کلدکده فاتحه خاتمه یه موافق کلدی علما و عرفانک
بو ایکی اسمک میاننی فرق ایلدکده و هر بر قراءتی اخره اوزره ترجیح
قلدقده چوق سوزلری واردر بو قدر ایله اکتفا اولندی و فی
الحقیقه مالکی لعن و اشمل و ملک اننده ابلغ و اکمل بلکه کرکدر

فصل مقصد اقصی ده امام غزالی دیرکه ملک اکا دیرلر که ذاتنده
و صفاتنده اهل جمیع موجوداتدن مستغنی و بی نیاز اولا و جمیع مخلوقات
هر جهتدن اکا محتاج و مفتقر کله پس ملکی ایکی صفتله فهم ایلمک
ممکن اولور بر خلقدن انک کمال استغناسی و بری دخی خلقک اکا
کمال احتیاجی اولدوغی جهتدن کبو تقدیرجه ممکناتدن هیچ بریسی علی
الاطلاق ملک اولمغه لایق اولمز که احتیاج لوازم امکاندندر که اندن
اصلا مفارقت قلمز کما قیل سیهٔ روی ز ممکن در دو عالم

جدا هرگز نشد والله اعلم پس هر ممکن الوجود محتاج اولور و هر کیم محتاج
اولا و بذاته مستغنی اولمیه پادشاهلق دعواسی اکا لایق کلمز دوکلی
پادشاهلر سمات عجز و نقصانله متصفلردر امکانیتلرینه نظر اولندوغی
جهتدن انلرک سایر مخلوقات اوزره ترفع و تفوقلری بر نده اولمز و لهذا
احادیث صحیحه ده بویله وارد اولدیکه روز قیامتده عند الله افحش اسما
اولدرکه بر کمسه یه ملک الاملاک دیرلر بو صفت حضرت خدایه مخصوصدر که ملک
الملوک و مالک الملک انلردر ایله دکمهمان اولدر و اندن غیری سی محل عناد و معرض
فناده در آنکه در معرض فنا باشد لاف شاهی زدن خطا باشد
نیست جز حق باشکار و نهان هیچکس پادشاه پادشاهان و مالکدر دخی
اکا دیرلرکه انک مشیتی کندو مملوکاتنده همیشه نافذ اولا و شول مرتبه کامل
القدر اولاکه منع و عطاده و اماته و احیاده و ایجاد و اعدامده امساک و
انعامده مرتبه دیلرسه انی اجرا قله و انک قدرتی جمیع مقدوراتی محیط اوله
بو دخی حضرت حقه مخصوصدر کما قیل قدرتش از دایرهٔ کاف و نون
هر نفس اورده جرانی برون هرچه رقم یافته فطرتست ساختهٔ خان
زن قدرتست بی خلل عجز ندیدیم کس قدرت بی عجز خدا راست بس
و هر کیم مالک علی الاطلاق اول ایدوکنی تحقیق بلسه و جمیع ملک فی الحقیقه همان
انک ایدوکنه حق الیقین عالم اولسه مالکلک دعواسندن طشره کلور و تمام
امری مالکنه تسلیم قلور و دخی العبد و ما یملکه کان لمولاه کلامنک سرّنی
بلور و هذا لی و هذا لک قیلندن و دخی هذا منی و هذا منک بندندن و من و ما دن

قورتلوب بالكليه آزاد اولور بو سوزك شرحی التوحيد اسقاط الاضافات
كلامنك معناسنی بيلنلر بيلور ای عزيز بو سوزی اول زمان آكاه اولورسن كه كندو
بيلوكنی انك بيلكنده فنا قيلدسن وشويله ملكم وشوسنك ملككدر ديمدن فارغ
وآزاد اولاسن كما قيل شوی آزماوش بكالی صاف نشود هيچ خير بابق
مضاف هم زنقود ارك وهم زنكهرش نكذرد بر زبانت وقت سخن
كفش من وتاج من وعمامهٔ من ركوهٔ من عصا وجامهٔ من زانكه هر كس
كه بنی ورا است بكمز او وامر ازمن بار رست بلكه يكبار بر زبانش من
صدمنش بار بسر وكردن اما اوصاف الزهد ايله متصف اولنلر بو اسمله متصف
اولورلر نته كم امام قشيری تجريدده بويله ديركه عارفلر كوكلر كه بو اسملهم متحلی
اولاكی كندو وجی آيينهٔ مالكيتده مشاهده قلدی غيرلری مالمدن باغ من ديدكلرنی
وقتده اولخواجهٔ من ومولای من ديه نته كم امام جعفر صادقدن بويله
منقولدر كه غلبهٔ ذوق بندكی وشهود لذت خداوندی وقتنده ومن شكلی
ورتب الورش معبود بيوردیلر بنده ٔخويشتنم خواكه باشاهی جرسم
مكسی بلكه تو بيروازده هی شاهينست وامام قشيری اينه تجريدده بيورلر
بركون بر صاحب شوكت پادشاه بر درويشه ابتدا هدن التماس ايدوب
ديديكه ای درويش اكر بر حاجتك وار ايسه بكا انی عرض ايله تا آنی
بتكاوريم وسنی مرادكه ايركورم ديدی درويش صاحب همت مالكيت
حققده متخلق اولمش وكندونك بنده لكنی حق تعالينك خداوندلكنده
مغلوب وفانی قلمش ايدی هيبتده اول شاهه نظر ايدوب ومن انت

حتی اسئلك حاجتی عنك ديدی وای شاه بن ايكی كمتر بنده طوتدم كه سن انلرك
بنده وحضرتكاری سزديو سويلدی اول پادشاه درويشه ديديكه سنك بنده لرك
كيملردر كه حتی بن انلرك غلامی اولام واول ايكيسی بنم مخدومم وسيدم اولوب بن
انلره خدمت قلام درويش شاهه ديديكی نفس وهوا بكا بنده در وسكا كار
فرمايند هدر من نفس وهوا وبنده دارم بر هر دو امير وپادشاهم
تو بندهٔ بندكان مايی ان بندهٔ بندكان چه خواهم حقايق سلمی ده بويله
ديركه بندهٔ حقيقی اول كمسه در كه مالك حقيقی وملك معنوينك مشاهده سنده
كندو مالكلكنی فراموش ايليه وانك بنده لكی حلقه سنی دركوش ايدوب رداء
شهود عظمت وكبرياسنی بردوش قيليه وهميشه انك جنابنه متوكل اولا
وخلقك مال ومتاع وعقار وضياعنده طمع قلمديغندن بولاكه عالمدن مستغنی
اولا وانك كداى كويی اولمغی جانندن منت بلكه كرم كداى دركه اولباش وپادشاهی كن
دعثلردر اى عمر كداى كويت شاهی وشهر يارى دركويت تو كدايی
فخری بود نه عارى كشف الاسرارده بويله بر سؤال ايراد ايليوب ديركه
چونكه دو وكلی احيان واوقاتده مالك الملك وملك الملوك همان حضرت خداد
انجق پس بوعم دينه تخصيص نه معنی افاده ايلر بو سؤالك جوابی همان ابن
عباس حضرتلرينك قوليدركه بيورلر بر طائفه دنياده مجازا ملكيت ومالكيت
دعواسن ايليدر اول كونده اول دعوی اولمز والامر يومئذ لله موجبنجه
اول كونده جميع امور واحكام همان خداى تعالى حضرتلرينه مخصوص اولور
بوكعنده دنياده ولاة وقضاة عاريتی حكم قلورلر وپادشاهلر فرمان وملك

لازم اولدی لکن یادینه لمن الملک الیوم نداسی ظاهر اولوب لله الواحد
القهار تجلیسی بو مجازی اولان ملکلر و مالکلری قاهر اولاهیبت قراری
وسطوت جباری ظهوره کلدکده اول حینده بو مجازی اولان ملکلردن و
مالکلردن اثر و نشان قالمیه و بر کمسه ملکیت و مالکیت دعواسن ایلمکه
قادر اولمیه بیت پرده برانداز و برون آی فرد کر منم از پرده باهم درد
نورد عجز فلکرا ببفلکد و اغا عقل جهانرا کند زجرانی و اکشا نسخ کن
این ابدا ایام را مسخ کن این صورت اجرام را کرکسی شش کوشه بهم
در شکن منبر نه پایه زهم در فکن پاک کن این لوح زحرف هلاک
باز کش این پرده زپیش خیال تا بتو اقرار خدایی دهند بر علم خویش
کواهی دهند **فصل** یوم عند اهل الشرع فجر ثانینک طلوعندن قرص
آفتابک غروبنه دکین در خلاصة التفاسیرده بویله دیرکه یوم لغتده
وقت معناسنه کلور و بونده یومدن مراد وقت اولور روز اصطلاحی
اولمز زیرا روز حشرده اذا الشمس کورت فحواسنجه نور آفتاب
منتفی اولور و حقیقت اوللکده اصلنده یوم زمان مقابلنده سنده هم
وضع اولنمش و فصحا کلامنده دخی بو معنا ایله حروف استعمال قلنمشدر
فیوم علینا و یوم لنا دیدکلری کبی و دخی فسلام علیه یوم خرج
وسلام علیه یوم دخل سویلدکلری کبی بو کلامده یومدن مراد زمان در
زمان معناسنده اولان یوم مراد اولمز نته کم عرف ناسده دخی بویله دیرلر
فلان کمسه نکده ولتی کونی خیره نایل اولدی یعنی فلانکده ولتی زماننده

خیره وصول بولدی دیمک اولور و مالک اسمنک یوم دینه اضافتی اسم فاعلک
ظرفه اضافتی قبیلندن اولور علی طریق الاتساع نته کم یا سارق اللیلة اهل
الدار قولنده بر سبیل اتساع سارق لیله اضافت قلندی و مفعول فیه و مفعول به
منزله سنده تنزیل اولندی زیرا تقدیر کلام یا سارق المتاع فی اللیلة من
اهل الدار دیمک اولور بونده دخی مالک الامر کله فی یوم الدین دیمک اولور و بو جمله
معرفه یه صفت اولور مع هذا اسم فاعلک اضافتی حقیقی دکلدر لکن بونده
استمرار مراد اولوب اضافت حقیقی اولمغین معرفه یه صفت اولدی
فصل دین لغتده اون اوچ وجه اوزره استعمال اولنمش و بو جمله دن
حضرت قرآنده اون وجه مذکور اولمش و اوچ وجه دخی فصحای تازی
و بلغای مجازی او نلرک کلامنده ذکر قلنمشدر قرآن عظیمده واقع اولان
اون وجه اولا توحید معناسنه در قال الله تعالی الا لله الدین الخالص
ای التوحید و ثانیا حساب معناسنه در ذلک الدین القیم ای الحساب
المستقیم ثالثا حکم معناسنه فی دین الملک ای فی حکم الملک رابعا ملت
معناسنه و طعنوا فی دینکم ای فی ملتکم خامسا طاعت معناسنه
ولا یدینون ای لا یطیعون سادسا جزا معناسنه انا لمدینون
ای لمجزیون دیانکه مبالغه ایله جزا دهنده دیمکدر بوندن ماخوذ اولمشدر
سابعا شریعت اولان حد معناسنه ولا تأخذکم بهما رأفة فی دین الله
ای فی حدود الله ثامنا شریعت معناسنه الیوم اکملت لکم دینکم ای
شریعتکم تاسعا دعا معناسنه مخلصین له الدین ای الدعاء عاشرا

عبد معناسنه الذين اتخذوا دينهم لعبا ولهوا اي عبدهم وكلام فصحاده واقع
اولان عادت معناسنه در نتكم اخطل دير اهذا دينه ابدا و دينى يعنى
اهذا عادة ابدا وعادتى ديمكه اولور و خضوع معناسنه هم كلور نتكم اعشى
دير ثم دانت لدلرباب وكانت اي خضعت وقهر وغلبه معناسنه هم كلور
نتكم عرب دنت نداث دير قهرته خضع معناسى وير يلور عبله دخى
مغلوب ومقهور اولور وذليل وخاضع اولمغه تعبير ايدرلر و بو جمله نك
روز قيامتده يوم دين تسميه اولنمسنه مناسبتى وار در زيرا روز قيامتده
يوم توحيد دينمك شو جهتدن راستدر كه اول كون وحدت حقيقيه ظهوره
كلور و مؤمن وكافر ومشرك جمله سى بى وحدت اولور وحق تعالى نك
وحدانيتنه اقرار قيلور و اول كون حالا اهل توحيد اولنلر عزت و
كرامتى ونجات وسلامتى عيان اولور حاصل آنده خلاص اولنلر بو كونده
بوينده تخم توحيد واخلاصى اكنلردر وانده بعد و فراق وعذاب
واحتراقه مبتلا اولنلر بو كونده شرك ونفاق دكمسنى اكنلردر بيت
هركه خواهد بود نجات وخلاص تخم توحيد كارد و اخلاص
ور نشاند نهال شرك ونفاق حاصلش چيست غير بعد وفراق
و اول كون روز حسابدر دخى دينور كه خير وشردن بر كمسه هر نه كونه عمل
اشلديسه لو كان مثقال حبة حق تعالى انى حسابه كتورر نتكم وان
كان مثقال حبة من خردل اتينا بها وكفى بنا حاسبين بيوردى
روايت اولنور كه اعرابى حضرتى بيغمبر حضرتلرندن سؤال ايليوب

ديديكه يا رسول الله روز قيامتده بو خلايقى كيم حساب ايلر حضرت عليه السلام
بيوردى بلى بنفسه الله تعالى حضرتلرى حساب ايلر اعرابى خوش دل اولوب
الحمد لله كه حساب كننده كريمدر وكريم استرسه كناهكارلرك عفو ايدوب
مجرملرك عذرينى دخى قبول ايدر بيت هر كه اكار با كريم بود آخر كار
او سليم بود و اول كونه روز حكم دينلمسى قتى ظاهردر زيرا حاكم على
الاطلاق اول كونده همان حضرت حقدر اكرچه بو كونده حكام اجراى
احكام ايلمده شركت وتى مستقل زعم ايلرلر اما يارين كه باد غيرت حاكملر
حكومتلرينى باده ويره وانلرك مراتب احكامنى سرنكون قيله اول كونده
كمسه نك حكومت دعواسنه مجالى قلمز ولا يتكلمون الا من اذن
له الرحمن وقال صوابا آيتنك مفهومى اوزره كمسه دخى تكلمه قادر
اولمز مكر كه حضرت رحمن اكا سويلمكه اذن ويره بيت زهى سطوت
قهار وقيوم نه ظالم دم تواند زد نه مظلوم پس اول كونه
يوم حكم دينلمك حق تعالى نك حكمى اول كونده عيان اولدوغى وظهور
قلدوغى ملابسه سيله اولور بيت حكم تو از پرده بر آيد برون
وايت حكام شود سرنكون چون قدمت كوس حكومت زند
كيست كه دعوى حكومت كند نيست در احكام تو چون وچرا
حكم ترا زيبد وفرمان ترا و اول كونه روز ملت دينلمسى
هم مناسبدر زيرا دين شرعلردر كه جادهٔ نجات وشارع وصوله
درجات اولان ملت حنفيه دن غيرينك اول كونده اعتبارى

مطلب روز حسابده بو خلقي نجه حساب ايلر

مطلب حكومت حكم

وملت مستقیمه اوزره سلوك ایلینلردن غیریسی اولکونده مراد ندن وصول
بولمز دینیلدی مراد طاعت اولدوغی اوزره اولکونده یوم طاعت دینلك
طاعت وعبادتك آثاری نفعی ظاهر اولدوغی واهل طاعت اندن جزاء جزیل
بولدوغی ملابسه ایله اولور اما دینیلدی مراد حد اولدوغی اوزره اکا یوم
حد دینلکی هم مناسبدر حالی اولمز زیرا حد شول عقوبتدر دیرلر که احد
شارع علیه برگناه ایچون معین اولمش اوله پس اولکونده هر گنهکاره گناهی
مقداری عقوبت قلورلر وحد شرعدن تجاوز قلوب ظالمره مقامع حدید له
کوتکلر اورورلر ودین شریعت معناسنه اولدوغی تقدیرجه دخی اول
کونه ایچون روز شریعت دینسه هم جایزدر شول تقریبله که شریعتك
نفعی اولکونده ظاهر اولور نتکم زهایة البیانده یوم الدین یوم لا ینفع
الا الدین دیو کلدی تفسیر ایدر پس یوم شریعت دینلکده دخی بونکا کوره
قیاس ایله وآول کونه یوم عادت دینسه مناسبدر که هر طایفه اولکونده
کندو مقتدالری ایله یوم تدعوا کل اناس بامامهم موجبنجه دعوت یاخود
گفتار اولدعا ایچون ایلدرلر لکن وما دعاء الکافرین الا فی ضلال
مصداقنجه انلرك دعاسی تباه اولوب مقبول اولمیا اما دین عادت معناسنه
اولدوغی اوزره اولکونه یوم عادت ایتمکده هر کس کندو خوی و
عادتی اوزره اولکونده حشر اولدوغندن عبارت اولور وهر کسك اخلاق
وعادتی ظاهر اوله‌جق ایسه اولکونده یوم تبلی السرائر فحواسنجه ظهوره کلدوکنه
اشارتدر قلورکه تموتون کما تعیشون وتحشرون کما تموتون حدیث

شریفی هم بو معنایی مؤیددر اولور مثنوی شریفده حضرت مولانا قدس سره
الاعلی بو معنایه اشارت بیورمشلر مثنوی سیرتی کان بر وجودت غالبست
هم بر آن تصویر حشرت واجبست حکم آن خو در رست کان غالبترست
چونکه زر بیش از مس آمد آن زرست روز محشر هر عرض را صورتیست
صورت هر یك عرض را نوبتیست اما اولکونه یوم خضوع دینلکی هم مناسبدر
که اولکونده هر کس خضوع وخشوع اوزره اولور وسطوت وعظمت الهی
خلقه اول قدر مستولی اولور که لا یتکلمون الا همسا فحواسنجه جهرله سویلکه
قادر اولمیه‌لر اما قهر وغلبه معنیلری مراد اولدوغی اوزره اولکونه یوم
قهر و روز غلبه دیمك هم مناسبدر که اولکونده خلایق غلبه عظمت الهیه و
صدمات قهر ربانی ایله مغلوب ومنقهر اولورلر حتی انبیای عظام علیهم
السلام هیبت الهیه دن نیجه مدهوش قالورلر واولیای کرام هم سطوت نامتناهی هی حض
نیجه زمان دهشت وحیرتده اولورلر وآول کونه روز وعید دینلسه
هم مناسبدر که اولکونده مؤمنلره وعید وعاصیلره وکافرلره روز وعیددر
اما بو جملدن انسب اولان اولکونه یوم جزا دینلمکدر که دین جزا ایدوبرلر
نتکم کما تدین تدان کما تفعل تجزی معنیسنی ویردیلر خماسه نك بو قولی
بو معنایه کوره دینلشدر که ولم یبق سوی العدوان دناهم کما دانوا دیر
یوم دینك اسامی قیامتدن بر اسمیدر وروز قیامتك دخی چوق اسملری
واردر مثلا یوم النشور ویوم القضا ویوم الحسرة ویوم التناد ویوم
التغابن ویوم التلاق ویوم الفصل ویوم الموعود کبی وبونلردن ماعدا

بهم اسملری چوقدر بو قدرلر اکتفا اولندی وقیامتک قایم اولمسندن سرّ و
حکمت نه در انک بیاننه مشروع قلندی **فصل** قیامتک قایم اولمسنده
ودرونلر انک ظهوره کلمسنده حکم چوقدر جمله دن بری لیجزی الذین
اساؤا بما عملوا ویجزی الذین احسنوا بالحسنی آیه کریمه سنک حکمیدر
اولمعز جزاده هرکس ایتدوکنی بوله وحصّل ما فی الصدور فحواسنجه
ودخی یوم تبلی السرائر مقتضاسنجه هرکسک سینه سنده واسحر اولان
سرایر ودرونده مکنون اولان ضمایر ظهوره کله واشکار اوله
نتکم حضرت مولانا قدس الله سره العزیز حشردن مراد اظهار حقایق
خلایق اولدوغنه مثنوی شریفلرنده اشارت ایدوب بیورمشلر **مثنوی**

در خلایق روحهای پاک هست روحهای تیره وگلناک هست
این صدفها نیست در یک مرتبه در یکی درّست ودر دیگر شبه
واجبست اظهار این خوب وتباه همچنان کاظهار کندمها ز کاه
بهر اظهارست این حشر ای مهان تا نماند گنج حکمتها نهان

پس فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره ومن یعمل مثقال ذرة شرا یره آیتنک حکمنجه
ودخی الناس مجزیون باعمالهم ان خیرا فخیر وان شرا فشر حدیثنک
مصداقنجه هم هرکس خیردن وشردن نه ایشلمش ایسه انک جزاسنی بولور
واعمال حسنه سی وار ایسه هم سیئاتنه کوره جزا ویریلور و عفو اولنمیسه
کناهی قدر عذاب وعقابه ایرکورلور کما قیل **بیت**

نیک ار کنی بجای تو نیکی کنند باز ار بد کنی بجای تو از بد بتر کنند
امروز هستی از بد واز نیک بیخبر روزی بود که از بد ونیکت خبر کنند

امام فخر رازی تفسیر کبیرده بو حکایتی ایراد ایلیوب دیر که امام ابو
حنیفه حضرتلرینک بر کافرده بر مقدار حقی اولوب مطالبه دن اوتری
انک اوینه کلوب اول کبرک قپوسی اوکنده امامک نعلینی نجاسته آلوده
اولوب نعلینی تطهیر ایچون فی الحال بر طاشه اوروب اول نعلیندن بر مقدار
نجاست واروب کافرک دیوارینه طوقندی وانی ملوث قلدی پس امام
حضرتلری متحیر اولوب کندو کندویه دیدیکه اکر بو صورتده اول نجاستی کافرک
دیواری اوزره قورسم بو کبرک دیوارینک قبحنه سبب اولمش اولورم و
اکر اول نجاستی اندن ازاله قلورسم قورقرم که اول کافرک دیوارینک
بر مقدار خاکی ناقص اوله پس اندن اوتوری آخرتده بکا سؤال لازم کله
دیوب وافر تفکردن صکره رأی شریفلری بونک اوزرینه قرار ایلدیکه او
کبری ایچروندن طشره یه دعوت قلدی وبو قصه یی آکا سویلیه وآخرت
اولمزدن اول اندن استحلال ایلیه پس امام حلقه اوردی وکبر طشره
کلدی امامی طلب واحد کلدیکینی صاندی اعتذاره باشلدی حضرت امام آکا دیدیکه
هله بو عذرلری قویوب بندن اهم بر حال دخی واقع اولدی انی کور دیوب قصه یی
آکا دیدی وبکا بو دیوارکی پاک ایلمکه بر یول کوستر دیوب اندن التماس
ایلدی ویاخود حلال ایله تا آخرتده موجب سؤال اولمیه عمل ایلدیکیمی
دیو سویلدی مجوسی بو انصاف وتقوایی حضرت امامدن کوریجک قلبنه
نور ایمان کلوب یا امام صبر ایله اول کندودکی نجاست کفردن و زوث

ضلالتدن پاک ایدن لم اند نفسکره دیوارینی پاک ایتمکله کیتدیم دیدی و فی الحال ایمانه
گلدی حتی امام حضرتلرینک تقواسی برکاتیله بن برهان دین دنیرینی اولدی
اهل یقین یوم دینه عالم وجودا اولدقلری ایچون یوم جزادن یوم بتدین تعبیر
واحترازا ایدرلرعش اما شمدی کورکه بین العلما قیامتدن بو اسمدن غیری
نسنه قالمدی و شرایط بندکی ادا ایلمککیدوب عبادوزهادا اولنلر بو رسمدن
غیرینه رغبت قلمدی ندرکه سنک تقوی ایله یاننده میل و محبتی قالدی و ندرشیخ
وعالم اولنلرک ورع و زهادندن خبری اولدی بیت توبه و تقوی
زجهان رفته دوره و زورع و زهد جز انی نفوره پرده حیلت بنوا
ساخته فصل رابع ایاک نعبد و ایاک نستعین آیت کریمه سنک اسرار و حقایق و
رموز و دقایقن بیان ایلر بو آیت کریمه بین الحق و بین العبد واقع اولمغله عندن
او بیوریلوکه اوسط و بین بین دخی دیمشلردر زیرا ایاک نعبد بنده
طرفندن حضرت حقه ایچون اولان عبادتدن عبارتدر و ایاک نستعین حضرت
حقدن بنده ایچون اولان معونتدن دلالتدر که عبد ایاک نعبد و ایاک نستعین
دیدکده حق تعالی حضرتلرینک هذا بینی و بین عبدی دیدیکی بو معنایه
اشارتدر زیرا بونک مضمونی ای بنده سندن عبادت و بندن قبول طاعت
و سندن طلب معونت و بندن سکا اعانت دیمک اولور بیت از ما بطلب نیاز
کردن و ز حق در فیض باز کردن از ما ره بندگی سپردن و ز حق
رقم خطا ستردن از ما سوی ره قدم زادن و ز حق سوی خویش راه
دادن بو آیت کریمه ده غیبتدن خطابه عدول قلندی و بوکا فن بلاغتده

التفات دینلدی و التفات اصطلاح بلغاده طرق ثلثه دن بریله بر معنیدن
تعبیر ایلمکدر انلر بریله مقدم متصف اولدقدن صکره و بو طرق ثلاثه دن
مراد غیبت و خطاب و تکلمدر کاه اولورکه غیبتدن خطابه و علی العکس
و دخی خطابدن تکلمه و علی العکس و دخی تکلمدن غیبته التفات ایدرلر مثلا
حتی اذا کنتم فی الفلک و جرین بهم ایتنده خطابدن غیبته التفات اولندی
والله الذی ارسل الریاح فتثیر سحابا فسقناه ایتنده غیبتدن تکلمه التفات
قلندی تفصیلی کتب معانیده مذکور اولمشدر ایراده حاجت یوقدر
عادت عرب اولدرکه کلامی بر اسلوبدن بر اخر اسلوبه نقل ایدرلر
سامعده نشاط ویرمکدن و انک طبعنده طراوت ایرکورمکدن او توریدر
زیرا طبیعت ادمی همیشه بر کونه سوزی استماع ایلمکدن ملول اولور اما
قچن کلام بر نوعدن بر اخر نوعه انتقال ایلسه سامعک قلبنه نشاط و طراوت
کلور و انک طبعنده بر تازه میل و رغبت حاصل اولور پس وقتاکه
حقیق بالحمد اولان پادشاهی عبد علی طریق المغایبه بو قدر صفات جمیله
و جلیله ایله مرة بعد اخری وصف ایلدیسه بو صفات عطایله اول حضرت
سایردن امتیاز ممتاز اولوب و عبدک علمی معلوم معینه تعلق قلوب داعیه
علم و معرفت انی رتبه مغایبه دن درجه مشاهده یه و مقام مخاطبه یه ایر
کوروب کانه بین یدی الخلق قایم اولوب بیت مرحبا مرحبا که باتو مرا
زحمت دوری از میان برخواست مفهومنی ادا ایلیوب بجز از خضوع
واخطیاتله قرع باب مناجات ایدوب دیرکه یا حق هذه شؤن

ذاتی وصفاتی تخصک بالعبادة والاستعانة فان کل ما سواک کائنا بمعزل عن
استحقاق الوجود فضلا عن استحقاق ان یعبد ویستعان اول کلام
مبادی حال عارفه اوزره بنا قلندی نته کم اولا عارف ذکر ایلر اندن
صکره فکر ایلر وانکله اسمانی تامل ایلر وآلاسنه نظر قلور واول
حضرتک صنایعندن نه مرتبه عظیم الشان وباهر السلطان اولدوغنه مستدل
اولور اندن صکره منتهای امرکه لجهٔ وصوله خوض قلمق واهل مشاهده دن
اولمقدر اکا واصل اولور پس معبودنی عیانا مشاهده یه قادر اولور
وبالمشافهه اکا مناجات ایلیوب مقصودنی سویلر چون مقام قرب
کرد حاصلت خوش بگو چیزیکه می خواهد دلت اصل سؤالک احسنی
مشافهه طریقیله اولاندر کم انبیای عظام علیهم السلام حضرت حقدن سؤالی
مشافهه طریقیله ایلیوب حضرت ابراهیم رب ارنی کیف تحیی الموتی دیدی
وحضرت موسی رب ارنی انظر الیک دیو سویلدی وحضرت زکریا رب
هب لی من لدنک ذریة طیبة دیو دعا ایلدی کذلک بزم مشافهه طریقیله اولان
سؤال رد اولنمز تفسیر کبیر صاحبی دیرکه اول سوره ده بو محله کلنجه دک
ثنادر وثنا غیبتده اولمق اولیدر وبو آیتدن آخرینه وارنجه دک دعادر
ودعا حضورده اولمق رواحدر بعضیلر دخی عبادت خدمتدر وخدمت
حضورده اولمق اولیدر دیمشلر **فصل** علما ایاک ده اختلاف ایلمشلردر که
بعضیلر بصریلر مذهبنه ذاهب اولمشلر وبعضیلر دخی کوفیلر مسلکنه سلوک
قلمشلردر نته کم صاحب کشاف بصریلر مذهبنی اختیار ایلیوب دیرلر ایا ضمیر

منصوب منفصلدر وانکا لاحق اولان کاف وها ویا مثلا ایاک وایاه وایای
برای تبیین خطاب وغیبت وتکلمدر وبونلرک اعرابنده شیخ محلی بو قدر
کره ذاک وذلک نک کافلری کبیدر اما کوفیلر قتلرنده ایا یه اضافت سببیله
بونلر محلا مجروردر وایا مضاف اولمز مکرکه اسم کنایته مثلا نحن نرزقکم
وایاکم ده کی کبی وبونک امثالی اما اگر اسم ظاهره مضاف ایلسه لر شواذ
قبیلندن اولور مثلا خلیل حکایه ایدوب دیرکه بعضی عربک لغتنده اذا بلغ
الرجل ستین فایاه وایا الشواب واقع اولمشدر بو شاذدر معتمد علیه دکلدر
طوالع ده دیرکه کاف ایاک مضاف الیه اولمق اوزره محل جرده در اما
اصح اولان اصل بصریلر مذهبیدر که ایا یه متصل اولان لواحقک اعرابدن محلی
اولمیه صاحب تیسیر ایا ایله سلم اللسان تعبیر ایلمشلردر مقصودی کافی ادا
ایلمکه سبب ممکن اولمیه بیضاوی حضرتلری انوارده قیل ایلک کلمه در ب
دیرکه ضمایر انلردر وایا عمادر زیرا هر کاه که ضمایر عواملدن جدا اولسه
یالکز انلرله نطق متعذر اولور مثلا ک نعبد وک نستعین دیمک متعذردر
پس ایانی بونلره منضم ایلدیلر تا بر سبیل استقلال هر برینه نطقه کلمک ومذکور
اولمق قابل اولدی ایاک مفعول لهدر وقاعده بو ایدیکه مفعولی فعلندن وفاعلندن
مؤخر ذکر ایلیلردی وفعل اصل وفاعل عمده ومفعول فضلهدر نته کم نحو کتابلرنده
بیان اولنمشدر پس بو آیت کریمه ده مفعولک تقدیمی اولنمسی خصوصنده مفسرلر
بعضی نکته بیان ایلمشلردر صاحب کشاف دیرکه بونده مفعولی قصد اختصاص
ایچوندر اغیر الله ابغی ربا آیتنده اولان کبی پس مفعولک تقدیمی اولنمسی حصر و

تخصیص افاده ایلدیکه معنی الرهی نعبد ولا نعبد غیرک و نستعینک ولا نستعین
غیرک دیمکا اولور نتکم ابن عباس حضرتلری بویله تفسیر قلدیلر و حصر و
تخصیص معنیسی یاو سعودی دخی نقل ایدوب کمال اخلاصی مستلزم اولور
نتکم حضرت مولانا قدسنا الله بسره الاعلی مثنوی شریفلرنده بو معنایه
اشارت بیورمشلردر بیت هست این ایاک نعبد حصر را در لغت دان
از پی نفی ریا هست ایاک نستعین هم بهر حصر حصر کرده استعانت
را و قصر که عبادت مر ترا آریم و بس طمع یاری هم ز تو داریم و
بس دریغا که دخی فترده اولاخره قریب و محکم دخی بو بیت شریفنده
بو ابیات شریفه نک شرحی بو محله چوق مناسب واقع اولمشدر
انده طلب اولنه بیضاوی حضرتلری انوارده بویله دیرکه مفعول
تقدیم اولندی تعظیمدن اوتوریدر و انک شان شریفنی اهتمامدن
اوتوریدر و دخی عابد اولنلره تنبیهدن اوتوریدر که عابده لایق اولان
اولا بالذات نظری معبوده اولمقدر و ثانیا معبوددن عباده نظر
قلمق کرکدر اول حیثیتدن که عبادت اندن صادر اولدیغی بلکه
شونک جهتدن که عبادت عابد که معبود میانندن بو نسبت شریفه و منبع ایله
مولاما بینندن بر خدمت لطیفه در تحقیقا عارفک وصولی شول زمانده
مستحق اولور که جناب قدسنک ملاحظه سنده مستغرق اولان ماسوادن
غایب اولا حتی نفسندن دخی فراموش ایلیه و انک احوالندن بر حالی ملاحظه
قلمیه بلکه دنیا و عقبایه دخی ملتفت اولمیه کما قیل بیت چشمی

ز جمال

ز جمال تو بر دوخته دارد قطع نظر از مملکت دنیی و عقبی
ولهذا لکن الله تعالی حضرتلرینک کندو حبیبندن نقل ایلدوکی کلیمندن
حکایه ایلدوکی اوزره تفصیل اولنور نتکم حضرت نبی مکرم
صلی الله علیه و سلم ابو بکر حضرتلرینه خطابا لا تحزن ان الله معنا دیدی
الله تعالی حضرتلرینی تقدیم ایدوب اول نظری حضرت حقه اندن صکره
کندولره اولدی اما حضرت خلیل ان معی ربی سیهدین دیوب
کندونک معیتنی تقدیم ایلدی بو بهنوز سیر الی الله نشانه سیدر
و اول سیر من الله عنونه سیدر ببین تفاوت ره از کجا تا بکجا
و بو ایکی نشانه دن حضرت خلیلک مقام خلت و محبتدن و حضرت نبینک
مقام محبوبیتدن اولدوغنه مهم استدلال اولنمق ممکندر صاحب تیسیر
دخی بو معنالره موافق دیر بو تقدیمدن مراد الله هدر عبادتده نظر در
عبادتدن الله هدکل اولکمسه لرکه اول عبادتده نظر ایلر اول زمان
بر ادر و اولکمسه نظری اول معبوده ایلر اول تماشاکز دیدار در
بعضی عارفلر دخی دیدیلر تقدیم ایاک انکچوندر که عابد عبادته قایم اولدقده
اول عبادتی اولا معبودک توفیقی ایلمسندن بیله و عبادتک ارادتی معبودله
حاصل اولدوغنی مشاهده قله و معبوده عبادتله واصل اولنور
صاغیده نتکم پیر طریقت خواجه عبد الله انصاری حضرتلرینک کلمات
قدسیه لرندندر که بیوررلر عارف طلب از یافتن یافته نه یافتن از
طلب و بسبب از معنی رسیده نه بمعنی از سبب مطیع را طاعت از

خلاص دادند، نه خلاص از طاعت وعاصی را معصیت از عذاب رسید،
نه عذاب از معصیت چرا که سابقه را اصلست وخاتمه منوط ومعلول،
بدوست، شول طایفه که سر قضا وقدره واقف اولمشلردر، انلرک نظری
اصل ازلده مقدم ومعقول اولان کاره قالدیلر، وانلر که بو سره عارف
اولمدیلر انلرک نظری خاتمه ده قالدیلر، وبلمدیلر که اول اصل واخر
فرع وخاتمه محصول وفاتحه تخم وزرع در، نته کم حضرت مولانا قدس
الله تعالی سره الاعلی نک ایکنجی دفترده بو معنایه مناسب بیورمشلر بیت
کار عارف راست کو احولست، چشم او برکشته های اولست، انچه
کندم کاشتند وانچه جو، چشم او انجاست روز وشب کرو، صد
کیاه عاقبت بر رویدان کشته الد فصل اهل تحقیق تعبد کلمه سنی یا عبادتدن
ویاخود عبودتدن ماخوذدر، وعبادتله عبودتک میاننی فرق ایلمشلردر،
عبادت پرستش وعبودت بنده لک دیرلر، واکرچه هر ایکی مصدرک
مضارعی ضم عینله کلور لکن عبادتک ماضیسی فتح عینله وعبودتک ضم
عینله کلور دیو سویلمشلردر، تیسیرده دیرکه عبادت بنده لک قلمق وعبودت
بنده اولمق عبادت طاعتی ارتکاب وعبودت معاصیدن اجتناب ایلمکدر،
صاحب عبادت عابددر، وانک جمعی عباد کلور، وصاحب عبودت
عبددر، وبونک جمعی عباد کلور دیدیلر، اصل عبادت التی در،
نماز بی غفلت، وروزه بی غیبت، وزکوة بی منت، وحج بی ریا (?)،
وذکر بی ملال، وبری دخی امر ونهیه محافظه ومواظبتدر،

وارکان

وارکان عبودت دخی التی در، رضای بی خصومت، وصبر بی شکایت، ویقین
بی شبهه، وشهود بی غیبت، وتوجه بی فترت، واتصال بی قطعدر،
دیو تعبیر ایلدیلر، اصل عبادت ترک دنیا، ولب عبودت حب مولادر،
دیدیلر، وبعضیلر دخی عبادت کلفت ومشقت ایله اولان خدمت و
عبودت لذت مشاهده ایله اولان طاعتدر دیو تحقیق ایلدیلر، نته کم
ابن فارض حضرتلری دخی بو معنایه کوره بو بیتی بیورمشلردر بیت
وکل مقام عن سلوک قطعته، عبودیة حققتها بالعبودة، تائیه یه
اولان شرح حمزه ده بو بیتک شرحنده بوراده مناسب تحقیق اولنمشدر، انده
طلب اولنه، اما اکثر مفسرلر عبادتله عبودتی فرق ایلمدیلر، وبو ایکیسنک
اصلی غایت خضوع وتذلل اولدوغندن طریق معبد دخی ماخوذدر دیدیلر نته کم
طریق معبد دیرلر، مذلل معناسنه ویررلر، نته کم قرآنک دخی ولن عبدت
بنی اسرائیل ایتنک ذللتهم وقهرتهم معناسنه ویرمشلردر، پس بنده یه دخی
انکچون بنده دیدیلر که کندو مولاسنک تحت حکومتنده مقهور وذلیل در
وبعضیلر دخی قوت وصفاقت معناسنه اولان عبادتدن اخذ ایلمشلردر،
نته کم ثوب ذو عبده دیرلر قوی بر ثوب عنایت صفاقته اولسه وانک
تار وپودی قوی محکم اولسه صوفی طوتمیه بو تقدیرجه عبده عبد دیدکلری
خدمتده سخت اولدوغی وسیدی یولنده نجه شدت ومشقتی ارتکاب
قلدوغی ملابسه ایله اولور، واشتقاقده بعضی وجوه دخی بیولمشلردر،
لکن انسب بونلردر، عبادت حضرت قرآنده اوچ معنایه کلمشلردر،

اولا توحید معناسنه کما قال الله تعالی واعبدوا الله ولا تشرکوا به شیئا
ای وحّدوه ابن عباس حضرتلرندن بویله منقولدر که قرآنك هر نه یرده عبادت
ذکری واقع اولدیسه اندن مراد توحیددر بیورمشلر پس بو تقدیرجه
معنی الهی همان سنی توحید ایلرز و همان سنی یکتا و بیهمتا بلورز
که هر شیئ سنك وحدانیتکه شاهدلردر دیمك اولور بیت داند دل آگاه
که هست از همه راه بر وحدت او جمیع ذرات گواه ثانیا دعا معناسنه
کلور کما قال الله تعالی ویستکبرون عن عبادتی ای عن دعائی پس
ایاك نعبد نك معناسی الهی همان سکا دعا ایلرز دیمك اولور کما قیل بیت
ایاك ادعو فتقبّل ملقی واغفر خطایای وعمّر ورحی ثالثا طاعت معناسنه
کلدی کما قال الله تعالی الم اعهد الیکم یا بنی آدم ان لا تعبدوا الشیطان
ای لا تطیعوه دیمکله تفسیر ایلمشلردر اعجاز البیاننده بویله بیورلر که عبادت
ایکی نوعدر بری ذاتیه مطلقه در و بری دخی صفاتیه مقیّده در
عبادة ذاتیه هر شیئك شیئیتی قبول قلمسی و لکن امرینه امتثال ایلیوب موجود
و متمکن اولمه سیدر و بو عبادت مستمر الحکمدر و رحمت رحمانیه و امتنانیه
مقابله سنده واقع اولمشدر بو عبادة ذاتیه ده تکلیف یوقدر بلکه
هر شیئ نه کار ایچون خلق اولندیسه اول خدمته مشغولدر بیت
خلق همه بر صدد کار خویش هست پرستنده بمقدار خویش و جمله
آسمان و زمین بونلرك اهالیسی بو نوع عبده داخللردر کما قال تعالی ان کلّ من
فی السموات والارض الا آتی الرحمن عبدا و للسموات وللارض ائتیا طوعا او

کرها قالتا اتینا طائعین آیة کریمه سنك بو جهتدن یرلر و کوکلر حق تعالی حضرتلرینه
بو یوزدن طایعلر و انك عبادتنه شاغللردر اما عبادت صفاتیه
مقیده مختار اولان عابدلره مختصدر که انلر هذا سن تکلیفی بو جهتدن
اختیارلردن صادر اولور و بو عبادت رحمت وجوبیه و رحیمیه اداسنده
واقع اولمشدر و امر تکلیفی انبیا و رسل واسطه سیله ظهوره کلمشدر
فساکتبها للذین یتقون آیة کریمه سنك بو جهتدن رحمت رحیمیه اختیار یله عبادت
قلان متقیلر ایچون کتابت اولنمشدر و ثبوت بولمشدر اصل عبادت
بو اختیارلردر اولان عبادتدر که عبادتده ملاحت ویرن اصل اختیاردر
نتکم حضرت مولانا قدس سره بیورلر مثنوی اختیار آمد عبادت
را نمك ورنه میگردد بنا خواه این فلك اختیارله عبادت قلنلرك
داری نعیم در و امر حقدن سرکش اولوب اختیارله معصیت قلنلرك
جایی درکات جحیم در کما قیل بیت از پرستش ان یکی بر صدر جاه
وان دکر از سرکشی در قعر چاه بندکی آمد محك اعتبار زین محك پیدا است
هر یك را عیار اکرچه عاقللر آزاد اولمدن حظ آلمشلر اما عاشقلر
بنده اولمدن لذت بولمشلردر و جمله دن آزاد اولوب همان حضرت حقه بنده
اولمشلردر نتکم حضرت مولانا قدس سره بیورلر رباعی من بنده شرم بنده
شرم بنده شدم من بنده بحرمت سرافکنده شدم هر بنده که آزاد
شود شاد شود من شاد از انم که ترا بنده شوم اولیا و انبیا جمیع ملائکه
مقربین حق تعالی حضرتلرینه بنده اولمدن عار ایلمزلر کما قال الله تعالی لن یستنکف

المسیح ان یکون عبدالله ولا الملائکة المقربون بلکه هر بر یچیا
بنده کی فخر منست از تو خریدار منی در بهشتم تو اکر دردو جران یا منحی
دیو بنده لکله فخر ایدرلر با خصوص که خواجهٔ کاینات حضرتلری علیه
افضل الصلوات سلطان و سید ولد آدم ایکن بنده لکله افتخار ایلیوب
افلا اکون عبدا شکورا بیورلردی و بویله آزاد مطلق ایکن بنده لکی
کندولره شعار ایدوب لا تطرونی کما اطرت عیسی وقولوا عبدالله و
رسوله دیرلردی آزاد مطلقی و شعار تو بندکی سلطانم ردو کون
و سراپرده ات عباست سید الطایفه جنید حضرتلرینه سؤال ایلدیلرکه
بر قول نیچون بندهٔ حق اولمغه لایق اولور و عبودیه مرتبه سنه بولور دیدیلرکه
ما سوی اللهدن آزاد اوله و قلبی دنیا و آخرت قیدندن نجات بوله و حب
الهی ایلد ولدر آز دل که زبند کی حق شاد بود ز اندیشهٔ هر دو
کون آزاد بود بشر حافی حضرتلری نقل ایدوب دیرکه اوایل حالمده و بدایت
سلوکمده حق تعالی قوللرینک زیارتنه قصد ایلردم بر کعتر بر عزیزک
زیارتنه کیدرکن بر کوشه ده بر مرد نابینا فقیر کوردم که علت جذامه
مبتلا اولمش و ساید وار زمینده دوشمش و بی شمار زنبورلر انک یوزینه کونمش
اوشمش الحاصل قلبمه مرحمت کلوب ایلرو واردم و انک باشنی زمیندن
قالدردم و دیزم اوزرینه قودم و زنبورلری انک یوزندن کیرو
سوردم فی الحال کندویه کلدی من هذا الفضول الذی یدخل بین العبد
و مولاه دیو بکا خطاب قلدی و دخی اذهب والا آخرقک بنار کیدی

دیو سویلدی هر کس علاج درد دل خود کند و ما دم در کشیده
تا الم و جد میکند عیسی دم مست یار و مرا بیش او بکش و انکه نظاره
کن که دم اوجد میکند کشف الحقایق صاحبی بویله دیرکه بنده جمیع احوالده
حق سبحانه و تعالی حضرتلرینه محتاج در و هیچ بر وجه ایله انک فیض و احسانندن
بی نیاز دکلدر پس انک اوزرینه شرکو ریادن خالص اولان عبادتله
حضرت حقه متوجه اولمق و بنده لک قلمق لازمدر زیرا جمیع ما سوی الله
ممکن الوجود در ممکن هر وجه ایله واجب الوجوده محتاج در پس هر کم
محتاج اوله غیر عاجز و محتاج اولنلرکه حاجتلرینی بتورمکه قادر
اولمزکه کی تواند خواست قوت عاجز از عاجزی دینمشدر پس عرض
حاجات ایتمک لازم کلورسه اول غنی بالذاته عرض حاجات ایلیه و خدمت
ایلرسک هم اکا خدمت و طاعت ایلیه که انک درکاهنه خدمت و عبادت قلنلر
و متضرع و سایل اولنلردن هیچ بر کسه محروم اولمامشلردر
دست حاجت چو بری نزد خداوندی بر که کریمست و رحیمست و غفورست
و ودود کرمش نامتناهی نعمش بی پایان هیچ محتاج ز لطفش نزود
بی مقصود دل مرده لر مرده دل اولان اکابر و اغنیا ایشتمش قوردلر
وانلره مدح و ثنا اوقورلر اما زنده دل اولان عاشقلر همیشه زنده
و پاینده اولان غنی مطلقک درکاه عالیسنه متوجه اولورلر و خدمت
و طاعتلرنی اکا قلورلر که اکا طاعت و عبادت قلمدن حیات ابدیه
بولورلر بو نقش الهی اولان جبینی هر مرده و بر مرده اولان کمسه لرک

ماسوی الله ممکن الوجود اولدیغی

رؤیای حق کذار

اوکندو واضع اولمزلر ۶ وجنازه مشابه سندن اهل دنیایه دنیا ایچون واروب رکوع
وسجود قلمزلر ۶ نتکم مولانا جامی اهل دنیایه تواضع وتذلل آفلای وانلرک اوکلرینه
یوز قویان طایفه یه نصیحت ایدوب بیورمشلر بیت نقش الهیست بلوح جبین ۶
بر در مخلوق منه بر زمین ۶ ای که کذاری بجنازه نماز ۶ سجده کنی بر در ارباب
مردکان ۶ جامی اگر زنده دلی بنده باش ۶ بنده این زنده و پاینده باش ۶ بنده کیش
زنده کی آمد تمام ۶ زنده کی این باش و بس والسلام فصل علما نعبدنک نوننده بر قاچ
وجه ایراد ایلمشلردر ۶ بعضیلر نون بونده تعظیم معناسنی افاده ایلر دیو
سویلمشلردر ۶ نتکم بر کمسنه کندو کندونه تعظیم ایلمک مراد ایلسه پادشاهلر
کبی کندوسنی لفظ جمعله یاد ایلیوب بز شویله ایلدک وشو سوزی شویله سویلدک
دیو بونلر کندویه تعظیم مراد ایلر ۶ اگر بو محلده بر سؤال ولنورسه بویله دیو
کماصل بنده لکدن غرض عبودیت وکندو وجداونلرنک حضورنده اظهار ذلت
ومسکنت قلمقدر عبد کندویه تعظیم قلمنک بو محلده چندان مناسبتی یوقدر تقریر
کبیرده بوکا بویله جواب ویروب دیرکه بو محلده بنده کندوسنی تعظیم ایلمک کندو
خداوندنی تعظیم ایلمکی مشعر اولور ۶ وکویا لسان اشارتله خداوند تعالی ۶
شونکته یی بنده سنه افاده ایدوب بیورر که قولم چونکم بکا عبادت ایلدک سن
خارج اولدن اولدن من وما عدا دن کندو کنی تعظیم قلمدن پرهیز ایلدک اما
بکا عبادت ایلمک وقتنده کندو کنی تعظیم ایتمکله سویلیه تا جمله نک معلومی
اولا که بزه عبادت وخدمت قلان بنده لر عزه کندولرنک دوکلی کاینات اوزره
عظمتلرینی عرض ایلسه لر انلره لایق اولور ۶ نتکم عزیزلردن برینک کفانی

فخرا

فخرا ان اکون لک عبدا دیمیشم بو معنایی تأیید قلورسه اثر اکر داغ بنده کیش ۶
بر جبین اوست ۶ هرجا شهنشهیست غلام کمین اوست ۶ والعبد من سعی
بقدر مولاه فخرا بحجز عبد کندو مولاسی مقداری فخر ایلر ۶ نتکم ابن فارض حضرتلری
دخی بو محله مناسب سویلمشلر بیت فطب بالهوی نفسا فقد سدت ۶ انفس
العباد من العباد فی کل امة ۶ وتم بالعلی وافخر علی ناسک علی ۶ بظاهر اعمال ونفس
تزکت ۶ وجر ساحبا بالسحب اذیال عاشق ۶ بوصل علی اعلی المجردة جرت ۶
بونک تحقیق تائیه یه اولان شرحمزده طلب اولنه ۶ بعضی علما دخی بویله دیدیلر که
بونعبد نوننده مراد نون جمع درکه قاری وقارینک وجودنده بله اولان حفظه و
کرام الکاتبین جمع اولورلر ۶ وانلر دخی حق تعالی حضرتلرینه عبادت قلورلر ۶
وبعضیلر دخی بویله دیدیلر که اگر عبد ایاک اعبد دیسه کندونک عبادتنی
خاص ایلمش اولوردی ۶ وبونلر شایبهٔ استقلالدن لازم کلوردی ۶ وبونوع
عجب وانانیته هم مشابه اولوردی ۶ اما صیغهٔ جمعله قراءت ایلمنده جن
وانس وملائکه دن عابد اولنلری دخی عبادتنده شریک ایلمش وکانه بویله
دیو سویلمش اولور که خداوندا وکلی بنده لرک سکا عبادت ایدرلر بن دخی
اول جمله بنده لرک کندن سکا پرستش ایلین بر بنده افکنده یم بو صورت تواضعه
تقرب اقرب در ۶ وبونلر دخی دیدیلر که نعبد دیمک جمله عابدلرک وصالحلرک
عبادتنه شامل اولور ۶ وبر موجب تنزل الرحمة عند ذکر الصالحین ۶
ضمنا صالحلری دخی ذکر ایلمکله رحمت حقک نزولنه سبب اولور وبونی دخی
دیمشلردر که بو ضعیف صیغهٔ ایله قاری کندونک عبادتنی انبیا واولیا و

ملائکه و سایر مؤمنینک عبادتلرینه درج قلمش و کندونک حاجاتنی انلرک
حاجاتی اثناسنده عرض ایلمش و کویا بویلده بوسوی بلمش اولورکه خداوندا
اکر بن فقیرک عبادتنی قبوله لایق اولمزایسه ارباب سعادتک عبادتی مقبولکدر
کندو عبادتنی خلط ایلدم بنم دخی انلرک طفیل اولمغله دایرهٔ قبوله داخل ایلیه
بیت بطفیل همه قبولم کن ۰ ای الرحمن و آله همه ۰ و بعضیلر دخی بویله
دیدیلر که الجماعة رحمة والتفرقة عذاب حدیثنک موجبنجه عبد منفرد اولدوغی
وقتده بلاء تفرقه دن حذر ایلیوب جمع اولمق کرکدر که اللهک رحمت و نصرتی
وید الله علی الجماعة فحواسنجه جماعت اوزرینه در ۰ پس انسان ظاهرا و
باطنا کندونی جمع قلمق و سر جماعتی کندوده بولمق لازمدر که تا منفرد
اولدوغی حالده ایاک نعبد دیدوکی کلامک سرینی بله و جماعتک رحمتی اولدوغی
مشاهده قله و اهل جمعک سوزندن بهره بوله نته کیم حضرت مولانا قدس الله
سره الاعلی دردنجی دفترده بو محله مناسب بیورمشلر بیت
جمع کن خود را جماعت رحمتست ۰ تا بکویم با تو کفتن انچه هست ۰
زانکه کفتن از برای باد رست ۰ جان شکر از یاوه حق بر رست ۰
فصل تحقیقلر استعانت لفظنده ایکی کونه قول واردر اولکی قولی
بودر که استعانت طلب معونت ایلمکدر دیرلر ۰ بیضاوی حضرتلری
انوارده بیورمشلر معونت ایکی قسمدر بر قسمی ضروریدر که عبد انکله وجود
فعل اوزرینه قادر اولور استطاعت ایله متصف اولور ۰ و انک عدمیله
عجز ایله موصوف اولور فرماندن قالور ۰ و فعل انسز حاصل اولمز ۰

مثلا فاعلک اقتداری کبی ۰ و دخی انک اول فعلی تصور ایلمسی کبی ۰ و دخی بو آلتک
و ماده نک حصولی کبی که فاعل انکله اول فعلی ایشلر و اول واسطه ایله انکا شروع
ایلر بونلر کرک استجماعی قسنده بر کمسه استطاعتله موصوف اولوب معونتدن
بو نوعک حصولیله تکلیف صحیح اولور ۰ اکر بو نوع حاصل اولمسه تکلیف قبیح
اولوب غیر صحیح اولور ۰ و بر قسمی دخی غیر ضروریدر و غیر ضروری
اولان معونت اولدر که فعلک وجودی اکرچه انسز ممکن و میسر اولور لکن
انی اول معونت اولمنجه وجوده کتورمک صعب و عسیر اولور ۰ مثلا شدید
قادر اولان کمسه سفرده راحله کبی که راحله ایله بو فعلک حصولی سهل و یسیر
اولور ۰ غیر ضروری یا خود شول شیدر که فاعلی فعله تقریب ایلیه و انک
اوزرینه حث ایلیه و شو قسمی اول جمله دندر که صحت تکلیف بونک اوزرینه
توقف ایلمز ۰ پس استعانت جمیع احوالده بو ایکی نوع معونتی طلب ایلمکدر ۰
زیرا استعانتی مطلق ذکر ایلمده حکمت اولدر که هر مستعان فیه متناول اولا
که بنده جمیع احوالده استعانته محتاجدر ۰ بهمان ادای عبادته دکلدر نته کیم
محققلر دیدیلر استعانه بر شیدر که هر شی اکر مفید اولیدی شو معنی
توهم اولنوردی که بنده خدایه بهمان اول شیده استعانته محتاجدر
و اول شیلر که مذکور اولمادی انلردن محتاج دکلدر حال بوکه عبد هر حالده
حق تعالی حضرتلرینه محتاجدر ۰ نته کیم بو محله مناسب کتاب تعرفده شیخ ابو بکر
کلاباذی بیورمشلر لا استطاعة علی امتثال امر الله واجتناب نهیه الا بخلق
الاستطاعة علی امتثال امره و توفیقه خلافا للمعتزلة زیرا انلر قتنده

استطاعة اعضاى سليمه و قواى موجوده در اما عند اهل الحق استطاعة
عرض در الاعراض لا يبقى زمانين مقتضاسنجه اعراض ايكى زمان باقى
اولمز و بر فعل ايچون اولان قوت هم بر اخر فعل ايچون اولمز بلكه هر
بر فعل ايچون الله تعالى عبده بر قوت و استطاعت ويرمك لازم اولور كه
حتى اول بنده اول فعلى اشلمكه قادر اوله اما كرامية قتلرنده استطاعة
مع الافعال كلها مستمره در و بونلره جواب بودر كه بو تقديرجه استغناء
العباد عن الله لازم كلور و خلوق حق تعالى حضرتلرينه جميع احوالده و
مهماتده مفتقر و محتاج اولميوب بطالة الرب عن بعض افعال اولمغى مبهم
مقتضى اولور اياك نستعين فى العبادة و لا نستعين فى غيرها معناسنجه
ايهام قيلور حال بو كه حول و قوة همان الله تعالى حضرتلرينه در كما قال صلى الله
عليه و سلم الا اخبركم بتفسير قول لا حول و لا قوة الا بالله العلى العظيم
لا حول عن معصية الله الا بعصمة الله و لا قوة على طاعة الله الا بعون الله
هكذا اخبرنى جبرائيل رواه ابن مسعود و بعضى علماهم بويله ديديلر كه
اكرچه استعانت على الاطلاق واقع اولدى اما مقتضاى مقام لايق اولان
اولدر كه اعباء عبادتى تحمل ايلمكه اوزرمزه حمل اولنه و نستعين على
عبادتك ديمك معنيسى مراد اولا تيسيرده ديرجامع اقاويل اولدر كه
الهى سنك حضرتكدن اداى حقوق قلمق و اقامت فرايض ايلمك و مكارهه تحمل
قلمق اوزره معونت طلب ايلرز ديمكدر و ثانيا بر قول دخى بودر كه
استعانه طلب عين ايلمكدر ديرلر و عين بر لفظ مشتركدر كه انى

بر نيجه مختلف شيئلره اطلاق ايلديلر لكن بو محلده اول جمله دن ايكى معنى مناسب در
اولا چشم معنيسى بو تقديرجه اوزره معناى اى معين واى مستعان سنك ديسو لك
اعبد الله كانك تراه بيوردوغى حديث شريفك مفهومجه اوزره سكا على طريق
المشاهده عبادت قلمغه اوزره ايكو رسنده بزكوز طلب ايلرز تا عبادتى سكا على
طريق المعاينه قلاوز و مقام احسانه واصل اولاوز ديمك اولور
رو ديده بدست ار كه لجه ديده كسى انوار جمال دوست نتوان ديد
انكچون عارفلردن برنسى بو محلده طلب عونده عارفه نسبتله طلب عين
اولحق در ديشلر زيرا كوز اولمايجق مقام مشاهده ده ايرلنز و حقايق
اشياهم كورلمز انسانده ظاهر و باطنا كورهجك كوز دخى ايو يارو معين اولمز
بو بيت ميشلردر نته كم حضرت مولانا قدس سره مثنوى شريفلرنده
بعد از ين ما ديده خواهيم از تو بس تا نپوشد بحر را خاشاك و خس
بو بيتلره و بر محلده دخى آدمى ديدست و باقى پوستست
ديده آن ديده است ديد دوستست و بو ديده دن مراد دوستى مشاهده
ايلين كوز اولدوغى اشارت قلور و ثانيا معاينه معناسى كه عين
معاينه معناسنه كلور كما قال الجوهرى فى الصحاح لا اطلب اثرا بعد عين
اى معاينة بو تقديرجه اوزره استعانتك معناسى طلب معاينة اولور و معاينه
بلا شك و لا ارتياب حضرت حقى بصر بصيرتله هر شيده مشاهده قلمق اولور كما
قيل عارف آن باشد كه از عين العيان هر چه بيند حق در و
بيند عيان كر دو چشم حق شناس آمد ترا دوست بربين عرصه

مردوسرا پس قابل نستعین کند وحالنه مناسب حضرت مستعانه یا غوث یا
ویا معاینه یا خود بوجمله‌یی طلب ایتمش اولور وفیاض على الاطلاق دخی
مفاتیح لطف وکرمله ابواب مقصودنی قابلیت واستعدادنه کوره کشاده قلور
س هر کسی را آنچه می باید اعطا نشود بهی کرمی شاید هرکه دارد بجز
تو نیاز نا امید اندر نکرد دباز فصل علما ایاک لفظنك تکرار اولنمسنده
وعبادت لفظنك استعانت اوزره تقدیم قلنمسنده بر نیچه نکته سویلشلردر
نشکم بیضاوی حضرتلری انوارده بیوررلر تکرار ایاکنك اوزرینه تنصیص درکه
مستعان بر همان اولدر غیری دکل وشیخ محیی الدین حضرتلری کشف الاسرارده بهم
بو معنانی موضح بیوررلر تکرار لفظ ایاکه اشتراک نفی دن اوتعدیدر کر اکر لفظ
ایاک مکرر مذکور اولمیدی احتمال غیریمزدن استعانتك جوازنه هیچ مانع اولمزدی
وامام فناری تفسیر فاتحه‌ده بویله دیرکه عبادتی کا تخصیص نیچه لازم ایسه
استعانتی دخی کا تخصیص ایلمك ایله لازم درکه على القطع حقدن غیریدن
استعانت ایلمك بنده‌یه حق اولنلره لایق دکلدر کاتبنده دیرکه الهی سندن
غیریه عبادت قلمزم وسندن غیریدن هم معونت طلب ایلمزم که انلر دخی
بنم کبی محتاج وعاجزلردر مکرکه سن انلری بکا اعانته قادر ایلیه‌سن چونکه
معین حقیقی سن قطع وسایط ایلیوب همان حضرتکدن استعانت ایلرم
س اکر تو دست من نکیری که دست من کیرد وکر تو یار نباشی که
بود یاری بیضاوی حضرتلری دیرکه عبادت استعانت اوزره رؤس
آیه متوافق اولسون ایچوندر ودخی طلب حاجت اوزره وسیله‌نك تقدیمی

اجابت دعا اولمق دخی بونلر معلوم اولسون ایچوندر وبیضاوی حضرتلری بیند
دیرلر وقتا کیم متکلم عبادتی کندو نفسنه نسبت ایلدیسه بو نسبت بر نوع صحیح
وتفخر توهم اولندی پس حق تعالى ایاک نستعین قولنی اکا تعقیب ایلدی تا عبادت
تمام اولمیوب الا آنك معونتیله تمام اولمق عندنه دلالت قلد وبنده طاعت وعبادتنك
نتیجه‌سی آنك توفیقیله اولمق عزیمتوب خود بینلك قیدندن خلاص اولا ولهذا س
تا در ره باخودی بیخا صلی چون شوی بیخود بجانان واصلی دیمشلردر
وعبادتله استعانتك بر یرده جمع اولنمسنده هم نکته اولدرکه عبادت ادب واستعانت
طلب در پس بو ایکیسنی بر یرده جمع ایلدی تا بلنسه اولاشو معنایه که طلب ادبه
مقرون اولمق کرکدر وخواهش پرستش اقترانیله قلنمق کرکدر زیرا عبادتسز دعا
اجابتدن دور وطالب بی نیاز مراد ومرامده وصولدن محروم ومهجوردر
ولهذا کنج سعادت بی رنج عبادت الدکیرمز دیمشلر وهم دخی س تا برده
رنج کنج میسر نمی شود مزد آن برد جان برادر که کار کرد دیو سویلمشلردر
حقایق سلمی‌ده بو آیتی بیان سکا عبادت ایلرز اراده‌تلده سندن طلب
معونت ایلرز معرفتلده دیو تفسیر ایلر وفی الحقیقه اراده‌تلده عبادت اولمینجه
سعادت الدکیرمز کما قیل س اراده ندارد سعادت مجوی بچوکان خدمت
توان برد کوی ای اخی بو ایکی لفظی دیمك قتیا اسان در اما بونلرك معاینه‌سیله
متحقق اولمق کار دانندر بو ایکی لفظك معنیسی بنده‌نك شول وقتده حالی
اولورکه بنده اصلا خدادن غیریه خدمت وپرستش قلمیه وانلر غیریدن هم عون
ونصرت طالبی اولمیه معطی ومانع وضار ونافع همان انی بیله وهر حالده همان اکا

التجا قلد نقل اولنور كه سفيان ثوري حضرتلري بر كون بر قومه اخشام نمازنده امام
ايلدي چونكم اياك نعبد واياك نستعين آيتنه كلدي بر شهقه اوردي ودوشدي
بر زماندن صكره صحوه كلوب نمازي ادا ايلدكدن صكره اندن بو شهقه وسقوطنك
اصلندن ديو سؤال ايلديلر بيوردیلر چونكم اياك نعبد واياك نستعين ديدم
هاتفدن كوشم جانبنه آواز ايرشديكه يا سفيان نيچون دروغ سويلرسن،
بوكا واكا خدمت ايلرسن سن اياك نعبد ديو عبادتي بكا حصر ايدرسن واكا بوكا
حاجتكي عرض ايدوب هر بريندن طالب معونت اولورسن واياك نستعين ديوب
بندن استعانتي بكا تخصيص ايلرسن استعانتي نهان بكا حصر ايلميه كيمسه
اميره وزيره قپولرينه نيلر وانلري لسانندن الوب تعظيم وتفخيم نيچون
سويلرسن مث شاه وميرت بر زبان مي بستم اندر وقت درد، يا مكو فرضست
امري يا مخوان كس را امير، غفلت وكدورت ايله مسجده كلمك وهر آراندیشه
باطل وخيال نامعقول ايله عادت اوزره نمازه مشغول اولوب هواي نفسي
ومراد شيطاني كندويه قبله قلموب ولساندن اياك نعبد اوقومق وكذلك سلطان
وامير وحاكم قپولرينه خدمت قلموب وانلري كندويه يار ومعين بيلمك، و
انلردن طلب معونت ايلدكدن صكره لساندن اياك نستعين ديمك، وبو جمله ايله
بله كندوني اهل نماز ومحرم راز بيلمك، زهي تصور باطل زهي خيال محال،
كه بونلر بدتر حال اولمز مصراع غرض ز نماز آن بود كه يكساعت،
غم فراق ترا با تو نازيكذارم، وكرنه اين چه نمازي بود كه من بي تو،
نشسته روي بمحراب ودل ببازارم، كسي كه جامه برهي زند نمازش ني

نيست، نماز من چه بود زير دكه بغل دارم **فصل** عبد الرحمن سلمي
ابن شاداندن واو دخي ابو جعفر فرغانيدن بو كونه روايت ايليوب
ديركه هر كم اياك نعبد واياك نستعين آيتنك معناسنه اقرار ايليه تحقيق شبهه
جبر وقدردن بيزار اولور، واول كمسه اهل سنت اولور سلوك
قلور، پس بو محلده بر مقدار جبريه وقدريه نك مذهبلرينك بيان
ايليلم تا بو سوزك تحقيقي معلوم اولا امدي بو محلده بويله ديركه جبريه
وقدريه بريبرلرينه مقابل ايكي طايفه در، جبريه شول طايفه دركه
انلر بنده نك اصلا اختياري يوقدر، وانك حركتي مرتعشك حركتي منزله سنده در
وسكوني جمادنك سكوني منابه سنده در ديرلر، اهل حق بو جبريه طايفه سنه
جواب ويروب ديرلركه بو مذهب باطلدر، زيرا بز حركة بطشله حركة
ارتعاشك ما بينني فرق ايلرز كه اول اختيارلدر، وثانيده اختيار
يوقدر، پس بنده نك فعلنده اكر اختيار اولميدي اكا تكليف بغايت
قبيح اولوردي، وثواب وعقاب ترتبي محال اولوردي وفعلك جزاسني
انلره اسناد ايلمك جايز اولمزدي، حال بوكه حضرت قرآننده حق تعالى فعلي
انلره اسناد ايليوب ويقيمون الصلوة ويؤتون الزكوة بيوردي
وجزاء عملي دخي انلره اسناد ايليوب جزاء بما كانوا يعملون
ديدي ودخي اليوم تجزى كل نفس بما كسبت لا ظلم اليوم بيوردي
اكر جبريه ديرلر سه كه بز تحقيق بلدك كه الله خالق كل شيء فحوا نجه
ودخي هل من خالق غير الله مقتضاسنجه خلق افعال ايلمه واني

مطلب الطالب

ایجاد قلمغه مستقلدر اگر بنده یی دخی فاعل فعل و موجد عمل بلورسک لازم
گلور که مقدور واحد قدرتین مستقلتین تحتنده داخل اوله
بو خود جایز دکلدر محققلر بوکا جواب ویروب دیدیلر که نعم
حق تعالی نک جمیع افعال عبادی خلق ایلمسی برهانلر ثابت اولدیغی
کبی بنده نک دخی بعض افعالنده قدرت و اختیاری اولدیغی قطعی و واضح
و عیاندر مثلا حرکت بطش کبی و بعض افعالنده دخی اختیاری
اولمدیغی ظاهردر حرکت ارتعاش کبی پس بو ایکی صورتی بربرینه
جمع ایدوب دیرز الله تعالی خالق و بنده بحسب الظاهر کاسبدر اگرچه
مقدور واحد تحت القدرتین داخل اولمز اما جهتین مختلفتین ده داخل
اولور مثلا هر فعل الله تعالی نک مقدوریدر انی خلق ایلدوگی جهتدن و بنده نک
مقدوریدر انی کسب ایلدوگی حیثیتدن و بر امری جهتین مختلفتین دن
ایکی کمسنه یه اضافت ایلمک شرکتی مقتضی اولمز نته کیم کلام کتابلرنده تفصیلی
بیان اولنمشدر و بو مذهبک واضعی جهم بن صفواندر دیرلر بر کمسنه ایدی
که بنی امیه دورنده انی قتل ایلدیلر اما قدریه شول فرقه در که عبدی
مستقل مرید و مختار بلورلر و هر فاعلی کندو فعلنک موجدی و خالقی
اعتقاد قلورلر و دیرلر که اگر بنده کندو فعلنده فاعل مختار اولمسه یدی
جمادات منزله سنده اولوردی و حق تعالی اکا واقیموا الصلوة و
وآتوا الزکوة دیو تکلیف قلمزدی و تارک عمل اولنلره وعید بیورمزدی
اگر بنده فاعل مختار اولمسیدی تارک عمل مقابله سنده انکا عذاب ایلمک ظلم

اولوردی تعالی الله عن الظلم علوا کبیرا اهل حق بونلره دخی بویله جواب ویردیلر که
اگر بنده یی خالق افعال بلمک مقرر اولورسه اندن چوق فساد لازم گلور جمادن بری
بو که سیز حق تعالی حضرتلرینی خالق اعیان و اشخاص بلورسیز و خالق افعال اولدیغنی انکار
قلورسز پس الله خالق کل شیء ایتی بو تقدیرجه دروغ اولمق لازم گلور و دخی
حق تعالی بعض اشیانک خالقی و بعضیسنک خالقی اولمامغی مقتضی اولور و بر دخی
بودر که افعال اعیاندن اکثردر پس بنده لرک مخلوقی خالقک مخلوقندن چوق
اولمش اولور بو تقدیرجه بنده خالقدن احق اولمق لازم گلور و بنده نک قدرتی انک
قدرتندن اکثر اولمش اولور بیت از بندهٔ عاجز شنود دعوئ قدرت
القدرة لله تقدس و تعالی بو مذهب قدریه یی احداث ایلین کمسنه عمرو بن عبید
دیرلردی زهد و ورع ایله بین الناس شهرت بولمش بر کمسنه ایدی تعرف شرحنده
بویله دیرلر که برکون بر روستایی انک قتنه کلدی و اکا دیدیکه یا شیخ بنم حمارم وار
ایدی انی اوغورلدیلر بر دعا ایله تا حق تعالی انی بکا ایرکوره شیخ الن
قالدروب دیدیکه یا رب بو فقیرک خرینی سارقلر اوغورلدیلر و سن انلرک
اوغورلمسنی استمدک و مراد دخی ایلمدک اول سارقلرک قلبنه ویرمکی القا ایلدک تا بونک
خرینی کیرو ویره لر دیدی پس روستایی فریاد ایلدی و دیدی که شیخا بکا بویله
دعا کرکمز زیرا چونکم حق تعالی بونلرک اوغرلق ایلمسنی استمدی و مراد ایلمدی
بلکه بو سارقلر ادا ایلدیلر نقدر حق تعالی بنم مرکبمی بکا ویرمک مراد ایلسه
وانلرک قلبنه ویرمکی القا ایلسه خرسزلر بنم مرکبمی بکا ویرمزلر عمرو بو سوزدن
ملزم اولوب جوابه قادر اولمدی ای اخی قدریه حق تعالی حضرتلرینی عملدن

معزول ایلیوب کندولرینی عملده آکا شریک ایدیلر ۶ پس القدریه مجوس هذه الامة
حدیثنک موجبنجه قدریه طایفه سی بو امتک مجوسیلری اولمشلردر ۶ ولکن قدریه
ومعتزله بو حدیثی اشاعره یه حواله ایدوب اصل قدریه سز سکز که بنم شر و
معصیتمزی حق تعالی تقدیر ایلدی دیوب قباحتکزی تقدیره اسناد ایلرسز
دیرلر ۶ نته کیم برکون بر قدری اصمعی ایله بحث ایدوب دیدیکه ای اصمعی اصل قدری
سز سز شول جهتدن که بز تقدیر یوقدر دیرز ۶ وسز تقدیر واردر دیرسز
پس بر شیء مثبت اولانده اول شیئک نامی موضوع کرک نامی اولنده کل پس اصمعی
دخی آکا بو کونه جواب ویروب دیدیکه ای قدری بزده بیز که تقدیر خدانکدر بزدن
دکلدر ۶ وسز دیرسز که تقدیر خدادن دکل بزدندر ۶ پس بو نامه اول کمسه مستحق
اولور که انی کندو نفسیچون وصف ایلیه وانی کندویه اسناد قلدیدی ۶ این
بحث وجدال دها مانند سنوز ۶ که بو ایکی طایفه نک مذهب و مشربلرنده
اولنکر بو کونه بحث وجدلی قیامته دک منقطع اولمز ۶ وحقیقت اولدر که
قدریه افراط ایلدیلر حق تعالی حضرتلرینی عملدن معزول ایلدیوب خیر و شری کندولره
اسناد ایلدیلر ۶ وجبریه دخی تفریط یولنه کیدیلر که انلر بنده یه هیچ بر نوع
بر فعلی وقدرتی اثبات ایلمز ۶ اما اصل راه راست بو ایکی مذهبک میانیندر
نته کیم امام جعفر صادق حضرتلری لاجبر ولاتفویض والامر بین ذلک بیورمشلر
اگرچه اهل جبرک سوزلری اهل توحیدک سوزلرینه زیاده مشابهدر
لکن اهل جبر وجهل تقلیدده قالوب اسرار جبردن بیخبر اولمشلردر و انسانک
اختیار جزئیه سی اولدوغندن انکار قلمشلردر که امر و نهی و وعد و وعید

اول اختیار جزئیه اوزره مترتب اولمشدر ولهذا حضرت مولانا قدس سره
العزیز التنجی دفترده بو کونه جبری مذمت قلمشلر و بیورمشلردر
در خرد جبر از قدر رسواترست ۶ زانکه جبری حس خود را منکرست ۶
اختیاری هست ما را بی گمان ۶ حس را منکر نباید شد عیان ۶ اینکه
فردا این کنم یا آن کنم ۶ این دلیل اختیارست ای صنم ۶ جمله قرآن امر و
نهیست و وعید ۶ امر کردن سنگ مرمر را که دید ۶ ترک کن
این جبر را که نهیست ۶ تا بدانی سر سر جبر چیست ۶ سر جبر اولدر که
هر فعلک موجدینی یزداندن بیله سن ۶ و سر سر جبر اولدر که فاعلی اورتده
همان بر آلت کوره سن ۶ و جمله افعالک فاعل حقیقیسنی شاهد قلدسن که ابن
فارض حضرتلرینک بو ابیات شریفه سی بو معنایی تأیید ایلر
وکل الذی شاهدته فعل واحد ۶ بمفرده لکن بحجب الاکنة ۶ اذا ما ازال
الستر لم تر غیره ۶ ولم یبق بالاشکال اشکال ریبة ۶ توحیده متعلق
اولان کلماتی تأییدیه اولان شرحمزده بو بیتلر شرحنده یازدق و جبر
وقدره متعلق مباحثی التنجی دفترده مؤمن و سنی و کافر و جبری بحثلرنده
تحریر ایلدک محلنده تفصیلی طلب اولنه ۶ چونکه بو مقدمه بوقدر
معلوم اولدی صدده کلدم ایاک نعبد رد جبریاندر و ایاک
نستعین ۶ رد قدریاندر ۶ زیرا نعبد دیمک بنده نک فعلی اولدوغنه
دلالت ایلر جبریه ایسه بنده نک فعلی اولدوغنی مسلم طوتمزلر ۶
وایاک نستعین بنده افعالده خدادن مستغنی اولمدوغنه دلالت

ایلرکه قدیریه بنده‌یی خوادن مستغنی بیلورلر ؛ نته‌کیم کشف الاسرار صاحبی بیورورلر ؛ ایاک نستعین قولیله بنده تقدیر الهی و توفیق ربانی اولمینجه هیچ بر فعله قادر اولمدوغنه اوزره استدلال اولنور اکر بنده کندو فعلنده مستقل و حضرت حقدن مستغنی اولیدی کما زعم القدریه هیچ استعانته حاجت طوتمزدی ؛ پس معلوم اولدیکه هر کس نه ایشلرسه ارادت الهی و مشیت ربانی اولمینجه انک وقوعی ممکن اولمز نته‌کیم شارح تعرف دیرکه بنده هر نه ایشلرسه قضاء الهی و تقدیر ربانی ایله ایشلرکه صفت بندکی بونی اقتضا ایلرکه عبد کندو مرادیله قایم اولمیوب هر نه ایلرسه کندو ضداوندینک حکم و ارادتیله ایلر اکر بویله اولمیدی خود بنده اولمازدی اصل استرقاق مغلوب و مقهور اولمغی اقتضا ایلر ؛ پس مغلوب و مقهور اولانک من وجه اختیاری اولماز پس بنده‌یه لازم اولان همان کندونک زمام اختیارین دست تقدیره تسلیم ایلیوب قضای حقه رضا ویرمکدر ~~بیت~~ نشان بندکی آنست کز هستی شوی یکتا ؛ زمام اختیار خود بدست دوست بسپاری ؛ تو بنداری که داری ؛ اختیار خود ولی آندم ؛ برانی خویش را کین پرده پندار برداری ؛

اصل خامس اهدنا الصراط المستقیم آیت کریمه‌سنک اسرار و حقایق و رموز و دقایقن بیان ایلر ؛ بیضاوی حضرتلری بو آیت کریمه‌یی معونت مطلوبه‌یی بیاندر دیمکله تفسیر ایلمشلردر که قاری ایاک نستعین دیدکده کانه حق تعالی حضرتلری بیورر که کیف اعینکم پس عباده دخی

دیلر اهدنا الصراط المستقیم و روح الارواح صاحبی دخی بویله دیرکه اهدنا تلقین الهیدر بنده‌لرینه تعلیم‌در بنده‌لر ایاک نستعین دیرلر یعنی خداوندا سندن معونت طلب ایلرز دیو سویلیدیلر ؛ کانه منادی لطف الهی دخی بونلره بوکونه خطاب مستطاب ایلیوب دیرکه قوللرم نه کونه معونت طلب ایلرسز ؛ پس بنده‌لر کندولرک مرادات و حاجاتنه نظر ایلرلر کوررلرکه قنغی چوقدر ؛ و دنیوی و اخروی ولازکاولرینه نهایت یوقدر بحر حیرته مستغرق اولوب قنغیسنی طلب ایلیجکلرین بیلمزلر ؛ پس ملهم غیب انلره بوکونه تلقین ایلرکه قوللرم اهدنا الصراط المستقیم دیو سویلک یعنی الهی بزی طوغری یوله سن هدایت قیل ؛ و بزم قدملریمزی راه راست اوزره کن ثابت و برقرار ایله دیو بکا دعا ایلک کربنم توفیقم اولمینجه مجرد عقللر بو قفلی کشاده اولمز ؛ و بنم هدایتم اولمینجه بر کمسه مقصودینه یول بولمز ~~بیت~~ توفیق تو کر نه ره نماید ؛ این قفل بعقل کی کشاید ؛ ای عقل مرا کفایت از تو ؛ جستن ز من و نمودن از تو ؛ راهی عجبست و من در این راه ؛ که بر سر تخت و گاه بر چاه ؛ هم تو بعنایت الهی ؛ انجا قدمم رسان که خواهی ؛ فناری فاتحه تفسیرنده بویله بیورمشلرکه اهدنا دعادر اکر اجابت مراد ایلمیدی دعا ایله امر ایلمزدی وحدیث قسمتده هؤلاء لعبدی ولعبدی ما سأل بیوردیغی موید اجابت اولور ؛ نته‌کیم حضرت مولانا قدس سره دخی بو معنایه اشارت ایدوب بیورمشلر ~~مثنوی~~ این دعا هم بخشش و تعلیم تست ؛ ورنه در گلخن گلستان از چه رست ؛

ایدی دعا اولنور اجابت همم زیبق اعنی ازین مراتب همم زیبق اهدنا صغیر
امر در دعا معناسنده و صیغهٔ امر و دعا و التماس صورتا بردر که بونلردن
هر برنده معنی طلب واردر لکن مرتبه ده تفاوت واردر دعا ادنادن اعلایه
خطاب اولنور اهدنا کبی که عباددن معبوده خطابدر و امر بونک عکسیدر
مثلا اقیموا الصلوة واتوا الزکوة کبی که معبوددن عباده خطابدر
والتماس متساویلر متساویه خطابدر مثلا بر کسنه مرتبه ده بر کمسنه یه مساوی
اولسه اکا شو خطی یاز ویاخود شو مکتوبی اوقو دیسه بونکا صورتا امرده
التماس وتوقع دیرلر تحقیق حسابنده بو بیله در که علما امرک تعریفنی
بو بیله ایلدیلر امر بر لفظدر که بر فعلک حصولنه اوتری بر عالی کمسنه دن
بر ادنا کمسنه یه صادر اوله وشیخ ابو الحسن وانک متابعلری امرده استعلایی
شرط ایلمشلردر علو دکل یعنی کرکدر که امر کننده نفسنده مأموردن مستعلی
اوله یعنی اولدن من حیث المرتبه فی الواقع اعلی اولسون ویاخود اولمسون
اگر بو بیله اولمزایسه فرعون کندو قومنه فماذا تأمرون دیدوکی قول الله
حدن منتقض اولور مگر که آیه تأویل اولنه دیمشلردر والله اعلم ونهر تقدیر
امر لغت عربیه ده یکرمی التی وجه اوزره کلور ١ امر بطریق ایجاب واقیموا
الصلوة واتوا الزکوة آیتنده اولان امر کبی ٢ امر بر سبیل ندب فکاتبوهم
ان علمتم فیهم خیرا ده اولان امر کبی ٣ امر ارشاد بطریق اوثق فاستشهدوا
آیتنده اولان امر کبی ٤ امر اباحت واذا حللتم فاصطادوا آیتنده
اولان کبی ٥ امر تهدید اعملوا ما شئتم آیتنده اولان امر کبی ٦ امر

انذار

١٥٥

انذار تمتعوا فان مصیرکم الی النار ده اولان امر کبی وبو امر تهدیده قریبدر
امر امتنان کلوا مما رزقکم الله ده اولان امر کبی ٧ امر اکرام ادخلوها بسلام
ده اولان امر کبی ٨ امر تسخیر کونوا قردة ٩ امر تعجیز فأتوا بسورة
١٠ امر اهانت ذق انک انت العزیز الحکیم ١١ امر تسویه اصبروا
اولا تصبروا ١٢ امر تعجب اسمع بهم ای ما اسمعهم ١٣ امر اختیار
فلیضحکوا قلیلا ١٤ امر اخبار القوا ما انتم ملقون ١٥ امر تکوین
وایجاد کن فیکون ١٦ امر علی صیغة الخبر والوالدات یرضعن اولادهن
ای لیرضعن بو صورتک عکسی یعنی صورت امرده خبر فاصنع ما شئت ای
صنعت ١٧ امر تمنی الا ایها اللیل الطویل الا انجلی ١٨ امر ترفیه خفض
عیشک ١٩ امر تأدیب کل مما یلیک بو امر ندبه قریبدر ٢٠ امر تهویل
قل کونوا حجارة ٢١ امر تأسیس استغفر لهم ام لا تستغفر لهم اگرچه تسویه
معناسنه قریبدر لکن بونک اندن فرقی واردر ٢٢ امر اثبات یا ایها
الذین امنوا امنوا ٢٣ امر بطریق التماس مثلا بر کسنه کندو یارینه
ارفقنی فی سفری دیر ٢٤ امر بر سبیل دعا اهدنا کبی ٢٥ ای درویش
ادعونی امرینه امتثال ایلیوب اول کریم ورحیم پادشاهه دعا ایلمکک
نشانه سعادتی استجب لکم طغراسیله موشح ومعنون اولمشدر
کفت ادعونی دعا کن با نیاز تا بیابی زمن نوید کارساز
نیک بنکر اندرین رای محتجب کرد عار ابست حق در استجب
اکثر مفسرلر اهدنا نک معناسنی طوغری یوله هدایت لطف ایله اولان

دلالتدر دیرلر و یبشرهم انی خبرده استعمال ایدرلر دیو تعبیر ایلمشلردر اکر بر کمسه
دیرسه که فاهدوهم الی صراط الجحیم خیره دلالت ایلمز پس جواب بندر جواب اولدر که
بو بر سبیل استهزا و تهکم قبیلندندر یاخود عرب هر نه شیئکه بر شیئه مقدم اولسه اکا هادی
دیرلر نیته کیم صحاحده کل ما تقدم شیئا فهو له هاد دیدی ولهذا عصایه دخی هادی
دیمشلر ایلرو کتدوکیچون بو تقدیر اوزره فاهدوهم قدموهم معناسنده اولور
و هدایت اوچ وجه اوزره استعمال اولنور اولا لام ایله تعدیه ایدر ان هذا یهدی
للتی هی اقوم کبی و ثانیا الی ایله تعدیه ایلر وانک لتهدی الی صراط مستقیم کبی
و بنفسه دخی تعدیه ایلر اهدنا الصراط المستقیم کبی و علماء معانی بونده حرف
تعدیه برای تخفیف حذف اولنشدر واختار موسی قومه آیتنده حذف اولندوغی
کبی دیرلر زیرا بونده طریق من قومه دیمک اقتضا ایلر دیدیلر اکثر مفسرلر هدی
ایله هدایتک میاننی فرق ایلمیوب بو ایکی مصدری بر معنایه حمل ایلمشلردر اما بعضیلر
هدی ایله هدایتک میاننی فرق ایلیوب اهدنانک اصل هدادن طوتمشلردر و هدی
دیندن یول کوسترمکه دیرلر و هدایت مطلق هر شیئه یول کوسترمکه دیرلر
پس هدی لازم و متعدی اولوب انکده دلالتی عام و مطلق اولور و هدایت
همان متعدی اولوب انکده دلالتی عام و مطلق اولور و هدینک دلالتی
خاص و مقید اولور صاحب کشاف دیرکه هدی سری کبی مصدردر و اول
مقصوده موصل اولان اوزره لطف ایله دلالتدر که مراد اقرب حضرتدر اولئک
الذین اشتروا الضلالة بالهدی آیتنده هدی ضلالت مقابلنده واقع اولدوغی
دلیل ایله هدی کبی همان دین اوزره دلالت قلور و بونک معناسی ای معبود

و مستعان بزی کندو مطلوبمز اولان راه راسته لطف ایله دلالت ایله که اول سنک
قرب حضرتکه موصلدر دیمک اولور و بیضاوی حضرتلری بیورمشلر الله تعالینک هدایتی
نیجه نوع ایله متنوع اولور که هیچ بر کمسه انی احصایه قادر اولمز و انک انواع هدایتی
خیر عدده صغمز اما اجناس مرتبه ایله منحصره اولور اولا شول قوتلری افاضه در که
بنده اول قوتلر واسطه سیله مصالحنه اهتدا ایدن متمکن اولور مثلا قوت عاقله و حواس
باطنه و مشاعر ظاهره کبیدر انلر بو معنی خلق فسوی والذی قدر فهدی آیتنده
منفهم اولور و ثانیا حق و باطل میاننی و صلاح و فساد مابیننی فارق اولان
دلایلی نصب ایلدوکی هدایتدرکه و هدیناه النجدین آیه کریمه سی بونی خبر ویرر که
مراد اندن طریق خیر و طریق شردر و دخی فهدیناهم فاستحبوا العمی علی الهدی
آیتی هم بو معنایه اشارت قلورکه و ثالثا ارسال رسل و انزال کتب ایله اولان
هدایتدرکه و جعلناهم ائمة یهدون آیه کریمه سنک فحواسنجه جمیع پیغمبرلر حق تعالی
کندو قومنه هدایت ایدیجی ائمه قلدی و دخی ان هذا القرآن یهدی للتی هی اقوم
مقتضاسنجه قرآن همه هادی اولدی رابعا کندونک اسراری دخی بونلرک قلوبنه
کشف ایلیوب حقایق اشیایی بونلره وحی ایله والهام ایله و مناجات صادقه ایله
کوستردی و بو قسم انبیا و اولیایه مختص اولدی اولئک الذین هدی الله فبهداهم
اقتده قولیله انبیای عظام علیهم السلام مراد اولدی والذین جاهدوا فینا
لنهدینهم سبلنا قولیله اولیای کرام مراد اولدی علما بو اهدنا الصراط آیتنده
بر سؤال ایراد ایلیوب دیرلر که مصلی اولانلر لابد مؤمندر و هر مؤمن
مهتدیدر پس مصلی مهتدیدر بجز مصلی اهدنا دیه کندوا ایچون حاصل

قطع علاقه قلالم ست راهها بیحد ست ومن نفسم بدکر راه می کشد
هوسم ای سوی تو راه بمه از وی بر مراکر ره نوی رسم صاحب کشف
الحقایق بویله دیر که چونکم بر هدایت یافته اولان بنده هدایت طلب ایدن اندن
مقصود خود بینلک وخود پسندلکی کندودن نفی ایلمکدر وکندوی مهتدی
اولنلر و تقوی وطاعته اعتماد قلنلر زمره سندن بیلمکدر بلکه شول
جماعتدن بلمکدر که انلر همیشه ابلیس بر تلبیسک غوایتندن خایف اولورلر و
تقوی ودانشه اتکا ایلمدن نفرت قلورلر ست تکیه بر تقوی ودانش
در طریقت کافریست راه رو کر صد هنر دارد توکل بایدش پس اکثر
مفسرلر اهدنا ارشدنا وزدنا وثبتنا معنیلرینه اولور دیو سویلمشلردر
وبو اوچ وجه بواعتدن اوچ کروهه نسبتله قتیجوق خوب واقع اولمشدر
که انلردن برسی فمنهم ظالم لنفسه فهو مظهر اولان فنفسلرینه ظلم قیلان
اهل ضلالات واصحاب معصیت اولور که بونلره نسبت ارشدنا معناسی مناسب
کلور وایکنجیسی ومنهم مقتصد مقتضاسنجه متوسط الحال اولان طایفه در که
بونلره نسبت زدنا دیمک ملایم تر اولور که انهم فتیة امنوا بربهم وزدناهم هدی
ایتنک فحواسنجه هدایت اوزره هدایت اولمغه دلالت قلور واوچنجیسی
ومنهم سابق بالخیرات فحواسنجه راه خیرات وطاعاتده شول سابق اولنلر
عارفلردر که ثبتنا انلره نسبتله خوب اولور چونکه عالم وعابد اولنلر اهدنا
دیه لر انلره نسبت هدایتک زیاده لکی مراد اولور ویاخود هدی اوزره
مرتبه اولان برابتک حصولی مراد اولور وچونکه عارف واصل اهدنا دیه

اولان هدایتی طلب ایلمش اولور که حق تعالی انلر حقنده اولئك لهم الامن وهم
مهتدون بیوردی پس بوکونه طلب تحصیل حاصل اولور بوایه
ندمعنی افاده قلور پس بونه اهدنا ندمعنا ایدا اولمق کرکدر که
حتی تحصیل اولمق وهمندن خلاص اولنه علما بوسؤالدنجه وجوهله
جواب ویرمشلردر اولا تقدیر موجزده بوکونه جواب ویروب دیرکه
بندکان الهی سنورده اهدنا وغیردن اول انلره حق تعالی هدایتی عطا
قلمش وبونلره ازلده مهتدی اولمش ایدی اما حق تعالی بونلره بنه دعا
ایلمکه امر ایلدی تا ادعونی امرینه امتثال قلدلر ودعا ایدیجیلر ثوابنی
بوله لر نته کم مؤمنلر اللهم صل علی سیدنا محمد دیو پیغمبر حضرتلرینه اوزرینه
الله تعالی ایدصلوة ویرمکه دعا ایلرلر الله تعالی حضرتلری خود ان الله وملائكته
یصلون علی النبی ایتنک فحواسنجه اول حضرته علیه السلام صلوات الهی ثابتدر
اولور پس مؤمن اولنلر یا ایها الذین امنوا صلوا علیه وسلموا امرینه امتثال
ایدوب اللهم صل علی سیدنا محمد دیه سی صلوات ویرنلرک ثوابنی بوله لرن
اوتریدر وبعضیلرده نحی بویله دیمیشلر اکرچه مؤمنلر مهتدیدرلر
لکن طرق ضلالات چوقدر وقرینه ومکار اولنلره نهایت یوقدر
پس بونه کو یالسان حالله بوکونه تضرع ایلیوب دیرکه خداوندا دوستلرینی
بر یولده دعوی ایدرلر وشیطان ونفس وهوا وهوس دخی برآخر یوله دعوت
ایدرلر وبن بونلرک میاننده متحیر قالدم لطفکله نیکا بر یول کوستر که
عنان اختیار بعدوندن روب بالکلیه سنک جانبکه متوجه اولایم وماسلی ٥٥

مراد خدایا سنك سیركده بزی ثابت ایلیه تا بزم ظلمات احوالمزی بزدن بکلی
محو ایلیه سن و غواشی ابدان و علایق اکوانی بزدن ازاله قیله سن تا بز سنك
نور قدسكله مستضیء اوله لوز و سنی سنك نورکله کوروب مشاهده قیلاوز

ای راه بما نما زمانی
کاندر تو رسم دکر تو دانی
بی تو بتو کی توان رسیدن
هم از تو بتوان تر ابدیدن

بعض علما وجوه ثلثه دن غیری
اهدنانی برقاچ معنایه دخی حمل ایلیوب اکا مناسب معنالر ویرمشلردر
جمله دن بصایرده بویله دیرکه هدایت یول کوسترمك ویول آچمق و ارشاد و
دلالت ایتمکدر و اصلاح قلوب و الهام ایلمك و توفیق معنالرینه استعمال اولنور
اما توفیقه حمل اولنسه اکثر معانیء جامع اولوردی و لهذا امام راغب
اهدنا یی وفقنا دیمکله تفسیر ایلدی و معنی الهی راه راسته سلوك ایلمك
اوزره بزه توفیق ایله دیمك اولور و شیخ حضرتلری مواقع النجوم ده بیورمشلر
که طلب توفیق دعایی شاملدر هر کیم توفیق استیه جمله مطالبی استمش و جمیع
مقاصد و مراماتی طلب ایلمش اولور زیرا توفیق ربانی اولمیجه راه راسته
کتمك و مقصود و مراده یتمك هیچ بر کمسه یه میسر اولمز

ازین خجسته بجویم
غیر توفیق که توفیقم نماید ره بتحقیق
اکر توفیقت افروزد چراغم
زهر اندیشه باشد دل فراغم

و بدرقهء عنایت الهی بر کمسه یه قلاوز اولمیجه
و دلالت قلمیجه اول کمسه کندو مطلبنه و مقصدینه وصول بولمز

کر نه بهار لطف تو بوی هدایتی دهد
مرغ بباغ کی پرد کل بچمن کجا رسد
بدرقهء عنایت کر نکند هدایتی
جان غریب ماندکان سوی وطن کجا رسد

ملك توفیق

بعضیلر اهدنایی الهمنا و بعضیلر دخی علمنا ایله تفسیر ایلدیلر یعنی الهی
صراط مستقیمی بولمغی بزه الهام ایله و راه راسته سلوك قلمغی بزه سن تعلیم
قیل که سنك الهام و تعلیمك اولمیجه هر بر کمراه یول بولمز و هیچ بر کیمسه
سنك حضرتکه واصل اولمز دیمك اولور

کم شد کا نیم دربن تنکنای
ره نمایی که تو نجیره نما
هیچ یکان دروازه راه هیچ کاه
جز بتو سوی تو نیابند راه

بعض محققلر جمعیت ضمیر اهدنا جمیع طالبان هدایه
شمولنه او ترتیب دعالردر نتکم اکثر ینکانی نعبد و نستعین نك نونلری
مرور ایلدی کشف الحقایق صاحبی دیرکه اهدنا دعادر هر چند که
دعاء عام اولا اجابته اقرب اولور اعجاز البیانده صدر قونوی
حضرتلری بویله بیورمشلرکه عالم مستجابة الدعوه اولان بنده لردن خالی
دکلدر هر عصرده خدای تعالی نك بنده لری واردرکه انلر حضرت حقدن هر نه
استرلر اجابته مقرون اولور پس اهدنا صیغهء جمعله وارد اولدیکی تا محرومان حرم
الهی اولان عزیزلر دخی بربری فاتحهء شریفه یی قراءت ایلدکده ساير بنده لری دخی
دعاده شریك ایلیه تا فیض هدایة علی العموم ادنایی و اعلایی احاطه قیله و سحاب
عنایتدن باران بخشش و رحمت پیوسته و بالاید و اصل اولا

چو باران
فیض بخشش کرد ایید
از و محفوظ کردد کوه و صحرا
همی بخشد سوی باغ و سبزه بارد
که خاك شوره را هم تازه سازد
سحابی کو ز دریا مایه دارد
بویی سان فیض عامش در شمار است
پس از ابری که دریا قطره او ست
نجا محروم ماند دشمن و دوست

فصل صراطك اصلی سراط ایدی و بوکی

سرطدن اخذ ایلدیلر نتهکم سرط الطعام دیرلر یعنی بر کمسه انی ابتلاع ایلسه
پس مسافری بر لقمه یه و یولی لقمه خواره تشبیه ایلمش اولورلر که گویا یول مسافری
یودر و حاضرلرک نظرلرندن انی غایب ایدر پس بو کلمه ده حرف طا اولدوغی
واسطه ایله انک سیننی صاده بدل ایلدیلر اولجهتدن که سینک طا ایله
مجانستی یوقدر بلکه بونلرک میانلرنده مخالفت واردر نتهکم شرح
کبیر لامیه ده شاطبی بویله دیرکه سین بش صفتله طا ایله مخالفدر سکون و
تسفل و رخاوه و همس و انفتاح ده زیرا طا قلقله و استعلا و شدت و جهر
و اطباق صفتلریله موصوفدر پس بر کلمه ده ایکی ضدی جمع ایلمکی کراهت
طوتدیلر پس سین حرف ضعیف اولدوغی ایچون انی طا ایله مجانس بر قوی
حرفه بدل قلمق استدیلر پس سینه مناسبتی واردر و استعلا و اطباق
جهتندن هم طا ایله مشابهتی واردر پس سینی صاده بدل ایلدیلر تا بو ابدال
واسطه سیله کلمه ده اولان ثقل بوتتمی مرتفع اولوری بر گروه دخی صادی حرف
زاید اشمام ایله قراءت ایلدیلر و بر گروه دخی سینی خالص زاید بدل ایلیوب
قراءة شاذه ایله زراطا اوقدیلر و بونده اصل مشهور اولان اوچ نوع
قراءتدر قنبل ابن کثیردن و عدتی یعقوبدن سین ایله قراءت ایلدیلر اصل کلمه
اوزره و حمزه صادی زاید اشمام ایله قراءت ایلدی و باقی قرا صاد خالص
ایله قراءت ایلدیلر و صاد لغت قریشدر و سین لغت ابن قیس در
و زا قبیله عیندن لغت بنی عذره در صاحب کشاف بونلرک افصحی صاد خالصدر
که لغت قریشدر و مصحف امامده دخی صاد ایله واقع اولمشدر دیدی فناری

مرحوم

مرحوم تفسیر فاتحه ده بویله دیر که سینک تسفل و روحانی اولدوغی جهتدن
ضعفی واردر و طانک شدت و استعلاسی اولدوغی جهتدن قوتی
واردر چونکم بو محلده ایکیسی جمع اولدیلر و مقارنت قلدیلر قوینک
ضعفه قوتی طوقنب انی ضعفدن خلاص ایدوب حروف قویه و متعلیه دن
بر حرفه تبدیل ایلدی که او صاددر پس بونده تنبیه اولدی شو معنایه
که عجز بر ضعیف که بر قوی و عالی کمسه ایله مقارنت قلسه لابد شی کندو
مقارنتنک حکمندن اخذ قلور و اندن قوت اخذ ایلیوب انک ضعفی قوته
مبدل اولور نتهکم حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بو معنایه گوره
بیورورلر شعر نار خندان باغ را خندان کند صحبت مردانت
از مردان کند سیل چون امد بدریا بحر گشت دانه چون امد بمزرع بذر
گشت اگر بر راهبر و مقتدانک حمایتی اولمسه بو یولده سلوک میسر اولمزدی
و بر راهبینی و پیشوا بر طالب الدن طوتمیه و همت قلمسه او طالب منزل مقصوده
یول بولمزدی شعر مرد ره پیچ دامن مردی بگیر زنده دلی در غم مردی
بمیر دم زننک نفسی در نیافت کرنشد انکس که کسی در نیافت
لغت عربده صراط و سبیل و طریق و شعب و سرب مطلق یوله دیرلر و نهج و
منهج و منهاج و مرصد و مرصاد و شارع و جاده و محجه روشن و پیدا اولان
یوله دیرلر و بو جمله دن بو محلده لفظ صراط واقع اولمسنده نکته نه در دیو سؤال
اولنورسه امام فخر رازی تفسیر کبیرده بوکا جواب ویروب بیورورلر
و انما قال صراطا ولم یقل سبیلا لیکون لفظ الصراط مذکرا صراط جهنم فیکون

الانسان على مزید خوف وخشیة من مزلة القوم على هذا الصراط ای درویش
صراط ایکیدر بری جسمانیدر جهان روحانیده وبری دخی روحانیدر
عالم جسمانیده روحانی اولان صراطدن مراد بو عالم جسمانیده اولان
طریق قویم وشرع مستقیمدر واول عالم روحانیده جسمانی اولان صراطدن
مراد شمشیردن تیزتر وموییدن باریکتر اولوب دوزخ اوزره وضع
اولان صراط عقبادر که حدیث شریفده انک وصفی بویله واقع اولمشدر
قال رسول الله صلى الله علیه وسلم یوضع الصراط على سواد جهنم مثل حد السیف
المرهف ومن الناس من یمر کالبرق الخاطف ومنهم من یمر کالریح العاصف
ومنهم من یمر کالطیر ومنهم من یمر کجری الفرس ومنهم من یمشی على رجلین
الى اخر الحدیث پس انبیا واولیا انکله ذاهب اولدقلری صراط مستقیم اخرتده
اولان صراطک مثالیدر بو دخی بویله دوزخ نفسک اوزرینه قورلمشدر
انکله روندهلری نیجه کونا کوندر ایسه بونک روندهلری دخی انواع اوزرهدر
بو قوم قوت عشق ومحبتله برق تابنده کبی کچرلر وبر بولکی دخی جناحین
علم وعمل ایله طیور پرنده کبی اوچرلر بر طایفه سوتا سالما مشی ایدرلر
بو محله مناسب اولان کلمات وتحقیقات طریقت ناممکن اولنده ذکر
اولنمشدر اینه طلب اولنه پس هرکم بو بنده صراط شریعت اوزره استقامت
طوتمیه یارین صراط قیامت اوزره اول مستقیم اولمز وجحیم دوشمدن
وعذاب الیمه مبتلا اولمقدن نجات بولمز چونکیم بر بنده صراط فانیده یعنی
او قومه دنن صراط خاتمهده یعنی یادا ایلیه البتته انک طاعته واستقامته توجه

زیاده

زیاده اولور ورور وروز وشب معاصیدن پرهیز قلوبر تا اولکون منزلت قدم واقع اولمیه
دیو بو بنده اولان صراط اوزره قدم استقامتله کیدر وبو کون شرط طریقتی بیله کتوره
سقوط وعثاردن بغایت حذر ایدر هرکه اینجا راست رفت انجا نو اندر رفت
بو نی بر خوشیجه یعنی انی دخی بر خوشیجه کچر وبونده هر نه اکر سه انک محصولنی انده بیچر
کما قیل سـ میوه خواهد چیدن انجا هر که اینجا دانه کشت مرد خواهد یافت
انجا هر که اینجا کار کرد نیک بخت انست که فرصت بیش برد غافل از روی
کسالت کار خود دشوار کرد عارفلر بیورمشلر صراط متصور اولمز الا بد ایتله
نهایت اورتاسنده واحاده وکلی اشیانک بدایتی کیمدن ونهایتی دخی کیمه اولدوغنی
بلور نته کم اعجاز البیان صاحبی بیورمشلر حق تعالى جمله اشیایی احاطه ایلدوکی
والله بکل شیء محیط ایتنک موجبجه ثابتدر پس بو احاطه وجودی علماء صراطک
منتهاسی هر سالکک غایتی اولور کما قال الله تعالى صراط الله الذی له ما فی السموات
وما فی الارض الا الى الله تصیر الامور سـ هر جا قدمی زدیم در کوی تو بود
هر کوشه که رفتیم هیای سوی تو بود کفتم مکر سوی حق کر راهی هست هر راه
که دیدیم همه سوی تو بود فصل مستقیم مستقامت دندر راست اولوب طوغری
طورمغه دیرلر ومستقیم اصل اشولکسیه دیرلر که حجت وبرهانله ثابت وقایم
اولوب مکاره کرکیدی انی زایل قلمیه وغدارلرک مکر وحیله سی انی ور طرهء
شکوک وشبهاته صالمیه تفسیر کبیرده دیرکه اهل هند سه خط مستقیم ایکی
نقطه میاننده واقع اولان خطوطک اقصر یعنی دیدیلر پس صراط مستقیم
مقصوده موصل اولان جمیع طرقک اقربی صراطیم سالعدنکلر ولکریدی دودو

درازدر اما بو واحت بركة هدايت كامله حضرت محمدي و دلالت شامله جناب احمدي
ايله طريق اقرب ميسر اولمشدر حتى اول طرفك سايرلري يا اندابر مرحلهٔ مقدم بونك
سالكلري منزل مقصوده واصل اولورلر و لهذا نحن الاخرون السابقون دينلمشدر
بو معنايه اشارت قلديلر بيت كر نكند لطف تو راهي بعيد زود بمنزل
نتواند رسيد فصل مشايخ عظام استقامت طعامده و شرابده و عقيدده
و اعمالده و احوالده و اقوالده و خصالده بلكه هر شيده افراط و تفريطدن
حذر ايتمك و سلوكده استوا قصد ايلمك ايتمكدر ديمشلردر نتهكم الاستقامة هي قصد
الاستواء في السلوك ديو تحقيق ايلمشلردر پس هر مرشد رهبر اولنلر
طالب و مسترشد اولان كمسه لري بو استوا و اعتدال مرتبه سنه ارشاد ايلمشلر
و بو بابده بو سوزي ايلمشلردر بيت تحقق بجز استقامت نخواست
كه بي استقامت نشد كار راست ره استقامت رواي بوالهوس كه اين
ره ره مستقيم است و بس راه مستقيمك تحقيق و بياني طريقت نامه اولنده و استقامتك
انواعي بشنجي قسمنده باب ثالثنده درجهٔ خامسده ذكر اولنمشدر
اول محللرده طلب اولنه اما بونده بر مقدار بعضي محققينك قوللري نقل
ايليلم تا مراد معلوم اولا امام حجة الاسلام حضرتلري بيورمشلر صراط مستقيم
اخلاق متضاده ميانندهٔ اولان وسط حقيقيدن عبارت اولور مثلا
تبذير ميانندهٔ اولان سخا كبي و دخي شهوت ايله خمود ميانندهٔ اولان عفت
و تجبر ايله خساست ميانندهٔ اولان تواضع كبي كه اخلاقدن هر برينك بونلر
كبي افراط و تفريط طرفي مذمومدر و هر ايكيسنك ميانندهٔ و سطلري كه

حميده

حميده و ذميمه دن انكله ممتاز اولور نتهكم آيات قرآنيه ده حق طريق وسط
و اعتدالده رعايت ايتمكه و اخلاق متضاده نك ميانندكي تمكه اشارت بيورلمش
كما قال الله تعالى و لا تجعل يدك مغلولة الى عنقك و لا تبسطها كل البسط و قال
الله تعالى و لا تجهر بصلاتك و لا تخافت بها و ابتغ بين ذلك سبيلا و قال تعالى الذين
اذا انفقوا لم يسرفوا و لم يقتروا و كان بين ذلك قواما احاديث و اخبارده دخي بونك
امثالي چوق واقع اولمشدر نتهكم طريقت نامه نك اولنه قريب باب ثانينده خلافت بياننده
بر مقدار ذكر اولنمشدر آنده طلب اولنه اگر نبي حضرتلرينك اخلاق شريفه و اوصاف
لطيفه سنه نظر اولنسه و آيات كريمه دن و بعض وقتلري احاديث شريفه دن اول
حضرتك خصال حميده سي اوزره اولدوغي معلوم اولوردي ما زاغ البصر و ما طغى
آيه كريمه سندن مهم بو معني ظهوره كلوردي كه اول حضرت مميت طريق اعتدال اوزره
ثابت اولوب افراط و تفريط طرفلرينه ميل و التفات ايلمكدن اجتناب ايلمشلر و خير
الامور اوسطها ديو سويلمشلردر كبراء دينك بر نيجه سي بيورمشلر الطرق الى الله
بعدد انفاس الخلايق بو صحيح الله تعالى حضرتلرينه يول غايت چوقدر و مراد اسماء
الهيه در بو اسمك مقتضاسي حسبيله در زيرا هر اسمك بر مظهري واردر كه اول مظهر
اول اسمك تابعي و هم بو محكومدر چونكه دوكلي اسماء ذاته منتسبلردر و اعيان
موجودات ايسه اول اسمايه مستندلردر و اسمانك جمله سي الله اسمنده منتهيلردر
پس بو اسمانك طرقندن سالك اولنلرك جمله سي معلم سر بولنده اولورلر و الله تعالى
جمله طرق متعدده و سبل متفرقه نك نهايه و غايتي اولمشدر نتهكم شيخ حضرتلري
نقش فصوصده غاية الطرق كلها الى الله فالله غايتها بيورمشلردر و بو محله

مناسب ولان تحقیق نقش فصوصدر اولان شرح حرف دهبو دیده ذکر اولنمشدر ؛
انده طلب ولندوغی بونده مثلا جامی حضرتلرینک مناجات طریقیله اوزره بیوررلر اول
معانی بونلردن مستفاد قلنور ؛ بیت یا رب روی بتو است از همه سوی ؛
همه را روی بتو است از همه روی ؛ همه در راه وره می جویند ؛ ز غمت ناله وآه
می کویند ؛ مبتدی حیرت زده نو جوی کنان ؛ نعرهٔ اهدنا الصراط زنان ؛ منتهی
در سجود بین یدیک ؛ کفته کیف الطریق رب الیک ؛ قطع این ره براه بیمانی ؛
کی توان کرد تو راه نمایی ؛ بنما ره که طالب راهیم ؛ ره بسوی تو از تو میخواهیم ؛
اللهم اجعلنا من المهتدین ؛ ولا تجعل من الضالین المضلین ؛ بحرمة من هدیته
بك الیك یا ذا القوة المتین برحمتك یا ارحم الراحمین **اصل سادس**
صراط الذین انعمت علیهم آیهٔ کریمه سنك بعض حقایق ودقایقی بیان ایدر ؛ علما انك
صراط لفظنك تکرار ذکر اولنمسندن بر نیجه سوزی واردر ؛ مفسرلرك اکثری بونك
اوزرینه درکه صراط ثانی صراط اولدن بدل کلدر وتکریر عامل حکمنده در تقدیر کلام
اهدنا صراط الذین انعمت علیهم دیمك اولور ؛ وبدلك فایده سی مسلمانلرك طریقی
اکد وجه اوزره اولان استقامتله مشهود اولدوغی اوزره توکید وتخصیص
اولور ؛ اول جهتدنکه تفصیل بعد الاجمال ده مبالغه زیاده در که مجرد تفصیلده
اولمیور ؛ مثلا بر کمسه سن اسخی مردمك اعلمی واکرمی اوزره دلالت ایدیم که اول
فلان دیسه ابلغ اولور ؛ سنك ایو سخی فلان اعلم واکرم اولان تحمید دلالت
ایلیم دیدیکمزکه صورة اولین موصوف اولدیکی ذکر اولنمشدر ؛ بری مجمل و
بری مفصل ؛ پس بو محلده دخی صراط ثانی تفصیل صراط اولدر که اول سبیل

اجمالده ذکر اولنوب بو اکا تفسیر وبیان واقع اولمشدر ؛ بحر الحقایق صاحبی
بویله دیرکه تکرار صراط اکا اشارتدر که یول ایکیدر ؛ بری بنده دن حقه واردر
وبری دخی حضرت حقدن بنده یه کلان یولدر ؛ اما شول یول که بنده دن حضرت حقه
واردر ؛ بغایت بیمناك وهلناك یولدر که ره زن اولان شیطان لاقعدن لهم صراطك
المستقیم ؛ آیتنك موجبنجه بو یولده بنی آدم ایچون اوتورمشدر ؛ پس لآتینهم من بین
ایدیهم ومن خلفهم وعن ایمانهم وعن شمائلهم آیتنك مقتضاسنجه بو یولده اوکندن
واردندن وصاغندن وصولندن کلوب نیجه راه رولری یولدن اورمشدر ؛
بو یولده قتی آزدر که ره زن النده قورتلمشدر ؛ مقصوده واصل اولمشدر ؛
بیت هزاران تشنه دربیزه فروشد ونمیدیدند ؛ زبوی وصل نسیمی
زکوی دوست نشانی ؛ اما شول بر یولکه حضرت حقدن بنده یه کلور انده خوف
وخطر ونه شر وضرر اولور انك سایرلری رفیق بدرقهٔ سلامت وسالکلری مظهر
نعمت وکرامت اولمشدر ؛ بونکله رونده لر نیجه بر ایتدن نهایته دك جذبهٔ عشق
ومحبت وسلسلهٔ عنایتله چکوب مقصوده واصل ایدرلر ؛ نته کم حضرت مولانا قدس
سره بو معنایه اشارت ایدوب بر غزل رعناسنده بیوررلر ؛ بیت ای آنکه ماه دلی
کشتی بس محابا میکشی ؛ تو آفتاب وما چو نم مارا ببالا میکشی ؛ هر سالکی افسرده را
اندر کشش جان میدهی ؛ زین ابنان غصه را سوی تماشا میکشی ؛ زاهد زکوی شش
دم زند عاشق بدان اندر جز کشش ؛ تا کرد جان کوشش کران مارا تو دریا میکشی ؛
فصل الذین اسم موصولدر وموصولات مبهمدر وناقصه دخی دیرلر صلهسنه
انك مخاطب وزره ابهامی اولدوغندن وبی وجود صله ناقص کلدوکندن اوتری

موصول لغتده پیوسته اولمشه دیرلر واصطلاحده شول اسمه دیرلر که کلامدن
جزء تام اولمیه مکر که صله ایله وانکا عاید بر ضمیر لکه اول ضمیر انی اول موصوله ربط
ایلیه وانک صله سی جملهٔ خبریه کرککه کرکه موصولده اولان ابهامی ایضاح ایلیه که موصول
مبهم در البته بر موضحه محتاجدر پس بونده الذین موصولدر وانعمت علیهم جملهٔ
خبریه در که انک صله سیدر وضمیر جمع موصوله عایددر که والذین ذکر برای جمع مذکر
وضع اولنمشدر ای عزیز چونکه موصول بدون صله تمام اولمدوغی بیلدک پس
بو موزی دخی بیلکه جمیع موجودات ومکونات موصولات مثابه سنده درکه صلهٔ
فیض رحمانی انلره پیوسته اولمدیجه انلر صلهٔ ربانی وفیض رحمانی واسطه سیله
تمام وجود بولورلر اکر بو صلهٔ ربانی وفیض رحمانی واسطه سیله تمام وجود بولمیه‌لر
اکر بو صلهٔ رحمانی انلره مواصله سی اولمیدی هنوز کتم عدمده صفت ابهام ونقصان
موصوف اولورلردی ومعلوم قلدلر جمله بودیم نهان در عدم اباد وهی جلوه
کردی وهمه را بظهور اوردی ذره‌ها کم شده بود نه بخورشید وجود همه را
بر همه فی الحال مهیا کردی موصول جملهٔ خبریه سز تمام اولمدوغی کبی انسان که
اشرف موصولات عالمدر تمام اولمز وکمال بولمز مکر شول جمله موصول اولا ومقارنت
قلکه انلر وصال الهیدن جمله خبردار اولالر وانی دخی کندولره موصول اولدوغی
سببیله بدایت ونهایت کاردن باخبر قلالر وضمیر مستتر لرینه انکا عاید ایلدکلری
واسطه ایله انی معرفته مقامنده کتورهلر وتعیین دخی ایده سند نیوره‌لر فصل
انعام واحسان جهتندن غیره ایصال نعمت ومنفعت ایلمکدن عبارتدر
کشف الحقایق صاحبی بویله دیرکه انعام الهی بهمان منعم علیک وجود حادث

موقوف

۱۰۸ 108

موقوف دکلدر که انک وجودی هنوز عدمده ایکن او افاض مطلق نعمت الاول انعام
عمیله انی تنکنای عدمدن حقارت ساحهٔ وجوده کتوردی نعمت حیات که اصل
جمیع نعمدر انکا ارزانی قلدی کما قیل من نبودم که نعمتم دادی وز عدم این
فرستادی این زمان هم در یع سرای هوس دمبدم تو نعمتم تو بخشی بس
وصاحب احقاد نعمتی بوکونه تعریف ایلیوب دیرکه اصل نعمت کرامت طریقیله اولا
شول بر لذتدر که حسن عاقبته مقرون اولا انی دیلر بر نعمت که مستتبع محنت اولا انی
الحقیقه انکا نعمت دیمکه لایق اولمز نتنکم لا خیر فی لذة من بعدها النار دیدیلر
پس اصل نعمت شوایب محنتدن صافی وغبار نقمتدن خالی اولاندر ولهذا حضرت
نبی علیه السلام اللهم لا عیش الا عیش الاخرة بیوردیلر که عیش اخرت اصلا
زوال وفنا قبول ایلمز اما عیش دنیا زحمت ونیشدن خالی دکل وفنا وزوالدن
بری وصافی دکلدر بلکه نظر اطنه بلا ومحنتله طولمش وانک شربت ولذتی زهر
شقتله مشوب وممزوج اولمشدر هر منفعتنه بر مضرت مقارن اولوب هر نعمتی
نقم الملدو تلخ وبی ذوق ایلمش وهر قنغی شهرنزه قریه سنه وارور داخل
اولسک انی دخی بلا ومحنتله احاطه قلمش کورهسن مصر وی از نیل
بلا موج زن یوسفش الوده بخونین کفن موصل او بی سر کوی فراق
موعد او بی سر راه نفاق هر ستم او هر کف زال ستم بیر دحها ونیز زبون
الم شادی او مایهٔ غم امده صحت او عین الم امده دیمشدر بیضاوی
حضرتلری انوارده بیوررلر اکرچه نعم الهی وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها
موجبنجه حد وحصره صیغمز اما ایکی جنسه منحصر اولور اولا انعم دنیاوی در

طرف

بودخی ایکی قسمه منقسمدر که انک بری وهبی وبری دخی کسبیدر ٭ وهبی دخی
کیروایکی نوعدر برنسی روحانیدر مثلا روحه لطیفه بدن کثیفه نفخ قلمق
وانک باطننی عقل شریف ایله اوکا تابع اولان فهم وفکر ونطق کبی قوتلر ایله
دخی بونلر امثالی اولان قوت ایله اشراق ایلیوب منور ایلمکدر ٭ وبرسی
دخی جسمانیدر ٭ وجسمانی اولان مثلا تخلیق بدندر کی ودخی اول بدنده
حال اولان قوتلری خلق ایلمک ودخی اکا مناسب اعضانی وصحت وسلامتدن
عارض اولان هیئاتلری خلق ایلمککبیدر ٭ اما کسبی اولان رزایل اخلاقدن وذمایم
اوصافدن تزکیهٔ نفس ایلیوب انی ملکات فاضله وصفات کامله ایله تحلیه قلمقدر ٭
ودخی بدنی هیئات مطبوعه وحلی مستحسنه وحصول جاه ومال ایله تزیین ایلمکدر
وبونلره مشابه اولنلر هپ کسبیات جمله سندندر ٭ وثانیا نعم اخرویدر وغفران
الهی ورضوان پادشاهیدر ٭ وابد الابدین اعلای علیینده ملائکهٔ مقربین
ایله بر مقامده اولمقدر ٭ وبو ایتده اولان انعامدن مراد قسم اخیردر واحوال
اسبابه دنیویهدن اول نعمته ایلتدن وسیله اولان هپ نعیم اخروی قسمندندر ٭
کما قال علیه السلام نعم المال الصالح للرجل الصالح نته کیم حضرت مولانا قدس سره
دخی بوکا مناسب بیورمشلردر ٭ مال را کز بهر دین باشی حمول ٭ نعم مال
صالح کفتش رسول ٭ اب در کشتی هلاک کشتی است ٭ اب اندر زیر کشتی
پشتی است ٭ صراط مستقیم اهلنه خاص اولان نعمتلر بونلردر که ذکر اولندی
وبونلردن ماعداده کافر ومؤمن شریکلردر ٭ صاحب کشاف وابو السعود
افندی تفسیرلرنده دیرلرکه اطلاق نعم قصد شمول ایچوندر ٭ زیرا نعمت اسلام

کلی نعمتک عنوانیدر ٭ بر کمسه نعمت اسلامه واصل وفایز اولسه کلی نعمته مستحق وحایز اولمش
اولور ٭ علما انعام الهیدن مراد اهل ایمانه مخصوصدر ٭ ویا خود کافرلره ومنافقلره
دخی شامل اولورمی دیو اختلاف ایلدیلر ٭ معتزله دیدیلرکه انعام الهی ایمان
مؤمنلره مخصوص دکلدر ٭ بلکه اهل خیر واهل شردن دوکلی بشره
نعم ربانی شامل اولور ٭ کما قال الله تعالی وکنتم امواتا فاحیاکم وقال ایضا خلق
لکم ما فی الارض جمیعا بونلره مانند دخی نیچه ایتلر وارد که نعم الهینک جمله یه
شامل اولدیغنه دلالت ایلر ٭ اما اهل سنت دیرلرکه کفار وفجار نعم الهیه دن
بهره طوتمزلر ٭ زیرا کرچه انلر هم انعام الهی ایله منعم اولور دیوانلره دخی
انعمت علیهم ایتنک مفهومی التنه داخل طوتمق لازم کلوردی ٭ پس حق تعالی بندهء
اهدنا صراط الذین انعمت علیهم دیر طریق کافران وفاجرانی دخی استدعا ایتمش
اولور ٭ بو ایسه راست کلمز اما کافرلرک وفاجرلرک دنیاده اولان نعمتلری
اخرتده نعمتلرینه نسبت قدر وقیمت طوتمز ٭ کما قال النبی علیه السلام لو کانت
الدنیا تزن عند الله جناح بعوضة ما سقی منها کافرا شربة ماء وعاقل
ودانا اولان فاسق وفاجرک نعمتنه غبطه هم ایتمز کما قال علیه السلام
لا تغبطن فاجرا بنعمة فانک لا تدری ما هو لاق بعد موته ان له عند الله
قاتلا لا یموت یعنی النار ٭ رواه ابو هریره پس نعمت اسلامدن قطع نظر
مجرد نعمت دنیا یی نعمت عد ایلمک تحقیقه اقربدر زیرا ٭ نعمت
آنست که اراسته باشد بکمال ٭ نه که از پی بود شر افت ونقصان وزوال
دیمشلردر ٭ وحقیقت بو درکه بو ایتده اولان انعامدن مراد انلم

انعام

خاص دركه انلر خواص حضرت الهيه اولنلره مختص در اكرجه بو ايتك مفهومي
خداي تعالى نك انعام ايلدوكي بنده لرك جملهسنه عام و شامل دركه الذين عموم
اقتضا ايلر و انعمت حرفي نعمت مطلقهيه دلالت قلور و لكن بو نعمت ايكي
وجهله مقيد اولور برى مطلعده سؤال هدايت و بري دخي مقطعده
غير المغضوب عليهم ولا الضالين ديكله استثنا ايلمكدر اما محققلر
ديديلر نعمتي مطلق قودوغى اوزره مطلوب كمال استغراق اولور پس مراد
نعمت كامله اولور و كمال نعمت بنده نك خاتمهسي اسلام اوزره اولور و نعيم
حقيقي اني جنت اعلايه ادخال قلمقدر كما قال صلى الله عليه وسلم من تمام
النعمة دخول الجنة والفوز من النار رواه الترمذي عن معاذ رضي
كبرايه ديديلر نسبي بو محلده بيورديلر غيريلر حضرت حقدن نعمت طلب ايلهلر
سن توفيق شكر طلب ايله كه شكر طلب ايتمك جميع نعمتلردن عظيم ترين نعمتدر
و محققلر قتنده شكر نعمتدن مقدمدر كما قيل س كرم نعمتي داد خواهي
بخشنت بشكر خودم ده زباني درست خواجه خسرو دخي
بو محلده مناسب بيورديلر س نعمتم انكاه رسان بي قياس كرد مي
اول دل نعمت شناس زين تن روزي خور و عصيان غاي
دور كن انديشه كفران نماي علما منعم عليهم اولان طائفهده اختلاف
ايلمشلردر كيمسي بونلردن مراد قوم موسى و عيسى در قبل التحريف
والنسخ ديشلر و كيمي دخي مراد اهل بيت رسول و كيمسي اصحاب
كرام اهل سنت و جماعت در ديو سويلمشلردر اما اكثر مفسرلرك

قولي سوره نساده اولان شو ايتهكه عدده منكور اولان ذوي طائفه دركه حق تعالى
انلر حقنده بيورديلر فاولئك الذين انعم الله عليهم من النبيين والصديقين
والشهداء والصالحين وحسن اولئك رفيقا بو ايتك ما قبلي بو معنايه اشارت
قلوركه ولهديناهم صراطا مستقيما بيوردي تفسير عرايسده بويله ديركه بو
انعامدن مراد قضايه رضا ويرمك انعامیدركه بو انعام مظهر اولان سالكلر
مضار و مسارده كندو اوزرلرينه مرنه مقدار اولورسه واضح اولورلر
و رسم سخط نقش جزعي صفحات حاللرندن محو قلورلر زيرا بلورلركه
و فعور فرياد و فزع و اظهار خشم و جزع جبين احوال اوزره مسطور
و مقدر اولان ارقامي تغيير ايلمز س قلم بتلخي و شيرين بخاي پس رد فنست
الكرش بنشيني قضا جه غم دارد شيخ ابو العباس قصاب بويله ديركه
مرحالده انا انده حضرت حقه خوي ايلمك كركدر و الا همیشه رنجده اولور
زيرا حضرت حق بندهم رضا من ويا سخطن احيون كندو قضا و قدرني تغيير
ايلمز پس بر كمسهده قضايه رضا بولنمق عظيم نعمت و راحت اولور
شول كمسهلرك اينهسي بلاده مبتلي نك جمالني كوروب انلره بلا هرتن راحت
و خوشترين نعمت اولور و نحي بو بيتدن معلوم اولور س تير كر شصت
نو مي ايد برون كو بر بر از سينه من جو خون حقايق قرائنده
بويله ديركه بو منعم عليهم اولان طائفهدن مراد شول فاني في الله اولان و بقا
بالله ايله اتصال قلان اهل ولايت و اصحاب عنايت اولورلركه حق تعالى
بونلري كندو وجودلري قيدندن خلاص ايدوب كندو ايله قايم قلدي

حتّى بونلرک شو لنده دام و قید بالکلیه کیدی ٭ و جناب حق بونلرک شهباز همتلرین
وارواح پرعزیمتلرین مضایق مکر واستدراجدن خلاص ایدوب فضای سرّ منه
وابتهاجه واصل ایدی بونلر لا خوف علیهم ولا هم یحزنون آیت کریمه سنک مفهومنه
مظهر اولدیلر ٭ و دخی انّ الذین سبقت لهم منّا الحسنی اولئک عنها مبعدون
آیت کریمه سنک فحوی اسنجه الله تعالی حضرتلرینک حسنا بی سابقه بی بولوب عذاب و
عقابدن نجات بولدیلر ٭ وجهنمدن برمرتبه بعید اولدیلر که انک صوتنی دخی
ایشتمدیلر ٭ بونلر شول عاشقلردر که همیشه حق تعالی انک مشاهده سندن محظوظ و
ما درلر اولادلرینی ضررلرندن حفظ ایلدکلری کبی حق تعالی هم بونلری حفظ ایلیوب
عین عصمت وعنایت ایچره بونلر محظوظلردر ٭ نته کم شیخ سعدی بو بیتلر ایله
بوکره یسرا اشارت ایلیوب بیوررلر **بیت** چو طفلی در آتش نداردخبر ٭
نگهدار دشن مادر مهرور ٭ بس انکه درو جلمستغرقند ٭ شب وروز
در عین حفظ حقند ٭ اللهم کلنا کالطفل الصغیر ٭ ولا تکلنا الی انفسنا طرفة
عین ولا اقل من ذلک یا معین و یا نصیر ٭ انک علی کل شیء قدیر وبالاجابة جدیر ٭

اصل سابع غیر المغضوب علیهم ولا الضالین آیت کریمه سنک تفسیر و
تأویلن بیان ایلر چونکم نعمتلرک کاملتری شول نعمتدر که منعم علیه در اصلا سلوب
اولمیه و بو سبب ایله منتفع ومتمتع اولوب منعم علیه اندن محروم قالمیه لاجرم عنایت
ازلیه لرینه تعلیم و تلقین ایلیوب بیوررکه عبادی منعم علیهم اولان
انبیالرک طریقنی استهدا استدعا ایلدکدن صکره نیدزبان تضرع علد
طلب ایلمکله ایلیه سیزی مغضوب علیه اولان بیکانه لرک روشندن وضال و

کوراه

کوراه اولنلرک کیدیشندن نکاه طوتم و سیزه نعمت ابدیه وسعادت سرمدیه ویرن اکوب
همیشه مغتنم ایدوب **فصل** غیر کلمه سی مخالفتده مثل کلمه سی مشابهت اولدوغی کبی نته کم
هذا غیر ذاک دیرلر اول کلاه انک غیریدر دیمک اولور ٭ و هذا مثل ذلک دیمک شو انک
مثلیدر دیمک اولور ٭ و غیر المغضوب بدلدر ٭ و یاخود صفتدر ٭ بدل اولدوغی
اوزره تقدیر کلام اهدنا صراط غیر المغضوب علیهم و غیر الضالین دیمک
اولور ٭ یعنی الهی بزه مغضوب علیهم و دخی ضالین اولمیان انعام و احسان
محللرینک صراطنی هدایت ایله که تحقیقا انلر غضبدن و ضلالتدن سالم اولنلردر ٭
دیمه کبی افاده قلور ٭ و صفت اولدوغی تقدیر اوزره معنی نعمت مطلقه ایله که
مراد انلر ایماندر غضب وضلالتدن سالم ولنک ما بینی جمع ایلیان کمسه لرک
طریقنی بزه هدایت ایله دیمک اولور ٭ صاحب مدارک بو یله دیرکه غیر لفظنک
الذین یه صفت واقع اولمسی نیچون که الذین معرفه در و غیر ایسه اضافتله
معروفه لک کسب ایلمز دینور ایسه جواب اولدر که انلر اوتوری صفت واقع
اولدیکه چون غیر ایکی تضادک میاننده واقع اولسه واول ایکیسی معرفه اولسه لر
انلردن بر بینه اضافتله تعرف ایلر ٭ مثلا عجبت من الحرکة السکون کبی پس منعم
علیهم و مغضوب علیهم ایکیسی بر بر لرینه ضدلردر ٭ زیرا الذین نکره یه
قریبدر که انکله برقوم باعیانهم مراد اولنمدی و غیر المغضوب علیهم معرفه یه
قریبدر ٭ اضافت سببیله اکا حاصل اولان تخصیصدن اوتوری ٭ پس
بونلردن هر بر یسندن من وجه ابهام و من وجه اختصاص وار در ایلدوکچه
بونلردن هر بر یسندن مستوی اولورلر ٭ واو کلمه علیهم مفعولیته اوزره

محلا منصوب ولکن غیر علیهم فاعلیتله اوزره محلا مرفوع اولور صاحب تیسیر
بویله دیرکه غیر اوچ وجه اوزره کلور اولا مغایرة معناسنده که انک
فارسیسی جز در لتعتدی علینا غیره ایتنده واقع اولان کبی وثانیا
لا معناسنده کلور وانک فارسیسی نه دیمک اولور فمن اضطر فی
مخمصة غیر متجانف لاثم ایتنده واقع اولان کبی وثالثا الا معناسنده کلور
وانک فارسیسی مکر دیمک اولور فما وجدنا فیها غیر بیت ایتنده واقع
اولان کبی وبونلرک اوچ معنی اوزره بلا استعمال اولنمق قابلدر اکر مجرور
اولورسه نفی ومغایرة معنیلرینه اولور واکر منصوب اولورسه استثنا
معناسی مراد اولور فصل غضب لسان دانشده اولنلرک اصطلاحنده ارادت
انتقام وقننده دم وقلبک غلیان وفوران ایلمسندن عبارت اولورکه قچن
نفس برکمسه یه کین وانتقام مراد ایلسه اول حینده انکه درونند آتش خشم
افروخته اولوب قاننی جوشه کتورور وادخان مظلم درونندن ممتلی دماغه
مصعود قلور وکار فرمای مملکت وجودی اولان عقل نورانی انکله تیره
ومحجوب اولوب تدبیر وتدارکدن کیرو قالور پس طبیعت شیطان صفتلویله
وسباع خویلیله متصف اولور مث خشم وکین وصف سباعست و
دواز هرکرا خشمست وکین هست از بداز پس عواز که معنی این خشم
کشت وصف زشتش از سبع هم برکذشت پس بو صفت انفعالدر وبغایت
مکروهدر وحق تعالی حضرتلرینی بوکونه صفتدن تنزیه ایلمک واجبدر اما
چونکم حق تعالی غضبنی کندویه اسناد ایلدی نته کم کامنده دیو سویلدی

پس غضبی بر وجه اوزره تأویل ایلمک کرککه حضرت حقه اسناد صحیح اوله بعضی علما
مطلوع صفات الهیه نک بیاننده وتأویلنده شروع ایتمیوب وانک بواطننی تفتیش ایلمیوب
همان ظاهرینه ایمان کتورمشلردر نته کم طوالعده بیورلر غضب ورضا ورحمت
ومحبت ودخی بونلر امثالی اولان صفتلرکه قرآن عظیمده وحدیث رسولده واقع
اولمشدرکه هیچ برکمسه لایق اولنمزکه بیدانش انی تأویل ایلیه وکندونک عقل
رایی اوزره اکا بر معنی سویلیه بلکه مکلفه لازم اولان اکا ایمان کتوروب وانک
حقیقتنی حضرت حقه تفویض ایلمکدر اما بعضی محققلر بویله دیدیلرکه صفات
الهیه نک معناسنده وتحقیقنده کتاب وسنته موافق خوض ایلمک وانک مشکلاتنی
اهل عقاید حل ایدوب سویلمک جایزدر پس بو محلده صفت غضبک بدایتی
وار ونهایتی واردر انک بدایتی انفعال ونهایتی ارادت انتقامدر چونکم
حضرت حقدن غیریی بو صفتله توصیف ایلمک لازم کلدی مراد یا انک بدایتی ویاخود
منتهاسی ویاخود هر ایکیسی مراد اولور واکرچه حق تعالی حضرتلرینی بو صفتله
وصف ایلمک لازم کلورسه منتهاسینه حمل اولنمقدن غیریه قابل دکلدرکه اندن
مراد ارادت انتقام وعقاب اولور ولهذا اسماء حسنیده لفظ منتقم واقع
اولدی ولفظ غضوب وغضبان وارد اولمدی وانتقامک معناسی موجب
انتقام اولان اعمالی اوزره عقوبت ایلمک اولور پس غضبی ارادت انتقامه
حمل ایلدکلری کبی نفس عقوبت اوزره دخی اطلاق ایدر فصل ولا الضالین
لا غیر ده اولان معنانینی تأکید ایچون اولورکه لاغیر معناسنده هم کلور نته کم
فمن اضطر غیر باغ لا باغیا دیمک اولور زجاجدن بویله نقل اولنورکه چونکم

غیر معنی لا اولا انکا اوزرینه لا ایله عطف جایز اولور کانه لا المغضوب
علیهم ولا الضالین دیمک اولور وبعضیلر دخی لا بونده غیر معناسنه در
دیدیلر نته کم حضرت عمردن وحضرت علیدن هم غیر المغضوب علیهم وغیر
الضالین قراءتی روایت اولنمشدر صاحب تیسیر بویله دیرکه لا بونده
زایده در تقدیر کلام غیر المغضوب علیهم والضالین دیمک اولور اما بونده
لانک ایرادی اولنمسی ضالین لفظنی الذین اوزره عطف اولمدن احتمالنی
دفعدن اوتوری اولور ومعنی صفت مغضوبیتله متصف اولنلرک یولنی
دکل وسمت ضلالتله متسم اولنلرک یولنی دخی دکل بلکه انبیا واولیادن منعم
علیهم اولان اهل عنایتک یولنی بزه هدایت ایله دیمک اولور ضلالت
اصلنده هلاک اولمق ومحو وناپدید اولمق معنیلرینه در نته کم ضل الماء
فی اللبن دیرلر یعنی صو سوت ایچنده ضایع اولوب ناپدید اولدی صاحب
تیسیرک قولی اوزره ضلالتدن مراد کفردر که نعمت ایمان مقابله سنده
واقع اولمشدر شقاوت وخسارت وکمراهلک ونا امیدلک معنیلرینه
هم کلور بونده بو ذکر اولنان معنالرده استعمال اولنمق هم جایزدر
اما اصح اولان ایدی نادن مفهوم اولان هدایت مقابله سنده واقع اولدوغی
ملابسه ایله غوایت معناسنه حمل اولنه محله مناسب اولوردی

فصل علمادن بر جماعت بو ایتی عموم اوزره حمل ایدوب دیدیلر مغضوب
علیهم مطلوب راه راستدن عدول ایلین طایفه در پس مؤول اولان
صراط شول کروهک صراطی اولورکه انلر انندن عمدا وخطاءً نه عدول

بعیدوز عدول قریبله مطلقا عدول قریبله مطلق عدول ایلمه مشدر واکثر مفسرلرک
قولی بونک اوزرینه درکه بو ایکی فرقه دن مراد یهود ونصارادر نته کم بیضاوی
حضرتلری تحانوا رده دیر مغضوب علیهم یهوددر نته کم انلر حقنده حق تعالی
منهم من لعنه الله وغضب علیه بیوردی وضالون نصارادر کما قال الله تعالی
فی حقهم وقد ضلوا من قبل واضلوا کثیرا ومرفوعا دخی روایت اولندی
وامام ترمذی صحیحنده بونی بویله کتوردی شول وقتده که نبی حضرتلری
جهودلرله جنک ایلدی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه برکمسنه
دیدیکه بو سنکله کارزار ایلین کملردر حضرت علیه السلام بیوردیلر بونلر
مغضوب علیهم اولان طایفه در وبر وقتده دخی تر سالرله ایلدیکی بر شخص
اول حضرتدن سؤال ایلدیکه بونلر نه کونه کمسه لردر اول حضرت علیه السلام
بیوردیلر بونلر هم الضالون دیدیلر پس بو فرقه نکهر بریسی ضلالتله ومغضوب علیه اولمغله
هم موصوفلردر وینه بیضاوی حضرتلری بیوردیلر لایق اولدر که مغضوب
علیهم عصاة وفساق اولان وضالون الله تعالی حضرتلرینه جاهل اولنلر اولا
زیرا منعم علیهم حقیقتده شول کمسه لردر که لذاته حق تعالینک معرفتیله عمل خیر
ایتمکی میاننده جمع ایتمکده مؤمن اولانلر یعنی قوت عاقله وعامله لرنی زیور علم
وزینت عمل ایله مزین ومحلی ایلیوب عقللرینه وعمللرینه اصلاح حال ویرمش اولانلر
پس بونلرک مقابلنده ایکی طایفه اولور بری اولدرکه انلرک قوت عاقله سی معطل
ومختل اولمش وحلیهٔ علم وعقلدن خالی وعاری قالمش اولا وبری انلردرکه
انلرک قوت عامله سنده خلل کلمش وکردن جاندن بیرایهٔ عملدن خالی اولمش اولا

پس محل عمل فاسق و مغضوب علیهم در نتهکم عمدا قاتل اولان کمسه نک حقنده حق تعالی
غضب الله علیه بیورردی و محل علم و عقل اولان نیم جاهل و اهل ضلالتدر کما قال
تعالی فماذا بعد الحق الا الضلال محققلر بویله دیدیلر که آدمینک اکر چه قوای روحانیه
و نفسانیه لری چوقدر لکن بو جمله دن باعث خیر و شر اولان اصلا اوچ قوتدر و اولدر
اولا قوه ملکیه در که انکله تحصیل علم و معرفت قلور و طاعات و خیرات اولور و اسطه
ایله ساعی اولور ملاهی و مناهی دن و تعلقات فانیه دن مجتنب اولور ثانیا قوه غضبیه
در که اول معدن حقد و حسد و کبر و ظلم و تفاخر و تباهی و بونلر امثالی اولان اوصاف
خبیثه در که آکا قوه سباعیه دخی دیدیلر ثالثا قوه شهویه در که آکا قوه بهیمیه
دخی دیرلر و منشاء بطالت و کسالت و معدن خورد و خواب غفلتدر پس
قوه ملکیه لرنی کامل کسنه لر انعمت علیهم اتینک عوایدی و عوایدندن بر خوردار اولنلردر
و قوه غضبیه لرنی ضبط ایلمیوب خشملرنجه بینندیتورنلر مغضوب علیهم حقنده حنک
تحتنه دخول قلنلردر و قوه شهویه لرین تقویه و پروب کیجه و کوندز اکل و
شربه مشغول اولنلر و حضیض حیوانیته تنزل قلنلر و جهالت و ضلالت وطرسنده
قالمشلر و ذوق روحانی و شرف انسانیتدن محروم اولنلردر نتهکم عزیزلردن
بری بو اوچ قوته اشارت ایدوب بیورمشلر چون غضب بر تو دست
بکشاید صد سبع از درون بروز آید یا بشهوه اسیر نفس شوی
چون بهایم بخواب و خور کردی آدمی کز ملک تواند شد زین صفتها بهیمه و
دد شد عین المعانی ده بویله دیرکه مغضوب علیهم اهل سمعه و ریادر و
ضالین متابعان نفس و هوادر که علمده ریا موجب سخط و غضب الهیدر و

و متابعت

و متابعت نفس و هوا بدعتدن جمیع مناهیدر ریا شرک خفیدر عبادت که انکله آلوده
اوله مقبول حضرت اولمز ولهذا قال الله تعالی و لا یشرک بعبادة ربه احدا
طاعت آلوده نیاید بکار مشک چکر سوده نیاید بکار کر تو زنجراب
شوی آب جوی آتش دوزخ بود آن آب روی و هوا دخی سبب کفر و
معصیت و باعث بطالت و غفلتدر بر حریف بد خصلت و الیف
برنکبتدر الهوی اول اله عبد فی الارض قولنجه حق نجه چوق جاهل و
غافلک بو زمینده اول معبودی اولمش و نیجه احمق و نادانی بجر پرست و
کمنی دخی سیم و زر پرست ایلمشدر افرأیت من اتخذ الهه هواه ایتنک
موجبنجه چوق کمسه لر کندو نفسلرینک هواسنی آله اتخاذ ایلیوب آکا خدمت
قلمش و چاه بدعت و ضلالته ایجره قالمشدر غباری که خیزد
میان راه اوست چه کویم که هر بو سغی راجه اوست پر از کرد اودامن
نیک و بد و زود ربا جمله اهل خرد انکچون متندن بو نکته کافیدر
که نفسی هواسنه متابعت ایلمکدن منع و نهی قلمق سبب دخول جنان و کوزن روحندن
رضوان اولور کما قال الله تعالی و اما من خاف مقام ربه و نهی النفس عن الهوی
فان الجنة هی المأوی کر نفسی بفرمان تست کفش بیاور که
بهشت آن تست حقایق التأویلده بویله دیرکه مغضوب علیهم اول جماعتدر
همان ظواهره تعلق قلمشلر و نعم جسمانی و اذواق حسیه یه منهمک اولمشلر
و اول واسطه ایله دفتر حقایق روحانیه دن بر حرف اوقومامشلر و نعم قلبی
و اذواق عقلیه دن اصلا لذت آلمامشلر و بهره بولمامشلر درکه یعلمون ظاهرا

من الحيوة الدنيا وهم عن الآخرة غافلون ايه كريمه سنى بونلر كبى حسب حالى
اولشدر آما ضالين نشو لكر و بهلره دكه حجاب روحانى و انوار باطنى
ايله محتجب اولوب كل شئ دن ظاهر او باطنا حق تعالى حضرتلرينى مشاهده قلمدن
و مشرب محمدى و سيرت احمديدن حصه و بهره بولمامشلردر و كرا اول حضرتك
مشرب شريفلرى ظاهرى باطنده و باطنى دخى ظاهرده مشاهده قلمقدر اول
حضرتك معتبرلرينه كوره ظهور عين بطون و بطون دخى عين ظهور كلمشدر
و مشرب محمديه اوزره اولان اهل كمالك دخى مهرى و جلالى كثرتده وحدتى
و وحدتده كثرتى و نهانى آشكارا و آشكارا نهان مشاهده قلمشدر
نته كم بوكا مناسب ديمشلردر اى بر همه آشكار و از جمله نهان در عين
عيان نخى و در خفيه عيان اندر تو عجب ماندم اى جان و جهان هم آن
و هم اينى نى اين و نه آن آمين چونكه مناشير سلاطين روزكار و توقيعات
ملوك كامكار آخر اولان بر مهر و نشان ايله ختم قلنورلر بو محلده دخى
منشور عظيم الشان و معجز نشان اولان امام القرآن كه صدر الكتاب صحيفه
فرقانى و فصل الخطاب جريده احكام ربانيه ختم اولدى پس
خاتم كرنتز كبى اولان آمين ايله ختم اولنوب نهايت بولدى و بو مضمونى
بو حديث شريف هم تأييد قلدى قال رسول الله عليه السلام علمني جبرائيل
آمين عند فراغي من قراءة الفاتحة وقال انه كالختم على الكتاب و حضرت
على و حضرت ابو هريره دخى اول حضرتدن بويله روايت قلمشلردر كه قال عليه السلام
آمين ختم رب العالمين ختم بر دعاء عبده جمهورك اتفاقى معنك اوزرينه

در كه بو قرائندن دكلدر و لكن بو سوره شريفه نك بو تكمله ختم اولنمسى مسنون
و مستحبدر كما قال النبي صلى الله عليه وسلم امنوا اذا قرأ غير المغضوب عليهم
ولا الضالين رواه ابن شاهين في السنة عن علي رضي الله عنه و مسلم و بخاري
اتفاق قيلدى ابو هريره حضرتلرندن دخى بويله روايت اولنوركه قال عليه الصلوة
والسلام اذا امن الامام فامنوا فانه من وافق تأمينه تأمين الملائكة غفر له
ما تقدم من ذنبه وعن ابي هريرة اذا قال الامام ولا الضالين فقولوا آمين
فانه من وافق قوله قول الملائكة غفر له ما تقدم من ذنبه رواه مسلم كذا في المشارق
بو حديثلردن مأمومك تأمينى امامك تأمينه مقارن ذكر اولنمق منفهم اولور كه
اول حينده اولان امين قول ملائكه يه هم موافق كلور ديمشلر امام ابو حنيفه
حضرتلرندن مشهور اولان بودر كه مصلى خفيه امين ديه و امام ديدى زيرا كه
داعيدر و لكن شافعى حضرتلرى نك مذهبنده امام و مأموم رفع صوتله آمين
ديرلر و انلرك دليلى و ايدن حجردن روايت اولنان بو حديث شريفدر
قال ان النبي عليه السلام اذا قرأ ولا الضالين قال امين و رفع بها صوته آمين
اسم فعلدر استجب معناسنه اسماء افعالدندر و اسماء افعال اكا ديرلر كه يا امر
و يا خود ماضى معناسنه اولا وضع جهتندن مفصلده بويله ديركه اسماء افعال
ايكى نوعدر بعضيسى براى تسميه اوامردر رويدكبى اسرع ديمكدر
اسميدر و بعضيسى دخى براى تسميه اخبار در هيهات كبى كه بعد نك اسميدر
امر اخبار دن زياده واقع اولمشدر و بونلره اسماء اصوات دخى دينمشدر
عن ابن عباس رضه قال سألت رسول الله صلى الله عليه وسلم عن معناه فقال

علیه السلام اقول تفسیر ابو اللیث ده مقاتل حضرتلرندن نقل ایلرکه مقاتل حضرتلری بیورمشلر
امین دعایه قوت ویرر و دعالی اجابت مرتبه سنه ایرکوردر موسی حضرتلری دعا
ایلدی هارون امین دیدی وحق تعالی حضرتلری هر ایکیسنک گفتارنی دعا منزلنده
تنزیل ایلیوب قد اجیبت دعوتکما بیوردیکه اجابت دعانک آمینه نوع خصوصیتی
واردر و محققلر قتنده بنده خالصک دعایه میلی محضا امیندر وانک قلبنده
کلی ذوق وصف آمین رب العالمیندر نته کم حضرت مولانا قدس سنا الله سره
الاعلی بر غزلنده عنالرینه بو معنایه اشارت ایلوب بیورمشلر کوین بکو یا ذا
الوفا اغفر لعبد قد هفا چون بنده ایلده دعا او حرز جان آمین کند آمین
او انستکه او اندر دعا ذوق دهد او ابر فرو اندر فرو شیر و خوشی
چون نی کند آمین فی المثل سهم هدف اصابت و کلید در اجابتدر طغرای
غرای عالم آرای فضل و افضال و توقیع رفیع سعادت افزای قبول و اقبالدر
منشور حیات جاودانیست سرچشمهٔ آب زندگانیست
فاتحهٔ شریفه انکله نهایت بولدی و قافلهٔ دعایه اول قاید اولدی و خلوصله
دعا ایدنلره ابواب اجابتی کشاده قلدی و گلشن رازه فی المثل بر گل کلدی
یا خود گلبن نازدن بر غنچه اولدی قفل کشای جهان صفاست عطر
فزای گل شاخ وفاست غنچهٔ از گلبن ناز آمده یا گلی از گلشن راز آمده
دستیاری توفیق ربانی و مددکاری تأیید یزدانی ایله بو مجموعهٔ پر معانی
بیک اوتوز بر تاریخنده ماه رجبک عشر اخیرنده تمام اولدی و حسن
اختتام بولدی الحمد لله علی تمامه و اختتامه والصلوة علی من انزل القران

وختم به کمال الانسان محمد و آله و صحبه متممی بنیان الایمان اللهم تقبل منا
کما تقبلت من عبادک الصالحین العارفین واغفر لنا ولوالدینا ولمشایخنا
ولجمیع المؤمنین والمؤمنات والمسلمین
والمسلمات اجمعین
هم فاتحه و هم خاتمه ام
جلدنوی فافتح
بالخیر رب
واختم
بالخیر
این دعا از من و از جمله جهان آمین باد
یرحم الله من قال آمینا
آمین یا رب العالمین
بحرمة سید المرسلین

مرکز خوانده دعا طمع دارم
ز انکه من بنده گنهکارم

وقع الفراغ ... الصلوة ... وقعی ... وبعد ...